

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 332/20
Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 5 marca 2020 r.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

CCI 2014PL16M2OP006

Kraków, styczeń 2020 r.

SPIS TREŚCI

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020	1
1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ.....	4
2. OSIE PRIORYTETOWE	57
3. PLAN FINANSOWY	291
4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO.....	298
5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM 304	
6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH.....	313
7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW	315
8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI	333
9. WARUNKI WSTĘPNE	354
10. ZMNIEJSZENIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW	387
11. ZASADY HORYZONTALNE	390
12. ODRĘBNE ELEMENTY	396

1. Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1.1. Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1.1.1 Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Diagnoza sytuacji społeczno-Gospodarczej oraz analiza wyzwań i potencjałów

[1. Potencjał naukowo-badawczy i innowacyjny regionu]

1. **W rankingu innowacyjności regionów europejskich¹ Małopolska, wraz z województwami mazowieckim, podkarpackim, śląskim i dolnośląskim, zaliczana jest do kategorii „umiarkowanych innowatorów”.** Na tle średniej UE, region odnotowuje znacznie niższy poziom nakładów na B+R w relacji do PKB, szczególnie w odniesieniu do sektora przedsiębiorstw. W 2012 r. regionalny wskaźnik nakładów ogółem na B+R w relacji do PKB kształtował się na poziomie 1,39 (2. pozycja za Mazowszem, znacznie powyżej średniej dla kraju – 0,9). Jednocześnie wartość nakładów prywatnych w relacji do PKB wyniosła 0,52 (wyraźnie powyżej średniej dla kraju – 0,33). **W ostatnich latach wzrost ponoszonych w regionie nakładów na B+R był pochodną głównie wydatków publicznych. Wyzwaniem dla Małopolski w realizacji celów Strategii "Europa 2020" pozostaje zarówno wzrost nakładów ogółem na badania i rozwój, jak również zwiększenie udziału podmiotów prywatnych, szczególnie sektora MŚP, w finansowaniu tego typu działalności.**
2. W wymiarze krajowym, Małopolska należy do regionów wiodących pod względem potencjału sektora nauki. Dzięki wysokim nakładom inwestycyjnym w ostatnich latach podstawowe potrzeby w zakresie infrastruktury dydaktycznej szkolnictwa wyższego zostały zaspokojone². Jednocześnie w regionie nadal identyfikowane są znaczące potrzeby w obszarze infrastruktury badawczej sektora nauki, w tym dotyczące kontynuacji inwestycji rozpoczętych w perspektywie 2007-13. **Celem strategii inwestycyjnej w tym obszarze będzie uzupełnienie infrastruktury badawczej sektora nauki, w zakresie warunkującym uruchomienie lub rozwinięcie działalności badawczej**

¹ *Regional Innovation Scoreboard 2014*, European Commission, 2014.

² *Ocena wpływu projektów realizowanych w ramach osi priorytetowej 1. Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013*, Instytut Badań Strukturalnych, 2011.

w obszarach powiązanych ze specjalizacją regionalną. Interwencja w tym obszarze powinna jednocześnie zapewnić, aby efekty badań naukowych były skutecznie transferowane do działalności gospodarczej, przyczyniając się do zwiększenia innowacyjności przedsiębiorstw.

3. Na tle innych regionów, w Małopolsce wzrósł w ostatnich latach udział aktywnych innowacyjnie firm z sektora usług, a jednocześnie zmalał analogiczny wskaźnik w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych. Działające w regionie firmy z sektora usług także znacznie częściej niż przedsiębiorstwa przemysłowe podejmowały współpracę w zakresie działalności innowacyjnej. Głównymi barierami w obszarze działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej przedsiębiorstw pozostają: względnie niska skłonność do podejmowania ryzyka, koszty i ograniczenia w dostępie do kapitału oraz koncentracja na „imitacyjnej innowacyjności” – polegającej głównie na wykorzystywaniu rozwiązań dostępnych już na rynku i stosowanych w działalności gospodarczej. **Wyzwaniem dla administracji regionalnej pozostaje wdrożenie mechanizmów stymulujących popyt przedsiębiorstw na innowacje, w celu zwiększenia nakładów na działalność innowacyjną oraz wzmocnienia współpracy z sektorem B+R, szczególnie wśród MŚP.**
4. W Małopolsce dynamicznie rozwijają się nowe firmy technologiczne, które powstają na bazie innowacyjnych pomysłów, przekształcanych w innowacyjne produkty i usługi. Sukces rynkowy tego typu firm jest warunkowany dostępem do profesjonalnej i zindywidualizowanej oferty usług świadczonych przez ośrodki innowacji. **Z tego względu selektywnego wsparcia wymaga rozwój działalności ośrodków, takich jak parki technologiczne, czy centra badawczo-rozwojowe, które koncentrując się na proinnowacyjnych usługach przyczyniają się do rozwoju nowych firm w warunkach swobodnego przepływu wiedzy, sprzyjającego otwartym innowacjom.**

[2. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych]

5. Zgodnie ze stanowiskiem Rady Unii Europejskiej³, Polskę nadal dzieli znaczący dystans wobec innych państw członkowskich w zakresie wykorzystania potencjału technologii informacyjno-komunikacyjnych. Poza niskim zasięgiem stacjonarnej łączności szerokopasmowej, wskazuje się na względnie niską sprawność administracji publicznej oraz bezpośrednio wpływający na ten stan – stosunkowo niski poziom rozwoju e-administracji. **Zwiększenie efektywności funkcjonowania administracji wymaga dalszych działań w obszarze cyfryzacji, zapewniających szerszy i łatwiejszy dostęp do informacji oraz usług świadczonych przez instytucje publiczne.**

³ Zalecenie Rady z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na lata 2012-2016 (2013/C 217/16)

6. Analiza stanu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwach⁴ wskazuje, że pod względem poziomu cyfrowego rozwoju administracji, Małopolska zajmuje pozycje zbliżone lub nieco wyższe od średnich dla kraju. **Badania wskazują, że cyfryzacja procesów wewnętrznych i zewnętrznych nie zawsze koresponduje ze sobą, co obrazują złożone wskaźniki skuteczności cyfryzacji urzędów oraz wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Małopolska zaliczana jest do regionów najlepiej radzących sobie w obu aspektach.**
7. Inwestycje w obszarze informatyzacji zrealizowane w ostatnich latach, przyczyniły się do zwiększenia dostępności e-usług publicznych oraz poprawy funkcjonowania administracji. **Znaczna część przedsięwzięć miała jednak charakter fragmentaryczny lub lokalny, dlatego ich wpływ na proces cyfryzacji w skali regionalnej pozostaje ograniczony.** Dzięki systemowym projektom informatycznym dostarczone zostały rozwiązania wykorzystywane przez użytkowników w skali całego kraju. Najważniejszymi obszarami ze względu na dostęp e-usług publicznych pozostają: **sprawy administracyjne, w tym obywatelskie, rynek pracy, ochrona zdrowia, wymiar sprawiedliwości i sądownictwo, bezpieczeństwo i powiadamianie ratunkowe, działalność gospodarcza, działalność związana z rolnictwem i rozwojem obszarów wiejskich, podatki i cła, dane przestrzenne, dane statystyczne, kultura i dziedzictwo narodowe.**
8. Założeniem Strategii "Europa 2020" jest efektywne wykorzystywanie zasobów dla osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych. Jedną z istotnych kategorii zasobów są dane instytucji sektora publicznego. Doświadczenia wynikające z tworzenia repozytoriów cyfrowych wskazują, że do najbardziej przydatnych i udostępnianych w pierwszej kolejności, należą m.in. **dane przestrzenne, demograficzne, o działalności gospodarczej, zdrowotne, prawne i edukacyjne.** Ze względu na specyfikę regionalną, w Małopolsce szczególne znaczenie ma również udostępnianie bogatych **zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego oraz zasobów i usług wspierających rozwój turystyki.**

[3. Konkurencyjność małopolskich MŚP oraz tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego]

9. W Małopolsce na koniec 2012 r. liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wyniosła 343,4 tys. Stanowi to 8,6% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Polsce. Tym samym, ze względu na liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, Małopolska znajduje się na 4. miejscu wśród wszystkich województw. Sektor prywatny liczył 335,3 tys. (97,6% ogólnej liczby), a sektor publiczny 8,1 tys. (2,4% ogólnej liczby) podmiotów. W rejestrze znalazło się 257,5 tys. przedsiębiorstw prowadzonych w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, co stanowi 76,8% ogółu wszystkich podmiotów sektora prywatnego. Warto również dodać, że pod względem liczby

⁴ Społeczeństwo informacyjne w liczbach 2013, MAiC, 2013 oraz badanie *Wpływ cyfryzacji na działanie urzędów w Polsce w 2012 r.* na zlecenie MAiC wśród urzędów administracji samorządowej, rządowej i państwowej (udział 1556 urzędów)

przedsiębiorstw zaliczanych do sektora MŚP, obejmującego mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, Małopolska znalazła się na 2. pozycji w kraju, ustępując miejsca tylko Mazowszu.

10. Analiza danych dotyczących celów inwestycji podejmowanych przez małopolskie firmy w latach 2005-2008 oraz planowanych na lata 2009-2013 wskazywała m.in. na zmieniające się podejście do stosowanych przez przedsiębiorców strategii inwestycyjnych. I tak, w porównaniu z inwestycjami zrealizowanymi w latach 2005-2008, plany inwestycyjne na lata 2009-2013 pokazywały, znacznie większe zorientowanie na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw w sytuacji rywalizacji z innymi podmiotami gospodarczymi na malejącym i niepewnym rynku. Uwagę zwraca kwestia **trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na planowane inwestycje**: dla wielu przedsiębiorców (49,2% odpowiedzi) było to istotnym utrudnieniem. Znacznie częściej problem ten dotyczył firmy o krótkim stażu działalności (59,5% wskazań w tej grupie).⁵
11. Sektor otoczenia biznesu w Małopolsce jest zróżnicowany pod względem zakresu świadczonych usług i ich jakości. **Zwiększenie efektywności działania instytucji tego sektora wymaga wzmocnienia strony popytowej w sposób wymuszający lepsze dopasowanie usług do potrzeb przedsiębiorstw oraz świadczenie ich w szerszym zakresie na zasadach komercyjnych.**
12. Samorząd województwa małopolskiego od kilku lat sukcesywnie zwiększa swoją aktywność na rzecz budowy i promocji regionalnej marki, w tym promocji gospodarczej. Wśród najważniejszych inicjatyw należy wymienić powstanie Centrum Business in Małopolska, służące usprawnieniu obsługi inwestorów i eksporterów oraz promocji gospodarczej województwa małopolskiego. Ważnym wydarzeniem, ukierunkowanym na promocję innowacji w biznesie i przedsiębiorczości jest Małopolski Festiwal Innowacji obejmujący cykl wydarzeń skierowanych do przedsiębiorców, pracowników naukowych, doktorantów, absolwentów, studentów. Wysoką aktywność samorząd przejawia również w obszarze promocji opartej w dużej części o potencjał turystyczny Małopolski, ukierunkowanej na rynki: krajowy i zagraniczne.

[4. Regionalna polityka energetyczna przyjazna środowisku]

13. Małopolska zajmuje 10. pozycję pod względem udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej, tj. 886,3 GWh (2012 r.). **Zdecydowana większość producentów wykorzystuje paliwa konwencjonalne (węgiel kamienny), jedna trzecia z nich opiera swoją działalność o źródła odnawialne i alternatywne energii, głównie energię wody.** W niewielkim stopniu wykorzystuje się energię z biogazu (6,8 MW), wiatru (3 MW) oraz słońca (1,1 MW). Źródła te można uznać za potencjały województwa

⁵ *Potencjał rozwojowy małopolskich przedsiębiorstw*, Małopolskie Obserwatorium Gospodarki, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2010

w oparciu o które planowane będzie inwestowanie w wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł.

14. **Województwo małopolskie jest jednym z regionów, w których istniejąca infrastruktura energetyczna średniego i niskiego napięcia znajduje się w najgorszym stanie, przede wszystkim na terenach wiejskich.** Stąd też konieczna jest modernizacja infrastruktury w regionie pozwalająca na rozwój nowych mocy energetycznych, w tym z OZE.
15. **Istotne problemy występują w dotrzymaniu standardów jakości powietrza. Wielkości stężeń pyłu PM₁₀ (31,9 tys. Mg/2011 r.) i PM_{2,5} (28,2 tys. Mg/2011 r.) w województwie małopolskim należą do najwyższych w Polsce, szczególnie w Krakowie.** Głównym źródłem emisji jest sektor komunalno-bytowy. Przekroczenia odnotowane są też dla: benzo(a)pirenu (10,7 Mg/2011 r.), dwutlenku azotu (43,1 tys. Mg/2011 r.) oraz dwutlenku siarki (61,5 tys. Mg/2012 r.). W 2011 r. wyemitowano też 25,7 mln Mg CO_{2e}, w tym 42% z przemysłu, 27% z mieszkalnictwa i 21% z transportu. Biorąc pod uwagę emisję metanu i podtlenku azotu łączny potencjał tworzenia efektu cieplarnianego (GWP)⁶ wynosi 12,7 mln Mg i spadł o 3,05% w stosunku do 2011 r.
16. **Analiza dotychczasowych efektów działań naprawczych w tym zakresie wskazuje, że ich skala oraz tempo jest zbyt niskie w stosunku do potrzeb. Największe efekty przynosiły działania związane z likwidacją starych źródeł spalania i wymianą na nowe niskoemisyjne oraz w zakresie podniesienia efektywności energetycznej budynków.**
17. Na terenie województwa małopolskiego sektor budownictwa mieszkaniowego zajmuje ok. 64% powierzchni użytkowej, pozostałe to budownictwo użyteczności publicznej 15% oraz produkcyjno-usługowe i handlowe 20,5%.⁷ **Biorąc pod uwagę fakt, iż sektory te odpowiadają za ok. 40% zużycia energii są potencjalnie istotnym źródłem w ramach oszczędności energii.**
18. Istotnym źródłem uciążliwości i problemów w zakresie emisji substancji szkodliwych, zwłaszcza w aglomeracjach miejskich, jest transport drogowy. Transportem drogowym realizowanych jest w Polsce 83,6% lądowego transportu pasażerskiego i 75,9% lądowego transportu towarowego. Według danych statystycznych, w skali kraju, sektor ten odpowiedzialny jest za ponad 28% całkowitej emisji tlenków azotu, przeszło 27% emisji tlenku węgla oraz powyżej 15% zanieczyszczeń pyłowych. W dużych miastach, zwłaszcza o scentralizowanym systemie ciepłownictwa, udział transportu drogowego w całkowitej emisji tych zanieczyszczeń jest zdecydowanie większy, dochodząc w dzielnicach centralnych nawet do 90%⁸. **Problemy towarzyszące rozwojowi transportu, szczególnie transportu drogowego, wymagają podjęcia działań**

⁶ Potencjał tworzenia efektu cieplarnianego (GWP) w horyzoncie czasowym 100 lat przyjęty przez Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) dla dwutlenku węgla wynosi 1, dla metanu 25, ale podtlenku azotu 298, natomiast dla heksafluorku siarki 22 800

⁷ Projekt Regionalnego Planu Energetycznego dla województwa małopolskiego na lata 2013-2020

⁸ "Zagrożenia środowiskowe ze strony transportu", A. J. Badyda, Nauka (4/2010)

pozwalających ograniczać zagrożenia z tym związane, m.in. poprzez zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego.

[5. Ochrona środowiska naturalnego]

19. Województwo małopolskie jest rejonem Polski o największej zmienności przepływów, co wskazuje na potrzebę zwiększania retencji. Duża zmienność przepływów generuje zagrożenia powodziowe: szczególnie dużym potencjałem powodziowym charakteryzują się karpackie dołpy Wisły. **Zapotrzebowanie na zwiększenie zasobów wodnych istnieje zwłaszcza w kontekście suszy, która występowała w ostatnich latach, na całym obszarze regionu⁹.**
20. **Tereny województwa małopolskiego są obszarem wyjątkowo podatnym na ruchy masowe. Ze względu na fragmentaryczne rozpoznanie obszarów o tendencjach osuwiskowych nie ulega zahamowaniu działalność inwestycyjna naruszająca równowagę zboczy oraz powodująca podcinanie i nadmierne obciążanie stoków, a także zmianę stosunków wodnych.**
21. **Województwo charakteryzuje się małymi zasobami eksploatacyjnymi wód podziemnych (640 hm³ – 3,67% zasobów kraju)¹⁰ i nierównomiernym rozmieszczeniem przestrzennym ich zbiorników, z czego wynikają deficyty tych wód. Dodatkowo Małopolska jest regionem o jednym z najwyższych poborów wody (5. miejsce w kraju). Stąd też, bardzo ważna dla regionu jest ochrona wód zlewni, szczególnie powyżej ujęć wody pitnej. W latach 2000-2012 ilość odprowadzanych do wód lub do ziemi ścieków wymagających oczyszczania uległa zmniejszeniu, przede wszystkim dzięki spadkowi o ok. 16% ilości ścieków przemysłowych. Jednak nadal największym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych pozostaje gospodarka komunalna. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększył się odsetek ludności obsługiwanej przez komunalne oczyszczalnie ścieków, ale jest to nadal poziom niezadowalający. Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja, głównie obszarów wiejskich. Stosunek sieci kanalizacyjnej do wodociągowej wynosi tylko 60%, choć w ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost długości obu sieci.**
22. **Niezależnie od prowadzonych inwestycji w sieci, coraz częściej występuje zjawisko braku wody głównie na obszarach wiejskich, w wyniku obniżania się poziomu wody w studniach i brzegowych ujęciach infiltracyjnych. Zjawisko to miało dotychczas wymiar lokalny, niemniej jednak w obliczu prognozowanych zmian klimatu, w przyszłości może mieć znacznie szerszy zasięg.**

⁹ Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Strategicznego Ochrony Środowiska

¹⁰ Ochrona środowiska, 2013 r., GUS

23. W Małopolsce w 2012 r. wytworzono 7 787,9 tys. ton odpadów, z czego 12,93% stanowiły odpady komunalne, a 87,07% odpady przemysłowe. Pod względem wytworzonych odpadów Małopolska zajmuje 5. miejsce wśród województw¹¹.
24. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w 2012 r. w Małopolsce wynosiła 1 007 tys. ton. Zbiórką odpadów komunalnych objęto 77,3% ludności (12 miejsce). W 2012 r. z terenu województwa zebrano około 712 tys. ton odpadów komunalnych, w tym ilość odpadów zebrana w sposób selektywny wynosiła 103 tys. ton, co stanowi 14,47% ogólnej masy odpadów. Pozostała ilość odpadów tj. 609 tys. ton są to odpady zmieszane. **Głównym sposobem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie województwa małopolskiego jest nadal ich deponowanie na składowiskach.**
25. Mając na uwadze cele planowane do osiągnięcia w 2020 r. istotne jest aby zmniejszyła się ilość składowanych odpadów do 40%. Zmniejszyć powinna się również ilość odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska do 35%. W odniesieniu do działań z zakresu recyklingu i odzysku odpadów opakowaniowych obecny poziom 42,3% powinien wzrosnąć do 60%.

[6. Dziedzictwo regionalne]

26. Założeniem Strategii "Europa 2020" jest efektywne wykorzystywanie zasobów dla osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych. Jedną z istotnych kategorii zasobów regionu jest dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. W Małopolsce znajduje się najwięcej w Polsce obiektów chronionych jako światowe dziedzictwo UNESCO, a rejestr zabytków nieruchomych w 2013 r. obejmował ponad 5 tysięcy obiektów¹². Małopolska może poszczycić się także niezwykłą różnorodnością i bogactwem kultury niematerialnej oraz dobrze przygotowaną ofertą szlaków turystyczno-kulturowych¹³. Region jest jedną z najbardziej popularnych destynacji w kraju, z utrzymującą się od wielu lat stałą tendencją wzrostową w ruchu turystycznym, w 2013 r. Małopolskę odwiedziło 12,6 mln osób¹⁴. W 2013 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim skorzystało 3567,5 tys. turystów, tj. o 97,2 tys. osób (o 2,8%) więcej w porównaniu z rokiem poprzednim (2. pozycja w kraju)¹⁵. Pod względem liczby podmiotów prowadzących działalność kulturalną Małopolska znajduje się w ścisłej krajowej czołówce. Na koniec 2013 r. w ogólnej liczbie 1 637 tych podmiotów największy odsetek stanowiły biblioteki i placówki informacyjno-biblioteczne (58,3%), domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (26,3%). **Inicjatywy na rzecz zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów kulturowych Małopolski, stanowiących fundament tożsamości**

¹¹ Ochrona środowiska, 2013 r., GUS

¹² Stan na dzień 31 lipca 2013 r., dane z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie oraz http://www.wuoz.malopolska.pl/images/2013_rejestr/rejestr%20powiaty_aktualne.pdf

¹³ Wg danych Małopolskiego Instytutu Kultury przez region przebiega ponad 100 szlaków turystyczno-kulturowych, www.mik.krakow.pl

¹⁴ Na podstawie: *Badanie ruchu turystycznego w województwie Małopolskim w 2013 r. Raport końcowy za rok 2013*

¹⁵ *Turystyka w Województwie Małopolskim w 2013 r.*, Urząd Statystyczny w Krakowie, str. 32

regionalnej, korzystnie wpłyną na rozwój społeczny i gospodarczy całego regionu. Podejmując działania na rzecz ochrony, udostępnia i promocji dziedzictwa kulturowego, stworzone zostaną warunki dla dalszego rozwoju sektora turystyki, stanowiącego trzeci pod względem znaczenia obszar działalności społeczno-gospodarczej w UE¹⁶. Działania w zakresie rozwoju infrastruktury kultury wzmocnią procesy przekształcania instytucji kultury w nowoczesne centra dostępu do wiedzy i oferty kulturalnej oraz lokalne ośrodki życia społecznego.

27. Małopolskę wyróżnia różnorodność krajobrazu, występują tu niejednolite zespoły ekosystemów, a ponad połowa powierzchni objęta jest ochroną prawną (około 8% wszystkich obszarów chronionych w Polsce). Pod względem udziału powierzchni prawnie chronionej Małopolska zajmuje 2. miejsce w kraju¹⁷. W regionie zlokalizowanych jest najwięcej w Polsce (6) parków narodowych, w tym 2 uznane za Rezerwat Biosfery UNESCO. Ponadto funkcjonuje 11 parków krajobrazowych (zajmujących łącznie ok. 17,4% powierzchni województwa), 10 obszarów chronionego krajobrazu, 85 rezerwatów przyrody, 99 obszarów NATURA 2000¹⁸. Małopolska ze względu na uwarunkowania geograficzne posiada duży potencjał do tworzenia oferty dla spędzania aktywnego wypoczynku, wędrówek pieszych i rowerowych, w otoczeniu zasobów cennych przyrodniczo. **Biorąc pod uwagę niezwykle duży potencjał regionu bazujący na cennych zasobach naturalnych, konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do zachowania i poprawy ochrony różnorodności biologicznej. Jednocześnie realizacja przedsięwzięć dotyczących rozwoju infrastruktury turystycznej, jeśli towarzyszyć jej będzie wysoka wrażliwość ekologiczna, może przynieść korzystne efekty środowiskowe i społeczno-gospodarcze.**
28. Dzięki niepowtarzalnej architekturze krajobrazu Małopolska stanowi doskonałe warunki dla rozwoju przemysłów czasów wolnego w otoczeniu zasobów cennych przyrodniczo (m.in. zbiorników i cieków wodnych). Turystyka dynamicznie wpływa na rozwój innych sektorów, stymuluje wzrost PKB oraz nowych miejsc pracy. Światowa Rada Podróży i Turystyki (WTTC) podaje, że liczba osób pracujących w sektorze turystyki w Polsce wyniosła w 2011 r. 306 tys. osób (ok. 2% ogółu pracujących). Największe zatrudnienie w turystyce w latach 2007-2011 zarejestrowano (po województwie mazowieckim i śląskim) w Małopolsce – ok. 20 tys. osób.¹⁹ Małopolska, to obok Dolnego Śląska, drugi wiodący region oferty **uzdrowiskowej** w Polsce, w regionie znajduje się 9 spośród 45 polskich uzdrowisk, stanowiących doskonałą bazę dla rozwoju turystyki uzdrowiskowej i usług

¹⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *Europa- najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie-nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego* (Bruksela dn. 30.6.2010 KOM (2010) 352

¹⁷ Na podstawie zbiorczego opracowania Głównego Urzędu Statystycznego „Ochrona Środowiska 2013” Warszawa 2013, str. 283.

¹⁸ Pełny rejestr form ochrony przyrody w województwie małopolskim dostępny jest na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie: www.krakow.rdos.gov.pl

¹⁹ *Raport o stanie gospodarki turystycznej w latach 2007 - 2011*, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa, luty 2013, str.79.

zdrowotnych. **Bazując na endogenicznych potencjałach, konieczne jest podejmowanie działań związanych z dalszym rozwojem sektora turystyki, który będzie tworzył nowe miejsca pracy oraz przyczyni się do poprawy warunków sprzyjających wzrostowi zatrudnienia w regionie.**

29. Małopolskę wyróżnia bardzo duże zróżnicowanie ukształtowania powierzchni z przewagą charakteru górskiego i wyżynnego. W regionie zidentyfikowano ponad 70 gmin położonych na terenach podgórskich i górskich, w których co najmniej 50 % użytków rolnych leży powyżej 350 m n.p.m.²⁰. Obszary te charakteryzuje wysoka wartość przyrodnicza i związany z tym duży udział terenów objętych różnymi formami ochrony, atrakcyjność krajobrazowa oraz nagromadzenie różnorodnych zasobów turystycznych, w tym uzdrowisk. Jednocześnie obszary te posiadają trudniejsze warunki dla gospodarowania, rozwoju infrastruktury i przedsiębiorczości. **Tym samym zaplanowana w programie interwencja przyczyni się do niwelowania barier oraz wykorzystywania potencjału obszarów górskich.**

[7. Nowoczesna infrastruktura transportowa]

30. **Dostępność transportowa, wpływając na różnorodne sfery życia społecznego i gospodarczego, stanowi istotny element organizacji przestrzeni.** Krzyżowanie się na terenie Małopolski ważnych szlaków komunikacyjnych w połączeniu z położeniem tranzytowym oraz posiadanymi walorami krajobrazowymi i turystycznymi oraz dokonującym się rozwojem społeczno-gospodarczym, to czynniki, które wymuszają znaczące nakłady na infrastrukturę transportową w regionie.
31. **Istotnym problemem małopolskich dróg jest bardzo duże obciążenie ruchem, szczególnie sieci dróg krajowych i wojewódzkich.** Stan ten potwierdzają kolejne pomiary ruchu przeprowadzane zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. **Wzmożone obciążenie ruchem samochodowym przenoszone jest również na nieprzystosowane do takiego nasilenia drogi powiatowe i gminne.**
32. **Istotnym problemem w zakresie transportu drogowego jest również zły stan nawierzchni, co niewątpliwie wpływa m.in. na bezpieczeństwo ruchu.** Sytuację komplikuje dodatkowo fakt, że ponad 30% powierzchni województwa to tereny górskie, co znacznie utrudnia i podraża powstawanie nowych ciągów komunikacyjnych.
33. W Małopolsce drogi wojewódzkie są znaczącym uzupełnieniem układu dróg krajowych – w większości przypadków stanowią one alternatywne szlaki komunikacyjne dla dróg krajowych. **Dlatego też stan sieci krajowych w Małopolsce znacząco oddziałuje na stan sieci dróg wojewódzkich, a zgodnie z danymi statystycznymi, w Małopolsce odcinki dróg krajowych o złym stanie występują częściej aniżeli średnia krajowa.**

²⁰ Rozporządzenie Nr 22/03 Wojewody Małopolskiego z dnia 17 lipca 2003 r. w sprawie wykazu miejscowości województwa małopolskiego położonych na terenach podgórskich i górskich.

34. Począwszy od 2001 r. Województwo rozpoczęło realizację zadań związanych z organizowaniem i dofinansowaniem regionalnych, kolejowych przewozów pasażerskich. Pomimo rosnących wydatków na dopłaty do przewozów pasażerskich w regionie, rola tego środka transportu z roku na rok maleje, a świadczy o tym liczba pasażerokilometrów obsługiwanych corocznie w ramach regionalnych przewozów kolejowych – przykładowo w 2012 r. wyniosła ona 542 mln w porównaniu z 639 mln w 2011 r. oraz 1,6 mld w 2001 r. Badania przeprowadzone na potrzeby opracowywanego przez Województwo Małopolskie Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim wykazują, że główną przyczyną tego stanu rzeczy są możliwości pozyskiwania pasażerów z powodu mało atrakcyjnej oferty jakościowej usług.

[8. Wsparcie zatrudnienia i mobilności pracowników²¹]

35. Analiza najważniejszych wskaźników społeczno-ekonomicznych, wyników badań i raportów obrazujących małopolski rynek pracy wskazuje na jego główne wyzwania i bariery rozwojowe. Do takich z pewnością należą: niższy niż dla kraju współczynnik aktywności zawodowej, malejący od 2009 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 – szczególnie niski w przypadku osób młodych²², **osób starszych (+50), niskowyzkwalifikowanych, z niepełnosprawnościami** oraz znaczne **zróźnicowanie terytorialne bezrobocia**. Jednocześnie uwagę zwraca zdecydowanie **trudniejsza sytuacja kobiet na rynku pracy**, widoczna w analizie wskaźników w podziale na płeć, szczególnie wskaźnika zatrudnienia, stopy bezrobocia oraz struktury biernych zawodowo. Konieczne jest więc skoncentrowanie interwencji szczególnie na grupach będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, z uwzględnieniem także kwestii okresu pozostawania bez pracy, poprzez podjęcie efektywnych i kompleksowych działań. Priorytetem będzie zapewnienie właściwego doboru pakietu narzędzi do potrzeb i umiejętności odbiorców wsparcia oraz bazowanie podczas opracowywania indywidualnych ścieżek rozwoju zawodowego na dotychczasowych doświadczeniach życiowych osób, którym pomoc jest udzielana, a także ścisła współpraca z potencjalnym pracodawcą. Z drugiej strony konieczne jest podejmowanie działań, które przyczynią się do tworzenia nowych miejsc pracy w regionie oraz kreowania i wzmacniania postaw przedsiębiorczych i przedsiębiorczości. Konieczne jest także podjęcie próby spojrzenia na problem niskiej aktywności zawodowej kobiet w sposób

²¹ Zakres regionalnego programu operacyjnego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. W tym kontekście, analiza społeczno-ekonomiczna uaktualniana corocznie i przedstawiana Komisji Europejskiej – uwzględniająca uaktualnioną rocznie listę elementów zestawu diagnostycznego uzgodnionego z Komisją Europejską (w zależności od dostępności danych), zostanie wzięta pod uwagę (EFS). Zestaw diagnostyczny uzgodniony z Komisją Europejską nie stanowi przedmiotu sprawozdawczości w rozumieniu właściwych przepisów dotyczących sprawozdawczości rocznej (dotyczy osi priorytetowych 8-10).

²² Wsparcie dla osób młodych do 29 r.ż. zostało przewidziane w ramach PO WER.

wieloaspektowy i wielowymiarowy. Należy więc w większym niż do tej pory zakresie wspierać interwencje na rzecz zwiększania dostępności do usług opieki nad dziećmi.

36. Województwo małopolskie jest regionem o dużym potencjale rozwojowym przedsiębiorstw, które ze względu na dynamiczną sytuację makroekonomiczną muszą mieć **zapewniony dostęp do adekwatnego, dostosowanego od etapu rozwoju firmy i jej potrzeb – różnorakiego wsparcia na rzecz wzmocnienia konkurencyjności i adaptacyjności, w tym szczególnie w zakresie rozwoju kadr.** Wyniki badania OECD pokazują jednak, iż większość MŚP nie jest w stanie ocenić zapotrzebowania pracowników w zakresie niezbędnych do pozyskania umiejętności i najczęściej deklaruje, iż takich potrzeb nie ma wcale. Dodatkowo MŚP nie postrzegają szkoleń, jako działań wpływających na uzyskiwanie realnych korzyści ekonomicznych dla firmy. Podobnie nisko oceniają wartość szkoleń dla biorących w udział pracowników²³. Takie podejście MŚP, a także wskazywany przez firmy problem zbyt wysokich kosztów szkoleń, skutkuje niskim zaangażowaniem przedsiębiorstw w podnoszenie kwalifikacji swoich kadr²⁴ – co stanowi poważną barierę dla ich rozwoju, a także wyzwanie dla polityki regionalnej w tym zakresie. Jednocześnie biorąc pod uwagę zmieniające się stale warunki do prowadzenia działalności gospodarczej oraz fakt, iż od 2011 r. następuje znaczny wzrost liczby osób, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładów pracy, **konieczne jest zapewnienie dostępności kompleksowego wsparcia dla osób, które są zagrożone zwolnieniem lub zostały zwolnione z pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy.**
37. W obliczu przemian demograficznych, jakim ulega polski oraz – chociaż w wolniejszym tempie – małopolski rynek (szczególnie rynek pracy), konieczne staje się podejmowanie na szerszą skalę, prewencyjnych działań skoncentrowanych na **utrzymaniu zatrudnienia szczególnie dojrzałych pracowników**²⁵. Choć obecnie Małopolska należy do województw charakteryzujących się jedną z najlepszych sytuacji ludnościowych w Polsce, prognozy wskazują, iż w perspektywie najbliższych 20-30 lat będzie następowało szybkie starzenie się małopolskiej społeczności. Małopolska gospodarka odczuje stale spadającą liczbę osób młodych wchodzących na rynek pracy, co będzie wymuszało w coraz większym stopniu konieczność wykorzystania przez pracodawców potencjału osób dojrzałych (50, a nawet 60- latków). Konieczne i racjonalne staje się więc już teraz podejmowanie działań, które przyczynią się do spowolnienia niekorzystnych trendów i złagodzenia ich skutków, poprzez **wspieranie szeroko rozumianych interwencji na rzecz wydłużania aktywności zawodowej**²⁶, skierowanych zarówno do osób dojrzałych

²³ *Rozwój umiejętności i szkolenia w MSP*; OECD 2010

²⁴ *Potrzeby szkoleniowe firm zatrudniających do 49 osób. Raport z badania telefonicznego przygotowywanego dla PARP*, PARP 2007 r.

²⁵ Takie wnioski potwierdziły także wyniki grantu „Wrażliwy klient (uczestnik) projektów POKL, którego liderem było województwo małopolskie.

²⁶ Konieczność podjęcia działań w odpowiedzi na wyzwanie starzejącego się społeczeństwa tj. działania na rzecz wydłużania aktywności zawodowej, wsparcie produktywności pracy, rozwijanie warunków przyjaznych starszym pracownikom zostały podniesione także w dokumencie „Wyzwania Małopolski w kontekście starzenia się społeczeństwa. Podejście strategiczne”, Kraków 2010.

(pracujących i pozostających bez zatrudnienia), jak i pracodawców, także poprzez **uwzględnienie w programie kwestii ochrony i profilaktyki zdrowotnej**. Szczególnie istotne w tym zakresie będzie nie tylko wsparcie osób, wśród których ryzyko przerwania aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych jest wysokie, ale także podejmowanie inicjatyw na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców poprzez realizację programów edukacji, profilaktyki i rehabilitacji leczniczej służących przeciwdziałaniu i wczesnemu wykrywaniu chorób będących najczęstszą przyczyną dezaktywacji zawodowej z przyczyn zdrowotnych, w tym chorób onkologicznych, chorób układu krążenia, chorób układu kostno-stawowo-mięśniowego, chorób (zaburzeń) zdrowia psychicznego, chorób układu oddechowego.

[9. Zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym]

38. W 2011 r. **28,6% spośród ponad 3,3 mln Małopolan zagrożonych było ubóstwem lub wykluczeniem społecznym** (średnia krajowa – 27,2% i unijna – 24,2%)²⁷. Ubóstwo i wykluczenie społeczne w różnym stopniu dotyczą poszczególne osoby lub grupy społeczne. Badania GUS wskazują, iż do grup będących w najtrudniejszej sytuacji materialnej należą przede wszystkim: dzieci i młodzież, rodziny wielodzietne i niepełne, gospodarstwa domowe z osobami bezrobotnymi lub osobami z niepełnosprawnościami z, a w związku z tym powinny być one przedmiotem szczególnego wsparcia. Jednocześnie, z uwagi na duże zróżnicowanie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, konieczne jest podejmowanie **kompleksowych oraz dostosowanych do potrzeb konkretnych osób działań na rzecz ich aktywizacji społeczno-zawodowej**.
39. Jednym z czynników utrudniających walkę z ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym, mogą być istniejące bariery w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych. Mając na względzie silniejsze zagrożenie ubóstwem dzieci i młodzieży oraz biorąc pod uwagę zdiagnozowane w regionie problemy związane m.in. z **niedostatecznie rozwiniętą ofertą placówek wsparcia dziennego, czy ograniczonym dostępem do specjalistycznych usług pomocy rodzinie** (w tym interwencji kryzysowej), kluczowym zadaniem jest **wzmocnienie wsparcia na rzecz dzieci i młodzieży, a także działań mających na celu pomoc rodzinom, w szczególności zagrożonym dysfunkcją lub przeżywającym trudności**.
40. Mając na względzie zdiagnozowane w Małopolsce deficyty w dostępie do usług kierowanych do osób z niepełnosprawnościami (m.in. **niewystarczający system wsparcia dzieci z zaburzeniami rozwojowymi i ich rodzin oraz osób z niepełnosprawnościami**), a także biorąc pod uwagę wysoki odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród mieszkańców województwa oraz duże zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym tych osób i ich rodzin, niezbędne jest **podjęcie**

27 Eurostat na podstawie wyników z badania EU-SILC 2011

działań na rzecz wsparcia tej grupy, w szczególności w zakresie zwiększania dostępu do wczesnej interwencji i rehabilitacji oraz usług opiekuńczych.

41. Jedną z konsekwencji postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, jest wzrost liczby Małopolan w podeszłym wieku, którzy wymagają opieki lub wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Mając na uwadze **znaczne braki w zakresie dostępności w regionie usług opiekuńczych dla osób starszych**, niezbędne jest podjęcie **działań na rzecz rozwoju systemu opieki nad osobami starszymi, w tym wsparcia ich opiekunów**.
42. Istotne w kontekście przeciwdziałania ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu są działania na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, który stwarza szanse na aktywizację osób w trudnej sytuacji społeczno–zawodowej oraz może dostarczać usługi użyteczności publicznej lub usługi deficytowe w społecznościach lokalnych. Małopolska charakteryzuje się **dość dynamicznym rozwojem sektora ekonomii społecznej**. Pomimo jednak funkcjonujących w regionie instytucji wspierających ten sektor, wciąż obserwuje się bariery utrudniające pełne wykorzystanie jego potencjału. Podmioty ekonomii społecznej są nadal często **uzależnione od zewnętrznych źródeł finansowania**. Sytuacja taka jest w dużym stopniu spowodowana **lukami kompetencyjnymi ich kadr**. Problemem jest również **niewystarczający poziom współpracy podmiotów ekonomii społecznej z otoczeniem zewnętrznym**. Badania wskazują dodatkowo, iż **obecny system wsparcia nie jest w wystarczającym stopniu ukierunkowany na kreowanie popytu na usługi i produkty podmiotów ekonomii społecznej**. Mając na uwadze zdiagnozowane problemy, a jednocześnie duży potencjał podmiotów ekonomii społecznej, konieczne jest **zapewnienie kompleksowej oferty wsparcia dla tego sektora**.

[10. Edukacja i uczenie się przez całe życie]

43. Pomimo coraz lepszej sytuacji oraz wyeliminowania „białych plam” w edukacji przedszkolnej w regionie, **co roku brakuje miejsc dla kilkudziesięciu tysięcy dzieci w regionie**. Nadal ważną kwestią jest **zwiększanie ilości miejsc w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego oraz podniesienie jakości wychowania przedszkolnego**.
44. Problemem, z którym w najbliższych latach będą borykać się małopolskie szkoły jest zmniejszająca się liczba dzieci i młodzieży wynikająca ze zmian demograficznych. Samorządy w regionie, jako organy prowadzące szkoły będą musiały przemyśleć kwestie zarządzania podległymi szkołami, licząc się z koniecznością likwidacji części z nich, jednocześnie pamiętając o konieczności zapewnienia odpowiedniej ich dostępności oraz jakości kształcenia. **Potencjał dzieci i młodzieży zdolnej** w regionie, osiągających dobre wyniki w nauce i w sprawdzianach wewnętrznych, a także odnoszących sukcesy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, nadal powinien być wzmacniany. Z drugiej strony wyzwaniem przed którymi stoją przedszkola i szkoły jest edukacja włączająca

rozumiana jako dbałość o warunki kształcenia i przygotowania szkoły na przyjęcie uczniów o różnorodnych potrzebach, w tym uczniów z niepełnosprawnościami²⁸. Wsparcie w zakresie edukacji na poziomie ogólnym ukierunkowane zostanie przede wszystkim na **podniesienie jakości edukacji i rozwijanie oferty edukacyjnej** szkoły w zakresie zajęć szkolnych, ale także w obszarze czasu pozalekcyjnego, a także **położenie nacisku na doradztwo zawodowe w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych**.

45. W przypadku edukacji zawodowej obserwuje się **znaczące rozbieżności pomiędzy tym, co oferowane jest w szkołach, a tym czego wymagają pracodawcy**. Nauczanie w szkołach zawodowych, odbywa się z wykorzystaniem przestarzałej bazy technodydaktycznej oraz zawiera zbyt mało zajęć praktycznych, szczególnie prowadzonych bezpośrednio w firmach, u potencjalnych pracodawców. **Wzmocnienia wymaga więc współpraca pomiędzy szkołami zawodowymi, a pracodawcami** jako kluczowa i korzystna dla obu stron.
46. **Odsetek osób dorosłych angażujących się w uczenie się przez całe życie** jest bardzo niski (wskaźnik *Participation of adults aged 25-64 in education and training* w 2013 r. dla kraju wynosił 4,3 %, a dla **Małopolski 4,7%**²⁹). Grupy, które wymagają szczególnie aktywizacji w tym zakresie to osoby powyżej 45. roku życia, osoby z niższym poziomem wykształcenia, pracownicy MŚP oraz osoby pracujące na niższych stanowiskach. Jak wynika z Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych PIAAC³⁰, **przeciętny poziom umiejętności Polaków jest niższy niż przeciętny poziom umiejętności mieszkańców krajów OECD**. Jednocześnie stosunkowo wysoki jest odsetek osób, które posiadają niskie umiejętności.
47. Biorąc pod uwagę konieczność podwyższania umiejętności osób dorosłych, szczególnie w tak podstawowych obszarach, pozwalających dobrze funkcjonować na rynku pracy, jak rozumienie tekstu, rozumowanie matematyczne, czy wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, **działania przyczyniające się do zwiększenia odsetka osób dorosłych uczestniczących w kształceniu ustawicznym** będą jedną z ważniejszych kwestii w ramach interwencji w obszarze edukacji.

[11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej]

48. Procesem wpływającym wyraźnie na poziom zaludnienia w województwie są migracje ludności. Małopolska jest od wielu lat drugim (1,3‰) po Mazowszu (2,7‰) regionem o wysokim dodatnim saldzie migracji. W 2011 r. został utrzymany najwyższy od 2000 r.

²⁸ D. Wiszejko-Wierzbicka, *Specjalne potrzeby ucznia czy szkoły? Przewodnik po edukacji włączającej pomocą w rozwijaniu kształcenia i uczestnictwa w życiu szkoły.*, Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania. Nr III/2012(4).

²⁹ za Eurostat

³⁰ *Umiejętności Polaków-wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIACC)*, IBE

poziom salda migracji – przybyło 4,3 tys. osób, czyli prawie dwukrotnie więcej niż w 2008 r. (2,2 tys. osób)³¹.

49. Silne procesy suburbanizacyjne wokół największych miast Małopolski powodują **spadek liczby i starzenie się społeczności miejskich**, a równocześnie skutkują **rozproszaniem zabudowy, nasileniem presji na środowisko oraz zwiększeniem kosztów infrastrukturalnych**. Problemy suburbanizacyjne zaczynają narastać również w miastach średnich. Główne przyczyny tych procesów, poza osobistymi aspiracjami mieszkańców miast przeprowadzających się do strefy podmiejskiej, wynikają ze **słabnącej atrakcyjności miast**, w szczególności ich centrów, jako miejsc zamieszkania, czy też problemów społecznych często dotyczących znaczne obszary miast.
50. Groźnym zjawiskiem staje się **marginalizacja obszarów wiejskich z uwagi na niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę i braki w zakresie dostępu do usług publicznych**, szczególnie widoczna z perspektywy pogłębiających się różnic w poziomie rozwoju między miastem a wsią.
51. Miasta oraz obszary wiejskie województwa małopolskiego, podobnie jak w całej Polsce, borykają się z wieloma wyzwaniami rozwojowymi. Na części z tych obszarów doszło do kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych. Dla zrównoważonego rozwoju regionu niezwykle istotne jest **podejmowanie kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, będących odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne, poprzez wprowadzenie do odnowionych przestrzeni nowych funkcji społecznych i gospodarczych, wspieranie włączenia społecznego, a także podejmowanie inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego**.

[12. Infrastruktura społeczna]

52. Na koniec 2013 r. w województwie małopolskim w ramach stacjonarnej opieki medycznej funkcjonowało: 13 wojewódzkich jednostek opieki stacjonarnej (w tym 2 szpitale psychiatryczne), działających w formie szpoz, 19 szpitali powiatowych, 8 szpitali resortowych. Ponadto działa także 46 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej działających w formie spółek, 3 niepubliczne psychiatryczne zakłady stacjonarnej opieki zdrowotnej oraz 44 publiczne i niepubliczne zakłady opieki długoterminowej, tj. zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja. Wskaźnik liczby łóżek ogółem w jednostkach publicznych i niepublicznych na koniec 2013 r. wynosił 56,2/10 000 mieszkańców województwa.
53. Zmiany demograficzno-społeczne takie jak wydłużenie przeciętnego trwania życia, coraz dłuższa ekspozycja na czynniki chorobotwórcze środowiska życia i pracy, podejmowanie zachowań ryzykownych sprzyjają rozwojowi przewlekłych problemów zdrowotnych, w

³¹ Województwo Małopolskie 2012, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2012, str. 30

tym schorzeń nowotworowych, stanowiących zasadniczy problem epidemiologiczno-zdrowotny (współczynnik standaryzowany na 100 tys./mieszk. dla zachorowań na nowotwory w 2011 r. w Małopolsce: kobiety – 210,3 , mężczyźni – 244,8; odpowiednio w Polsce współczynnik standaryzowany na 100 tys./mieszk. dla zachorowań na nowotwory w 2011 r.: kobiety – 207,3 , mężczyźni – 251,5; współczynnik standaryzowany na 100 tys./mieszk. zgonów na nowotwory w 2011 r.: kobiety – 97,6, mężczyźni – 173,5). W związku z wydłużaniem się średniej wieku oraz w korelacji z innymi czynnikami **prognozowany jest stały wzrost liczby chorych na nowotwory**. Konieczne jest zatem podjęcie działań mających na celu wyrównanie szans mieszkańców Małopolski w zakresie **równomiernego dostępu do diagnostyki i leczenia onkologicznego**.

54. Statystyki wskazują, że **coraz więcej osób cierpi na różnego rodzaju zaburzenia psychiczne**. W ostatnich latach liczba leczonych w poradniach zdrowia psychicznego ciągle wzrasta, a najczęstszą przyczyną leczenia są zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne. Szczególną grupę pacjentów stanowią osoby starsze, których odsetek wzrasta w związku z wydłużaniem się średniej długości życia. Baza leczenia psychiatrycznego powinna być oparta na zasobach, które są w województwie, ale muszą również pojawić się **nowe inwestycje sprzyjające decentralizacji w tej dziedzinie**.
55. W ogólnej strukturze ludności w 2013 r., odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 17,7%. Wobec faktu, że dalsze przeciętne trwanie życia ulega wydłużeniu, przy jednoczesnych niedoborach kadry i infrastruktury, konieczne jest **dostosowanie profilu świadczeń do potrzeb rosnącej grupy osób starszych**.
56. Istotne dla rozwoju regionu jest tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju uzdolnień i kreatywności mieszkańców na każdym etapie kształcenia dzieci i młodzieży oraz w kontekście kształcenia ustawicznego osób dorosłych. Właściwe wykorzystanie kapitału intelektualnego oznacza bowiem również rozwój nowych form kształcenia. Deficytem w tym obszarze jest brak regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji, prowadzącego w sposób systemowy działalność o charakterze poznawczo-rozwojowym i proinnowacyjnym, powiązaną z upowszechnianiem wśród społeczeństwa szczególnie tych dziedzin nauki, które wpisują się w obszary inteligentnej specjalizacji regionalnej.

Wkład programu w realizację Strategii "Europa 2020"

Strategia "Europa 2020", zastępując realizowaną od roku 2000 Strategię Lizbońską, stała się nowym długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Program regionalny jest jednym z instrumentów realizacji Strategii "Europa 2020" w następujących obszarach:

[1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego, innowacji]

Interwencja programu w ramach **celu tematycznego 1.** stanowi wkład w realizację Strategii "Europa 2020" – w zakresie priorytetu dotyczącego rozwoju inteligentnego – rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, przy uwzględnieniu założeń projektu przewodniego *Unia Innowacji* oraz celu związanego ze zwiększeniem nakładów na inwestycje w badania i rozwój. Do osiągnięcia tego celu powinien przyczynić się nie tylko wzrost nakładów na B+R, ale także zmiana ich struktury w kierunku zwiększenia udziału nakładów ponoszonych w sektorze przedsiębiorstw.

Zakres interwencji w ramach osi priorytetowej 1. stanowi odpowiedź na wyzwanie związane z koniecznością poprawy warunków prowadzenia oraz finansowania działalności badawczo-rozwojowej, szczególnie przez podmioty prywatne, a także transferu technologii, tak aby innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, których komercjalizacja przyczyni się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, co jest również zgodne z obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Działania w zakresie badań i innowacji wspierane w dziedzinie energii oraz inwestycje w technologie i rozwiązania energetyczne będą zbieżne z celami europejskiego strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych (SET Plan).

Środki finansowe alokowane w ramach osi priorytetowej 1. skierowane zostaną na zwiększenie nakładów prywatnych na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw, a także uzupełniająco na wsparcie interwencji służącej wzmacnianiu potencjału sektora badawczo-rozwojowego oraz profesjonalizacji usług otoczenia biznesu, zgodnie z regionalną strategią inteligentnej specjalizacji, której funkcje spełnia regionalna strategia innowacji Województwa Małopolskiego. Aktualnie obowiązujący dokument określa główne obszary specjalizacji regionalnej, które zostały zidentyfikowane w procesie przedsiębiorczego odkrywania, przy zaangażowaniu szerokiego grona interesariuszy, w tym szczególnie środowiska przedsiębiorców, sektora naukowo-badawczego, przedstawicieli administracji, a także obywateli. Do obszarów zidentyfikowanych jako kluczowe dla specjalizacji gospodarczej Małopolski należą następujące dziedziny: (a) nauki o życiu (life science), (b) energia zrównoważona, (c) technologie informacyjne i komunikacyjne, (d) chemia, (e) produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, (f) elektrotechnika i przemysł maszynowy, (g) przemysły kreatywne i czasu wolnego. Jednocześnie w ramach mechanizmu monitorowania i ewaluacji inteligentnych specjalizacji regionu możliwa będzie

weryfikacja aktualnych oraz identyfikowanie nowych specjalizacji, w których region ma szansę osiągnąć przewagę konkurencyjną. Proces ten będzie prowadzony w sposób ciągły i otwarty, przy zaangażowaniu środowiska gospodarczego i naukowego oraz partnerów społecznych, zgodnie z koncepcją przedsiębiorczego odkrywania, a jego wyniki będą podstawą do uruchomienia aktualizacji regionalnej strategii innowacji Województwa Małopolskiego. Podstawą weryfikacji obszarów inteligentnej specjalizacji będą analizy endogenicznych potencjałów w nauce i gospodarce (podaż) oraz potrzeb zgłaszanych przez środowisko gospodarcze (popyt). W celu oddolnego i konkurencyjnego badania potrzeb przedsiębiorstw, w ramach osi priorytetowej 1. programu regionalnego wyodrębnione zostaną także środki przeznaczone na wsparcie przedsięwzięć w obszarach innych niż określone w aktualnie obowiązującej regionalnej strategii innowacji. Tego typu mechanizm eksperymentacji wdrożony w ramach priorytetu inwestycyjnego 1b zapewni wsparcie procesu identyfikowania nowych obszarów specjalizacji gospodarczej Małopolski.

[2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK]

Interwencja programu w ramach **celu tematycznego 2.** stanowi wkład w realizację Strategii "Europa 2020" – w zakresie priorytetu dotyczącego rozwoju inteligentnego – rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, przy uwzględnieniu założeń projektu przewodniego *Europejska Agenda Cyfrowa*. Jednocześnie interwencja ta przyczyni się do poprawy jakości i efektywności świadczenia usług publicznych, czyniąc je bardziej dostępnymi dla społeczeństwa, w szczególności dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co jest również zgodne z obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Zakres interwencji w ramach osi priorytetowej 2. stanowi odpowiedź na wyzwanie związane z potrzebą upowszechnienia technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz gospodarczego i społecznego wykorzystania możliwości społeczeństwa cyfrowego, przy uwzględnieniu aktywnego wsparcia działań na rzecz upowszechniania e-administracji oraz udostępniania zasobów gromadzonych przez instytucje sektora publicznego.

Środki finansowe alokowane w ramach osi priorytetowej skierowane zostaną zarówno na interwencje służące zwiększeniu zakresu danych dostępnych w postaci cyfrowej, jak również na przedsięwzięcia, których celem jest poprawa dostępności usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną.

[3. Podnoszenie konkurencyjności sektora MŚP oraz atrakcyjności inwestycyjnej regionu]

Interwencja programu w ramach **celu tematycznego 3.** stanowi wkład w realizację Strategii "Europa 2020" – w zakresie priorytetu dotyczącego rozwoju inteligentnego – rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.

Zakres interwencji stanowi odpowiedź na wyzwanie związane z koniecznością wzmocnienia konkurencyjności sektora MŚP oraz podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej regionu i jego

rozpoznawalności, jako marki gospodarczej, celem dynamizowania wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.

Wsparcie udzielane w ramach osi priorytetowej 3. skierowane zostanie na działania mające na celu budowę otwartego na innowacje, konkurencyjnego i silnego sektora MŚP. Równolegle, środki tej osi skierowane zostaną na budowę infrastruktury rozwoju gospodarczego (w tym infrastruktury stref aktywności gospodarczej, a w tym zakresie również parków przemysłowych i inkubatorów przedsiębiorczości), budowę silnej marki Małopolski, jako regionu atrakcyjnego gospodarczo, co jest także zgodne z celami/obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

[4. Regionalna polityka energetyczna przyjazna środowisku]

Interwencja programu skierowana na realizację **celu tematycznego 4.** stanowi wkład w realizację Strategii "Europa 2020" – w zakresie priorytetu dotyczącego zrównoważonego rozwoju, ukierunkowanego na wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Równocześnie zakres interwencji programu uwzględnia założenia projektu przewodniego *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*, jest także zgodny z celami/obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Zakres interwencji wynika ze zidentyfikowanych wyzwań jakie stoją przed regionem w zakresie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, w tym stworzenie warunków i mechanizmów mających na celu zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym województwa, wsparcie działań w zakresie efektywnego i oszczędnego wykorzystania energii. Rezultaty tych działań powinny zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne regionu oraz przyczynić się do wypełnienia wymogów stawianych Polsce w ramach *Pakietu klimatyczno-energetycznego*.

Środki finansowe alokowane w ramach osi priorytetowej 4. skierowane zostaną zarówno na zwiększenie udziału OZE w produkcji energii, rozwój energetyki rozproszonej, poprawę stanu infrastruktury dystrybucyjnej i usuwanie niedoborów przepustowości, poprawę efektywności energetycznej w regionie, w tym w sektorze przemysłowym, transportowym, mieszkaniowym oraz budynkach użyteczności publicznej. Ważnym działaniem będzie również redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie województwa, które będzie miało charakter horyzontalny i będzie wartością wynikową z działań podejmowanych w kilku obszarach Programu.

[5. Ochrona środowiska naturalnego]

Interwencja programu skierowana na realizację **celu tematycznego 5. i celu tematycznego 6.** (w ramach Priorytetów Inwestycyjnych 6a i 6b) stanowi wkład w realizację Strategii "Europa 2020" – w zakresie priorytetu dotyczącego zrównoważonego rozwoju, ukierunkowanego na wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i

bardziej konkurencyjnej. Równocześnie zakres interwencji programu uwzględnia założenia projektu przewodniego *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*.

Zakres interwencji wynika ze zidentyfikowanych wyzwań jakie stoją przed regionem w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu, efektywnego korzystania z zasobów naturalnych oraz intensyfikacji działań w zakresie gospodarki wodnej i gospodarki odpadami, na co także kładzie nacisk Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Środki skierowane zostaną przede wszystkim na najbardziej problemowe w tym zakresie obszary obejmujące zapobieganie oraz reagowanie na klęski żywiołowe, gospodarkę wodno-ściekową i gospodarkę odpadami.

Zapewnienie finansowania powinno być ukierunkowane na zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych, wzrost liczby mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków oraz dalsze inwestowanie w infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną.

W obszarze gospodarki odpadami środki finansowe skierowane zostaną przede wszystkim na zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie w celu osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz redukcji udziału odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska. Natomiast w ramach poprawy zdolności adaptacji do zmian klimatu realizowane będą działania w zakresie zwiększenia małej retencji, przeciwdziałanie suszy oraz ruchom masowym, jak również wsparcie zostanie skierowane na wzmocnienie systemu bezpieczeństwa w regionie.

Podjęcie powyższych działań będzie jednocześnie istotne z punktu wdrożenia zobowiązań wynikających z członkostwa Polski w UE w zakresie gospodarki wodno-ściekowej gospodarki odpadami. Z drugiej strony zrealizowanie tych postanowień przyniesie zarówno efekt gospodarczy, jak i poprawi jakość życia ludzi.

[6. Dziedzictwo regionalne]

Interwencja programu w części **celu tematycznego 6**, dotycząca ochrony, rozwoju, udostępniania oraz promocji dziedzictwa kulturowego i naturalnego wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020", w części dotyczącej *Rozwoju zrównoważonego – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej* a także jest zgodna z celami/obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Zakres przewidzianych w programie działań jest zgodny z projektem przewodnim *Polityka przemysłowa w erze globalizacji* (w części dotyczącej zwiększania konkurencyjności europejskiej turystyki) oraz projektem *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* (w części dotyczącej racjonalnego korzystania przez społeczeństwo ze wszystkich swoich zasobów). Odpowiednie stymulowanie rozwoju turystyki kulturowej czy aktywnej, będącej elementem turystyki zrównoważonej (opartej na właściwej ochronie środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu), nie tylko będzie zapobiegać degradacji cennych zasobów kulturowych i przyrodniczych, ale również przyczyni się do

zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Zaplanowane w programie działania zabezpieczające najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w regionie oraz przedsięwzięcia racjonalnie wykorzystujące zasoby cenne przyrodniczo dla rozwoju przemysłów czasu wolnego, przyniosą korzystne efekty środowiskowe i ekonomiczne, wpływając na zrównoważony rozwój regionu, oparty o walory przestrzenne i walory dziedzictwa, twórczo wykorzystywane poprzez aktywności kulturalne i proekologiczne. Ponadto interwencja programu wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020", w części dotyczącej *Rozwoju inteligentnego - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji*, gdyż dla rozwoju innowacyjnej gospodarki kluczowe znaczenie mają działania wzmacniające kompetencje kulturowe i kreatywne³² mieszkańców regionu. Podstawą działań podejmowanych w tym obszarze w ramach 6. osi priorytetowej jest założenie, że uczestnictwo w kulturze (m.in. dzięki stymulowaniu kreatywnego myślenia, wyobraźni i autoekspresji) jest skuteczną metodą rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich oraz inicjatywności i przedsiębiorczości, a więc kompetencji kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy i innowacji³³. W ślad za opinią Komitetu Regionów dotyczącą *Sektora Kulturalnego i Kreatywnego na rzecz wzrostu gospodarczego i miejsc pracy*, warto podkreślać wysoką zdolność sektora kultury i sektora kreatywnego do generowania wzrostu i zatrudnienia, ich wkładu w rozwijanie innowacji oraz efektu mnożnikowego w innych branżach i obszarach polityki³⁴.

[7. Nowoczesna infrastruktura transportowa]

Interwencja programu w zakresie **celu tematycznego 7.** jest ukierunkowana na tworzenie warunków sprzyjających wzrostowi konkurencyjności regionu oraz ciągłą poprawę jego atrakcyjności inwestycyjnej poprzez usuwanie ograniczeń infrastrukturalnych, przy uwzględnieniu postulatów Strategii "Europa 2020" w obszarze wspierania gospodarki bardziej konkurencyjnej, na co także kładzie nacisk Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Zakres wsparcia przewidziany w ramach 7. osi priorytetowej ma również na celu poprawę dostępności komunikacyjnej, a przez to sprzyjanie zwiększonej mobilności przestrzennej mieszkańców regionu, szczególnie w obszarze dojazdów do pracy, szkół i uczelni wyższych oraz dostępności głównych ośrodków usług publicznych i centrów gospodarczych. Interwencja ta będzie stanowiła uzupełnienie szerszych działań przewidzianych w innych osiach priorytetowych programu, sprzyjających włączeniu społecznemu poprzez wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem

³² Konkluzje Rady w sprawie kompetencji kulturowych i kreatywnych i ich roli w budowaniu kapitału intelektualnego Europy (2011/C 372/05)

³³ „Kompetencje kluczowe w uczeniu się przez całe życie – europejskie ramy odniesienia” to załącznik do zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej z dnia 30 grudnia 2006 r./L394. (http://eur-lex.europa.eu/LexUriSer v/site/pl/oj/2006/l_394/l_39420061230pl00100018.pdf)

³⁴ Komitet Regionów, 101. sesja plenarna w dniu 30 maja 2013 r. OPINIA Komitetu Regionów; Sektory Kulturalny i Kreatywny na rzecz wzrostu gospodarczego i miejsc pracy, EDUC-V-029

zatrudnienia i przedsiębiorczości oraz zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną z uwzględnieniem wymogów rozwoju zrównoważonego.

[8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników]

Interwencja programu w zakresie **celu tematycznego 8.** ukierunkowanego na wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników wpisuje się wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020", w części dotyczącej *Rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną, jest także zgodna z obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Zakres przewidzianych w programie działań jest zgodny z projektami przewodnimi KE: *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* oraz z projektem przewodnim *Europejski program walki z ubóstwem* (w części dotyczącej profilaktyki zdrowotnej oraz równości płci). W ślad za projektami przewodnimi, zaplanowany w programie katalog działań jest szeroki i różnorodny, podobnie jak katalog odbiorców wsparcia. Kompleksowe interwencje zostaną skierowane zarówno do osób bezrobotnych, pracujących oraz pracodawców, szczególnie sektora MŚP. Jednocześnie podejmowane będą przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi oraz profilaktyki zdrowotnej. Wszystkie działania zaplanowane w ramach 8. osi priorytetowej realizują w sposób bezpośredni lub pośredni cel dotyczący zwiększenia zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata i będą sprzyjać zwiększeniu zatrudnienia szczególnie wśród grup, których sytuacja na rynku pracy jest obecnie najtrudniejsza – tj. osób starszych, długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, niskowyzkwalifikowanych oraz kobiet, a interwencje w nim przewidziane znajdują odzwierciedlenie w większości priorytetowych działań wskazanych wyżej dokumentów.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat w województwie małopolskim wynosił w 2013 r. 64,6% i wartość ta była nieznacznie niższa od wartości krajowej wynoszącej 64,9%. Na podstawie analiz społeczno-gospodarczych szacuje się, iż w latach realizacji RPO wskaźnik ten zacznie systematycznie wzrastać osiągając wartość 66,5%, 67,4% i 68,7% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023³⁵.

[9. Zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym]

Interwencja programu w zakresie **celu tematycznego 9.** ukierunkowanego na wspieranie włączenia społecznego i walki z ubóstwem wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii „Europa 2020” w części dotyczącej *Rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*: *wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną*. Zakres przewidzianych w programie działań jest zgodny z projektem

³⁵ Należy podkreślić, iż wskaźnik służy jedynie wskazywaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania RPO. Nie jest on wskaźnikiem rezultatu interwencji RPO i nie może być przedmiotem odpowiedzialności RPO. UP wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na jego osiągnięcie jest bardzo ograniczony (do rzędu 4-8%), a jego zmienność zależy od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO.

przewodnim *Europejski program walki z ubóstwem*. W ślad za projektem przewodnim, w programie przewidziany jest szeroki zakres działań zmierzających do aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Jednocześnie planowana jest realizacja przedsięwzięć mających na celu zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych, w tym w szczególności usług opiekuńczych. Istotnym elementem programu będzie również wykorzystanie potencjału ekonomii społecznej oraz przedsiębiorczości społecznej, jako skutecznych instrumentów aktywizacji oraz integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych. Działania zaplanowane w ramach 9. osi priorytetowej realizują w sposób bezpośredni lub pośredni określony w Strategii "Europa 2020" cel dotyczący zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem, a interwencje przewidziane w ramach programu znajdują odzwierciedlenie w większości priorytetowych działań wskazanych w powyższych dokumentach.

Cel krajowy ustalony dla Polski w obszarze redukcji liczby osób pozostających w ubóstwie jako 1,5 mln osób został osiągnięty w 2012 r. Należy jednak kontynuować działania mające na celu dalsze ograniczanie skali ubóstwa oraz utrwalenie osiągniętego dotychczas efektu w tym zakresie. Dla określenia pozycji województwa względem wartości krajowych stosowany jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. W przypadku województwa małopolskiego wynosił on w 2013 r. 15,8% i wartość ta była nieznacznie niższa od wartości krajowej 16,2%. Przewiduje się dalszy spadek wartości tego wskaźnika w województwie małopolskim w latach realizacji RPO oraz jego wartości 15,6, 15,4 i 15,2% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023³⁶.

[10. Edukacja i uczenie się przez całe życie]

Interwencja programu w ramach **celu tematycznego 10**. wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020" w zakresie priorytetu *Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji*, w zakresie wyznaczonych tam celów odnoszących się do obszaru edukacji, tj., ograniczenia wskaźnika przerywanie nauki do 10% (cel krajowy: 4,5%) oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie do co najmniej 40% (cel krajowy: 45%). Interwencja programu jest także zgodna z celami/obszarami priorytetowymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Zakres przewidzianych w programie działań jest jednocześnie zgodny z projektem przewodnim *Młodość w drodze*, w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziom inwestycji w systemy kształcenia i szkolenia, poprawiania rezultatów procesu kształcenia, uwzględniając kluczowe kompetencje i dążąc do ograniczenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, lepszego łącznie rezultatów procesu kształcenia z potrzebami

³⁶ Należy podkreślić, iż wskaźnik służy jedynie wskazywaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania RPO. Nie jest on wskaźnikiem rezultatu interwencji RPO i nie może być przedmiotem odpowiedzialności RPO. UP wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na jego osiągnięcie jest bardzo ograniczony (do rzędu 4-8%), a jego zmienność zależna jest od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO.

rynku pracy oraz ułatwienia młodzieży wchodzenia na rynek pracy poprzez zintegrowane działania obejmujące m.in. udzielanie informacji, doradztwo, staże.

[11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej]

Interwencja programu w części **celu tematycznego 9.** ukierunkowanego na rewitalizację społeczną oraz fizyczną miast i obszarów wiejskich wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020", w części dotyczącej rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, oraz w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w cel *Zwiększanie dobrobytu*. Zapisy Strategii "Europa 2020" wskazują na konieczność podejmowania działań sprzyjających włączeniu społecznemu poprzez wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i przedsiębiorczości oraz zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. W ślad za projektem przewodnim UE *Europejski program walki z ubóstwem*, zaplanowane w programie działania sprzyjać będą ograniczeniu zjawiska wykluczenia społecznego, dzięki podjęciu kompleksowych projektów rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej, będącej odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne. Ponadto zaplanowane w programie działania przyczynią się bezpośrednio lub pośrednio do realizacji określonych w Strategii "Europa 2020" celów dotyczących zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz zwiększenia wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata.

[12. Infrastruktura społeczna]

Interwencja programu w części **celu tematycznego 9.** ukierunkowanego na umożliwieniu odpowiedniego dostępu do ochrony zdrowia wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020" w części dotyczącej *Rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną*. Zakres przewidzianych w programie działań jest zgodny z projektem przewodnim *Europejski program walki z ubóstwem*. W ślad za projektem przewodnim, w programie planowana jest realizacja przedsięwzięć mających na celu zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych. Ponadto, interwencja programu w zakresie ochrony zdrowia zgodna jest ze Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego z celem *Zwiększanie dobrobytu*. Ponadto interwencja w ramach **celu tematycznego 10.** wpisuje się w wyzwania zdefiniowane w Strategii "Europa 2020" w zakresie priorytetu *Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji*, w zakresie wyznaczonych tam celów odnoszących się do obszaru edukacji, oraz w projekt przewodni *Młodzież w drodze*.

1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych, z uwzględnieniem umowy partnerstwa, w oparciu o identyfikację potrzeb regionalnych

Tabela 1. Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	Zgodnie ze Strategią Europa 2020, SUE RMB, KPR, CSR, SOR, SIIEG, UP, SRWM, RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie innowacyjności gospodarki regionalnej poprzez wzrost nakładów ogółem na badania i rozwój oraz wzmacnianie przewag konkurencyjnych regionu w ramach inteligentnej specjalizacji – poprawa warunków dla działalności badawczej poprzez zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury badawczej – w zakresie komplementarnym wobec interwencji podejmowanych na poziomie krajowym
	1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w	Zgodnie ze Strategią Europa 2020, SUE RMB, KPR, CSR, SOR, SIIEG, UP, SRWM, RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie innowacyjności gospodarki regionalnej poprzez wzrost nakładów prywatnych na badania i rozwój oraz wzmacnianie przewag konkurencyjnych regionu w ramach inteligentnej specjalizacji – bezpośrednie wsparcie inwestycji przedsiębiorstw w obszarze badań i prac rozwojowych, wdrażania wyników prac B+R oraz rozwijania infrastruktury badawczo-rozwojowej – stymulowanie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw poprzez wdrożenie zachęt do podejmowania współpracy z sektorem badawczo-rozwojowym – usprawnienie transferu wiedzy i technologii, w tym wzmocnienie aplikacyjnego charakteru badań naukowych oraz wdrażania ich wyników do działalności gospodarczej – zapewnienie przyjaznego otoczenia biznesu poprzez rozwój i profesjonalizację proinnowacyjnej oferty wsparcia regionalnych ośrodków innowacji

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Zgodnie ze Strategią Europa 2020, SOR, PZIP, UP, SRWM, RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wkładu w realizację Europejskiej Agendy Cyfrowej w zakresie zwiększenia poziomu korzystania z usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną – w następstwie zwiększenia jakości i dostępności tego typu usług – podniesienie efektywności funkcjonowania administracji publicznej w wyniku informatyzacji procedur oraz upowszechnienia elektronicznego zarządzania dokumentacją w ramach urzędów – zwiększenie dostępności do informacji sektora publicznego wraz z możliwością ich ponownego wykorzystania, zgodnie z Dyrektywą Parlamentu i Rady 2003/98/WE z 17.11 2003, z uwzględnieniem zmiany rozszerzającej zakres stosowania dyrektywy na biblioteki, muzea i archiwa (2013) – usprawnienie oraz poszerzenie dostępu do zasobów i usług elektronicznych w wyniku zwiększenia interoperacyjności systemów informatycznych i rejestrów publicznych
3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, SOR, SIEG, UP, a także SRWM oraz RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie warunków dla napływu inwestycji – promowanie postaw probiznesowych – wsparcie dla MŚP we wczesnej fazie rozwoju

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	3b Opracowanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, SOR, SIEG, UP, a także SRWM oraz RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie aktywności międzynarodowej MŚP – wspieranie i promocja ekspansji zagranicznej małopolskich przedsiębiorstw – kreowanie wizerunku gospodarczego regionu oraz promocja gospodarcza regionu
	3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, KPR, SOR, SIEG, UP, SUE RMB a także SRWM oraz RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie warunków wymuszających większą konkurencyjność oraz innowacyjność MŚP
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, KPR, SOR, Polityki Energetycznej 2030, KPD w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, SBEŚ, UP, SUE RMB, SRWM: <ul style="list-style-type: none"> – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym wzrost znaczenie energetyki rozproszonej, ze szczególnym uwzględnieniem prosumentów – uniezależnienie wzrostu gospodarczego regionu od wykorzystania zasobów i energii oraz budowa gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów – odnowienie i rozbudowa mocy wytwórczych oraz poprawa efektywności w całym łańcuchu energii, w tym dostosowanie sieci dystrybucyjnych do rozwijającego się rynku OZE – zmniejszenie energochłonności a tym samym emisyjności gospodarki
	4b Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, KPR, SOR, Polityki Energetycznej 2030, KPD w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, SBEŚ, UP, SUE RMB, SRWM: <ul style="list-style-type: none"> – racjonalizacja wykorzystania energii koncentrowana w przedsiębiorstwach, obejmująca jej oszczędność oraz dywersyfikację źródeł na rzecz OZE;

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
		<p>oszczędność energii i jej efektywne wykorzystanie przez przedsiębiorstwa obniży koszty ich funkcjonowania, poprawiając ich sytuację na rynku</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeprowadzanie kompleksowych działań termomodernizacyjnych wraz z wymianą źródła ciepła – odnowienie i rozbudowa mocy wytwórczych oraz poprawa efektywności w całym łańcuchu energii – zmniejszenie energochłonności a tym samym emisyjności gospodarki
	<p>4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;</p>	<p>Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, KPR, SOR, Polityki Energetycznej 2030, KPD w zakresie efektywności energetycznej, SBEŚ, UP, SRWM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa efektywności energetycznej w regionie w ramach inwestycji w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej poprzez wspieranie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków. – odnowienie i rozbudowa mocy wytwórczych oraz poprawa efektywności w całym łańcuchu energii – zmniejszenie energochłonności a tym samym emisyjności gospodarki – promowanie budownictwa energooszczędnego i pasywnego
	<p>4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p>	<p>Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, KPR, SOR, Polityki Energetycznej 2030, KPD w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, SBEŚ, UP, SRWM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie emisji głównych zanieczyszczeń powietrza m.in. poprzez realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej, w tym działań polegających na wymianie nieekologicznych źródeł ciepła oraz promowaniu i wspieraniu inwestycji w termomodernizację budynków – ograniczenie emisji gazów cieplarnianych

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
		<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, DSRK, SOR, KSRR, SBEŚ, Białej Księgi, SPA, SRWM, SUE RMB, UP: <ul style="list-style-type: none"> – adaptacja do zmian klimatu w tym zwiększenie możliwości reagowania na skutki zagrożeń naturalnych: zagrożenie powodziowe, występowanie suszy oraz ruchów masowych – rozwój systemów małej retencji oraz budowanie innych niezbędnych obiektów gospodarki wodnej, w celu zwiększenia retencjonowania wody, opóźnienia spływu powierzchniowego – wzmocnienie systemów monitorowania i ostrzegania przed klęskami żywiołowymi
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, DSRK, SOR, KSRR, SUE RMB, SBEŚ, Białej Księgi, SPA, SRWM 2011-2020, UP, Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego: <ul style="list-style-type: none"> – rozwój systemu gospodarki odpadami, w szczególności zapewnienie zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami – wspieranie efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii unieszkodliwiania i przetwarzania odpadów – przerwanie powiązania pomiędzy ilością odpadów a wzrostem gospodarczym poprzez nacisk na: zapobieganie powstawaniu, ponowne użycie, intensyfikację odzysku, recykling
	6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania	Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, CSR, DSRK, SOR, KSRR, SBEŚ, Białej Księgi, SPA, SRWM, UP, KPOŚK, SUE RMB: <ul style="list-style-type: none"> – właściwe gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym zapewnienie podstawowych usług komunalnych w zakresie rozwoju infrastruktury

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	kanalizacyjnej, wodociągowej, oczyszczalni ścieków – ochrona zasobów wodnych poprzez ograniczanie zanieczyszczeń przedostających się do wód i gleby – inwestowanie w gospodarkę wodno-ściekową – budowa gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów wody
	6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zgodnie ze Strategią Europa 2020, UP, SRWM, DSRK, SOR, KPZK, KSRR, SUE RMB, SRKS, Agendą Terytorialną 2020: – ochrona dziedzictwa kulturowego – ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej – wzmacnianie tożsamości i uczestnictwa w kulturze – wzrost efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego – rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby kulturowe – zwiększanie dostępności zasobów kultury – działania zwiększające ofertę kulturalną – zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów
	6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Zgodnie ze Strategią Europa 2020, UP, SRWM, SOR, KPZK, KSRR, SBEiŚ, Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny–unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020, Krajową Strategią Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, Agendą Terytorialną 2020: – właściwa ochrona i gospodarowanie zasobami przyrodniczymi – zatrzymywanie i odwracanie tendencji utraty bioróżnorodności – poprawa ochrony różnorodności biologicznej

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
		<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów – przeciwdziałanie czynnikom negatywnie oddziałującym na stan różnorodności biologicznej – rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne i lokalne walory środowiska – podniesienie wiedzy oraz ukształtowanie postaw i aktywności społeczeństwa na rzecz ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej – zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów
	<p>6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu</p>	<p>Zgodnie z celami Strategii Europa 2020, Białej Księgi, DSRK, SOR, KSRR, SBEŚ, SPA, SRWM, UP:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obniżenie dotychczasowych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu, głównie ze źródeł sektora bytowo-komunalnego, poprzez wymianę nieekologicznych źródeł ciepła na źródła spełniające odpowiednie normy krajowe i unijne – dotrzymanie standardów i norm jakości powietrza – poprawa jakości życia ludzi w sferze zdrowotnej, jak również poprawa kondycji ekosystemów
<p>7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej</p>	<p>7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi</p> <p>7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań</p>	<p>Zgodnie z celami Białej księgi - Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu, SOR, SRT 2020, UP, SUE RMB a także SRWM oraz SRT WM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie warunków dla zwiększenia mobilności, rozwoju społeczno-gospodarczego oraz intermodalności systemów transportowych – niwelowanie barier infrastrukturalnych w rozwoju społeczno-gospodarczym

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	służących zmniejszaniu hałasu	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju regionu i jego mieszkańców
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	<p>8b Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Europa 2020, UP, SRWM, DSRK, SOR, KPZK, SUE RMB, KSRR, Agendą Terytorialną 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzrost zatrudnienia poprzez rozwój endogenicznych potencjałów – rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne, walory środowiska – wykorzystywanie specyfiki terytorialnej i pogłębianie specjalizacji decydującej o przewadze komparatywnej w takich dziedzinach jak turystyka – wykorzystanie zasobów dziedzictwa przyrodniczego warunkujących wzmocnienie zewnętrznej konkurencyjności regionu – zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów
	<p>8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników</p>	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL oraz Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, Zaleceniami Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na lata 2012–2016, UP, SRWM, Europejskiej Strategii w Sprawie Niepełnosprawności 2010 – 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie poziomu zatrudnienia poprzez podniesienie aktywności kobiet, realizację programów 50+ , mobilności zawodowej i przestrzennej – podejmowanie inicjatyw na rzecz poprawy jakości i efektywności usług w zakresie

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	<p>8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw</p>	<p>planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami <p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, SUE RMB, Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, Zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na lata 2012–2016, UP, SRWM, Europejskiej Strategii w Sprawie Niepełnosprawności 2010 – 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie poziomu zatrudnienia oraz konieczność wyposażenia w odpowiednią wiedzę i możliwości współpracy młodych przedsiębiorców, którzy są na etapie tworzenia własnej firmy – konieczność wzrostu współczynnika aktywności zawodowej, w szczególności kobiet, starszych oraz priorytetowego traktowania działań służących uwolnieniu potencjału przedsiębiorczości, promowaniu samozatrudnienia i rozwoju przedsiębiorstw – podejmowanie inicjatyw na rzecz poprawy wzmocnienia i promocji przedsiębiorczości <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami
	<p>8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę</p>	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, Zaleceniami Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na lata 2012–2016, UP, SRWM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie poziomu zatrudnienia poprzez podniesienie aktywności kobiet, tworzenie nowych miejsc wczesnej edukacji oraz opieki

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
		<p>instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej dla dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> – wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienia lepszej jakości funkcjonowania osób starszych – zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej kobiet, którego przyczyną jest m.in. brak przystępnych cenowo usług opieki nad dziećmi, konieczności zwiększenia udziału elastycznych uregulowań w pracy oraz konieczności promowania równości płci oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego – podejmowanie inicjatyw na rzecz wspierania zatrudnienia i rozwoju kapitału intelektualnego
	8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, SUE RMB oraz Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, UP, SRWM, Europejskiej Strategii w Sprawie Niepełnosprawności 2010 – 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> – konieczność profesjonalizacji kadr przedsiębiorstw oraz zwiększenia adaptacyjności przedsiębiorstw – poprawa jakości kapitału ludzkiego – wzrost zatrudnienia, wydłużenia okresu aktywności zawodowej i zapewnienia lepszej jakości funkcjonowania osób starszych oraz podniesienia poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli – zwiększenie konkurencyjności i stabilności MŚP <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami
	8vi Aktywne i zdrowe starzenie się	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, SUE RMB, UP oraz Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, SRWM:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie poziomu zatrudnienia poprzez podniesienie aktywności kobiet, realizację

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
		<p>programów 50+, wykorzystywanie potencjału i zapobieganie wykluczeniu osób starszych, propagowanie elastyczności zatrudnienia osób starszych, zwiększanie dostępności do programów zdrowotnych</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzrost zatrudnienia, wydłużenia okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, poprawy zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej, podniesienia poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli – lepsze wykorzystania zasobów na rynku pracy poprzez poprawę zdrowia zasobów pracy – zwiększanie wskaźnika zatrudnienia osób starszych poprzez aktywne i prewencyjne wsparcie oraz konieczności podejmowania działań na rzecz przedłużania zdrowszego życia zawodowego
<p>9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją</p>	<p>9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Europa 2020, SUE RMB, SOR, SRWM, UP:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych w priorytetowych, wynikających z map potrzeb zdrowotnych – dostosowanie systemu ochrony zdrowia do prognozowanych zmian demograficznych – poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej, – poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli (profilaktyki i ochrony zdrowia)
	<p>9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Europa 2020, SUE RMB, KPZK, SOR, KSRR, SRWM, UP:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa rewitalizacja społeczna, fizyczna, gospodarcza, środowiskowa i przestrzenna – przeciwdziałanie narastaniu niekorzystnych zjawisk na obszarach problemowych w miastach, – zwiększanie dostępu do usług publicznych,

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
		<ul style="list-style-type: none"> – zadania dotyczące głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów i wykorzystania ich na cele społeczne
	<p>9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie</p>	<p>Zgodnie z SOR, SRKL, Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, UP i KPPUiWS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – konieczność realizacji działań z zakresu aktywnej integracji społecznej (w tym kompleksowości i indywidualizacji wsparcia) – koncentracja na działaniach zwiększających szanse na zatrudnienie – integracja usług różnych podmiotów <p>Zgodnie z Europejską Strategią w Sprawie Niepełnosprawności 2010-2020:</p> <p>- zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym</p>
	<p>9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym</p>	<p>Zgodnie z SOR, SRKL, Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, UP i KPPUiWS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrzeba poprawy jakości i dostępności usług publicznych, w tym usług zdrowotnych i społecznych (przede wszystkim na rzecz dzieci i młodzieży, rodzin, osób starszych i z niepełnosprawnościami) – wzrost udziału wsparcia w formie usług niestacjonarnych <p>Zgodnie z Europejską Strategią w Sprawie Niepełnosprawności 2010-2020:</p> <p>- zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym</p>
	<p>9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w</p>	<p>Zgodnie z SOR, SRKL, SRKS, Stanowiskiem służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata</p>

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	<p>przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia</p>	<p>2014-2020, UP, KPRES i Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie rozwoju ekonomii społecznej i wzrostu miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, jako jednej z form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu <p>Zgodnie z Europejską Strategią w Sprawie Niepełnosprawności 2010-2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym
<p>10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie</p>	<p>10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia</p>	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, KSRR, SRWM, SUE RMB, Europejskiej Strategii w Sprawie Niepełnosprawności 2010- 2020, UP:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zorientowanie na efekty uczenia się, w szczególności w zakresie kluczowych kompetencji – rozwijanie dodatkowych zajęć edukacyjnych uzupełniających edukację szkolną, rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów oraz wspomagających rodziców w wychowaniu – zwiększenie dostępności edukacji przedszkolnej oraz efektywności nauczania na poziomach podstawowym i średnim – wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów – zwiększanie szans dzieci ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na nadrobienie zaległości w umiejętnościach społecznych i uczenia się – wsparcie lepszego dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych dostarczanych na rzecz grup o specjalnych potrzebach – zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	<p>10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji</p>	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, KSRR, SRWM, SUE RMB, UP, Europejskiej Strategii w Sprawie Niepełnosprawności 2010 – 2020 oraz Stanowiskiem służb komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, Zaleceniami rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie uczenia się dorosłych, przede wszystkim w trybie pozaformalnym oraz w miejscu pracy – kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz korzystaniem z kształcenia ustawicznego – zwiększenie udziału osób o niskich kwalifikacjach oraz osób starszych w programach uczenia się przez całe życie – zwiększenie odsetka osób dorosłych angażujących się w uczenie się przez całe życie – zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy – zwiększenie możliwości osób z niepełnosprawnościami, tak aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw i uczestniczyć w życiu społecznym oraz w europejskiej gospodarce
	<p>10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju</p>	<p>Zgodnie z celami DSRK, SOR, SRKL, KSRR, SRWM, SUE RMB, UP oraz Stanowiskiem służb komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, Zaleceniami rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach, połączona ze zwiększeniem jego atrakcyjności poprzez silniejsze powiązanie z rynkiem pracy – zwiększenie stopnia zaangażowania ze strony pracodawców w proces kształcenia

Wybrany CT	Wybrany PI	Uzasadnienie wyboru
	systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.	zawodowego oraz poprawy stopnia popularności system kształcenia zawodowego <ul style="list-style-type: none"> – zwiększanie liczby staży – upowszechnianie szkoleń praktycznych – przewyciężanie barier, które skutkują niedopasowaniem rezultatów kształcenia do potrzeb rynku pracy
	10a Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Zgodnie ze Strategią Europa 2020, SUE RMB, KPR, CSR, SOR, SiEG, UP, SRWM, RSI WM: <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie działań związanych z systemowym popularyzowaniem nauki i innowacji w społeczeństwie

1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej

Uzasadnienie podziału środków między cele tematyczne i priorytety inwestycyjne

Alokacja finansowa Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 wynosi 2 878 215 972 EUR, w tym alokacja na EFRR 2 068 587 710 EUR (71,87%) oraz na EFS 809 628 262 EUR (28,13%).

Podział środków między cele tematyczne i priorytety inwestycyjne jest zgodny z celami założonymi w Strategii "Europa 2020" oraz z zakresem interwencji przewidzianym dla regionalnych programów operacyjnych w Umowie Partnerstwa. Jednocześnie rozkład alokacji odzwierciedla cele rozwojowe zdefiniowane w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* oraz w innych dokumentach programowych województwa.

Rozkład interwencji jest zgodny z określonymi na poziomie rozporządzeń KE minimalnymi poziomami koncentracji tematycznej, tj.

- CT 1–4: 50,13% środków EFRR
- CT 4: 23,59% środków EFRR
- CT 9: 27,13 % środków EFS
- 5 PI (8i, 9i, 9iv, 10i, 10iv) realizowanych z EFS: 64,40% środków tego funduszu.

Szczegółowy rozkład alokacji wynika z części diagnostycznej przedstawionej w sekcji 1.1 i jest oparty o analizę strategiczną wyzwań, potrzeb oraz potencjałów rozwojowych regionu w poszczególnych obszarach. Pod uwagę brane były wyniki prac nad *Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* oraz pakietem programów strategicznych. Podstawą dla przyjętego podziału było również szerokie rozpoznanie oczekiwań i planów inwestycyjnych w regionie (m.in. za pośrednictwem naboru do Banku Projektów Regionalnych), co wspomogło proces identyfikacji typów przedsięwzięć planowanych do wsparcia w ramach programu, uwzględniając w szczególności ich charakter i wartość. Dodatkową przesłanką mającą wpływ na podział alokacji była identyfikacja w województwie Obszarów Strategicznej Interwencji, zdefiniowanych na szczeblu krajowym i regionalnym oraz wprowadzenie mechanizmu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Z uwagi na konieczność efektywnego wykorzystania dostępnych środków europejskich oraz koncentracji na kluczowych dla rozwoju regionu działaniach, interwencję skoncentrowano na obszarach o strategicznym znaczeniu dla rozwoju województwa, zdefiniowanych na drodze ww. analiz.

W związku z przedstawionymi powyżej uwarunkowaniami, rozkład alokacji pomiędzy poszczególne obszary interwencji przedstawia się następująco:

A. środki EFRR:

- interwencje mające na celu pobudzenie i wzmocnienie gospodarki regionalnej poprzez wzrost jej innowacyjności zwłaszcza w obszarach inteligentnej specjalizacji, podnoszenie konkurencyjności przedsiębiorstw oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu (CT 1 i CT 3) –409 117 627 EUR, tj. 19,78% środków EFRR
- interwencja w zakresie infrastruktury transportowej, mająca na celu likwidację barier rozwoju działalności gospodarczej, wzmocnienie integracji wewnętrznej regionu oraz zaspokojenie potrzeb mobilnego społeczeństwa (CT 7) –388 491 668 EUR, tj. 18,78% środków EFRR
- interwencja ukierunkowana na przejście na gospodarkę niskoemisyjną poprzez wsparcie działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej, wykorzystanie OZE oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń, w tym promowanie „czystego” transportu miejskiego (CT 4) – 487 895 765 EUR, tj. 23,59% środków EFRR
- interwencja dotycząca rewitalizacji przestrzeni województwa – miejskiej i wiejskiej – która w połączeniu ze środkami EFS przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców regionu (CT 9) –173 908 518 EUR, tj. 8,41% środków EFRR
- interwencja ukierunkowana na ochronę, wzmocnienie oraz wykorzystanie ważnych potencjałów regionu, tj. dziedzictwa kulturowego, zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz miejscowości uzdrowiskowych (CT 6 i CT 8) – 163 765 830 EUR, tj. 7,92% środków EFRR
- interwencja mająca na celu wzmocnienie bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochronę środowiska poprzez koncentrację w trzech obszarach tj. ograniczenie zanieczyszczeń i poprawę jakości wód, zapobieganie powstawaniu oraz zagospodarowanie istniejących odpadów, zapobieganie klęskom żywiołowym (CT 5 i CT 6) – 117 453 253 EUR, tj. 5,68% środków EFRR
- interwencja ukierunkowana na zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych poprzez poprawę dostępności i jakości zasobów i usług udostępnianych drogą elektroniczną (CT 2) – 140 000 000 EUR, tj. 6,77% środków EFRR
- interwencja w obszarze infrastruktury ochrony zdrowia i edukacji – mająca na celu podniesienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności i jakości usług w obszarze zdrowia oraz dostarczenie wysokiej jakości usług edukacyjnych (CT 9 i CT 10) –172 230 556 EUR, tj. 8,33% środków EFRR.

B. Środki z EFS:

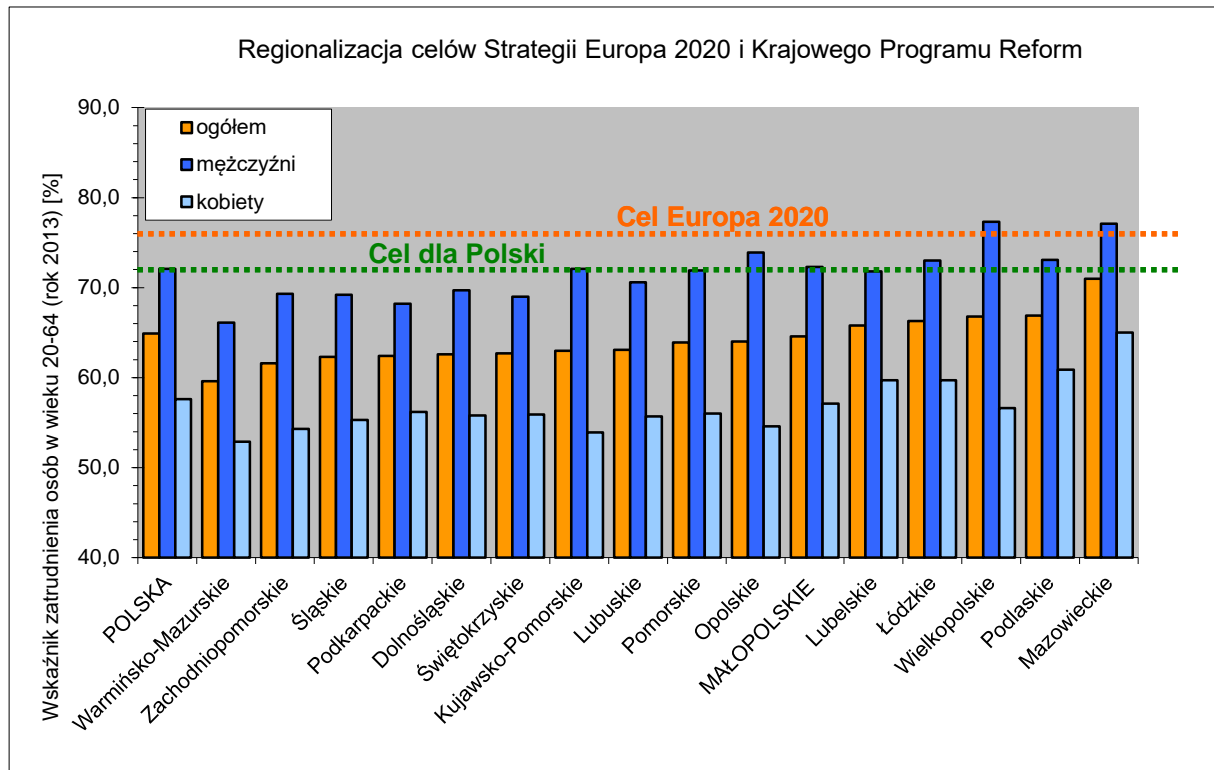
- interwencje dotyczące m.in. zwiększenia dostępu do zatrudnienia dla osób pozostających bez zatrudnienia, podnoszenie kwalifikacji pracowników, wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców czy poprawę sytuacji w zakresie łączenia funkcji zawodowych i rodzinnych, prowadzące do poprawy sytuacji na regionalnym rynku pracy (CT 8) – 266 964 148 EUR, tj. 32,97% środków EFS
- interwencje prowadzące do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców regionu obejmujące: zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych, aktywizację społeczną i zawodową oraz rozwój ekonomii społecznej (CT 9) – 219 653 781 EUR, tj. 27,13 % środków EFS
- interwencje dotyczące: zwiększenia dostępu i podniesienia jakości edukacji elementarnej oraz kształcenia ogólnego, zwiększenia grona osób świadomie i regularnie podnoszących i uzupełniających swoje kwalifikacje, wzmocnienia systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w regionie, prowadzące do podniesienia poziomu wiedzy i wykształcenia mieszkańców regionu (CT 10) – 217 276 857 EUR, tj. 26,84 % środków EFS.

Podział alokacji EFS w RPO pomiędzy poszczególne cele tematyczne i priorytety inwestycyjne odzwierciedla istniejące w województwie małopolskim potrzeby i wyzwania zidentyfikowane w części diagnostycznej programu. Jednocześnie przyznane poszczególnym celom i priorytetom znaczenie wynika z dążenia do koncentracji wsparcia na tych działaniach, które pozwalają w najwyższym stopniu przyczynić się do osiągnięcia celów dotyczących zwiększenia zatrudnienia oraz walki z ubóstwem nakreślonych w Strategii "Europa 2020" oraz w Krajowym Programie Reform. Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, w ramach RPO skoncentrowano znaczne środki finansowe na priorytetach inwestycyjnych, których wybór łączy się z realizacją kompleksowych interwencji z zakresu aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej (PI 8i, 9i). Tego rodzaju działania będą miały zasadniczy wpływ na stopniowe zbliżanie się regionu do celów dotyczących zwiększenia wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat (do 71%) oraz zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (o 1,5 mln dla Polski; o 20 mln dla Europy).

Jednocześnie mając na względzie znaczny dystans, jaki dzieli region (64,6%) od docelowej wartości wskaźnika zatrudnienia dla Polski (71%) oraz Europy (75%) na realizację PI 8i zdecydowano się przeznaczyć ponad 121 503 218 EUR EFS. Jednocześnie wpływ na zwiększenie zatrudnienia będzie miała koncentracja wsparcia na osobach pozostających bez pracy, także w ramach innych priorytetów inwestycyjnych, w szczególności w PI 8iii, w ramach którego udzielane będzie wsparcie na założenie działalności gospodarczej. Uwzględniając zdiagnozowany w regionie problem niskiej aktywności zawodowej kobiet zdecydowano się ponadto na realizację PI 8iv, w ramach którego przewidziano tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Jednocześnie w ramach PI 8vi podejmowane będą inicjatywy na rzecz wydłużenia wieku aktywności zawodowej szczególnie poprzez wspieranie

starszych pracowników. Regionalizację wskaźnika zatrudnienia w odniesieniu do celu krajowego obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Regionalizacja celów Strategii „Europa 2020” i Krajowego Programu Reform

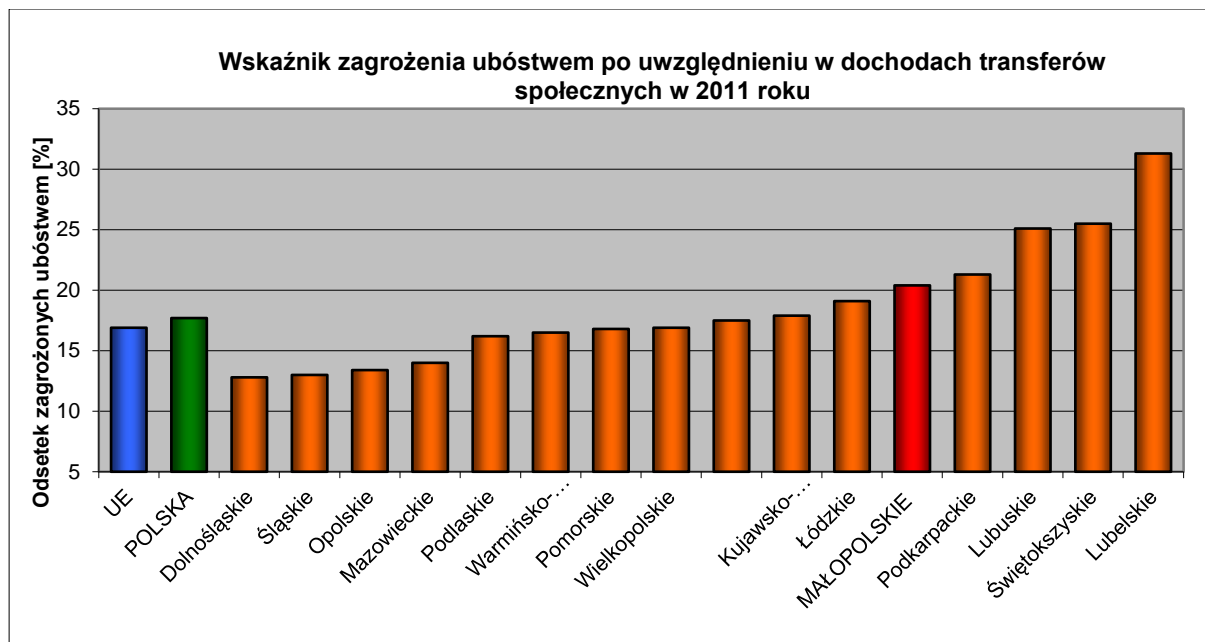

źródło: opracowanie własne

Mając na uwadze poziom wskaźnika zagrożenia ubóstwem, po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w regionie (20,4% w 2011 r.), znacznie wyższego zarówno od średniej dla Polski (17,7%) jak i Europy (16,9%), podjęto decyzję o przeznaczaniu na działania aktywizujące i integrujące osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym kwoty 100 000 000 EUR EFS (w ramach PI 9i). W ramach RPO wykorzystywany będzie także potencjał sektora ekonomii społecznej, jako skutecznego instrumentu aktywizacji osób wykluczonych społecznie. Jednocześnie mając na uwadze fakt, że jednym z czynników znacznie utrudniających skuteczną walkę z ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym są istniejące w regionie ograniczenia w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych, kwotę 102 653 781 EUR EFS zaplanowano na działania z zakresu zwiększania dostępu i jakości usług społecznych i zdrowotnych. Należy zauważyć, że jedną z głównych przyczyn ubóstwa i wykluczenia społecznego jest brak pracy, a zatem zaplanowane w ramach CT 8 przedsięwzięcia z zakresu aktywizacji zawodowej również w istotny sposób przyczynią się do realizacji określonego w Strategii "Europa 2020" celu walki z ubóstwem.

Poniższy wykres obrazuje sytuację województwa małopolskiego w zakresie skali zagrożenia ubóstwem, w porównaniu do innych regionów, kraju oraz UE.

Wykres 2. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych

źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
1	ERDF	204 028 215,00	7,09%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 01 - Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej ▼ 1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw 	[1, 4]
10	ESF	217 276 857,00	7,55%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 10 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. <ul style="list-style-type: none"> ▼ 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia 	[116, 117, 118, 119, 120, 121, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - 1. Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego. ▼ 2 - Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach. ▼ 10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Podwyższanie kompetencji osób dorosłych, w tym w szczególności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy ▼ 10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego. ▼ 2 - Podwyższanie kompetencji zawodowych osób dorosłych 	
11	ERDF	173 908 518,00	6,04%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją ▼ 9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich 	[134]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				▼ 1 - Ograniczone problemy społeczne w miastach i na obszarach wiejskich	
12	ERDF	172 230 556,00	5,98%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją <ul style="list-style-type: none"> ▼ 9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona dostępność i jakość usług zdrowotnych w regionie ▼ 10 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. <ul style="list-style-type: none"> ▼ 10a - Inwestycje w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury szkoleniowej i edukacyjnej <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Ulepszony proces edukacji 	[136, 137, 156]
2	ERDF	140 000 000,00	4.86%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 02 - Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych <ul style="list-style-type: none"> ▼ 2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększony dostęp obywateli i przedsiębiorców do informacji sektora publicznego, e-usług oraz elektronicznej administracji 	[2]
3	ERDF	205 089 412,00	7,13%	▼ 03 - Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	[16, 5, 8]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programów operacyjnych	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<ul style="list-style-type: none"> ▼ 3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Lepsze warunki do rozwoju MŚP ▼ 3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona aktywność międzynarodowa małopolskich MŚP ▼ 3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona produktywność sektora MŚP 	
4	ERDF	503 620 258,00	17,50%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 04 - Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach <ul style="list-style-type: none"> ▼ 4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększony poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych ▼ 4b - Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach (MŚP) ▼ 4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym i użyteczności publicznej ▼ 4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej 	[15, 158, 159, 17, 20, 21]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<p>multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p> <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększone wykorzystanie niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności miejskiej ▼ 2 - Obniżony poziom niskiej emisji w województwie <p>▼ 06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami</p> <ul style="list-style-type: none"> ▼ 6e - Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu ▼ 1 - Obniżone poziomy zanieczyszczeń powietrza w województwie 	
5	ERDF	117 453 253,00	4,08%	<p>▼ 05 - Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▼ 5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi ▼ 1 - Zwiększone bezpieczeństwo mieszkańców zagrożonych wystąpieniem klęsk żywiołowych <p>▼ 06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami</p> <ul style="list-style-type: none"> ▼ 6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz 	[36, 40, 45]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<p>zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Ograniczona liczba odpadów deponowanych na składowiskach ▼ 6b - Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych 	
6	ERDF	163 765 830,00	5,69%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami <ul style="list-style-type: none"> ▼ 6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększona atrakcyjność dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu ▼ 6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Wzmocnione instrumenty ochrony różnorodności biologicznej w regionie ▼ 08 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników <ul style="list-style-type: none"> ▼ 8b - Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój 	[48, 49, 51, 52]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programów operacyjnych	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				▼ 1 - Wzrost zatrudnienia na obszarach o wysokich walorach turystycznych	
7	ERDF	388 491 668,00	13,50%	<p>▼ 07 - Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej</p> <p>▼ 7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi</p> <p>▼ 1 - Zwiększona dostępność drogowa regionu</p> <p>▼ 7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu</p> <p>▼ 1 - Zwiększona dostępność kolejowa regionu</p>	[59, 60, 63, 65, 67, 68, 75]
8	ESF	266 964 148,00	9,28%	<p>▼ 08 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników</p> <p>▼ 8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników</p> <p>▼ 1 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, niskowyzwalifikowanych oraz kobiet</p> <p>▼ 8iii - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>▼ 1 - Zwiększenie liczby nowych i trwałych mikroprzedsiębiorstw w regionie</p>	[73, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 90, CR03, CR04, CR06, CR07]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<ul style="list-style-type: none"> ▼ 8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi ▼ 8v - Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla MŚP ▼ 2 - Zwiększenie zdolności adaptacyjnych osób zwolnionych i zagrożonych zwolnieniem z pracy. ▼ 8vi - Aktywne i zdrowe starzenie się <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia pracowników powyżej 50 r.ż. oraz wsparcie pracujących na stanowiskach o znacznym obciążeniu dla zdrowia ▼ 2 - Zwiększenie poziomu uczestnictwa osób w wieku aktywności zawodowej w programach zdrowotnych 	
9	ESF	219 653 781,00	7,63%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją <ul style="list-style-type: none"> ▼ 9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie ▼ 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Większa dostępność usług społecznych 	[100, 103, 106, 111, 112, 114, 157, 89, 98]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programów operacyjnych	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<ul style="list-style-type: none"> ▼ 2 - Większa dostępność usług zdrowotnych ▼ 9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia ▼ 1 - Wyższy poziom zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej 	
13	ESF	105 733 476,00	3,67%	<p>1 - Zagwarantowana maksymalna efektywność i przejrzystość realizacji programu poprzez wsparcie obsługi poszczególnych etapów zarządzania i wdrażania,</p> <p>2 - Zapewniona spójność systemu informacji i promocji RPO WM 2014-2020.</p>	[139, 140, 141, 143]

2. Osie priorytetowe

Oś priorytetowa 1. Gospodarka Wiedzy

Wyzwaniem dla Małopolski w najbliższych latach będzie skuteczne wdrożenie regionalnej strategii na rzecz zmiany gospodarczej, opartej na inteligentnej specjalizacji. Głównym założeniem tej strategii będzie ukierunkowanie interwencji na obszary o największym potencjale rozwoju, mające decydujące znaczenie dla wzmacniania pozycji konkurencyjnej regionu. Rozwijanie inteligentnej specjalizacji wymaga wdrożenia systemu zachęt dla zwiększenia innowacyjności przedsiębiorstw, rozszerzenia ich współpracy z sektorem nauki oraz profesjonalizacji otoczenia biznesu. Mając na uwadze powyższe, **głównym celem osi priorytetowej jest wzrost innowacyjności gospodarki regionalnej, wyrażający się głównie zwiększeniem nakładów na działalność badawczo-rozwojową.**

W ramach osi priorytetowej 1. wspierane będą interwencje przyczyniające się do wzmacniania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji. Przy zachowaniu komplementarności wobec działań realizowanych za pośrednictwem instrumentów krajowych i wspólnotowych, interwencja ukierunkowana zostanie na zwiększenie aktywności badawczej przedsiębiorstw oraz przygotowanie do komercjalizacji badań i prac rozwojowych w obszarach specjalizacji regionalnej. W dążeniu do inteligentnej specjalizacji regionalnej oraz osiągnięcia synergii i większej efektywności w wykorzystywaniu Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, w Małopolsce planuje się wykorzystanie Wspólnoty Wiedzy i Innowacji pod auspicjami Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii, jako komplementarnego narzędzia do identyfikowania, przygotowania, wyboru i realizacji projektów powiązanych z obszarem zrównoważonej energii.

Podejmowane w osi priorytetowej interwencje służyć będą realizacji Umowy Partnerstwa, w zakresie dotyczącym ulepszenia infrastruktury badawczo-rozwojowej i innowacyjnej w sektorze nauki i przedsiębiorstwach, a także usprawnienia transferu wiedzy i technologii do gospodarki. Wsparcie ukierunkowane zostanie na inwestycje przedsiębiorstw oraz zwiększenie poziomu wdrażania wyników badań i prac rozwojowych w gospodarce.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	EFRR
	1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej	EFRR

	produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	
--	---	--

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

➔ **Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji**

Priorytet inwestycyjny 1a Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy

Cel szczegółowy	Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Interwencja podejmowana w ramach priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego wybranych jednostek naukowych w zakresie zdolności do prowadzenia wysokiej jakości badań naukowych i prac rozwojowych w obszarach specjalizacji regionalnej. Rezultatem interwencji będzie wzmocnienie pozycji i konsolidacja potencjału wspartych jednostek naukowych – w krajowej i europejskiej przestrzeni badawczej, poprawa warunków prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz wzmocnienie transferu wiedzy do gospodarki w celu jej praktycznego zastosowania.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB (GERD)	%	słabiej rozwinięte	1,39	2012	2,78	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia mające na celu wzmocnienie potencjału infrastrukturalnego sektora naukowo-badawczego oraz zdolności do podejmowania współpracy z sektorem biznesu w zakresie działalności badawczo-rozwojowej.

Interwencją objęte zostaną inwestycje dotyczące rozwijania infrastruktury badawczej w jednostkach naukowych, w zakresie niezbędnym do uruchomienia lub rozszerzenia działalności badawczo-rozwojowej w obszarach kluczowych dla rozwoju gospodarczego regionu, zgodnie z regionalną strategią inteligentnej specjalizacji.

Wyłączone ze wsparcia będą inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną.

Wspierane przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez rozszerzenie dostępu do zasobów nowoczesnej infrastruktury badawczej. Wdrożenie, w większym zakresie, mechanizmu umożliwiającego wykorzystanie wspartej infrastruktury B+R do działalności gospodarczej lub współfinansowania publicznej infrastruktury badawczej ze środków prywatnych wzmocni powiązania pomiędzy sektorem nauki a przedsiębiorstwami. W konsekwencji, powstająca w ośrodkach naukowych wiedza, w większym niż dotychczas stopniu, będzie przyczyniać się do osiągnięcia korzyści gospodarczych.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Potencjalne grupy beneficjentów:

1. jednostki naukowe
2. uczelnie
3. konsorcja naukowe

Głównymi grupami docelowymi interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego są: przedsiębiorstwa, zespoły naukowo-badawcze, pracownicy naukowcy, doktoranci oraz studenci biorący udział w projektach badawczych.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą głównie na obszarach miejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W nawiązaniu do zapisów Umowy Partnerstwa, w systemie oceny przedsięwzięć uwzględnione zostaną następujące kryteria:

- zgodność przedsięwzięcia z aktualnie obowiązującą regionalną strategią innowacji Województwa Małopolskiego,
- uwzględnienie przedsięwzięcia w kontrakcie terytorialnym, stanowiącym mechanizm koordynacji na poziomie krajowym, który zapewnia weryfikację propozycji przedsięwzięć w celu unikania powielania istniejących zasobów, a także ocenę planów badawczych w kontekście uzasadnienia dla inwestycji w infrastrukturę B+R oraz zastosowania wyników działalności badawczej w gospodarce,
- możliwie wysoki udział współfinansowania ze źródeł prywatnych,
- mechanizm umożliwiający wykorzystanie wspartej infrastruktury B+R do działalności gospodarczej, oznaczający zdolność do generowania przychodów z prowadzonej działalności badawczej,
- komplementarność rozumiana, jako dopełnienie istniejących zasobów, w tym powstałych w ramach wsparcia udzielonego w perspektywie 2007-2013,

- dostępność wytworzonej w ramach przedsięwzięcia infrastruktury B+R dla zainteresowanych podmiotów, w szczególności przedsiębiorstw.

Ponadto w procesie wyboru projektów do dofinansowania oceniany będzie plan gospodarczego wykorzystania infrastruktury B+R, wytworzonej w ramach realizacji przedsięwzięcia (biznes-plan), którego elementem będzie wskaźnik dotyczący szacowanych przychodów z działalności komercyjnej, prowadzonej przy wykorzystaniu wspartej infrastruktury badawczej. Zobowiązanie do realizacji przez beneficjenta założonego wskaźnika będzie zawarte w umowie o dofinansowanie realizacji danego przedsięwzięcia. Wsparcie z programu operacyjnego przyznane na realizację projektu z zakresu publicznej infrastruktury badawczej podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy założony przez beneficjenta wskaźnik poziomu przychodów z działalności komercyjnej prowadzonej na wspartej infrastrukturze badawczej nie zostanie osiągnięty w terminie określonym w umowie o dofinansowanie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia programu.

Beneficjenci będą zobowiązani do monitorowania oraz sprawozdawania Instytucji Zarządzającej informacji na temat przychodów z działalności komercyjnej prowadzonej na wspartej infrastrukturze badawczej. Instytucja Zarządzająca będzie przedstawiać Komisji informację na temat poziomu gospodarczego wykorzystania publicznej infrastruktury B+R. Zasady monitorowania i sprawozdawania informacji dotyczących gospodarczego wykorzystania przez beneficjentów wspartej infrastruktury zostaną określone w stosownych dokumentach wdrożeniowych.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu w ramach priorytetu inwestycyjnego nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	4	SL 2014	corocznie
2.	(24) Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach	EPC	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	34	SL 2014	corocznie
3.	(25) Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	EPC	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	211	SL 2014	corocznie
4.	(27) Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	5 000 000	SL 2014	corocznie

➔ Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji

Priorytet inwestycyjny 1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu

Cel szczegółowy	Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Podejmowana interwencja przyczyni się do zwiększenia zakresu oraz aplikacyjnego charakteru badań naukowych, szczególnie w obszarach przewagi konkurencyjnej regionu. Stymulowany, poprzez finansowanie publiczne, wzrost nakładów prywatnych na badania i rozwój prowadzić będzie do zmiany regionalnego

	<p>modelu wspierania przedsiębiorczości. Z wykorzystaniem istniejących mechanizmów wdrażania, wspierane będzie stopniowe przejście od działań ukierunkowanych głównie na modernizację do działań skoncentrowanych na wzmacnianiu innowacyjności przedsiębiorstw. Rezultatem interwencji będzie zasadnicze zwiększenie skali gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów, skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub znacząco ulepszonych produktów, procesów i usług.</p>
--	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady sektora przedsiębiorstw w na działalność B+R w relacji do PKB (BERD)	%	słabiej rozwinięte	0,52	2012	1,2	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego interwencja skoncentrowana zostanie na bezpośrednim wsparciu przedsiębiorstw w obszarze działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, obejmującej:

- realizację badań naukowych i prac rozwojowych, z uwzględnieniem prac demonstracyjnych i pilotażowych, walidacji, włącznie z przygotowaniem do wdrożenia wyników prac B+R w działalności gospodarczej, a w przypadku projektów realizowanych przez podmioty z sektora MŚP (samodzielnie lub w partnerstwie / konsorcjum z innymi podmiotami, gdzie liderem jest podmiot z sektora MŚP) – także wdrożenia wyników prac B+R, jako elementu uzupełniającego w ramach kompleksowych projektów obejmujących fazę badawczą i fazę wdrożeniową,
- rozwój infrastruktury dla działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach.

W tej grupie operacji możliwe będzie w szczególności wsparcie dla projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa samodzielnie, w partnerstwie przedsiębiorstw z innymi podmiotami lub w formule partnerstwa / konsorcjum z udziałem innych podmiotów, w ramach którego liderem jest przedsiębiorstwo.

Uzupełniająco do głównego obszaru interwencji, wdrożone zostaną mechanizmy służące usprawnieniu transferu wyników badań do gospodarki regionalnej oraz stymulowaniu mikro-

, małych i średnich przedsiębiorstw do uruchamiania i rozwijania działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, przy współpracy w szczególności z sektorem naukowo-badawczym oraz proinnowacyjnym otoczeniem biznesu. W tej grupie operacji wykorzystane zostaną następujące mechanizmy:

- bony na innowacje, jako program bezzwrotnego wsparcia projektów o małej skali, w ramach którego podmioty z sektora MŚP uzyskają dostęp do wysokiej jakości usług badawczo-rozwojowych oraz proinnowacyjnych, istotnych w procesie opracowywania, w tym przygotowania do wdrożenia nowych lub ulepszonych produktów, usług, bądź też zmian procesowych w przedsiębiorstwie,
- regionalny program rozwijania centrów transferu wiedzy, ukierunkowany na wsparcie współpracy sektora nauki oraz przedsiębiorstw, a także wzmocnienie komercjalizacji wyników badań naukowych w oparciu o małopolski model transferu wiedzy i innowacji, w tym także z uwzględnieniem możliwości wsparcia rozwoju usług służących inkubacji, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych,
- bezpośrednie wsparcie instytucji otoczenia biznesu – ośrodków innowacji w zakresie uzupełnienia infrastruktury, w szczególności badawczo-rozwojowej, niezbędnej do rozszerzenia oferty proinnowacyjnych usług świadczonych na rzecz firm technologicznych.

Wsparcie w ramach PI 1b zostanie skoncentrowane na przedsięwzięciach realizowanych w obszarach specjalizacji regionalnej, przy jednoczesnym uwzględnieniu tzw. mechanizmu eksperymentacji, zgodnie z zasadami przedsiębiorczego odkrywania, którego celem jest umożliwienie oddolnego identyfikowania nowych obszarów potencjalnej przewagi konkurencyjnej regionu. Mechanizm eksperymentacji będzie częścią procesu monitorowania i ewaluacji inteligentnych specjalizacji regionu, prowadzonego w sposób ciągły i otwarty. W ramach mechanizmu eksperymentacji ograniczony strumień środków zostanie wyodrębniony w celu umożliwienia identyfikacji, w ramach otwartej i konkurencyjnej procedury naboru, nowych obszarów niszowych, przy jednoczesnym zachowaniu koncentracji na obszarach aktualnej specjalizacji regionu.

W zakresie podstawowego obszaru wsparcia, obejmującego dofinansowanie inwestycji przedsiębiorstw, interwencja skierowana zostanie w szczególności do podmiotów z sektora MŚP, rozpoczynających lub rozwijających działalność badawczo-rozwojową i innowacyjną.

Pierwsza grupa operacji obejmuje realizację badań przemysłowych oraz eksperymentalnych prac rozwojowych, prowadzących do opracowania nowych lub istotnie ulepszonych produktów, procesów lub usług, wraz z przygotowaniem do wdrożenia w działalności gospodarczej. Wsparcie może zostać przeznaczone również na zakup wyników badań lub prac rozwojowych, jeżeli celem przedsięwzięcia jest opracowanie innowacyjnego rozwiązania, w oparciu o prace B+R dotyczące nowych właściwości danej technologii lub

możliwości jej zastosowania w nowych warunkach związanych z indywidualnymi potrzebami danego przedsiębiorstwa. Przedmiotem wsparcia może być realizacja badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidacja nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. Jako uzupełniający komponent projektu inwestycyjnego, możliwe będzie wsparcie przygotowania wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej, w zakresie obejmującym w szczególności badania rynku dla nowego lub istotnie ulepszanego rozwiązania, opracowanie procedur związanych z wykorzystywaniem rynkowym danego rozwiązania, a także działania związane z certyfikacją, ochroną własności intelektualnej i wzornictwem oraz nabycie usług doradczych w zakresie innowacji i usług wsparcia innowacji. W tym obszarze wspierane będą również projekty zapewniające możliwość realizacji pełnego procesu tworzenia innowacyjnego rozwiązania: od fazy badawczo-rozwojowej przez przygotowanie do wdrożenia, a w przypadku projektów MŚP – także fazę wdrożenia wyników prac B+R (jako element kompleksowego projektu, obejmującego również fazę badawczą, przy czym komponent wdrożeniowy stanowi mniejszość całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu).

Druga grupa operacji obejmuje interwencję służącą tworzeniu warunków infrastrukturalnych dla działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach. Wsparcie obejmować będzie inwestycje w aparaturę badawczą oraz innego typu infrastrukturę niezbędną do prowadzenia działalności B+R, w tym infrastrukturę służącą badaniu jakości wytwarzanych przez dane przedsiębiorstwo produktów, procesów lub usług. Punktem odniesienia dla oceny przedsięwzięcia będzie zarys planów dotyczących prac B+R. Głównymi typami przedsięwzięć będą inwestycje służące uruchamianiu lub rozszerzaniu działalności laboratoriów oraz działów B+R, a także tworzeniu lub rozwijaniu centrów badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwach.

Wśród uzupełniających instrumentów wsparcia, głównym mechanizmem wzmocnienia współpracy mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw z sektorem naukowo-badawczym oraz proinnowacyjnym otoczeniem biznesu, są bonusy na innowacje. Instrument ten odpowiada na zdiagnozowaną potrzebę wdrożenia skutecznych zachęt do podejmowania działalności badawczo-rozwojowej, szczególnie przez mniejsze podmioty gospodarcze. Mechanizm ten będzie łączył bezpośrednio wsparcie dla podmiotów z sektora MŚP z popytowym wsparciem jednostek wyspecjalizowanych w świadczeniu usług związanych z działalnością badawczo-rozwojową i innowacyjną. Wsparcie w formie bonusu na innowacje może zostać przeznaczone w szczególności na zakup usługi badawczo-rozwojowej związanej z opracowywaniem, rozwojem lub praktycznym zastosowaniem nowego lub ulepszanego produktu, usługi, bądź też zmian procesowych w przedsiębiorstwie, usługi w zakresie

wzornictwa lub ochrony własności intelektualnej. W tym obszarze dopuszcza się również możliwość wsparcia projektów zapewniających realizację pełnego procesu tworzenia innowacyjnego rozwiązania, tj. zarówno realizację usługi badawczo-rozwojowej lub usługi badawczo-rozwojowej i proinnowacyjnej, jak również wdrożenie rezultatów tej usługi/usług. Wsparcie w tym zakresie dotyczyć może kompleksowego projektu lub operacji złożonej z powiązanych ze sobą projektów, z których pierwszy obejmuje realizację usługi badawczo-rozwojowej oraz ewentualnie usługi proinnowacyjnej, natomiast drugi dotyczy wdrożenia wyników zrealizowanej usługi/usług, przy czym komponent wdrożeniowy stanowi mniejszość całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu lub operacji złożonej z odrębnych projektów. Przedsięwzięcia realizowane przy wsparciu uzyskanym w ramach bonów na innowacje prowadzić powinny do usprawnienia procesu transferu technologii i zwiększenia poziomu wdrażania do działalności rynkowej przedsiębiorstw innowacji o charakterze technologicznym lub nietechnologicznym. Wsparcie w tej formie będzie realizowane komplementarnie wobec działań na rzecz wzmocnienia konkurencyjności sektora MŚP oraz wzmocnienia kompetencji pracowników i potencjału pracodawców (sektora MŚP) podejmowanych w osi priorytetowej 3. Przedsiębiorcza Małopolska (PI 3c) oraz w osi priorytetowej 8. Rynek pracy (PI 8v).

W celu zwiększenia intensywności transferu wyników badań do działalności gospodarczej przewiduje się także wsparcie regionalnego programu rozwijania centrów transferu wiedzy. W ramach tego przedsięwzięcia wsparcie przeznaczone zostanie na rozwój tzw. centrów transferu technologii trzeciej generacji, w których transfer wiedzy jest połączony z realizacją badań naukowych. Rolą centrów, prowadzących działalność w obszarach specjalizacji regionalnej, będzie inicjowanie i wspieranie współpracy jednostek naukowych oraz podmiotów gospodarczych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, w szczególności poprzez świadczenie usług specjalistycznego doradztwa oraz pełnienie funkcji regionalnych brokerów innowacji. W celu zwiększenia podaży projektów o wysokim poziomie innowacyjności dopuszcza się również możliwość przeznaczenia środków dla rozwoju usług w zakresie inkubacji, przygotowania i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych.

Uzupełniającym obszarem interwencji będzie również wsparcie infrastrukturalne wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu, realizowane w nawiązaniu do udokumentowanej diagnozy potrzeb ze strony firm technologicznych. Dostęp do odpowiednich warunków infrastrukturalnych dla działalności badawczo-rozwojowej jest czynnikiem silnie stymulującym otwarte innowacje, swobodny przepływ wiedzy oraz wielostronną współpracę przedsiębiorstw i podmiotów sektora badawczo-rozwojowego. Inwestycje w infrastrukturę oraz wyposażenie ośrodków innowacji, takich jak parki technologiczne, inkubatory technologiczne oraz centra wyspecjalizowane w zakresie badań i transferu technologii będą wspierane w ograniczonym zakresie: jako element niezbędny do rozwoju oferty i profesjonalizacji usług, w tym obejmujących zapewnienie fizycznej

przestrzeni dla tworzenia i rozwijania nowych firm technologicznych, w szczególności w początkowej fazie działalności, z wyłączeniem przestrzeni o charakterze wyłącznie biurowym.

W ramach interwencji realizowanych w priorytecie inwestycyjnym możliwe będzie uzupełniające wsparcie związane z rozwijaniem potencjału kadr B+R w powiązaniu z realizowanym przedsięwzięciem inwestycyjnym. W tym zakresie przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego (cross-financing).

W zakresie dotyczącym ochrony własności intelektualnej wsparcie może zostać przeznaczone na wydatki ponoszone w związku z przygotowaniem zgłoszenia oraz zgłoszeniem wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego, z wyłączeniem kosztów postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw własności intelektualnej.

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez zwiększenie udziału przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczo-rozwojową oraz zwiększenie liczby przedsięwzięć o wysokim potencjale innowacyjnym. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług wspierających działalność B+R+I oraz zwiększenie dostępu do kapitału przeznaczonego na finansowanie tego typu działalności w przedsiębiorstwach przyczyni się do stopniowego wzrostu poziomu nakładów na badania i rozwój ponoszonych przez sektor prywatny, a w konsekwencji do zwiększenia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw w Małopolsce.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Potencjalne grupy beneficjentów:

1. przedsiębiorstwa
2. konsorcja przedsiębiorstw
3. konsorcja przedsiębiorstw z udziałem takich podmiotów jak: jednostki naukowe, uczelnie (w tym spółki celowe uczelni), organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu
4. instytucje otoczenia biznesu
5. jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną

Głównymi grupami docelowymi interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego są przedsiębiorstwa, w szczególności mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Wspierane interwencje będą zgodne z aktualnie obowiązującą regionalną strategią innowacji Województwa Małopolskiego.

Działania realizowane w ramach RPO, w obszarach inteligentnej specjalizacji oraz w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania, powinny prowadzić do wyboru projektów charakteryzujących się następującymi cechami:

- wysokim potencjałem do zastosowania wyników projektu w działalności gospodarczej,
- wysokim stopniem współpracy pomiędzy partnerami zaangażowanymi w realizację inwestycji,
- rzeczywistym zapotrzebowaniem na środki publiczne,
- istotnym znaczeniem dla gospodarki regionalnej,
- utrzymaniem trwałości i efektów realizacji projektu w regionie,
- pozytywnym wpływem na uzyskanie przez region pozycji lidera w danym obszarze (niszy).

Wsparcie w osi priorytetowej jest skoncentrowane na MŚP. Inwestycje dużych przedsiębiorstw są dopuszczalne wyłącznie pod warunkiem zapewnienia konkretnych efektów dyfuzji, w tym transferu wyników działalności B+R do gospodarki krajowej i regionalnej. W przypadku dużych firm preferencją objęte będą projekty podejmowane wspólnie z MŚP lub przewidujące współpracę z MŚP, organizacjami pozarządowymi i podmiotami sektora badawczo-rozwojowego.

W przypadku, gdy pomoc z funduszy przyznawana jest dużemu przedsiębiorstwu, Instytucja Zarządzająca zapewni, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terytorium Unii Europejskiej.

Warunkiem wsparcia inwestycji służących rozwojowi działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach lub tworzeniu przez firmy centrów badawczo-rozwojowych będzie przedstawienie przez przedsiębiorstwo planów dotyczących prac B+R.

Wsparcie infrastrukturalne instytucji otoczenia biznesu realizowane będzie w incydentalnych i uzasadnionych przypadkach. Wsparcie w tym zakresie będzie udzielane jedynie wówczas, gdy inwestycje infrastrukturalne stanowią uzupełnienie istniejących zasobów oraz są niezbędne do realizacji wysokiej jakości usług proinnowacyjnych i są uwarunkowane zapotrzebowaniem firm technologicznych na podobną infrastrukturę badawczo-rozwojową. Inwestycja we wspólną, niezbędną infrastrukturę B+R oraz jej lokalizacja w instytucji otoczenia biznesu przyczyni się do redukcji kosztów poszczególnych przedsiębiorstw związanych z zakupem podobnej infrastruktury, inkubacji firm oraz dalszego prowadzenia prac B+R. Preferowane będą przedsięwzięcia zapewniające możliwie wysoki udział wkładu prywatnego.

W systemie wyboru projektów preferowane będą przedsięwzięcia wykazujące pozytywny wpływ na środowisko naturalne.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów**.

W trybie pozakonkursowym realizowane będzie wyłącznie przedsięwzięcie polegające na wdrożeniu regionalnego programu rozwijania centrów transferu wiedzy, którego beneficjentem będzie Województwo Małopolskie. Wybór partnerów uczestniczących w projekcie zostanie dokonany z uwzględnieniem zasady przejrzystości i transparentności.

Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym. Mając na uwadze przedmiot wsparcia – tryb konkursowy jest mechanizmem nieefektywnym, głównie ze względów kosztowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Biorąc pod uwagę rodzaj wspieranej w ramach priorytetu inwestycyjnego działalności, przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim wsparcia dotacyjnego. Jednakże, w przypadku działań, które są potencjalnie opłacalne finansowo, rozpatrzone zostanie przez IZ ewentualne wykorzystanie instrumentów finansowych. Każdorazowo decyzja o skorzystaniu z mechanizmu instrumentów finansowych, poprzedzona zostanie oceną ex-ante, zgodnie z art. 37 rozporządzenia ogólnego. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	719	SL 2014	corocznie
2.	(2) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	400	SL 2014	corocznie
3.	(6) Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	117 293 828	SL 2014	corocznie
4.	(24) Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach	EPC	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	53	SL 2014	corocznie
5.	(26) Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	250	SL 2014	corocznie
6.	(4) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	319	SL 2014	corocznie

➔ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 1

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celów dotyczących wspierania badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji (Cel tematyczny 1) będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8. Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 1 w ramach celu 8 to stymulowanie potencjału i wzmacnianie kompetencji pracowników działów badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw oraz stworzenie warunków do powstawania nowych działalności gospodarczych, w tym działalności typu spin off/spin out.
- 10. Osi priorytetowej *Wiedza i kompetencje*. Główne działania wzmacniające efekty celu 1 w ramach celu 10 to realizacja przedsięwzięć związanych ze zwiększaniem poziomu wykorzystania technologii TIK w edukacji m.in.: poprzez prowadzenie we współpracy z uczelniami wyższymi zajęć w szkołach, metodami opartymi na nowoczesnych narzędziach TIK oraz budowanie kompetencji uczniów i nauczycieli w tym zakresie. Z jednej strony przyczyni się to do poprawy funkcjonowania osób w społeczeństwie informacyjnym, umożliwi uczniom obcowanie z nauką i rozwijanie kreatywności i logicznego myślenia, a także zwiększenie świadomości przyszłego wyboru studiów. Ponadto uczelniom ułatwi to nawiązanie współpracy z najzdolniejszymi uczniami, którzy w przyszłości będą budować dobrze przygotowaną kadrę sektora nauki i przedsiębiorstw.

➔ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatność i wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
1	Wskaźnik produktu 1	1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	104	-	-	719	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują ok. 70% alokacji osi priorytetowej
1	Wskaźnik produktu 2	2.	(26) Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	82	-	-	250	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują ok.

															52% alokacji osi priorytetowej
1	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	stabilizacja	-	-	13 000 000	-	-	240 033 195	SL 2014		wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

☛ KATEGORIE INTERWENCJI PLANOWANE W OSI PRIORYTETOWEJ

Tabele 7-11. Indykatywny katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region stabilizacji														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
1	056	30 000 000	1	01	204 028 215	1	01	129 009 867	1	07	204 028 215			
1	058	30 009 867					02	56 016 513						
1	059	20 000 000					03	19 001 835						
1	061	64 000 000												
1	062	19 000 000												
1	064	40 000 000												
1	101	1 018 348												

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

☛ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 2. Cyfrowa Małopolska

W dążeniu do realizacji celów polityki zintegrowanej informatyzacji państwa, w ramach osi priorytetowej 2. wspierane będzie wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu udostępniania zasobów oraz efektywnego świadczenia usług publicznych.

Postępujący proces cyfryzacji, prowadzący do łatwiejszego dostępu do danych i usług sektora publicznego, przyczyni się do osiągania korzyści gospodarczych i społecznych, sprzyjając zwiększeniu udziału obywateli w życiu publicznym i przeciwdziałając różnym formom wykluczenia. Mając na uwadze powyższe, **celem głównym osi priorytetowej jest zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie udostępniania zasobów i realizacji zadań publicznych.**

W ramach osi priorytetowej wspierane będą działania służące realizacji Umowy Partnerstwa, w zakresie dotyczącym podnoszenia jakości i dostępności e-usług publicznych, rozwijania elektronicznej administracji, a także udostępniania zasobów gromadzonych w szczególności przez instytucje sektora publicznego. Interwencja ukierunkowana zostanie na realizację przedsięwzięć charakteryzujących się zasięgiem lub specyfiką regionalną, przy uwzględnieniu potrzeby zachowania kompatybilności technologicznej i projektowej wobec działań realizowanych na poziomie krajowym.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

☛ **Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych**

Priorytet inwestycyjny 2c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia

Cel szczegółowy	Zwiększony dostęp obywateli i przedsiębiorców do informacji sektora publicznego, e-usług oraz elektronicznej administracji
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Interwencja realizowana w ramach priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do zwiększenia zakresu danych dostępnych w postaci cyfrowej oraz usprawnienia procesów wewnętrznych i zewnętrznych w administracji publicznej. Rezultatem interwencji będzie usprawnienie realizacji procedur administracyjnych, szczególnie w obszarach kluczowych dla mieszkańców, przedsiębiorców oraz osób odwiedzających region, a także łatwiejszy i szerszy dostęp do zasobów, w tym danych i informacji gromadzonych w sektorze publicznym.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek obywateli korzystających z e-administracji	%	stabilniej rozwinięte	29,5	2014	53,5	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą w szczególności następujące grupy operacji:

- podnoszenie jakości i dostępności e-usług publicznych
- rozwój elektronicznej administracji
- udostępnianie zasobów gromadzonych w szczególności przez instytucje sektora publicznego.

W obszarze dotyczącym e-usług publicznych realizowane będą operacje związane z udostępnianiem nowych usług oraz poprawą funkcjonalności i poziomu dojrzałości usług już dostępnych. Wsparciem objęte zostaną w szczególności przedsięwzięcia w obszarach zidentyfikowanych jako priorytetowe dla rozwoju e-usług, zgodnie z Umową Partnerstwa oraz w nawiązaniu do polityki państwa, w obszarze zintegrowanej informatyzacji.

Jednocześnie z uwagi na specyficzne potrzeby zdiagnozowane w regionie, priorytetowe znaczenie będą miały przedsięwzięcia w obszarze: ochrony zdrowia, informacji przestrzennej, edukacji i nauki, kultury i dziedzictwa kulturowego, turystyki oraz bezpieczeństwa publicznego.

W obszarze ochrony zdrowia wsparcie przeznaczone zostanie na rozwój regionalnego systemu informacji medycznej, służącego zapewnieniu elektronicznej wymiany danych medycznych oraz zwiększeniu w skali regionu dostępności i jakości e-usług świadczonych dla pacjentów, w sposób zintegrowany z centralnymi platformami informacji w ochronie zdrowia.

W obszarze informacji przestrzennej wspierany będzie w szczególności cyfrowy rozwój publicznych rejestrów geodezyjnych. W ramach tego typu interwencji kwalifikowane będą także wydatki związane z pracami przygotowawczymi (w tym pomiarami terenowymi), jednak wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji celów danego projektu oraz do wysokości 15% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

W obszarze łączącym edukację i naukę wsparciem objęte zostanie przedsięwzięcie dotyczące małopolskiej chmury edukacyjnej, ukierunkowane na przekazywanie wiedzy oraz przybliżanie osiągnięć naukowych uczelni wyższych, przy wykorzystaniu technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych, uczniom w Małopolsce. Zakres wsparcia dla realizacji tego przedsięwzięcia w ramach PI 2c będzie komplementarny wobec interwencji planowanej w ramach PI 10i.

W ramach priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym lub ponadlokalnym, przy uwzględnieniu dążenia do optymalizacji wykorzystania infrastruktury informatycznej, w konsekwencji realizacji zintegrowanych i kompleksowych projektów w danej dziedzinie oraz poprzez organizację centrów usług wspólnych. Jednocześnie istotne znaczenie będą miały działania tworzące warunki dla udostępnienia lub poprawy jakości e-usług, polegające na modernizacji, zapewnieniu interoperacyjności oraz bezpieczeństwa istniejących systemów i rejestrów publicznych, a także przygotowaniu danych do udostępnienia oraz ponownego wykorzystania. Inwestycje w infrastrukturę inną niż informatyczna (tzw. twarda infrastruktura w zakresie adaptacji lub wyposażenia, jednak z wyłączeniem budowy nowych obiektów kubaturowych) będą dopuszczalne w ograniczonym zakresie, wyłącznie w przypadku, gdy warunkują realizację celów projektu, zaś przeprowadzona analiza wykaże niedostępność wystarczających zasobów w ramach administracji publicznej. Wsparcie infrastruktury innej niż informatyczna, w ograniczonym i uzupełniającym zakresie, będzie możliwe tylko w przypadku, gdy jest to element towarzyszący w ramach projektów, których głównym celem jest rozwój i udostępnianie e-usług publicznych.

W obszarze dotyczącym elektronicznej administracji podejmowane będą działania służące upowszechnieniu standardów funkcjonowania cyfrowych urzędów. Realizowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia w zakresie informatyzacji procedur wewnętrznych,

bezpieczeństwa teleinformatycznego, otwartego dostępu do informacji sektora publicznego, systemów elektronicznego zarządzania dokumentacją i rejestrami publicznymi, elektronicznej dostępności informacji i usług świadczonych w ramach urzędów, a także interoperacyjności systemów oraz integracji usług, w tym w ramach wspólnej platformy elektronicznych usług administracji publicznej.

Wsparciem objęte zostaną ponadto interwencje służące udostępnianiu danych i informacji gromadzonych przez instytucje sektora publicznego, ale także regionalnych zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego oraz zasobów wspierających rozwój turystyki. Realizowane przedsięwzięcia służyć będą zwiększeniu podaży danych udostępnianych w sposób otwarty i zapewniający możliwość ich ponownego wykorzystania oraz wytworzenia na ich podstawie nowych usług cyfrowych, także przez podmioty spoza sektora publicznego. W tej grupie operacji realizowane będą w szczególności projekty związane z digitalizacją zasobów, rozwijaniem repozytoriów i platform dystrybucji treści cyfrowych oraz zapewnieniem warunków bezpiecznego udostępniania i przechowywania danych.

Wspierane będą także przedsięwzięcia związane z tworzeniem cyfrowych treści, aplikacji i usług opartych na ponownym wykorzystaniu zasobów i informacji sektora publicznego, udostępnianych w sposób otwarty, a więc nieodpłatnie lub przy możliwie najmniejszych barierach w ich wykorzystaniu, z dowolnego miejsca, także przy wykorzystaniu urządzeń mobilnych.

W ramach realizowanych działań inwestycyjnych możliwe będzie uzupełniające wsparcie dla rozwijania kompetencji i umiejętności kadr, w szczególności w zakresie związanym z wdrożeniem i obsługą realizowanych systemów informatycznych. W tym zakresie przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego (cross-financing).

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez skoncentrowanie interwencji na rozwijaniu dostępu do e-usług publicznych w tych obszarach, które mają priorytetowe znaczenie z punktu widzenia mieszkańców, przedsiębiorców i osób odwiedzających region. Dzięki realizowanym przedsięwzięciom zasadniczo poszerzony zostanie zakres zasobów udostępnianych oraz usług świadczonych drogą elektroniczną. W rezultacie zmniejszających się barier w kontaktach z administracją publiczną zwiększeniu ulegnie odsetek osób wykorzystujących elektroniczny dostęp do cyfrowych zasobów i usług publicznych.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Potencjalne grupy beneficjentów:

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, spółki z udziałem JST
2. podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
3. uczelnie
4. jednostki naukowe
5. instytucje kultury
6. organizacje pozarządowe
7. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
8. parki narodowe
9. administracja rządowa: w zakresie projektów o zasięgu regionalnym

Głównymi grupami docelowymi interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego są: mieszkańcy, przedsiębiorstwa, turyści i odwiedzający województwo, instytucje publiczne.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W systemie wyboru projektów do dofinansowania badana będzie zdolność wdrażanych systemów teleinformatycznych do wymiany danych z odpowiednimi dla zakresu danego przedsięwzięcia systemami ogólnokrajowymi, w szczególności zgodność z wymogami prawa dotyczącymi interoperacyjności, rejestrów publicznych, systemów teleinformatycznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej.

W ramach oceny przedsięwzięć ubiegających się o wsparcie badana będzie komplementarność oraz spójność z przedsięwzięciami realizowanymi i planowanymi do realizacji na poziomie krajowym. Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, w przypadku inwestycji dotyczących cyfryzacji e-usług publicznych przedsięwzięcia realizowane na poziomie krajowym stanowią rodzaj standardu (w oparciu m.in. o akty prawne regulujące

kwestie interoperacyjności), umożliwiającego zachowanie zasady kompatybilności technologicznej i projektowej dla przedsięwzięć realizowanych na poziomie regionalnym.

Instytucja Zarządzająca podejmie starania związane z analizą możliwości zastosowania rekomendacji wypracowywanych przez zespół koordynacyjny, powoływany i prowadzony przez ministra właściwego ds. cyfryzacji.

Projekty w obszarze e-zdrowia, polegające na dostosowaniu systemów informatycznych świadczeniodawców do wymiany z Systemem Informacji Medycznej będą weryfikowane pod kątem komplementarności oraz nie dublowania funkcjonalności przewidzianych w krajowych platformach (P1 i P2).

W systemie wyboru projektów do dofinansowania preferowane będą przedsięwzięcia przewidujące udostępnienie e-usług publicznych na poziomie dojrzałości 4.

W systemie oceny projektów badane będą ponadto takie czynniki jak: wpływ na rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości i uproszczenia administracyjne, stan zaawansowania w przygotowaniu projektów do realizacji, stosunek wartości do kosztów oraz analiza kosztów i korzyści, wspólne zamówienia, oddziaływanie na środowisko, komplementarność z inwestycjami realizowanymi w latach 2007-2013 i spójność z normami obowiązującymi na szczeblu krajowym.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się **wykorzystanie przede wszystkim konkursowej ścieżki wyboru projektów.**

Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest w szczególności ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednie zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (projekty wynikające ze strategii rozwoju, w tym z regionalnej strategii innowacji Województwa Małopolskiego).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	49	SL 2014	corocznie
2.	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	37	SL 2014	corocznie
3.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	81	SL 2014	corocznie

➔ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 2

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celu związanego ze zwiększeniem dostępności i stopnia wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (Cel tematyczny 2) będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8. Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 2 w ramach celu 8 to podnoszenie kompetencji cyfrowych zarówno osób pracujących, jak i osób pozostających bez zatrudnienia. Podejmowanie działań na rzecz zmniejszania skali zjawiska wykluczenia cyfrowego, będzie miało szczególnie korzystny wpływ na rozwój osobisty i zawodowy osób dojrzałych.

- 9. Osi priorytetowej *Region spójny społecznie*. Główne działania wzmacniające efekty celu 2 w ramach celu 9 to wsparcie w zakresie nabywania umiejętności informatycznych przez osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem cyfrowym. Realizacja projektów EFS przyczyni się również do udostępnienia zasobów internetowych oraz e-usług w sposób uwzględniający potrzeby osób z niepełnosprawnościami utrudniającymi komunikację, co ułatwi korzystanie z w/w zasobów.
- 10. Osi priorytetowej *Wiedza i kompetencje*. Główne działania wzmacniające efekty celu 2 w ramach celu 10 to realizacja przedsięwzięć związanych ze zwiększaniem poziomu wykorzystania technologii TIK w edukacji m.in.: poprzez prowadzenie we współpracy z uczelniami wyższymi zajęć w szkołach, metodami opartymi na nowoczesnych narzędziach TIK oraz budowanie kompetencji uczniów i nauczycieli w tym zakresie. Z jednej strony przyczyni się to do poprawy funkcjonowania osób w społeczeństwie informacyjnym, umożliwi uczniom obcowanie z nauką i rozwijanie kreatywności i logicznego myślenia, a także zwiększenie świadomości przyszłego wyboru studiów.

➔ **Ramy wykonania osi priorytetowej**

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	L p .	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)		Cel końcowy (2023)		Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							MK	O	MK	O		
2	Wskaźnik produktu 1	1.	Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	4	-	49	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują 53,75% alokacji osi priorytetowej
2	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	26 067 462	-	164 705 883	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

➤ **Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej**

Tabele 7-11. Indykatywny katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej.

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Ko d	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
2	078	72 250 000	2	01	140 000 000	2	01	56 000 000	2	07	140 000 000			
2	079	11 750 000				2	02	56 000 000						
2	080	12 000 000				2	03	28 000 000						
2	081	41 000 000												
2	101	3 000 000												

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ **Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych**

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 3. Przedsiębiorcza Małopolska

Tworzenie warunków dla trwałego wzrostu gospodarczego w regionie wymaga w szczególności koncentracji wsparcia na działaniach mających na celu budowę otwartego na innowacje, konkurencyjnego i silnego sektora MŚP.

Mając na uwadze powyższe, **celem głównym osi priorytetowej jest budowanie i wzmacnianie pozycji konkurencyjnej sektora MŚP.**

Podejmowane w ramach osi działania służyć będą realizacji celu głównego Umowy Partnerstwa związanego ze zwiększaniem konkurencyjności gospodarki, w szczególności, w zakresie dotyczącym celu szczegółowego odnoszącego się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza poprzez tworzenie warunków dla bardziej elastycznego funkcjonowania na rynku podmiotów sektora MŚP oraz wzrostu ich znaczenia gospodarczego.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	EFRR
	3b Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	EFRR
	3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	stabilniej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

☛ Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP Priorytet inwestycyjny 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości

Cel szczegółowy	Lepsze warunki do rozwoju MŚP
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do tworzenia warunków sprzyjających dynamizowaniu rozwoju gospodarczego Małopolski. Dzięki wsparciu ukierunkowanemu na wyposażenie regionu w podstawową infrastrukturę sprzyjającą rozwijaniu działalności gospodarczej oraz lokowaniu inwestycji na terenie Małopolski wzrośnie poziom przedsiębiorczości. Poprzez ofertę odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych oraz planowane wsparcie dla inkubatorów przedsiębiorczości, stworzone zostaną również warunki dla wzrostu zatrudnienia. Istotnym rezultatem będzie również wzmocnienie systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości w Małopolsce, w szczególności w obszarach inteligentnej specjalizacji, co pozwoli m.in. na rozszerzenie oferty wsparcia dla rozwoju nowych firm. Rezultatem uruchamianych interwencji będzie realizacja inwestycji wspomagających rozwój sektora MŚP oraz poprawiających ich pozycję na rynku.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB	%	słabiej rozwinięte	6,9	2012	8,0	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą **przedsięwzięcia z zakresu tworzenia i rozbudowy infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego oraz promocji przedsiębiorczości i kreowania postaw przedsiębiorczych.**

W obszarze dotyczącym infrastruktury i działań na rzecz rozwoju gospodarczego regionu, **realizowane będą w szczególności operacje związane z tworzeniem nowych i rozbudową istniejących stref aktywności gospodarczej (SAG)**, w tym kompleksowe uzbrojenie, dozbrojenie terenów inwestycyjnych – także działających w formule parków przemysłowych, w tym m.in. tworzenia na ich terenie wewnętrznych układów komunikacyjnych oraz wyposażenia w niezbędną do ich funkcjonowania infrastrukturę, budynki i budowle (budynki i budowle wyłącznie w ograniczonym zakresie). Przygotowane / rozbudowane SAG mogą przyjmować również przedsiębiorstwa inne niż te we wczesnej fazie rozwoju, co więcej z

możliwości takiej nie wyłącza się przedsiębiorstw dużych. Jednak, z uwagi na fakt, iż środki finansowe w ramach CT 3 mają służyć podnoszeniu konkurencyjności mikro, małych i średnich firm, wkład EFRR będzie proporcjonalnie pomniejszony w sytuacji wykorzystania uzbrojonej infrastruktury przez duże przedsiębiorstwa.

W celu uniknięcia finansowania uzbrojenia terenów inwestycyjnych, które nie mają potencjału do udostępnienia dla potencjalnych inwestorów, IZ opracuje szczegółowe warunki realizacji projektów, takie jak obowiązek uwzględnienia w umowie o dofinansowanie wskaźnika dotyczącego pełnego wykorzystania przez przedsiębiorców powierzchni uzbrojonych terenów oraz zasady pomniejszenia wkładu EFRR w przypadku jego nieosiągnięcia w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia programu.

Na wsparcie w ramach PI mogą liczyć również **przedsięwzięcia wspierające przedsiębiorczość i kreowanie postaw przedsiębiorczych, m.in. poprzez wzmocnienie systemu wspierającego proces rozwoju nowych firm, w tym działających w oparciu o nowe technologie.** Celem działań w tym obszarze jest zapewnienie wyspecjalizowanych usług wspierania przedsiębiorstw sektora MŚP, upowszechnianie nowych modeli biznesowych oraz rozbudowywanie nowych zdolności produkcyjnych istniejących przedsiębiorstw.

W przedmiotowym zakresie dopuszcza się przedsięwzięcia z zakresu wsparcia rozwoju nowych firm, poprzez świadczenie specjalistycznych usług przez inkubatory przedsiębiorczości, ośrodki przedsiębiorczości akademickiej – w takim przypadku elementem projektu mogą być inwestycje w infrastrukturę tych podmiotów, jednak z uwzględnieniem warunków wskazanych w Umowie Partnerstwa. W obszarze tym nie wyklucza się również wsparcia dla m.in. infrastruktury, living-labs, centrów co-working, a więc infrastruktury kreującej warunki dla intensyfikacji rozwoju przedsiębiorstw we wczesnej fazie rozwoju.

Ponadto, w ramach priorytetu inwestycyjnego **przewiduje się wsparcie dla profesjonalizacji usług doradczych IOB**, mające na celu zapewnienie nowych zaawansowanych lub znacząco ulepszonych specjalistycznych usług, stanowiących odpowiedź na potrzeby zgłaszane w tym zakresie przez sektor MŚP. Zapotrzebowanie na nowe lub ulepszone usługi powinno być potwierdzone za pomocą udowodnionego zainteresowania firm rozwojem konkretnych usług IOB (oznacza to, że w roku następującym po realizacji projektu IOB będzie zobowiązana przedstawić dowody znacznego wykorzystania usług przez MŚP).

Wsparcie dla profesjonalizacji usług doradczych zostanie przyznane IOB, która spełnia następujące warunki:

- dysponuje strategią biznesową, która wskazuje różnicowane źródła przychodów IOB oraz potwierdza zdolność do pracy w warunkach rynkowych i prowadzenia działalności finansowo samowystarczальной (lub stać się stopniowo samowystarczalną do końca okresu kwalifikowalności/okresu trwałości)
- posiada roczny plan pracy
- wykorzystuje dostępne standardy świadczenia usług

- zapewnia monitoring świadczonych usług oraz ich jakości.

Przykładowe warunki konieczne do spełnienia, aby instytucje otoczenia biznesu lub usługi przez nie świadczone mogły być wspierane ze środków CT3:

- działalność IOB wpisuje się w regionalną strategię inteligentnej specjalizacji,
- beneficjent dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do realizacji w ramach przedsięwzięcia, w tym strategią świadczenia usług,
- przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych,
- działalność IOB opiera się o zidentyfikowane potrzeby,
- przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym subregionie, chyba że limit dostępnej oferty został wyczerpany,
- w realizacji przez IOB usług zapotrzebowanych przez konkretnych przedsiębiorców wykorzystują dostępne standardy świadczenia usług.

Usługi świadczone przez IOB będą dostosowane do potrzeb przedsiębiorstw, a wsparcie dla MŚP za pośrednictwem IOB udzielane będzie za pomocą mechanizmów popytowych.

Dopuszcza się realizację przez jednostki samorządu terytorialnego projektów co do zasady realizowanych przez instytucje otoczenia biznesu.

W przypadku projektów, których bezpośrednimi odbiorcami, ale nie beneficjentami, są przedsiębiorcy i korzystanie z nich wyczerpywać będzie znamiona pomocy publicznej, będzie ona udzielana na tzw. drugim poziomie, przez beneficjenta realizującego projekt.

Wsparcie na założenie działalności gospodarczej przez indywidualne osoby będzie udzielane w ramach środków EFS, w 8. osi priorytetowej. W ramach CT 3 nie ma możliwości wspierania osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Główne grupy beneficjentów:

1. MŚP
2. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
3. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
4. instytucje otoczenia biznesu
5. organizacje pozarządowe
6. podmioty prowadzące ośrodki przedsiębiorczości akademickiej
7. podmioty zarządzające terenami inwestycyjnymi
8. podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Główną grupę docelową wsparcia stanowić będą przedsiębiorcy zainteresowani zlokalizowaniem działalności gospodarczej w strefach aktywności gospodarczej, przedsiębiorcy zainteresowani ofertą inkubatorów przedsiębiorczości.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

W odniesieniu do zaplanowanych działań z w/w zakresu przewiduje się również zastosowanie instrumentów rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa). Równocześnie w w/w zakresie interwencji, wsparciem objęte zostaną także interwencje skoncentrowane na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego – Metropolii Krakowskiej (Obszar Strategicznej Interwencji). Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W procesie wyboru projektów przewiduje się zastosowanie preferencji:

- a) dla interwencji w obszarach regionalnej specjalizacji,
- b) ze względu na fakt występowania znacznych różnic wewnątrzregionalnych, w szczególności liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców wg powiatów, nie wyklucza się wprowadzania – na podstawie bieżących danych oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie – preferencji dla projektów, które przyczynią się do zmniejszania dysproporcji w w/w zakresie (preferencje dla obszarów o niskim poziomie aktywności gospodarczej),
- c) dla projektów realizowanych wspólnie przez przedsiębiorstwa,
- d) projektów z jak najmniejszym udziałem wkładu publicznego.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz

niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim **konkursowej ścieżki wyboru projektów**.

W odniesieniu do przedsięwzięć z zakresu tworzenia i rozbudowy infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości, w ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego**.

Dodatkowo, w w/w obszarze wsparcia, przewiduje się na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. **zintegrowanej inwestycji terytorialnej**, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku **możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych**, mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest w szczególności ze względu na:

- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (np. projekty zidentyfikowane w strategii rozwoju, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT oraz pozytywnie zaopiniowane przez IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Operacje obejmujące instrumenty finansowe zostaną wybrane przez Instytucję Zarządzającą w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot / podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) dopiero po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

Realizowane inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony (zapis wprowadzony w ramach przeglądu śródk okresowego).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie dotacji jak i z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Wykorzystanie instrumentów finansowych (pożyczki, poręczenia oraz instrumenty kapitałowe) lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia inwestycyjnego MŚP. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie

uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki analizy wymaganej przepisami art. 37 rozporządzenia ogólnego.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	EFRR	stabilizacja	-	-	175	SL 2014	corocznie
2.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	stabilizacja	-	-	470	SL 2014	corocznie
3.	(4) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	EFRR	stabilizacja	-	-	470	SL 2014	corocznie
4.	(5) Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw	przedsiębiorstwa	EFRR	stabilizacja	-	-	370	SL 2014	corocznie
5.	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt.	EFRR	stabilizacja	-	-	48	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP**

Priorytet inwestycyjny 3b Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia

Cel szczegółowy	Zwiększona aktywność międzynarodowa małopolskich MŚP
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do zwiększenia aktywności międzynarodowej małopolskich przedsiębiorstw sektora MŚP, w szczególności działających w branżach innowacyjnych, tym samym będzie tworzyć warunki dla przełamywania barier ograniczających konkurencyjność małopolskich przedsiębiorstw oraz do zwiększenia rozpoznawalności Małopolski, jako marki gospodarczej.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok Bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wartość eksportu w Małopolsce	mld EUR	słabiej rozwinięte	7,5	2013	10	Baza Informacji Regionalnych	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego na wsparcie mogą liczyć **przedsięwzięcia z zakresu szeroko rozumianej promocji oferty gospodarczej regionu** (w wymiarze zarówno krajowym, jak i zagranicznym), **promocji innowacyjności, a także przedsięwzięcia związane ze wsparciem małopolskich MŚP w ekspansji na rynki zewnętrzne**, w tym m.in. poprzez: organizację zagranicznych misji gospodarczych dla małopolskich przedsiębiorców, organizację wystaw, targów oraz innych wydarzeń poświęconych wymianie gospodarczej pozwalających znaleźć potencjalnych nabywców, opracowywanie analiz rynków zagranicznych, promowanie grup towarowych, usług i nowoczesnych technologii reprezentujących wybrane branże (w szczególności zgodne z regionalnymi specjalizacjami), wsparcie przedsiębiorców w dopasowaniu oferty produktowej / usługowej do określonych rynków, otwieranie nowych kanałów biznesowych ułatwiających sprzedaż za granicą. W powiązaniu z powyższymi działaniami, planuje się **również zapewnienie wsparcia procesu inwestycyjnego w regionie**, w tym m.in. rozwój zintegrowanego, regionalnego systemu informacji n/t ofert inwestycyjnych w regionie, przygotowywanie opracowań zawierających kluczowe dla inwestorów informacje o regionie, utworzenie sieci współpracy biznes – IOB – jednostki samorządu terytorialnego, prezentacja zintegrowanej oferty stref aktywności gospodarczych.

Realizacja kompleksowych i skoordynowanych działań wzmacniających wizerunek regionalnej gospodarki obejmujących m.in. promocję gospodarczą regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym, będzie się opierać na wypracowanej wspólnie z partnerami gospodarczymi, spójnej polityce inwestycyjnej regionu.

W ramach priorytetu inwestycyjnego **przewiduje się także bezpośrednie wsparcie dla małopolskich MŚP na rzecz zwiększenia ich aktywności międzynarodowej oraz zdobywania nowych rynków zbytu**, w tym m.in. na opracowanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych (w tym również cyfrowych modeli zarządzania przedsiębiorstwem), w szczególności w celu umiędzynarodowienia, opracowanie strategii / planu działalności międzynarodowej, zakup specjalistycznych usług doradczych w zakresie umiędzynaradawiania działalności, w tym np. strategii finansowania przedsięwzięć eksportowych i działalności eksportowej, określenia potencjalnych partnerów handlowych, przygotowania ofert współpracy oraz negocjacji handlowych, wyszukiwania i doboru partnerów na wybranych rynkach zagranicznych, opracowania koncepcji wizerunku przedsiębiorstwa na wybranym rynku zagranicznym. Wspierane będą również projekty z zakresu m.in. udziału w charakterze wystawcy w imprezach targowo-wystawienniczych zorientowanych na rynki zagraniczne, uzyskania niezbędnych dokumentów uprawniających do wprowadzenia produktów lub usług na docelowy rynek zagraniczny (certyfikaty, pozwolenia, homologacje, itp.), dostosowania produkcji (produktu i jego właściwości) do wymagań docelowego rynku zagranicznego (np. rozmiary produktu, jego opakowanie).

Wszystkie działania MŚP wspierane w zakresie umiędzynaradawiania działalności muszą wynikać ze strategii / planu działalności międzynarodowej przedsiębiorstwa.

Dopuszcza się realizację przez jednostki samorządu terytorialnego projektów co do zasady realizowanych przez instytucje otoczenia biznesu.

W przypadku projektów, których bezpośrednimi odbiorcami, ale nie beneficjentami, są przedsiębiorcy i korzystanie z nich wyczerpywać będzie znamiona pomocy publicznej, będzie ona udzielana na tzw. drugim poziomie, przez beneficjenta realizującego projekt.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Główne grupy beneficjentów:

1. MŚP
2. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia – w zakresie promocji gospodarczej, w tym promocji innowacyjności oraz wsparcia procesu inwestycyjnego
3. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną – w zakresie promocji gospodarczej, w tym promocji innowacyjności oraz wsparcia procesu inwestycyjnego

4. instytucje otoczenia biznesu – w zakresie promocji gospodarczej, w tym promocji innowacyjności oraz wsparcia procesu inwestycyjnego
5. organizacje pozarządowe – w zakresie promocji gospodarczej, w tym promocji innowacyjności oraz wsparcia procesu inwestycyjnego

Główną grupę docelową wsparcia stanowić będą przedsiębiorcy sektora MŚP zainteresowani umiędzynarodawianiem swojej działalności.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie działań promocyjnych oraz internacjonalizacji MŚP objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, kraju i rynków międzynarodowych a inwestycje lokalizowane będą na terenie Małopolski, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W procesie wyboru projektów przewiduje się zastosowanie preferencji dla projektów spójnych z regionalną strategią innowacji oraz przedsiębiorstw wpisujących się w tę strategię.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **wyłącznie konkursowego trybu wyboru projektów**.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Biorąc pod uwagę rodzaj wspieranej w ramach priorytetu inwestycyjnego działalności, przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim wsparcia dotacyjnego. Jednakże, w przypadku działań, które są potencjalnie opłacalne finansowo, rozpatrzone zostanie przez IZ ewentualne wykorzystanie instrumentów finansowych. Każdorazowo decyzja o skorzystaniu z mechanizmu instrumentów finansowych, poprzedzona zostanie oceną ex-ante, zgodnie z art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	2 957	SL 2014	corocznie
2.	(2) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	200	SL 2014	corocznie
3.	(6) Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	13 000 000	SL 2014	corocznie
4.	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	50	SL 2014	corocznie
5.	(4) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	2757	SL 2014	corocznie

☛ Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP

Priorytet inwestycyjny 3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług

Cel szczegółowy	Zwiększona produktywność sektora MŚP
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do zwiększenia roli instrumentów zwrotnych we wsparciu działalności inwestycyjnej MŚP. Rezultatem uruchamianych interwencji będzie realizacja inwestycji wspomagających rozwój sektora MŚP oraz poprawiających ich pozycję na rynku. Inwestycje realizowane w ramach priorytetu inwestycyjnego zwiększą zaawansowane zdolności MŚP w zakresie rozwoju oferowanych produktów i usług, zwiększając ich potencjał do

	przekształcania posiadanych zasobów w realne efekty gospodarcze, widoczne przede wszystkim w systematycznym wzroście PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca Małopolski.
--	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok Bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych - w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług	%	słabiej rozwinięte	15,2	2012	16,4	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane **będzie wsparcie inwestycyjne na rzecz MŚP zarówno tych we wczesnej fazie rozwoju, w tym również start-up, jak i tych działających na rynku dłużej**. W przypadku przedsiębiorstw we wczesnej fazie rozwoju środki EFRR będą wykorzystane na wsparcie inwestycyjne i wspomaganie rozwoju kolejnych etapów dojrzałości gospodarczej.

Finansowane będą przedsięwzięcia inwestycyjne mające na celu rozwój/rozbudowę przedsiębiorstw, przedsięwzięcia prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług, zwiększające skalę działalności, prowadzące do wzrostu zasięgu oferty poprzez zdobywanie nowych rynków zbytu, **w tym w szczególności:**

- inwestycje w nowoczesne maszyny, urządzenia i sprzęt produkcyjny, w celu wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług,
- rozwój sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny),
- inwestycje dotyczące stosowania w działalności gospodarczej technologii cyfrowych,
- przedsięwzięcia z zakresu dostosowania istniejących instalacji produkcyjnych do standardów najlepszych dostępnych technik (BAT – *best available technology*) – nowoczesne rozwiązania umożliwiające redukcję kosztów działalności rynkowej w przedsiębiorstwach, wynikającą z mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców (jako element kompleksowego projektu).

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe będą ukierunkowane przede wszystkim na rozwój przedsiębiorstw, wzmacnianie podstawowej działalności, realizację nowych projektów lub wchodzenie na nowe rynki.

Instrumenty finansowe będą zatem wspierać inwestycje zarówno w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, jak również kapitał obrotowy, pod warunkiem, że jest on powiązany z działalnością inwestycyjną i dalszą ekspansją przedsiębiorstwa. Dobór instrumentów finansowych oraz zakresu i obszarów ich zastosowania nastąpi po przeprowadzeniu oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Dodatkowo, w ramach priorytetu inwestycyjnego **przewiduje się również wsparcie na specjalistyczne doradztwo na rzecz MŚP**. Przewiduje się możliwość, aby wsparcie w przedmiotowym zakresie dla MŚP było realizowane w formule bonów na doradztwo. Mechanizm bonów na doradztwo wykorzystany zostanie, w zakresie i formie, pozwalającym zapewnić demarkację oraz kompleksowy i efektywny system wsparcia doradczego dla podmiotów z sektora MŚP z systemowym wsparciem doradczym z wykorzystaniem środków EFS, planowanym w ramach 8. osi priorytetowej. Nie wyklucza się jednak zastosowania innego mechanizmu wsparcia doradczego, przy założeniu, że będzie ono wykorzystywać mechanizm popytowy. W zakresie doradztwa dla MŚP przewiduje się wykorzystanie modelu projektu grantowego - pod warunkiem wejścia w życie nowelizacji *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* i na warunkach określonych w znowelizowanych przepisach.

Wsparcie w obszarze specjalistycznego doradztwa będzie realizowane komplementarnie wobec działań na rzecz potencjału badawczo-rozwojowego oraz wzmocnienia kompetencji pracowników i potencjału pracodawców (sektora MŚP) podejmowanych w osi priorytetowej 1. Gospodarka wiedzy (PI 1b) oraz w osi priorytetowej 8. Rynek pracy (PI 8v).

W przypadku projektów, których bezpośrednimi odbiorcami, ale nie beneficjentami, są przedsiębiorcy i korzystanie z nich wyczerpywać będzie znamiona pomocy publicznej, będzie ona udzielana na tzw. drugim poziomie, przez beneficjenta realizującego projekt.

Wsparcie na założenie działalności gospodarczej przez indywidualne osoby będzie udzielane w ramach środków EFS, w 8. osi priorytetowej.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Główne grupy beneficjentów:

1. podmioty wdrażające instrumenty finansowe
2. MŚP
3. instytucje otoczenia biznesu – w zakresie doradztwa dla MŚP, z wykorzystaniem mechanizmu popytowego

Grupę docelową wsparcia stanowić będzie sektor małopolskich MŚP.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W procesie wyboru projektów przewiduje się zastosowanie preferencji:

- a) dla interwencji w obszarach specjalizacji regionalnej,
- b) ze względu na fakt występowania znacznych różnic wewnątrzregionalnych, w szczególności liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców wg powiatów, nie wyklucza się wprowadzania - na podstawie bieżących danych oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie - preferencji dla projektów, które przyczynią się do zmniejszania dysproporcji w w/w zakresie (preferencje dla obszarów o niskim poziomie aktywności gospodarczej),
- c) dla projektów realizowanych wspólnie przez przedsiębiorstwa,
- d) dla projektów z jak najmniejszym udziałem wkładu publicznego.

Operacje obejmujące instrumenty finansowe zostaną wybrane przez Instytucję Zarządzającą w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot /podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) dopiero po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru** w odniesieniu do wsparcia dotacyjnego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie dotacji jak i z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej. W przypadku inwestycji przedsiębiorstw, forma wsparcia uzależniona będzie od ryzyka biznesowego jak również zakładanych efektów oraz ryzyk w kontekście ich osiągnięcia. Wsparcie dotacyjne będzie ograniczane do finansowania wyłącznie tych inwestycji przedsiębiorstw, które są obarczone wysokim ryzykiem biznesowym.

Wsparcie w formie dotacji przewidywane jest w szczególności w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia doradczego.

Wykorzystanie instrumentów finansowych (szczególnie pożyczek i poręczeń) lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia inwestycyjnego MŚP. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki analizy wymaganej przepisami art. 37 rozporządzenia ogólnego.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	1220	SL 2014	corocznie
2.	(2) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	847	SL 2014	corocznie
3.	(3) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	665	SL 2014	corocznie
4.	(6) Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	39 000 000	SL 2014	corocznie
5.	(7) Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	6 105 882	SL 2014	corocznie
6.	(8) Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	398	SL 2014	corocznie
7.	(29) Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	15	SL 2014	corocznie

➤ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 3

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celu związanego z rozwojem przedsiębiorczości (Cel tematyczny 3) będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8. Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 3 w ramach celu 8 to wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i umożliwianie powstawania nowych działalności gospodarczych przede wszystkim przez osoby pozostające bez zatrudnienia, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza, realizacja działań na rzecz podnoszenia kompetencji kadr sektora MŚP oraz wsparcie adaptacyjności pracowników MŚP.
- 9. Osi priorytetowej *Region spójny społecznie*. Główne działania wzmacniające efekty celu 3 w ramach celu 9 to kompleksowe wsparcie dla osób zainteresowanych założeniem lub przystąpieniem do przedsiębiorstwa społecznego, a także wsparcie inicjatyw związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej.

➤ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
3	Wskaźnik produktu 1	1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	160	-	-	3700	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmujących ok. 69 % alokacji osi priorytetowej
3	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	51 513 264	-	-	241 281 662	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

➤ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabela 7-11. Indykatory katalogu kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
3	066	39 429 184	3	01	111 973 082	3	01	120 000 000	3	01	19 750 161			
3	067	128 921 926	3	04	60 000 000	3	02	47 744 706	3	05	16 988 141			
3	072	36 738 302	3	02	33 116 330	3	03	37 344 706	3	07	168 351 110			

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ **Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych**

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 4. Regionalna polityka energetyczna

Przyjęte przez Polskę zobowiązania wynikające z pakietu klimatyczno-energetycznego stały się równocześnie wyzwaniem dla regionów w zakresie przyczynienia się do ich wypełnienia. Podstawą do osiągnięcia zakładanych w pakiecie celów, w tym obniżenia emisji CO₂, jest budowanie gospodarki niskoemisyjnej. Mając na uwadze fakt, iż będzie to proces długotrwały i kosztowny udział w niej regionu będzie dokonywany z uwzględnieniem warunków regionalnych, ochrony interesów odbiorców, posiadanych zasobów energetycznych oraz uwarunkowań technologicznych.

W ramach osi priorytetowej 4. wsparcie będzie kierowane na działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej, których potencjał jest znaczący nie tylko w odniesieniu do obniżenia emisji CO₂, ale również zwiększenia konkurencyjności gospodarki. W dążeniu do wypełnienia celów polityki klimatycznej działania będą skierowane także na wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii oraz zintegrowanie tych działań z rozwojem infrastruktury dystrybucyjnej. Jednocześnie efektem dodatkowym realizacji interwencji w osi 4., ale bardzo istotnym dla Małopolski, będzie poprawa stanu środowiska w skali lokalnej dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń, w tym głównie na obszarach miejskich. W ramach podejmowanych interwencji istotne znaczenie będzie miało promowanie „czystego” transportu miejskiego uwzględniającego rosnące potrzeby mobilności mieszkańców miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Celem głównym osi priorytetowej jest stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju w regionie uwzględniającego aspekty nowoczesnego sektora energetycznego oraz sektora transportu miejskiego, zapewniającego bezpieczeństwo energetyczne mieszkańców regionu oraz poprawę jakości ich życia, z poszanowaniem zasad ochrony środowiska.

Podejmowane w osi priorytetowej interwencje służyć będą realizacji Umowy Partnerstwa, w zakresie wyznaczonego w dokumencie celu szczegółowego dotyczącego zmniejszenia emisyjności gospodarki. Wsparcie ukierunkowane zostanie na inwestycje zwiększające efektywność energetyczną gospodarki, wpływające na wzrost udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii oraz rozwój zrównoważonego transportu miejskiego. Podkreślenia wymaga też fakt, iż wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej odbywa się na wielu płaszczyznach i zaangażowane są w nią różne sektory. To też powoduje, iż struktura osi priorytetowej jest również wielopłaszczyznowa, a działania wspierane w ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych mają wobec siebie charakter komplementarny i jednocześnie ich realizacja gwarantuje kompleksowe podejście do polityki energetycznej w regionie.

W ramach osi 4. wprowadzono połączenie priorytetów inwestycyjnych z dwóch celów tematycznych CT 4 i CT 6. Uzasadnieniem dla zastosowania takiego podejścia jest bezpośrednia współzależność pomiędzy działaniami podejmowanymi w tych obszarach w celu zapewnienia poprawy jakości powietrza w Małopolsce. Osiągnięcie jak największych rezultatów w tym zakresie wymaga przyjęcia spójnego i kompleksowego podejścia w celu eliminacji źródeł zanieczyszczeń, jak również wspierania działań w obszarach mogących

przyczynić się do zapewnienia osiągnięcia poprawy. Koncentracja interwencji w jednej osi priorytetowej zwiększy efektywność planowania i wdrażania działań w kilku obszarach ściśle ze sobą powiązanych.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	EFRR
	4b Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	EFRR
	4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	EFRR
	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	EFRR
	6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

<p>☞ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach</p> <p>Priorytet inwestycyjny 4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych</p>
--

Cel szczegółowy	Zwiększony poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza	Interwencja w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii przyczyni się bezpośrednio do realizacji celu szczegółowego

osiągnąć przy wsparciu Unii	priorytetu inwestycyjnego przede wszystkim poprzez wzrost udziału tego rodzaju energii w zużyciu finalnym oraz wkład regionu w wypełnienie zobowiązań klimatycznych Polski. Rozwój energetyki rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach OZE, dywersyfikacja źródeł dostaw, dostosowanie infrastruktury dystrybucyjnej będzie też czynnikiem wpływającym na poprawę bezpieczeństwa energetycznego regionu przez zwiększenie pewności zasilania oraz zmniejszenie uzależnienia od zewnętrznych nośników energii.
------------------------------------	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	słabiej rozwinięte	13,9	2012	18	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Rozwój energii z OZE zostanie oparty na zasadach racjonalnego wykorzystania istniejących zasobów tej energii, co jest realizacją jednego z celów pakietu klimatyczno-energetycznego. Elementem tego pakietu jest także zobowiązanie Polski do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energii finalnej brutto do poziomu co najmniej 15% w 2020 r. Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez koncentrowanie na inwestycjach, które w największym stopniu przysłużą się do osiągnięcia wyższych poziomów wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.

Interwencje w regionie planuje się skierować na projekty inwestycyjne dotyczące wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii. Wsparcie przewiduje się w szczególności na budowę jednostek o mniejszej mocy wytwarzania zgodnie z linią demarkacyjną RPO / PO IŚ. Realizacja założeń będzie opierała się na generowaniu energii w szczególności w systemie rozproszonym, w oparciu o budowę małych źródeł energii elektrycznej i ciepłej na potrzeby lokalne, które nie będą wymagały przesyłania jej na duże odległości.

Rosnące zainteresowanie pozyskiwaniem energii z odnawialnych źródeł powinno być ściśle skorelowane z koniecznością budowy, rozbudowy i modernizacji sieci dystrybucyjnych poniżej 110 kV (wyłącznie w zakresie niezbędnym do osiągnięcia zdolności do przyłączenia

OZE), których stan techniczny, jak i poziom rozwoju wymagają wsparcia w celu prawidłowego funkcjonowania.

Ma to służyć przede wszystkim przyłączeniu nowo powstających instalacji OZE oraz kolejnych odbiorców energii, jak i ograniczeniu strat sieciowych. Realizacja inwestycji polegających na zwiększaniu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych będzie możliwa w przypadku dostarczania energii do sieci, jak i wytwarzania na własne potrzeby.

Interwencja będzie obejmowała swoim zasięgiem również wsparcie dla budowy instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw. Tym samym wsparcie w tym obszarze może przyczynić się do aktywizacji gospodarczej regionu.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie m.in. poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania:

- energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energię wiatru, słońca oraz wody,
- ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej lub słonecznej,
- energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu spełniające wymogi wysokosprawnej kogeneracji (wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych).

Inwestycje w OZE muszą uwzględniać wymogi wynikające z planowania przestrzennego oraz niezbędna jest analiza, zgodnie z prawem krajowym, potencjalnego oddziaływania na środowisko. Podczas procesu inwestycyjnego należy uwzględniać ograniczenia występujące dla rozwoju energii opartej o źródła odnawialne, takie jak: występowanie na danym obszarze form ochrony przyrody, w tym Obszarów Natura 2000, występowanie obszarów cennych przyrodniczo, w tym miejsc cennych dla ptaków w okresie lęgowym i podczas wędrówki, występowanie korytarzy migracji zwierząt, warunki hydrologiczne, wymogi ochrony zabytków i krajobrazu, ograniczenia związane z ochroną bioróżnorodności oraz ochronę akustyczną.

Interwencja w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie miała charakter komplementarny do działań wspieranych na poziomie krajowym.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jst lub ich związki
3. administracja rządowa
4. spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego

5. jednostki naukowe
6. uczelnie
7. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
8. instytucje kultury
9. podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
10. organizacje pozarządowe
11. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
12. podmioty wdrażające instrumenty finansowe
13. przedsiębiorstwa (Operator Systemu Dystrybucyjnego)

Główną grupę docelową interwencji w priorytecie będą stanowić użytkownicy indywidualni, przedsiębiorcy oraz sektor publiczny zainteresowany wsparciem zwiększenia udziału OZE w produkcji energii oraz rozwojem energetyki prosumenckiej.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich – przy uwzględnieniu lokalnych potencjałów dla produkcji OZE.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Kluczowe w ramach oceny projektów dotyczących wytwarzania energii z OZE będzie kryterium efektywności kosztowej oraz osiągniętych rezultatów wpisujących się w cele priorytetu inwestycyjnego. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie np. 1MWh energii lub 1MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂). Dodatkowo występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe, w szczególności dotyczące jakości powietrza będą również warunkowały wybór inwestycji, dotyczy to w szczególności inwestycji związanych ze spalaniem biomasy, które powinny być zgodne z zapisami wojewódzkiego programu ochrony powietrza.

W zakresie dotyczącym budowy instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw wsparcie będzie skierowane na składniki i paliwa drugiej/trzeciej generacji.

W przypadku wsparcia projektów wykorzystujących energię wody współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską

W przypadku projektów w których będzie występowała wysokosprawna kogeneracja wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% wzrostu efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Dodatkowo wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w odniesieniu do istniejących instalacji. Projekty powinny w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Wspierane będą projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Projekty powinny być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji przy zapewnieniu, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

W przypadku przyznania pomocy z funduszy dużemu przedsiębiorstwu, Instytucja Zarządzająca zapewni, aby wkład finansowy z funduszy nie skutkował znaczną utratą miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terytorium Unii Europejskiej.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim **konkursowej ścieżki wyboru**.

Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest w szczególności ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów - w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji - w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex-ante, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie wsparcia zarówno w formie dotacji jak i z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Wykorzystanie instrumentów finansowych lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia przedsiębiorców. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot / podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(30) Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych	MW	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	40	SL 2014	corocznie
2.	(34) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	20 000	SL 2014	corocznie
3.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	670	SL 2014	corocznie
4.	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	1330	SL 2014	corocznie
5.	Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	350	SL 2014	corocznie

☞ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Priorytet inwestycyjny 4b Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

Cel szczegółowy	Zwiększona efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach (MŚP)
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja interwencji przyczyni się do obniżenia energochłonności gospodarki poprzez bardziej efektywne wykorzystywanie energii, a tym samym zwiększy się wkład tego sektora w budowanie gospodarki niskoemisyjnej. Równocześnie dodatkowym efektem zmniejszenia zapotrzebowania na energię będzie obniżenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw, co wpłynie na wzrost ich konkurencyjności na rynku.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB	GWh	słabiej rozwinięte	0,106	2012	0,083	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie kierowane będzie do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które także posiadają duży potencjał w zakresie możliwości zastosowania rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną oraz udział wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Projekty wspierane w ramach tego priorytetu inwestycyjnego będą musiały wykazać pozytywny wpływ na środowisko przedstawiony w formie konkretnych celów, jak np. zmniejszenie zapotrzebowania na zasoby naturalne, w tym np. na energię lub ciepło, jak również ograniczenie zużycia wody, czy wykorzystanie ciepła odpadowego. Zmniejszenie zużycia energii przez wsparte przedsiębiorstwa powinno przyczynić się również do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a w efekcie do poprawy jakości powietrza w regionie.

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie może być udzielane na:

- głęboką modernizację energetyczną budynków,
- wdrożenie energooszczędnych technologii produkcji (energia elektryczna, woda, ciepło, chłód),
- wprowadzenie systemów zarządzania energią,
- budowę, rozbudowę i modernizację instalacji OZE, w tym również wysokosprawnej kogeneracji (jako integralna część przedsiębiorstwa, systemu produkcji),
- modernizację i rozbudowę linii produkcyjnych na bardziej efektywnie energetycznie.

W ramach interwencji z poziomu krajowego planowane jest wsparcie na stworzenie ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla przedsiębiorców, co również może mieć wpływ na zwiększenie zainteresowania działaniami w zakresie podniesienia efektywności energetycznej oraz wprowadzaniem innowacyjnych technologii.

Dodatkowo w ramach interwencji przewiduje się, iż wsparcie skierowane będzie na inwestowanie w rozwój budownictwa energooszczędnego oraz pasywnego. Wsparcie to będzie ukierunkowane wyłącznie na projekty o charakterze demonstracyjnym, pilotażowym. Projekty takie będą miały na celu szerzenie wiedzy na temat korzyści ekonomicznych wynikających z zastosowania tego rodzaju rozwiązań w budownictwie przy jednoczesnym promowaniu ich z punktu widzenia ochrony klimatu.

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez możliwość finansowania inwestycji w bardzo szerokim i kompleksowym zakresie interwencji oraz z zastosowaniem preferencyjnych mechanizmów finansowania skierowanych do mikro, małych i średnich przedsiębiorców. W rezultacie obniżenie kosztów funkcjonowania takich podmiotów będzie miało potencjalny wpływ na zwiększenie ich konkurencyjności na rynku. Również ten PI przyczyni się, choć w bardziej ograniczonym zakresie niż inne priorytety inwestycyjne CT 4, do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. przedsiębiorcy (MŚP)
2. podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Główną grupę docelową interwencji w priorytecie będą stanowić mikro, mali i średni przedsiębiorcy inwestujący w zakresie poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstwa oraz wykorzystania w nim OZE.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Warunkiem poprzedzającym realizację takich projektów będzie przeprowadzenie audytów energetycznych, które posłużą m.in. do identyfikacji optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym przedsiębiorstwie.

W procesie wyboru projektów, obok oceny osiągniętych mierników efektywności energetycznej w powiązaniu z efektami ekologicznymi analizie będą także poddawane skutki finansowe realizacji danego przedsięwzięcia dla przedsiębiorstwa. Preferowane będą

projekty zwiększające efektywność energetyczną powyżej 60%, natomiast projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania.

Efekty (wskaźniki) realizacji projektów dotyczące: zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów, ilość zaoszczędzonej energii cieplnej oraz ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej będą monitorowane na etapie wdrażania i udostępniane jako informacja dodatkowa w rocznym sprawozdaniu monitoringowym.

W przypadku projektów w których będzie występowała wysokosprawna kogeneracja wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% wzrostu efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Dodatkowo wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w odniesieniu do istniejących instalacji. Projekty powinny w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Wspierane będą projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Projekty powinny być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji przy zapewnieniu, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Poza tym o wsparciu projektów decydować będzie także ich charakter demonstracyjny i możliwość wykorzystania wprowadzonych w nich rozwiązań przez innych przedsiębiorców.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się **wykorzystanie przede wszystkim konkursowej ścieżki wyboru.**

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie dotacji jak i z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Wykorzystanie instrumentów finansowych lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia inwestycyjnego MŚP. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia z wsparciem w postaci instrumentów finansowych, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot /podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	190	SL 2014	corocznie
2.	(34) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	14 000	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach**
Priorytet inwestycyjny 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym

Cel szczegółowy	Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym i użyteczności publicznej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Rezultatem interwencji będzie znaczne obniżenie zasobochłonności gospodarki w regionie. Cel szczegółowy zostanie zrealizowany w szerokim zakresie, gdyż interwencja w tej osi ma charakter kompleksowy. Podejmowane działania przyczynią się do poprawy systemu racjonalizacji użytkowania i wytwarzania energii, zwiększenia wykorzystania OZE, a tym samym obniżenia zużycia paliw konwencjonalnych, co przełoży się na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka a pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe dla budynków	GJ	słabiej rozwinięte	13 622 989	2012	14 542 727	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Zwiększenie efektywności energetycznej ma istotny wpływ na zmniejszenie emisyjności gospodarki, a dodatkowo istnieją sektory, w których inwestowanie ma największy potencjał w zakresie oszczędzania energii. Jednocześnie kierowanie interwencji na te obszary jest również związane ze zobowiązaniami na poziomie unijnym³⁷ i krajowym³⁸ w zakresie wprowadzonych oszczędności energii.

Przewiduje się, że wsparcie w ramach tego priorytetu będzie skierowane do podmiotów sektora mieszkaniowego i użyteczności publicznej, jako sektorów, w których łącznie występuje największe zużycie energii.

³⁷ Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG

³⁸ Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej

W ramach działań skierowanych do sektora mieszkaniowego i użyteczności publicznej realizacja będzie polegała na głębokiej modernizacji energetycznej budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE. Kluczowym aspektem realizacji takich projektów będzie uzyskanie założonego efektu ekologicznego w postaci ilości zaoszczędzonej energii w odniesieniu do planowanych nakładów finansowych. W związku z czym wstępnym warunkiem rozpoczęcia takich inwestycji powinno być przeprowadzenie audytu energetycznego, opracowanie programów energooszczędnościowych, analizy opłacalności działań a następnie głęboka termomodernizacja, obejmująca swoim zakresem m.in.:

- ocieplenie obiektu, wymianę okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem,
- budowę lub modernizację wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidację dotychczasowych źródeł ciepła, podłączenie do sieci ciepłowniczych,
- instalację mikrogeneracji lub mikrotrigeneracji, wysokosprawnej kogeneracji na potrzeby własne,
- wykorzystanie technologii OZE w budynkach,
- instalację systemów chłodzących, w tym również z OZE.

Działania takie stanowiłyby podstawę do zastosowania na szerszą skalę takich rozwiązań, jak „wyspy energetyczne”, czyli prawie samowystarczalne energetycznie obszary (obszary miast, gminy, dzielnice, parki technologiczne).

W ramach interwencji z poziomu krajowego planowane jest wsparcie na stworzenie ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego, co również może mieć wpływ na zwiększenie zainteresowania działaniami w zakresie podniesienia efektywności energetycznej oraz wprowadzaniem innowacyjnych technologii.

Dodatkowo w ramach interwencji przewiduje się, iż wsparcie skierowane będzie na inwestowanie w rozwój budownictwa energooszczędnego oraz pasywnego. Wsparcie to będzie ukierunkowane wyłącznie na projekty o charakterze demonstracyjnym, pilotażowym. Projekty takie będą miały na celu szerzenie wiedzy na temat korzyści ekonomicznych wynikających z zastosowania tego rodzaju rozwiązań w budownictwie przy jednoczesnym promowaniu ich z punktu widzenia ochrony klimatu.

Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% wzrostu efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii.

Dodatkowo wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w odniesieniu do istniejących instalacji.

Dopuszczona jest pomocy inwestycyjne dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.

Wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby. Inwestycje w indywidualne urządzenia do ogrzewania (indywidualne źródła ciepła) muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Preferowane powinny być instrumenty finansowe w przypadku powyższych inwestycji.

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego przede wszystkim poprzez zastosowanie kompleksowego podejścia w ramach realizowanych działań w sektorze budownictwa, który charakteryzuje się wyjątkowo dużą energochłonnością. Rezultatem planowanego wsparcia będzie przyczynienie się do zwiększenia efektywności energetycznej gospodarki, jak również ograniczenie emisji pochodzącej z tego sektora.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają JST lub ich związki
4. jednostki naukowe
5. uczelnie
6. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
7. instytucje kultury
8. podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
9. organizacje pozarządowe
10. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
11. podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Główne grupy docelowe interwencji w priorytecie będą stanowić mieszkańcy województwa oraz instytucje i podmioty zainteresowane poprawą efektywności energetycznej infrastruktury mieszkaniowej i publicznej.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

W odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu podniesienia efektywności energetycznej **przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju** (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Równocześnie wsparciem z zakresu podniesienia efektywności energetycznej objęte zostaną także interwencje skoncentrowane na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego – Metropolii Krakowskiej (Obszar Strategicznej Interwencji). Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule **zintegrowanych inwestycji terytorialnych**.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie przeprowadzenie audytów energetycznych, które posłużą m.in. do zdobycia odpowiedniej wiedzy o profilu istniejącego zużycia energii danego budynku lub zespołu budynków oraz określą i skwantyfikują możliwości opłacalnych ekonomicznie oszczędności energetycznych i możliwych do wprowadzenia rozwiązań technologicznych, instalacji i urządzeń (np. zastosowanie termostatów). Ponadto o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty, w tym efekty ekologiczne, w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Preferowane będą projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną powyżej 60%, natomiast projekty zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania. Warunkiem wsparcia projektów dotyczących kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków będzie również konieczność zastosowania indywidualnych

liczników ciepła, ciepłej wody oraz chłodu. Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego.

Efekty (wskaźniki) realizacji projektów dotyczących: zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów, ilość zaoszczędzonej energii cieplnej oraz ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej będą monitorowane na etapie wdrażania i udostępniane jako informacja dodatkowa w rocznym sprawozdaniu monitoringowym.

Dodatkowo w ramach interwencji przewiduje się, iż wsparcie będzie skierowane w pierwszej kolejności na projekty obejmujące kompleksową termomodernizację budynków o istotnych funkcjach społecznych. W obszarze ochrony zdrowia projekty z zakresu termomodernizacji mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia.

Odnosnie kogeneracji w ramach programu wsparte mogą zostać jedynie projekty zapewniające jak najniższy poziom emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Projekty powinny być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji przy zapewnieniu, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

W zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła wspierane mogą być inwestycje w instalacje o jak najmniejszej emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w odniesieniu do istniejących instalacji. Inwestycje w tym sektorze mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi standardami unijnymi i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczające zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Wsparcie projektów będzie również uzależnione w niektórych obszarach od posiadania planów gospodarki niskoemisyjnej. Dofinansowanie działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej będzie zgodne z dokumentem rządowym, czyli długoterminową strategią wspierania inwestycji w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego, w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, przewiduje się wykorzystanie **zarówno konkursowej ścieżki** wyboru projektów jak i specjalnego mechanizmu opartego na **ścieżce subregionalnej** jako szczególnej formy trybu konkursowego.

Zastosowanie **trybu pozakonkursowego** w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym jest zgodne z zapisami Umowy Partnerstwa a uzasadnione ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, strategii rozwoju, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

W obszarze tym przewiduje się także na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. **zintegrowanej inwestycji terytorialnej**, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie dotacji jak i w formie instrumentów finansowych.

Wykorzystanie instrumentów finansowych lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia inwestycji skierowanych na budownictwo wielorodzinne mieszkaniowe.

Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych,

wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot / podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(31) Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	gospodarstwa domowe	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	3 388	SL 2014	corocznie
2.	(32) Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	1 990 000	SL 2014	corocznie
3.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	400	SL 2014	corocznie
4.	(34) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	3 000	SL 2014	corocznie

➤ **Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach**

Priorytet inwestycyjny 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

Cel szczegółowy	Zwiększone wykorzystanie niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności miejskiej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do zwiększenia roli transportu miejskiego, jako alternatywy dla motoryzacji indywidualnej, w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, poprzez tworzenie warunków dla budowy sprawnych, przyjaznych dla podróżnych, ekologicznych i zintegrowanych systemów transportu miejskiego w regionie. Dodatkowo interwencja stanowić będzie wkład do stworzenia komunikacyjnych węzłów aglomeracyjnych, rozprowadzających komunikację w subregionach - w tym przypadku może to być również czynnik wspierający rozwój ośrodków subregionalnych oraz czynnik kreowania efektywnych połączeń transportowych miasto-wieś w celu zwiększenia mobilności mieszkających poza obszarami miejskimi. Promowanie czystego transportu miejskiego, to także wyjście naprzeciw coraz większej bolączce miast, jaką staje się problem nadmiernego zatłoczenia szlaków komunikacyjnych, zarówno wewnątrz nich, jak i tych bezpośrednio do nich prowadzących.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Przewozy pasażerów komunikacją miejską	mln pasaż./rok	słabiej rozwinięte	408,4	2012	417	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego, w obszarze dotyczącym zrównoważonego transportu miejskiego realizowane będą inwestycje ukierunkowane na wzmacnianie systemów transportu miejskiego, w tym transportu zbiorowego w miastach oraz na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie.

Wsparcie realizowane w ramach priorytetu inwestycyjnego dotyczyć będzie w szczególności:

- **zakupu środków transportu na potrzeby obsługi miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie – w tym pasażerski tabor kolejowy (wraz z możliwością jego modernizacji) do obsługi szybkiej kolei aglomeracyjnej w obszarze aglomeracji miejskiej/miejskich oraz poza nimi, przyjazny środowisku, nowy tabor autobusowy przystosowany do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.** Możliwa jest również modernizacja taboru pod kątem ograniczeń emisji substancji szkodliwych,
- **ważnym uzupełnieniem inwestycji w infrastrukturę transportu miejskiego mogą być przedsięwzięcia z zakresu budowy instalacji do dystrybucji biokomponentów i biopaliw lub innych nośników energii dla komunikacji zbiorowej, a także dostosowanie zaplecza technicznego do obsługi i eksploatacji ekologicznego taboru autobusowego,**
- automaty do sprzedaży biletów.

Realizowane projekty mogą dotyczyć także rozwiązań usprawniających działanie transportu miejskiego, podnoszących dostępność i szybkość przemieszczania się tym transportem, w tym m.in.

- inwestycje w rozwiązania umożliwiające integrację różnych środków transportu, jak np. węzły (centra) przesiadkowe i systemy Park&Ride (także na potrzeby szybkiej kolei aglomeracyjnej), systemy wspólnych opłat za przewozy, organizacja i koordynacja rozkładów jazdy,
- rozwiązania z zakresu organizacji ruchu ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. budowa tzw. buspasów, inwestycje w urządzenia i rozwiązania z zakresu telematycznych systemów zarządzania ruchem),
- przedsięwzięcia z zakresu budowy/przebudowy dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych poprawiających jakość funkcjonowania systemu miejskiego transportu publicznego, np. odcinki dróg zapewniające dostęp do węzłów przesiadkowych, pętli autobusowych/tramwajowych, stacji kolejowych, parkingów Park&Ride, odcinki dróg służące uruchomieniu transportu publicznego (na obszarach wcześniej nieobsługiwanych) wyłącznie jako niezbędny i uzupełniający (niedominujący) element projektu,
- inwestycje i rozwiązania umożliwiające wdrożenie strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej.

Możliwa jest również realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych z zakresu tworzenia udogodnień dla ruchu rowerowego, w tym rozwój systemów dróg/tras/ścieżek dla rowerów oraz towarzyszących im powiązań z transportem zbiorowym, indywidualnym, a także komunikacją pieszą.

W ramach priorytetu inwestycyjnego dopuszcza się również modernizację oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności.

Inwestycje infrastrukturalne nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.

Zakupywany / modernizowany tabor, podobnie jak wszelkie rozwiązania infrastrukturalne w ramach realizowanych projektów będą uwzględniały potrzeby osób o ograniczonej mobilności.

Elementem projektu może być zawsze komponent z zakresu edukacji ekologicznej, którego celem jest promowanie korzystania z komunikacji zbiorowej, rowerowej lub ruchu pieszego, jako alternatywy dla pojazdów indywidualnych.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Główne grupy beneficjentów:

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. przedsiębiorstwa
4. inne podmioty właściwe w realizacji projektów z zakresu niskoemisyjnego transportu miejskiego, określone w przygotowanych przez właściwe samorzady terytorialne planach dotyczących gospodarki niskoemisyjnej, zawierających elementy planów mobilności miejskiej

Grupę docelową wsparcia stanowić będą wszyscy użytkownicy infrastruktury transportowej oraz taboru, wspartych środkami UE.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą na obszarach miejskich, a także uzupełniająco na terenach wiejskich powiązanych z nimi funkcjonalnie.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań **przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju** (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa). W odniesieniu do w/w zakresu interwencji wsparciem objęte zostaną również interwencje skoncentrowane na terenie – Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego – Metropolii Krakowskiej. W tym zakresie zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji: Metropolia Krakowska. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej na wsparcie miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule ZIT.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Inwestycje w transport miejski w ramach PI 4e będą przyczyniać się do osiągnięcia niskoemisyjnej i zrównoważonej mobilności w miastach. Muszą one wynikać z przygotowanych przez samorzady planów, zawierających odniesienia do kwestii przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcją takich dokumentów mogą pełnić plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej lub Strategie ZIT, które to dokumenty muszą zawierać elementy przygotowanych planów mobilności miejskiej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb zawierać odniesienia lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii jak np. zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania czy promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy). W przypadku inwestycji dotyczących nabycia taboru kolejowego mogą one wynikać z innych aktualnych dokumentów dotyczących transportu przygotowanych na poziomie regionalnym.

Inwestycje dotyczące transportu miejskiego w ramach PI 4e powinny ponadto spełniać poniższe warunki:

- inwestycje realizowane w ramach RPO będą komplementarne z inwestycjami realizowanymi w ramach właściwych krajowych programów operacyjnych. W przypadku miast wojewódzkich i powiązanych z nimi funkcjonalnie obszarów instrumentem koordynacji jest Strategia ZIT,
- inwestycje w drogi lokalne lub regionalne mogą być finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający (niedominujący) element projektu dotyczącego systemu

zrównoważonej mobilności miejskiej. Samodzielne projekty dotyczące wyłącznie infrastruktury drogowej nie będą akceptowane w ramach PI 4e. **Realizowane inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony (zapis wprowadzony w ramach przeglądu śródkresowego),**

- jeżeli z planów lub dokumentów strategicznych albo analizy kosztów i korzyści odnoszących się do zrównoważonej mobilności miejskiej wynika potrzeba zakupu autobusów, dozwolony jest zakup wyłącznie pojazdów zasilanych przynajmniej częściowo paliwem alternatywnym w rozumieniu przedstawionym w krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (dot. dyrektywy 2014/94/UE), w tym pojazdów z silnikami hybrydowymi łączącymi olej napędowy (spełniające co najmniej normę EURO-6) oraz napęd elektryczny, wraz z niezbędną dla tego transportu infrastrukturą - od momentu wejścia w życie zmienionego programu operacyjnego nie jest możliwe ogłaszanie nowych naborów wniosków dopuszczających pojazdy zasilane ~~diesel~~ olejem napędowym Euro 6 inne niż wskazane powyżej,
- zakupowi niskoemisyjnego i bezemisyjnego taboru autobusowego, o którym mowa powyżej, mogą towarzyszyć inwestycje w niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności infrastrukturę, np. infrastrukturę ładowania pojazdów paliwem alternatywnym.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W systemie oceny projektów badane będą w szczególności takie czynniki jak: wkład projektu w redukcję emisji gazów cieplarnianych, wkład na rzecz poprawy stanu środowiska na terenach miejskich, wpływ na zmniejszenie zagęszczenia ruchu drogowego w mieście, wartość społeczno-gospodarcza przedsięwzięcia.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego.**

Dodatkowo, w w/w obszarze wsparcia, przewiduje się na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. **zintegrowanej inwestycji terytorialnej**, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku

ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku **możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych**, mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest w szczególności ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych, możliwe będzie również w odniesieniu projektów realizowanych z poziomu regionalnego – dotyczy zakupu pasażerskiego taboru kolejowego do obsługi szybkiej kolei aglomeracyjnej w obszarze aglomeracji miejskiej/miejskich oraz poza nimi, a także projektów o znaczeniu regionalnym, tj. obejmujących inwestycje w rozwiązania umożliwiające integrację różnych środków transportu, jak np. węzły (centra) przesiadkowe obsługujące nie tylko ruch miejski i podmiejski ale również co najmniej regionalny ruch pasażerski.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	344	SL 2014	corocznie
2.	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” / zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	60	SL 2014	corocznie
3.	Długość ścieżek rowerowych	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	140	SL 2014	corocznie

☛ Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

Priorytet inwestycyjny 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

Cel szczegółowy	Obniżony poziom niskiej emisji w województwie
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Rezultatem interwencji zaplanowanej w priorytecie inwestycyjnym będzie zrealizowanie działań wspierających przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną. Osiągnięte to zostanie w wyniku inwestowania w obszarze zwiększenia efektywności energetycznej, obniżenia emisyjności wybranych sektorów z równoczesnym uzyskaniem poprawy jakości powietrza.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Poziom emisji PM 10	Mg/rok	słabiej rozwinięte	31 877	2011	22 873	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	corocznie
2.	Poziom emisji PM 2,5	Mg/rok	słabiej rozwinięte	27 352	2011	19 656	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Wyzwaniem dla Małopolski w najbliższych latach będzie poprawa jakości powietrza, przede wszystkim w odniesieniu do występujących dużych przekroczeń norm „niskiej emisji”. Mając na uwadze wnioski i zalecenia wynikające z *Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego* interwencja powinna być skierowana głównie na wymianę źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz rozwój sieci ciepłowniczych. Wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby.

W określonych przypadkach możliwe będzie udzielenie wsparcia na poprawę efektywności energetycznej budynków, w których planowana będzie ww. wymiana źródła ciepła. Wsparcie ograniczone będzie do odbiorców końcowych u których zidentyfikowane zostały problemy związane z: ubóstwem energetycznym, trudną sytuacją społeczną i socjalną, brakiem możliwości uregulowania stanu prawnego budynków, bardzo złym stanie technicznym budynków. W ww. sytuacjach mogą zostać zastosowane odstępstwa od wymogu spełnienia przez budynek określonych progów efektywności energetycznej.

W zakresie sieci ciepłowniczych wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, rozbudowę i modernizację sieci w obszarach gdzie tego rodzaju inwestycje będą uzasadnione i możliwe do realizacji. Inwestycje w zakresie sieci ciepłowniczych będą realizowane pod warunkiem dopuszczenia takiego wsparcia przez stosowne zapisy w Umowie Partnerstwa.

Wsparcie będzie skierowane przede wszystkim na tereny posiadającego opracowane plany gospodarki niskoemisyjnej.

Realizacja działań w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie miała charakter uzupełniający do działań podejmowanych z poziomu krajowego w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci ciepłowniczych, jak również wymiany źródeł ciepła.

Inwestycje w indywidualne urządzenia do ogrzewania (indywidualne źródła ciepła) muszą przyczynić się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Inwestycje te mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie.

Biorąc pod uwagę **skalę problemu związaną z zanieczyszczeniem powietrza na terenie województwa w wyniku tzw. niskiej emisji, planuje się znaczną część alokacji w ramach priorytetu inwestycyjnego skierować na realizację projektów dotyczących likwidacji źródeł tego zanieczyszczenia.** Dodatkowo w celu osiągnięcia jak największego efektu ekologicznego w wyniku realizacji działania planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania takich projektów. Mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są indywidualne systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy, osoby prawne.

Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez ww. indywidualnych końcowych odbiorców projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki, przy założeniu, że beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego. Nie wyklucza się również możliwości udzielania takiego wsparcia dla indywidualnych końcowych odbiorców poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych. Przyjęcie powyższego rozwiązania oznacza, iż rozliczenie projektu następowałoby na podstawie wydatków poniesionych przez osobę trzecią, a nie beneficjenta projektu. W takiej sytuacji własność zakupionych rzeczy (kotłów, pieców, instalacji grzewczych) od początku przysługiwałaby odbiorcom końcowym projektu, a nie beneficjentowi projektu. W celu zachowania m.in. trwałości rezultatów projektu wprowadzone zostanie rozwiązanie polegające m.in. na zawieraniu umów pomiędzy beneficjentem projektu, a odbiorcami końcowymi.

Mając na uwadze, jak ważną rolę spełnia świadomość ekologiczna w zakresie różnych obszarów mających wpływ na poprawę jakości życia planowane jest wsparcie działań dotyczących informacji i promocji np. w zakresie szerzenia wiedzy o możliwościach oszczędności energii, poprawy jakości powietrza. Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez poprawę jakości powietrza w wyniku eliminacji głównych źródeł zanieczyszczeń. Mając na uwadze fakt, iż poziomy zanieczyszczeń powietrza (PM 10, PM 2,5) w regionie należą do najwyższych w Polsce interwencja w tym obszarze jest całkowicie uzasadniona. Rezultatem podjętych działań będzie poprawa jakości życia ludzi w sferze zdrowotnej, jak również poprawa kondycji ekosystemów.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. jednostki naukowe
4. uczelnie
5. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
6. instytucje kultury
7. podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
8. organizacje pozarządowe
9. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
10. podmioty wdrażające instrumenty finansowe
11. przedsiębiorstwa - podmioty odpowiedzialne za rozwój sieci ciepłowniczych

Główną grupę docelową interwencji w priorytecie będą stanowić mieszkańcy województwa, w tym przede wszystkim zamieszkujący regiony o najbardziej niekorzystnych warunkach pod względem jakości powietrza i występujących tam zanieczyszczeń.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą na obszarach miejskich, a także uzupełniająco na terenach wiejskich powiązanych z nimi funkcjonalnie.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu redukcji emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego przewiduje się zastosowanie instrumentów rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Równocześnie wsparciem z zakresu redukcji emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego objęte zostaną interwencje skoncentrowane także na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego- Metropolii Krakowskiej (Obszar Strategicznej Interwencji). Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej dla przedsięwzięć dotyczących poprawy jakości powietrza, w tym wymiany źródeł ogrzewania spalających biomasę lub wykorzystujących paliwa gazowe, oraz rozwoju sieci ciepłowniczej.

Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w odniesieniu do istniejących instalacji. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń.

W określonych przypadkach możliwe będzie udzielenie wsparcia na poprawę efektywności energetycznej budynków, w których planowana będzie ww. wymiana źródła ciepła. Wsparcie ograniczone będzie do odbiorców końcowych u których zidentyfikowane zostały problemy związane z: ubóstwem energetycznym, trudną sytuacją społeczną i socjalną, brakiem możliwości uregulowania stanu prawnego budynków, bardzo złym stanie technicznym budynków. W ww. sytuacjach mogą zostać zastosowane odstępstwa od wymogu spełnienia przez budynek określonych progów efektywności energetycznej.

Inwestycje w tym sektorze mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi standardami unijnymi i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej oraz osiągniętych w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na

zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej jako szczególnej formy trybu konkursowego**.

W obszarze tym przewiduje się także na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. zintegrowanej inwestycji terytorialnej, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych.

Zastosowanie **trybu pozakonkursowego** w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym jest zgodne z zapisami Umowy Partnerstwa i uzasadnione ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, strategii rozwoju, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie wsparcia w formie dotacji.

Preferowane powinno być wsparcie udzielane z wykorzystaniem instrumentów finansowych jak również poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO).

Wykorzystanie instrumentów finansowych lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących udzielania wsparcia przez podmioty finansowe indywidualnym odbiorcom końcowym zainteresowanym likwidacją nieekologicznych źródeł ogrzewania. Zastosowanie takiego rozwiązania będzie wykorzystane w przypadku, gdy na danym terenie jednostki samorządu terytorialnego nie podejmą decyzji o aplikowaniu o środki finansowe w celu likwidacji niskiej emisji z gospodarstw indywidualnych. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot / podmioty wdrażające instrumenty

finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	14 950	SL 2014	corocznie
2.	(34) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	93 760	SL 2014	corocznie

☛ **Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami**

Priorytet inwestycyjny 6e Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu

Cel szczegółowy	Obniżone poziomy zanieczyszczeń powietrza w województwie
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<p>Rezultatem interwencji zaplanowanej w priorytecie inwestycyjnym będzie poprawa jakości powietrza na terenach najbardziej zagrożonych zanieczyszczeniami. W wyniku wsparcia likwidacji najbardziej szkodliwych źródeł zanieczyszczeń nastąpi obniżenie m.in. stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, benzeno(a)pirenu.</p> <p>Wsparcie udzielone w priorytecie inwestycyjnym będzie skierowane na działania wynikające z Programu Ochrony Powietrza w oparciu o inwentaryzację źródeł zanieczyszczeń, koniecznych do podjęcia zadań i ich zakresu finansowego.</p> <p>Rezultatem podjętych działań będzie poprawa jakości życia ludzi w sferze zdrowotnej, jak również poprawa kondycji ekosystemów.</p>

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Poziom emisji PM 10	Mg/rok	słabiej rozwinięte	31 877	2011	22 873	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	corocznie
2.	Poziom emisji PM 2,5	Mg/rok	słabiej rozwinięte	27 352	2011	19 656	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie województwa odnotowywane są przekroczenia dopuszczalnych poziomów wielu zanieczyszczeń, w tym pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu, tlenków azotu, dwutlenku siarki. Mieszkańcy województwa w obszarach stale występujących wysokich stężeń zanieczyszczeń w powietrzu narażeni są na pogorszenie jakości zdrowia i komfortu życia.

Skierowanie wsparcia na zapewnienie mieszkańcom możliwości życia w zdrowym środowisku i oddychania czystym powietrzem jest głównym powodem podejmowania przez władze regionalne i lokalne działań związanych z oceną i poprawą jakości powietrza.

W tym obszarze interwencja będzie ukierunkowana na realizację działań polegających na zmianie indywidualnych systemów ogrzewania na bardziej ekologiczne. Celem interwencji będzie ograniczenie wykorzystywania paliw niskiej jakości, stosowanie urządzeń o wysokiej sprawności a tym samym obniżenie emisji zanieczyszczeń.

Inwestycje powinny przyczyniać się do osiągnięcia jak największej efektywności energetycznej oraz jak najmniejszych emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza (m.in. PM10, NO_x). Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie.

Dodatkowo w celu osiągnięcia jak największego efektu ekologicznego w wyniku realizacji działania planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania takich projektów. Mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są indywidualne systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy, osoby fizyczne.

Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez ww. indywidualnych końcowych odbiorców projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki, przy założeniu, że beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego. Nie wyklucza się również możliwości udzielania takiego wsparcia dla indywidualnych końcowych odbiorców poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych. Przyjęcie powyżej opisanego rozwiązania oznacza, iż rozliczenie projektu następowałoby na podstawie wydatków poniesionych przez osobę trzecią, a nie beneficjenta projektu. W takiej sytuacji własność zakupionych rzeczy (kotłów, pieców, instalacji grzewczych) od początku przysługiwałaby odbiorcom końcowym projektu, a nie beneficjentowi projektu. W celu zachowania m.in. trwałości rezultatów projektu wprowadzone zostanie rozwiązanie polegające m.in. na zawieraniu umów pomiędzy beneficjentem projektu, a odbiorcami końcowymi.

Mając na uwadze, jak ważną rolę spełnia świadomość ekologiczna w zakresie różnych obszarów mających wpływ na poprawę jakości życia planowane jest wsparcie działań dotyczących informacji i promocji np. w zakresie szerzenia wiedzy o możliwościach oszczędności energii, poprawy jakości powietrza.

Przyjęte podejście w kwestii poprawy jakości powietrza nie może być oderwane od pozostałych obszarów interwencji Programu. Zagadnienia te mają charakter horyzontalny, a wpływ na zmniejszenie zanieczyszczeń będą miały również działania podejmowane w ramach całej osi 4. Polityka energetyczna. Przede wszystkim równie istotny wpływ będą miały przedsięwzięcia w obszarze rozwoju transportu miejskiego przyjaznego środowisku, likwidacji niskiej emisji w wyniku inwestowania w kotły na biomasę i paliwa gazowe, jak również działania zwiększające efektywność energetyczną i rozwój odnawialnych źródeł energii. Biorąc pod uwagę powyższe wsparcie w ramach niniejszego priorytetu będzie skoncentrowane na działaniach uzupełniających w obszarze gospodarki niskoemisyjnej a tym samym poprawy jakości środowiska.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. jednostki naukowe
4. uczelnie
5. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
6. instytucje kultury
7. podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
8. organizacje pozarządowe
9. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
10. podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Główną grupę docelową interwencji w priorytecie będą stanowić mieszkańcy województwa, w tym przede wszystkim zamieszkujących regiony o najbardziej niekorzystnych warunkach pod względem jakości powietrza i występujących tam zanieczyszczeń.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą na obszarach miejskich, a także uzupełniająco na terenach wiejskich powiązanych z nimi funkcjonalnie.

Wsparcie może być udzielone jedynie dla projektów strefach objętych programami ochrony powietrza, w których zostały stwierdzone ponadnormatywne poziomy PM10.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu redukcji emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego przewiduje się zastosowanie instrumentów rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła wspierane mogą być inwestycje charakteryzujące się jak najmniejszą emisją CO₂ i PM10 oraz jak największą efektywnością energetyczną.

Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczające zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń.

W określonych przypadkach możliwe będzie udzielenie wsparcia na poprawę efektywności energetycznej budynków, w których planowana będzie ww. wymiana źródła ciepła. Wsparcie ograniczone będzie do odbiorców końcowych u których zidentyfikowane zostały problemy związane z: ubóstwem energetycznym, trudną sytuacją społeczną i socjalną, brakiem możliwości uregulowania stanu prawnego budynków, bardzo złym stanie technicznym budynków. W ww. sytuacjach mogą zostać zastosowane odstępstwa od wymogu spełnienia przez budynek określonych progów efektywności energetycznej.

Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Preferowane powinno być wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO) oraz instrumenty finansowe.

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej oraz osiągniętych w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej jako szczególnej formy trybu konkursowego**.

Zastosowanie **trybu pozakonkursowego** w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym jest zgodne z zapisami Umowy Partnerstwa a uzasadnione ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednie zidentyfikowanie konkretnych projektów - w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji - w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, strategii rozwoju, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie wsparcia w formie dotacji.

Wykorzystanie instrumentów finansowych lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących udzielania wsparcia przez podmioty finansowe indywidualnym odbiorcom końcowym zainteresowanym likwidacją nieekologicznych źródeł ogrzewania. Zastosowanie takiego rozwiązania będzie wykorzystane w przypadku, gdy na danym terenie jednostki samorządu terytorialnego nie podejmą decyzji o aplikowaniu o środki finansowe w celu obniżenia zanieczyszczeń powietrza, których źródłem są gospodarstwa indywidualne. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia z wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie

uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot /podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	6 650	SL 2014	corocznie
2.	(34) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	16 200	SL 2014	corocznie

➤ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 4

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celu związanego z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną (Cel tematyczny 4) będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8 Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 4 w ramach celu 8 to podnoszenie kompetencji i świadomości pracowników MŚP związanych ze zwiększeniem efektywności energetycznej, wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, inteligentnego zarządzania energią.
- 10 Osi priorytetowej *Wiedza i kompetencje*. Główne działania wzmacniające efekty celu 4 w ramach celu 10 to w przypadku uczniów szkół zawodowych, uwzględnienie w procesie nauczania elementów podnoszących ich umiejętności zawodowe w zakresie np.: dziedzin

związanych z rozwojem odnawialnych źródeł energii, zarządzania energią, technologiami budownictwa energooszczędnego i pasywnego.

➔ **Ramy wykonania osi priorytetowej**

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
4	Wskaźnik produktu 1	1.	WP1: Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	0	-	-	670	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 1 typu projektów obejmują 2,7% alokacji osi priorytetowej
4	KEW powiązany z WP 1	2.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	382	-	-	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 1
4	Wskaźnik produktu 2	3.	WP2: Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	0	-	-	1330	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 2 typu projektów obejmują 5,24% alokacji osi priorytetowej
4	KEW powiązany z WP 2	4.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	758	-	-	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 2
4	Wskaźnik produktu 3	5.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	9	-	-	400	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 3 typu projektów obejmują 15,88% alokacji osi priorytetowej
4	Wskaźnik produktu 4	6.	WP4: Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	0	-	-	21 600	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 4 typu projektów obejmują 15,43%

													alokacji osi priorytetowej	
4	KEW powiązany z WP 4	7.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	6 000	-	-	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 4
4	Wskaźnik produktu 5	8.	Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii	km	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	115	-	-	350	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 5 typu projektów obejmują 6,81% alokacji osi priorytetowej
4	Wskaźnik finansowy	9.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	85 855 4 39	-	-	592 4 94 422	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach
4	Wskaźnik produktu 6	10.	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	EFR R	słabiej rozwinięte	-	-	243	-	-	344	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 6 typu projektów obejmują ok. 26% alokacji osi priorytetowej

➤ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatory katalogi kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Ko d	€
4	005	14 605 287	4	01	475 620 258	4	01	233 620 258	4	01	157 961 04 4			
4	009	6 000 000	4	04	20 000 000	4	02	180 900 000	4	05	140 000 000			
4	010	24 467 634	4	06	8 000 000	4	03	89 100 000	4	07	205 659 214			
4	011	6 000 000												
4	012	7 000 000												
4	013	89 128 448												
4	014	30 602 685												
4	016	12 000 000												
4	043	186 156 107												
4	044	5 000 000												
4	068	13 203 000												
4	069	9 603 000												
4	083	60 304 320												
4	090	39 549 777												

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 5. Ochrona środowiska

Jednym z wyzwań stojących przed Małopolską będzie w najbliższych latach zapewnienie wzrostu społeczno-gospodarczego z zachowaniem i efektywnym wykorzystaniem zasobów środowiska, poprawą jego stanu oraz równoczesną adaptacją do zmian klimatu.

W kontekście zmian klimatu, w tym nasilających się zjawisk pogodowych, za jeden z najważniejszych sektorów w regionie należy uznać gospodarowanie wodami i realizowanie działań pozwalających na zapobieganie oraz wzmocnienie odporności na zagrożenia związane z negatywnymi efektami zmian klimatu.

Pomimo podejmowanych w ostatnich latach działań na rzecz zapewnienia ochrony i lepszego stanu środowiska nadal występują duże potrzeby w obszarze gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej. Wynikają one z konieczności wypełnienia zobowiązań akcesyjnych Polski, a ich realizacja przyniesie zarówno pozytywny efekt gospodarczy, jak i poprawę jakości życia ludzi. **Celem głównym osi priorytetowej jest wzmocnienie stanu bezpieczeństwa ekologicznego regionu z zachowaniem zasad równowagi pomiędzy poprawą stanu środowiska, racjonalnym użytkowaniem zasobów naturalnych oraz minimalizowaniem niekorzystnych oddziaływań na środowisko i jego zasoby.**

Podejmowane w osi priorytetowej interwencje będą realizowały cele Umowy Partnerstwa dotyczące adaptacji sektorów wrażliwych na zmiany klimatu. W regionie będą one skoncentrowane przede wszystkim na zmniejszeniu ryzyka występowania powodzi i suszy, z jednoczesnym zwiększaniem ilości retencjonowanych zasobów wody. Równocześnie będą podejmowane inwestycje mające na celu zabezpieczenie mieszkańców przed zagrożeniem ruchami masowymi. Wsparcie ukierunkowane zostanie także na zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych przede wszystkim w oparciu o działania w ramach gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.

W ramach osi 5. wprowadzono połączenie priorytetów inwestycyjnych z dwóch celów tematycznych CT 5 i CT 6. Uzasadnieniem dla zastosowania takiego podejścia jest bezpośrednia współzależność pomiędzy działaniami podejmowanymi w ramach zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom Małopolski, poprawy jakości ich życia oraz osiągnięcie lepszego efektu gospodarczego. Zachowanie równowagi w tym podejściu wymaga spójnego i kompleksowego zarządzania dostępem do zasobów środowiska, jak również działań prowadzących do zapobiegania i likwidacji negatywnych dla środowiska skutków działalności człowieka. Koncentracja interwencji w jednej osi priorytetowej zwiększy efektywność planowania i wdrażania działań, jak również zapewni osiągnięcie wyznaczonych celów.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem	5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	EFRR
6. zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	EFRR
	6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	slabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

➔ **Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem**
Priorytet inwestycyjny 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami

Cel szczegółowy	Zwiększone bezpieczeństwo mieszkańców zagrożonych wystąpieniem klęsk żywiołowych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Podejmowana interwencja przyczyni się do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego poprzez ukierunkowanie inwestycji na konkretne rodzaje ryzyka występujące w regionie. Rezultatem interwencji będzie zwiększenie odporności na zagrożenia naturalne poprzez

	odpowiednie inwestycje infrastrukturalne, jak również wsparcie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi.
--	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Pojemność obiektów małej retencji	dam ³	słabiej rozwinięte	4 535,7	2013	74 150	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Skutki zmian klimatu w ostatnich dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem działania w skali międzynarodowej. Mając na uwadze specyfikę województwa wśród działań najbardziej istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu należy wymienić wzmocnienie odporności oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym, takim jak powódź i susza. Związane jest to z jednej strony ze zróżnicowanym występowaniem opadów, ale równocześnie sprzyjającą ich odpływowi rzeźbą terenu, który jest prawie dwukrotnie wyższy od przeciętnego dla Polski. Niewystarczające są również rozwiązania podejmowane w celu zwiększenia zasobów małej retencji. Jednym z najistotniejszych sektorów problemowych do których powinna być skierowana interwencja jest zatem gospodarka wodna, przede wszystkim w zakresie podejmowania działań dostosowawczych w zakresie nadmiaru jak i deficytu wody.

- W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą wszelkie działania o charakterze regionalnym i lokalnym nakierowane na zwiększenie retencyjności dolin rzecznych, w tym: rozwój różnych form małej retencji, terenów zalewowych oraz podejmowanie działań z zakresu renaturalizacji rzek. Rezultaty tych działań będą miały równocześnie bezpośredni wpływ na zapobieganie występowania suszy. Poza tym przedsięwzięcia te mają charakter uzupełniający do zadań wspieranych w ramach systemowej ochrony przeciwpowodziowej z poziomu krajowego. Poprawa bezpieczeństwa powodziowego będzie również realizowana poprzez: budowę, przebudowę, remont infrastruktury zabezpieczającej przed powodzią i urządzeń wodnych.
- Wsparcie w ramach priorytetu kierowane będzie równoległe na przeciwdziałanie ruchom masowym, których częstotliwość występowania oraz zasięg terytorialny stanowią istotne zagrożenie naturalne w regionie.
- W kontekście zarządzania ryzykiem i zagrożeniami istotną kwestią będzie także wzmocnianie potencjału służb pełniących kluczową rolę w zapewnieniu

bezpieczeństwa w regionie w zakresie m.in. doposażenia w sprzęt oraz nabywania dodatkowych kompetencji związanych z obsługą systemów i urządzeń (wykorzystanie mechanizmu cross-financing). Wsparcie dla służb ratowniczych zostanie ograniczone do 4,69 mln EUR.

- Wsparcie to będzie skierowane na obszary najbardziej zagrożone wystąpieniem klęski żywiołowej oraz na zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych w najistotniejszym zakresie, jako uzupełnienie dotychczasowego wyposażenia.

Dopełnieniem powyższych działań będą przedsięwzięcia związane z tworzeniem i rozwijaniem systemów monitorowania i ostrzegania mieszkańców przed klęskami żywiołowymi mającymi kluczowe znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa ludności.

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez zwiększenie efektywności systemu ochrony przeciwpowodziowej w wymiarze lokalnym. Mając na uwadze fakt, iż Małopolska jest regionem szczególnie zagrożonym powodziami kierunek ten wydaje się w pełni uzasadniony. Rezultat ten zostanie osiągnięty dzięki inwestycjom w rozwój małej retencji, jak również działaniom realizowanym przez odpowiednie służby. Zwiększenie ilości retencionowanych zasobów wody oraz działania z zakresu renaturalizacji rzek będą równocześnie skutkowały zwiększeniem odporności regionu na występowanie zjawiska suszy, które jest istotnym problemem. W kontekście zagrożeń ruchami masowymi zidentyfikowanymi na znacznym obszarze województwa dofinansowanie projektów skierowanych na zapobieganie ich powstawaniu będzie skutkowało zwiększeniem bezpieczeństwa mieszkańców i ograniczeniem potencjalnych strat finansowych i rzeczowych.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. administracja rządowa
4. państwowe osoby prawne
5. spółki wodne
6. przedsiębiorcy
7. organizacje pozarządowe, partnerzy społeczni i gospodarczy

Grupę docelową interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będą stanowić wszyscy mieszkańcy województwa, a przede wszystkim mieszkańcy terenów zagrożonych wystąpieniem naturalnych katastrof.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. W odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowane zostały Obszary Strategicznej Interwencji regionu: **Obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych** (mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wydzielona alokacja) oraz **Zbiorniki i ciekł wodne** (mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

Podkreślić należy także ważne miejsce planowania przestrzennego w tym obszarze, które z jednej strony ograniczy straty na obszarach już zabudowanych, a jednocześnie zwiększy możliwość skutecznego zapobiegania lokalizacji nowych inwestycji na terenach zalewowych.

W ramach realizacji inwestycji będą wykorzystywane dotychczasowe doświadczenia i wprowadzone rozwiązania w odniesieniu do projektów z zakresu rozwoju małej retencji. Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w *Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach* oraz *Wytycznych do realizacji małej retencji w górach*.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim **konkursowej ścieżki wyboru**.

Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest w szczególności ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex-ante, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie w formie bezzwrotnych dotacji. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	12	SL 2014	corocznie
2.	(20) Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	os.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	22 500	SL 2014	corocznie
3.	Liczba urzędzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	5	SL 2014	corocznie

☛ Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami

Priorytet inwestycyjny 6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie

Cel szczegółowy	Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Rezultatem interwencji będzie poprawa środowiska naturalnego i jego zasobów wodnych poprzez ukierunkowania inwestycji na rozwój najistotniejszych sektorów gospodarki wodno-ściekowej. W konsekwencji rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej nastąpi zwiększenie dostępności mieszkańców do infrastruktury sieciowej a tym samym poprawa jakości ich życia.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	słabiej rozwinięte	59,6	2013	68,2	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Aktualny stan zasobów wodnych w województwie wymaga dalszego wspierania inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej. Przede wszystkim wspierane będą działania mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. Ze względu na wciąż duży ładunek zanieczyszczeń, którego źródłem jest gospodarka komunalna wsparcie będzie kierowane na kompleksową rozbudowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach od 2 000 – 10 000 RLM. Priorytet zostanie nadany inwestycjom przyczyniającym się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami dyrektywy ściekowej. Dopełnieniem tych działań będzie także wsparcie gospodarki osadami ściekowymi w większości oczyszczalni, w celu innego ich zagospodarowania niż składowanie. Zasoby wodne Małopolski zaspokajają z nadwyżką potrzeby, jednak konieczne jest wyrównanie poziomu zaopatrzenia w wodę na całym obszarze województwa. Interwencją będą objęte projekty polegające na budowie i modernizacji infrastruktury wodociągowej, ale ich realizacja będzie możliwa wyłącznie w ramach kompleksowych projektów regulujących gospodarkę ściekową. Oznacza to, iż inwestycje te będą musiały być realizowane w projektach łącznie z zakresem dotyczącym systemu kanalizacyjnego lub indywidualnie, gdy na danym terenie gospodarka ściekowa została w pełni uregulowana.

Przewiduje się wsparcie w następujących obszarach:

- budowa sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków
- inwestycje w zakresie instalacji służących do odwadniania osadów ściekowych
- utrzymanie i rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacja zużycia wody.

W tym obszarze w pierwszej kolejności wsparcie będzie kierowane na działania zapewniające realizację zobowiązań unijnych dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych oraz właściwego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych.

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego przede wszystkim poprzez wybudowanie infrastruktury komunalnej zapewniającej odprowadzanie i efektywne oczyszczanie ścieków. Działania te będą

odpowiedzią na nadal niezadowalający poziom liczby ludności obsługiwanej przez system. Rezultatem tych inwestycji będzie poprawa jakości wód, co bezpośrednio się również przełoży na poprawę ochrony środowiska i zdrowia mieszkańców regionu. Równoległe tam, gdzie to będzie uzasadnione uzupełniony zostanie system zaopatrzenia w wodę, co również w kontekście występowania terenów deficytowych w wodę będzie istotne dla poprawy jakości życia ludności.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. spółki wodne
4. przedsiębiorcy
5. organizacje pozarządowe, partnerzy społeczni i gospodarczy

Grupę docelową interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będą stanowić wszyscy mieszkańcy województwa.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. W odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowane zostały Obszary Strategicznej Interwencji regionu: **Obszary zagrożone deficytem jakościowym i ilościowym wód** oraz **Zbiorniki i ciek wodne**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższych OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów.

W odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej **przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju** (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Równocześnie z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wsparciem objęte zostaną także interwencje skoncentrowane na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego – Metropolii Krakowskiej (Obszar Strategicznej Interwencji). Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia miasta

wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule **zintegrowanych inwestycji terytorialnych**.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej jako szczególnej formy trybu konkursowego**.

Dodatkowo, w w/w obszarze wsparcia, przewiduje się zastosowanie **trybu pozakonkursowego** w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów - w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji - w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex-ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

W w/w obszarze przewiduje się na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. **zintegrowanej inwestycji terytorialnej**, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie w formie bezzwrotnych dotacji. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.	EFRR	stąbiej rozwinięte	-	-	12	SL 2014	corocznie
2.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	stąbiej rozwinięte	-	-	480	SL 2014	corocznie
3.	(19) Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	RLM	EFRR	stąbiej rozwinięte	-	-	80 000	SL 2014	corocznie
4.	(18) Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę	os.	EFRR	stąbiej rozwinięte	-	-	26 000	SL 2014	corocznie

☛ Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami

Priorytet inwestycyjny 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie

Cel szczegółowy	Ograniczona liczba odpadów deponowanych na składowiskach
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<p>Podejmowana interwencja przyczyni się do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego poprzez ukierunkowanie inwestycji zwiększających efektywność gospodarowania odpadami i równocześnie spełniających wymogi prawa unijnego w tym obszarze. Rezultatem interwencji będzie poprawa jakości życia mieszkańców, zmniejszenie presji na środowisko naturalne, jak również uzyskany pozytywny efekt gospodarczy.</p>

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział odpadów komunalnych niepodlegających składowaniu w ogólnej masie odpadów komunalnych	%	słabiej rozwinięte	17,58	2012	60	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

Celem głównym w rozwijaniu systemu gospodarki odpadami jest przerwanie powiązania między rosnącą ilością odpadów a wzrostem gospodarczym.

Działania realizowane w ramach tego priorytetu przyczynią się do ograniczenia ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiskach odpadów oraz pozwolą na osiągnięcie celów sformułowanych w ramach dyrektywy odpadowej³⁹ i dyrektywy składowiskowej⁴⁰.

Interwencje w sektorze gospodarki odpadami będą realizowane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, która nadaje priorytet zapobieganiu powstawania odpadów, selektywnej zbiórce odpadów, przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi.

Aby możliwe było wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie małopolskim oraz osiągnięcie założonych celów konieczne jest podjęcie działań strategicznych, do których należą m.in.

- intensyfikacja odzysku, szczególnie recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru i tektury na poziomie minimum 50% odpadów powstających z gospodarstw domowych,
- wdrożenie systemów zbierania i przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji, pozwalających na ich wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych i właściwe zagospodarowanie, przez co ograniczenie ich składowania do poziomu maksymalnie 35%.

W celu wypełnienia ustawowych obowiązków krajowych, jakie wprowadzone zostały w ramach nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi gminy zobowiązane

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. U. L 312 z 22.11.2008).

⁴⁰ Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. U. L 182 z 16.7.1999).

zostały do ustanowienia selektywnej zbiórki odpadów od mieszkańców, czyli tzw. „zbiórki u źródła”.

W pierwszej kolejności wsparcie będzie skierowane na działania uzupełniające system selektywnego zbierania odpadów zapewniający tym samym pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu. W tym zakresie interwencja będzie wspierała powstawanie gminnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, jako jednego z elementów systemu gospodarki odpadami. Przełożenie efektów wprowadzenia na terenie gmin punktu bezpłatnej zbiórki wybranych kategorii odpadów na wymiar środowiskowy będzie znaczące. Proces uświadamiania społeczeństwa w ramach projektów powinien przyczynić się do wytworzenia poczucia indywidualnej odpowiedzialności obywateli za wytwarzane przez nich odpady.

Wsparcie otrzymają projekty dotyczące unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, jednak wyłącznie w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu. Interwencja będzie skierowana na działania, które są kontynuacją realizowanego *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2023*.

Rezultatem planowanych działań będzie włączenie wszystkich mieszkańców województwa w zorganizowany system segregowania, zbierania, transportowania, przetwarzania, wtórnego wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów.

Przewiduje się wsparcie w następujących obszarach:

- budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych jako uzupełnienie zbiórki selektywnej „u źródła”, w których zbierane będą odpady wielkogabarytowe, odpady niebezpieczne pochodzące ze strumienia odpadów komunalnych, odpady budowlane, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny itp.
- budowa instalacji do odzysku i recyklingu odpadów komunalnych
- przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu.

Wspierane w ramach priorytetu inwestycyjnego przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji celu szczegółowego poprzez koncentrowanie zadań na spełnieniu wymogów w zakresie osiągnięcia odpowiedniego poziomu przygotowania odpadów do ponownego użycia i recyklingu. Dofinansowywane będą również przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju systemu selektywnego zbierania odpadów. To spowoduje, iż w kontekście przyjętego w kraju kompleksowego podejścia w gospodarce odpadami przeprowadzone zostaną działania na poziomie krajowym i regionalnym, które łącznie zapewnią właściwe funkcjonowanie systemu. W kontekście diagnozy, z której wynika iż nadal głównym sposobem gospodarowania odpadami komunalnymi jest deponowanie ich na składowiskach, całość podejmowanych działań przyczyni się do ograniczenia tego rodzaju sposobu postępowania.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. przedsiębiorcy
4. organizacje pozarządowe, partnerzy społeczni i gospodarczy
5. podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Grupę docelową interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będą stanowić wszyscy mieszkańcy województwa.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Jednocześnie w odniesieniu do wybranych działań z zakresu gospodarki odpadami przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Inwestycje wspierane w sektorze gospodarki odpadami będą realizowane zgodnie z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami wskazaną w ramowej dyrektywie o odpadach, która nadaje priorytet zapobieganiu powstawaniu odpadów, przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi. Priorytetowo będą traktowane również wszelkie inwestycje uzupełniające system selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Wsparcie nie będzie udzielane na budowę nowych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów lub na działania prowadzące do zwiększenia mocy przerobowych istniejących instalacji w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

W celu wypełnienia warunkowości ex-ante Polska zobowiązała się do zaktualizowania Krajowego oraz wojewódzkich planów gospodarowania odpadami, których załącznikami będą plany inwestycyjne uzgodnione z Ministrem Środowiska. Aktualizacja zakończy się do końca 2016 r. Warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich uwzględnienie w planach inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi uzgodnione z Ministrem Środowiska. Projekty będą zaplanowane w oparciu o selektywną zbiórkę odpadów u źródła.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej

W ramach priorytetu inwestycyjnego **planowane jest wykorzystanie specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego.**

Możliwe będzie również zastosowanie **trybu pozakonkursowego**, w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednio zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex-ante, projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego planuje się wykorzystanie zarówno wsparcia w formie dotacji, jak i z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Nie wyklucza się również możliwości zastosowania pomocy zwrotnej.

Wykorzystanie instrumentów finansowych lub połączenia dotacji i wsparcia w postaci instrumentów finansowych, rozważane jest w odniesieniu do interwencji dotyczących wsparcia przedsiębiorców. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia,

przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot / podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych. IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	60	SL 2014	corocznie
2.	(17) Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów	tony/rok	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	20 000	SL 2014	corocznie

➔ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 5

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celu związanego ze wzmocnieniem stanu bezpieczeństwa ekologicznego regionu będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8. Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 5 w ramach celu 8 to podnoszenie kompetencji pracowników MŚP pełniących kluczową rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa ekologicznego w regionie.

➔ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródła danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
5	Wskaźnik produktu 1	1.	WP1: Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	0	-	-	12	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 1 typu projektów obejmują 40,08% alokacji osi priorytetowej
5	KEW powiązany z WP 1	2.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	5	-	-	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 1
5	Wskaźnik produktu 2	3.	WP2: Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	0	-	-	480	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 2 typu projektów obejmują 12,78% alokacji osi priorytetowej
5	KEW powiązany z WP 2	4.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	206	-	-	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 2
5	Wskaźnik produktu 3	5.	WP3: Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	0	-	-	60	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu 3 typu projektów obejmują 10,18%

													alokacji osi priorytetowej	
5	KEW powiązany z WP 3	6.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	55	-	-	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 3
5	Wskaźnik finansowy	7.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	22 881 840	-	-	138 180 299	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

➔ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatywny katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
5	017	19 000 000	5	01	117 453 253	5	02	9 300 000	5	01	9 288 795			
5	018	4 000 000				5	03	98 864 458	5	05	91 711 989			
5	019	2 000 000				5	01	9 288 795	5	07	16 452 469			
5	020	12 000 000												

5	021	4 000 000												
5	022	60 000 7 84												
5	087	16 452 469												

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

☛ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 6. Dziedzictwo regionalne

Wyzwaniem dla Małopolski jest efektywne wykorzystywanie zasobów dla osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych. Różnorodność, bogactwo, endogeniczne potencjały wynikające ze specyficznych uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, przestrzennych, czy kulturowych to główne źródła atrakcyjności regionu, tworzące jego przewagę konkurencyjną. Powinny one być traktowane jako znaczący zasób regionalnej szansy, warunkujący rozwój działalności opartej na przemysłach czasu wolnego. Nowe postrzeganie tych potencjałów powinno prowadzić do przypisania im roli ważnych czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego, kreujących znaczącą część regionalnego PKB w sferze usług i produkcji oraz generujących zatrudnienie. Rozwój dziedzictwa kulturowego i uczestnictwo w kulturze (m.in. dzięki stymulowaniu kreatywnego myślenia, wyobraźni) jest skuteczną metodą rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich oraz inicjatywności i przedsiębiorczości, a więc kompetencji kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.

Podejmowane w ramach osi działania przyczynią się do realizacji celów szczegółowych UP poprzez zachowanie oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz poprawę warunków sprzyjających wzrostowi zatrudnienia dzięki wykorzystaniu endogenicznych potencjałów. Mając na uwadze powyższe zależności, **głównym celem osi priorytetowej jest podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionalnego. W ramach osi 6. wprowadzono połączenie priorytetów inwestycyjnych z dwóch celów tematycznych: CT 6 i CT 8.** Uzasadnieniem dla zastosowania osi wielotematycznej jest bezpośrednia współzależność pomiędzy działaniami podejmowanymi w zakresie właściwego wykorzystania zasobów dziedzictwa regionalnego, zarówno kulturowego, jak i przyrodniczego. Zrównoważone wykorzystanie endogenicznych potencjałów regionu jest warunkiem wzmocnienia zewnętrznej konkurencyjności Małopolski oraz poprawy jej atrakcyjności jako miejsca zamieszkania i spędzania czasu wolnego.

Realizacja priorytetów inwestycyjnych z dwóch celów tematycznych przyczyni się do skuteczniejszej realizacji celu osi priorytetowej m.in. z uwagi na dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności i spójności pomiędzy zaplanowanymi działaniami, która zostanie zapewniona na etapie kryteriów oceny projektów.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	EFRR
	6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	EFRR

8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8b Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój	EFRR
---	--	------

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

☛ **Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami**
Priorytet inwestycyjny 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Cel szczegółowy	Zwiększona atrakcyjność dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego wzrostu efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Rezultatem interwencji będzie między innymi ochrona i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu. Konsekwencją działań będzie wzrost jakości życia oraz atrakcyjności regionu, co przełoży się na zwiększenie udziału dziedzictwa kulturowego w gospodarczym rozwoju Małopolski (m.in. poprzez zwiększenie ruchu turystycznego). Jednocześnie dzięki twórczemu wykorzystaniu dziedzictwa, zaplanowana interwencja przyczyni się do rozwoju kapitału społecznego, poprzez stymulowanie postaw i kompetencji twórczych. Zaplanowana modernizacja infrastruktury kultury przyczyni się natomiast do zwiększenia uczestnictwa w kulturze, a także dodatnio wpłynie na wzrost

	kompetencji kulturowych i kreatywnych, ważnych dla rozwoju innowacyjnej gospodarki. Biorąc pod uwagę niezwykły potencjał regionu bazujący na cennych zasobach naturalnych i krajobrazowych, zaplanowane w programie działania (m.in. rozwój szlaków turystycznych) mogą przynieść nie tylko korzystne efekty środowiskowe, ale także społeczno-gospodarcze.
--	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba turystów (krajowych i zagranicznych) korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych	os.	słabiej rozwinięte	3 500 000	2013	3 800 000	GUS	corocznie
2.	Liczba osób korzystających z tras rowerowych w regionie	os.	słabiej rozwinięte	144 000	2013	423 396	badanie własne IZ	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania oraz pod koniec okresu programowania

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu ochrony, rozwoju, udostępniania i promocji zasobów **dziedzictwa kulturowego** (materialnego i niematerialnego), **dziedzictwa naturalnego** oraz rozwoju **zasobów kultury**, w szczególności poprzez:

- realizację prac konserwatorskich, restauratorskich i prac zabezpieczających przed zniszczeniem oraz robót budowlanych (i robót górniczych w zabytkowych kopalniach), prowadzonych przy zabytkach ruchomych i zabytkach nieruchomych (wraz z ich otoczeniem) z zastrzeżeniem, iż prace związane z digitalizacją obiektów mogą być realizowane jedynie jako część szerszego projektu
- podejmowanie działań zmierzających do ochrony krajobrazu kulturowego, w tym realizowanych na terenie parków kulturowych czy zabytkowych ogrodów
- udostępnianie dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój szlaków kulturowych

- dostosowywanie obiektów zabytkowych do nowych funkcji gospodarczych i społecznych (m.in. turystycznych, kulturalnych), z jednoczesnym wprowadzeniem działalności pozwalającej na utrzymanie obiektu (tam gdzie jest to zasadne i możliwe)
- realizację działań dotyczących modernizacji infrastruktury instytucji kultury, w tym jej wyposażenia w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną
- udostępnianie i promocję materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu oraz oferty turystycznej opartej na zasobach tego dziedzictwa, w szczególności poprzez realizację projektów kulturalnych (wystaw, festiwali, wydarzeń), artystycznych i interdyscyplinarnych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym
- rozwój i promocję szlaków turystycznych i rekreacyjnych (m.in. tras rowerowych, biegowych, narciarskich) wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą.

Podjęta interwencja przyczyni się do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego, poprzez wykreowanie lepszych warunków do wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu, co będzie miało pozytywny wpływ na wzmocnienie konkurencyjności regionu. Dodatkowo promocja dziedzictwa kulturowego regionu, będzie sprzyjać zachowaniu tożsamości regionalnej mieszkańców Małopolski. Jednocześnie działania w zakresie modernizacji infrastruktury kultury przyczynią się do stworzenia nowych, lepszych warunków i form uczestnictwa w kulturze oraz przeciwdziałania nadmiernym dysproporcjom w poziomie dostępu do kultury.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. instytucje kultury
4. partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)
5. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
6. osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki
7. uczelnie
8. przedsiębiorstwa
9. administracja rządowa
10. parki narodowe
11. jednostki naukowe

Grupę docelową wsparcia stanowić będą mieszkańcy regionu oraz turyści odwiedzający region.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. W odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary o wysokim potencjale zasobów dziedzictwa kulturowego**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów.

Jednocześnie, w odniesieniu do działań wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze i krajobrazowe dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej, przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Przy wyborze projektów do dofinansowania w ramach priorytetu inwestycyjnego, obok elementów takich jak analiza ekonomiczna, analiza finansowa, czy analiza ryzyka, odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów znajdą m.in. następujące aspekty:

- analiza popytu: wykazanie zapotrzebowania na dany projekt, w tym szacowanej liczby odwiedzających;
- realizacja priorytetów rozwoju kultury:
 - poprawa dostępności do kultury, tj. w wymiarze fizycznym udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności kulturalnej, jak również budowanie świadomości i edukacja kulturalna,
 - zachowanie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) dla przyszłych pokoleń,
 - umożliwienie nowych form uczestnictwa w kulturze – tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej odpowiadającej na nowe potrzeby w obszarze działalności kulturalnej wynikające z rozwoju technicznego oraz przemian społecznych we współczesnej gospodarce,
 - podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju lub regionu;

- zapewnienie trwałości efektów, w tym generowane efekty mnożnikowe – promowane będą rozwiązania wpływające na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/instytucji w długim okresie, w tym rozwiązania pozwalające na:
 - obniżenie kosztów utrzymania na rzecz wydatków inwestycyjnych oraz na działalność kulturalną,
 - zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych – zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii, a przez to zmniejszenie ogólnych kosztów eksploatacji budynków,
 - dywersyfikację źródeł finansowania działalności – pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
 - dodatnie efekty ekonomiczne – oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji,
 - tworzenie nowych miejsc pracy;
- w przypadku projektów dotyczących wydarzeń kulturalnych, wsparcie uzyskają wyłącznie te wydarzenia kulturalne, które spełnią łącznie następujące kryteria:
 - znaczny wpływ na gospodarkę regionalną, wykazany przez wymierne długoterminowe korzyści,
 - wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w ramach Obszaru Priorytetowego Kultura, mianowicie promowanie kultury, dziedzictwa kulturowego i przemysłów kreatywnych,
 - wysokość wkładu EFRR nie może przekroczyć wkładu sektora prywatnego w realizację projektu (np. pochodzącego ze sponsoringu). Bezpośrednie wpływy takie jak np. ze sprzedaży biletów, są wyłączone z obliczania wkładu sektora prywatnego.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **zarówno konkursowej ścieżki wyboru projektów** jak i specjalnego mechanizmu opartego na **ścieżce subregionalnej** jako szczególnej formy trybu konkursowego.

Dodatkowo, przewiduje się zastosowanie **trybu pozakonkursowego** w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym (**w odniesieniu do przedsięwzięć związanych z realizacją zintegrowanej sieci tras rowerowych oraz w odniesieniu do przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury instytucji kultury**) mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych,
- uprzednie bezpośrednie zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (wynikające ze strategii rozwoju),
- jego strategiczne znaczenie lub przesłankę realizacji zadań publicznych - w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych, co oznacza, że wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	32	SL 2014	corocznie
2.	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	13	SL 2014	corocznie
3.	(9) Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	odwiedziny /rok	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	3 200 000	SL 2014	corocznie
4.	Długość szlaków turystycznych	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	315	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami**

Priorytet inwestycyjny 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

Cel szczegółowy	Wzmocnione instrumenty ochrony różnorodności biologicznej w regionie
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego poprawy ochrony różnorodności biologicznej oraz do zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów naturalnych w regionie. Rezultatem interwencji będzie przede wszystkim zahamowanie spadku różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo oraz poprawa warunków umożliwiających zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Parki krajobrazowe, dla których przygotowano plany ochrony	%	słabiej rozwinięte	0	2013	73	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą działania z zakresu ochrony, udostępnienia i promocji **dziedzictwa przyrodniczego**, poprzez:

- przedsięwzięcia zmierzające do zachowania oraz ochrony różnorodności biologicznej, m.in. dzięki czynnej ochronie ekosystemów, siedlisk i gatunków, rozwojowi zielonej infrastruktury, promocji przyrodniczej, budowie, rozbudowie ośrodków edukacji ekologicznej na terenie parków krajobrazowych. Powyższe działania prowadzone będą w szczególności w parkach krajobrazowych, jak również na pozostałych terenach objętych formą ochrony przyrody np. w rezerwatach przyrody czy na obszarach chronionego krajobrazu;
- opracowywanie dokumentów planistycznych dla form ochrony przyrody, inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gmin;

- projekty z zakresu tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich np. ogrody botaniczne, ośrodki rehabilitacji zwierząt chronionych.

Podjęta interwencja przyczyni się do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego, poprzez działania prowadzące do powstrzymania procesu degradacji różnorodności biologicznej.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)
4. parki krajobrazowe
5. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
6. przedsiębiorstwa
7. administracja rządowa
8. parki narodowe
9. jednostki naukowe

Grupę docelową wsparcia stanowią będą mieszkańcy regionu oraz turyści odwiedzający region.

Na poziomie dokumentu uszczegółwiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji:

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

W odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary o wysokim potencjale zasobów dziedzictwa przyrodniczego**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania:

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające

wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Przy wyborze projektów do dofinansowania w ramach priorytetu inwestycyjnego, odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów znajdą m.in. następujące aspekty:

- wsparcie dla form ochrony przyrody (w szczególności priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia realizowane na terenie parków krajobrazowych oraz obszarach Natura 2000 pokrywających się w całości lub w części z obszarem parków krajobrazowych)
- wsparcie obszarów z występującymi rzadkimi, zagrożonymi lub objętymi ścisłą ochroną gatunkami
- umożliwienie prowadzenia działalności informacyjno-edukacyjnej związanej z ochroną środowiska (w szczególności prowadzonej na terenie parków krajobrazowych).

Działania realizowane na obszarach Natura 2000 będą zgodne z Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci NATURA 2000 dla Polski (Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020) – zgodnie z art. 8 Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się przede wszystkim wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów.**

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach priorytetu inwestycyjnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych, co oznacza, że wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji.

Planowane zastosowanie dużych projektów:

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(23) Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	4 180	SL 2014	corocznie
2.	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	30	SL 2014	corocznie

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

Priorytet inwestycyjny 8b Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój

Cel szczegółowy	Wzrost zatrudnienia na obszarach o wysokich walorach turystycznych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Zaplanowana interwencja przyczyni się do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej obszarów bazujących na zasobach przyrodniczych i przestrzennych co z kolei przełoży się na stopniowy wzrost zatrudnienia a w konsekwencji rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wskaźnik zatrudnienia	%	słabiej rozwinięte	49,7	2013	54,7	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą działania związane z wykorzystaniem i rozwojem endogenicznych potencjałów, wynikających w szczególności ze specyficznych uwarunkowań i zasobów regionu. Wspierane będą przedsięwzięcia wynikające z planów

działań, uwzględniających różne branże przedsiębiorczości, mające wpływ na rozwój gospodarczy na danym terenie, w tym m.in.

- przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem i rozwojem **specyficznych walorów miejscowości uzdrowiskowych**, w szczególności poprzez inwestycje w ogólnodostępne obiekty i infrastrukturę uzdrowiskową oraz budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, w tych miejscowościach
- przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem i rozwojem **lokalnych zasobów przyrodniczych lub krajobrazowych**, realizowane w szczególności przez budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej (np. zagospodarowywanie turystyczne otoczenia zbiorników i cieków wodnych) oraz infrastruktury kultury
- przygotowanie terenów inwestycyjnych pod zagospodarowanie, zgodne z lokalnymi potencjałami rozwojowymi.

Maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych projektu w zakresie turystyki i kultury nie może przekroczyć 2 mln EUR.

Wsparcie warunkowane będzie przedstawieniem przez jednostki samorządu terytorialnego (gminę, gminy lub samorząd województwa) **planów działań** dla subregionów, miejscowości uzdrowiskowych lub innych obszarów o specyficznych zasobach przyrodniczych lub krajobrazowych, opartych na dokumentach strategicznych dla danego obszaru, zawierających spójną zintegrowaną koncepcję rozwoju danego terytorium, wskazujących powiązane ze sobą projekty (realizowane w uzgodnieniu przez różne podmioty z danego terytorium) lub typy projektów.

- Plan działań powinien koncentrować się na zdiagnozowanych potrzebach, spełniać kryteria spójności i efektywności wsparcia, oraz wykazać wpływ planowanych przedsięwzięć na **wzrost zatrudnienia** na danym terytorium.
- Interwencja dotycząca danego obszaru realizowana powinna być **komplementarnie** poprzez wiązkę jednofunduszowych projektów, współfinansowanych ze środków EFRR i EFS w ramach celów tematycznych 8, 9, 10.

Podjęta interwencja przyczyni się do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego, poprzez właściwe wykorzystanie zidentyfikowanych endogenicznych zasobów. Służyć to będzie zwiększeniu ich atrakcyjności inwestycyjnej oraz bezpośrednio z tym powiązanym zwiększeniem poziomu zatrudnienia.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. przedsiębiorstwa
4. partnerzy społeczno- gospodarczy oraz organizacje pozarządowe

Grupę docelową wsparcia stanowić będą mieszkańcy regionu oraz turyści odwiedzający region.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji:

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

W odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowane zostały Obszary Strategicznej Interwencji regionu tj. **Zbiorniki i ciek wodne, Obszary górskie, Obszary o wysokim potencjale zasobów dziedzictwa przyrodniczego**, (mechanizmem promującym wsparcie powyższych OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów) oraz **Miejscowości uzdrowiskowe** (mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie odrębnej alokacji finansowej dla wsparcia miejscowości uzdrowiskowych).

Jednocześnie w odniesieniu do działań związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze, przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania:

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Przy wyborze projektów do dofinansowania w ramach priorytetu inwestycyjnego, obok elementów takich jak analiza ekonomiczna, analiza finansowa czy analiza ryzyka, odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów znajdą m.in. następujące aspekty:

- analiza popytu (wykazanie zapotrzebowania na dany projekt);
- zapewnienie jak najwyższej efektywności udzielanego wsparcia (nowe miejsca pracy);

- zapewnienie wsparcia dla projektów komplementarnych (realizowanych ze środków EFS i EFRR) i/ lub promowanie wsparcia dla projektów partnerskich (realizowanych w uzgodnieniu przez różne podmioty);
- kierowanie wsparcia do obszarów o specyficznych potencjałach endogenicznych dla których przygotowano plany działań, zawierających spójną zintegrowaną koncepcję rozwoju danego terytorium, w tym również rozwoju przedsiębiorczości.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie zarówno konkursowej ścieżki wyboru projektów jak i specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego.

Dodatkowo, przewiduje się zastosowanie trybu pozakonkursowego w szczególności w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym (w odniesieniu do przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury kultury) mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest ze względu na:

- jego strategiczne znaczenie lub przesłankę realizacji zadań publicznych - w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Biorąc pod uwagę rodzaj wspieranej w ramach priorytetu inwestycyjnego działalności, przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim wsparcia dotacyjnego. Jednakże, w przypadku działań, które są potencjalnie opłacalne finansowo, rozpatrzone zostanie przez IZ ewentualne wykorzystanie instrumentów finansowych. Każdorazowo decyzja o skorzystaniu z mechanizmu instrumentów finansowych, poprzedzona zostanie oceną ex-ante, zgodnie z art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów:

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	27	SL 2014	corocznie
2.	(2) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	przedsiębiorstwa	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	27	SL 2014	corocznie
3.	(6) Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	17 197 407	SL 2014	corocznie
4.	(8) Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	258	SL 2014	corocznie
5.	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięty	-	-	87	SL 2014	corocznie

➔ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 6

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celu związanego z ochroną i efektywnym gospodarowaniem zasobami regionu (Cel tematyczny 6) będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8. Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 6 w ramach celu 8 to podnoszenie kompetencji pracowników MŚP funkcjonujących w regionie w obszarze przemysłu czasu wolnego oraz wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i umożliwianie powstawania nowych działalności gospodarczych.

- 10. Osi priorytetowej *Wiedza i kompetencje*. Główne działania wzmacniające efekty celu 6 w ramach celu 10 to w przypadku uczniów szkół zawodowych, uwzględnienie w procesie nauczania elementów podnoszących ich umiejętności zawodowe w zakresie np.: hotelarstwa, gastronomii, obsługi ruchu turystycznego, konserwacji obiektów małej architektury krajobrazu.

➔ **Ramy wykonania osi priorytetowej**

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)		Cel końcowy (2023)		Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							MK	O	MK	O		
6	Wskaźnik produktu 1	1.	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	5	-	32	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują 21% alokacji osi priorytetowej
6	Wskaźnik produktu 2	2.	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	24	-	87	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują 47% alokacji osi priorytetowej
6	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	-	37 645 411	-	192 665 683	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

➤ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatywny katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ terytorium			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Ko d	€
6	074	33 697 671	6	01	163 765 830	6	01	37 459 987	6	05	76 047 084			
6	085	11 584 277				6	02	59 696 787	6	07	87 718 746			
6	090	24 000 000				6	03	66 609 056						
6	091	9 519 227												
6	092	32 830 186												
6	094	52 134 469												

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 7. Infrastruktura transportowa

Nowoczesna i efektywna infrastruktura transportowa tworzy warunki sprzyjające zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz umożliwia przestrzenne rozpraszanie korzyści związanych z dokonującym się rozwojem społeczno-gospodarczym. Wpływa również na przestrzenną dostępność usług publicznych, w tym w szczególności z zakresu edukacji i ochrony zdrowia. W przypadku Małopolski nabiera ona szczególnego znaczenia także w związku z rozmiarami ruchu turystycznego oraz ciągłym dążeniem do tworzenia korzystnych warunków dla działalności gospodarczej oraz lokowania nowych inwestycji.

Z drugiej strony rozwój społeczno-gospodarczy generuje zwiększone zapotrzebowanie na transport, co z kolei wymaga odpowiedniej jakości infrastruktury transportowej, tak aby nie stanowiła ona dla niego bariery. Dlatego istotne jest zapewnienie sprawnego systemu połączeń pomiędzy obszarami wiejskimi i miastami, co z kolei stanowi warunek zwiększenia mobilności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, dla których pobliskie miasta są miejscem pracy i nauki.

Rosnące przepływy przemieszczających, dokonujące się procesy suburbanizacji, to w konsekwencji m.in. narastający problem zatłoczenia dróg, zwiększona presja na środowisko oraz utrzymująca się na wysokim poziomie liczba wypadków i zdarzeń drogowych.

Województwo małopolskie należy do najbardziej zróżnicowanych wewnątrznie pod względem dostępności komunikacyjnej. Występują tutaj największe w skali całego kraju odległości mierzone czasem dojazdu do stolicy regionu. Małopolska jest też województwem z dużym obszarem, z którego jest bliżej do stolicy innego województwa, do której wiodą lepsze i szybsze drogi (Olkusz – Katowice, Oświęcim – Katowice, Kęty – Katowice przez Bielsko-Białą)⁴¹.

W tym kontekście, głównym celem osi priorytetowej jest tworzenie nowoczesnego systemu transportowego efektywnie zaspokajającego potrzeby rozwoju gospodarczego oraz adekwatnego do potrzeb mobilnego społeczeństwa, poprzez rozwój infrastruktury transportowej sprzyjającej konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej regionu, przyczyniającej się do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko.

Podejmowane w ramach osi działania służyć będą realizacji celu Umowy Partnerstwa związanego z infrastrukturą sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia, w szczególności, w zakresie dotyczącym celu szczegółowego odnoszącego się do podnoszenia poziomu bezpieczeństwa systemu transportowego, zwłaszcza poprzez tworzenie warunków dla zwiększenia konkurencyjności gospodarki poprzez inwestowanie w łączenie drugorzędnych i trzeciorzędnych węzłów z infrastrukturą TEN-T.

⁴¹ R. Guzik, A. Kołoś: *Relacje przestrzenne miast oraz identyfikacja i delimitacja obszarów funkcjonalnych* w: „Badanie funkcji, potencjału oraz trendów rozwojowych miast w województwie małopolskim”, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej oraz Instytut Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010, s. 396

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	EFRR
	7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są działania w ramach następujących obszarów interwencji:

<p>☞ Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej</p> <p>Priorytet inwestycyjny 7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi</p>

Cel szczegółowy	Zwiększona dostępność drogowa regionu
<p>Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii</p>	<p>Bezpośrednim rezultatem zadań realizowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie budowa bardziej efektywnego regionalnego systemu komunikacyjnego między głównymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi Małopolski. Usprawnione zostaną połączenia drogowe między subregionami oraz zwiększona zostanie ich dostępność wewnętrzna i zewnętrzna, w tym poprzez budowę obwodnic miast i miejscowości dotkniętych wysoką uciążliwością ruchu tranzytowego. Rezultatem</p>

	realizowanych inwestycji drogowych będzie zwiększenie dostępności transportowej i polepszenie stanu układu drogowego w regionie, a przez to m.in. zwiększenie bezpieczeństwa na przebudowywanych i budowanych odcinkach dróg dzięki zastosowaniu rozwiązań umożliwiających zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Realizacja inwestycji odbywać się będzie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.
--	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok Bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Ludność objęta zasięgiem izochrony drogowej 60 min. względem głównych miast regionu: 1) Krakowa 2) Nowego Sącza 3) Tarnowa 4) Oświęcimia 5) Nowego Targu	%	słabiej rozwinięte	1) 56,1 2) 19,5 3) 43,9 4) 20,1 5) 15,1	2014	1) 57,9 2) 19,8 3) 46,5 4) 21,2 5) 16,6	UMWM	od 2014 roku/ co 2-3 lata
2.	WDDT II (syntetyczny) (wskaźnik drogowej dostępności transportowej – liczony na bazie WMDT)	n/d	słabiej rozwinięte	41,5023	2013	48,0209	MIR	od 2013 roku/ co 2-3 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu rozwoju infrastruktury drogowej istotnej dla rozwoju regionu, tj. dróg o znaczeniu regionalnym oraz dróg o znaczeniu subregionalnym, z uwzględnieniem warunków wskazanych w Umowie Partnerstwa.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, inwestycje w tzw. drogi lokalne (gminne i powiatowe) możliwe są jedynie wówczas, gdy zapewniają konieczne, bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściami granicznymi, portami lotniczymi, terminalami towarowymi, centrami lub platformami logistycznymi lub zapewniają właściwy dostęp do istniejących lub nowych terenów inwestycyjnych / stref aktywności gospodarczej na

zasadach uzgodnionych z Komisją Europejską we wspólnej interpretacji – *Drogi wojewódzkie i lokalne w ramach CT7. Postanowienia Umowy Partnerstwa. Wspólna interpretacja.*

Inwestycje w drogi lokalne w ramach CT 7 nie mogą stanowić więcej niż 15% alokacji programu przeznaczony na transport drogowy.

W przypadku gdy droga lokalna lub wojewódzka łączy się z drogą krajową - cała inwestycja łącznie ze skrzyżowaniem może być finansowana w ramach regionalnego programu operacyjnego. W przypadku gdy droga lokalna łączy się z drogą wojewódzką lub krajową – cała inwestycja traktowana jest jako lokalna gdy inwestorem jest samorząd lokalny, a jako wojewódzka gdy inwestorem jest samorząd województwa lub inny inwestor działający na podstawie porozumienia z samorządem województwa. Właściwe w tym względzie są odpowiednie przepisy prawa krajowego.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się w szczególności inwestycje z zakresu:

- budowy i przebudowy dróg, w tym również budowy obwodnic, wraz z towarzyszącą infrastrukturą
- budowy i przebudowy obiektów mostowych, wiaduktów estakad, tuneli drogowych i innych obiektów inżynierskich zlokalizowanych w ciągach dróg o znaczeniu regionalnym/ subregionalnym, wraz z towarzyszącą infrastrukturą
- nowoczesnych technik zarządzania ruchem, przyczyniających się do usprawnienia ruchu oraz zwiększania jego bezpieczeństwa na drogach o znaczeniu regionalnym/subregionalnym.

Kontynuowane będzie podejście, zgodnie z którym interwencja będzie skoncentrowana przede wszystkim na zagadnieniach traktowanych jako priorytetowe, tj. związanych z zapewnieniem warunków dla tworzenia spójnego i sprawnego układu drogowych szlaków komunikacyjnych regionu oraz ich powiązania z krajową siecią drogową, w tym siecią TEN-T, a także budową obwodnic miast i miejscowości dotkniętych wysoką uciążliwością ruchu, mając na uwadze potrzebę obniżenia zagrożeń dla bezpieczeństwa użytkowników dróg oraz zmniejszenia utrudnień w ruchu generowanych w takich miejscach.

Inwestycje infrastrukturalne nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.

W przypadku elementów infrastruktury, z których potencjalnie mogą korzystać osoby o ograniczonej mobilności, np. jako piesi, stosowane rozwiązania będą uwzględniały potrzeby takich osób.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Główne grupy beneficjentów:

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – wyłącznie w zakresie inwestycji na drodze lokalnej lub wojewódzkiej łączącej się z drogą krajową i obejmującej skrzyżowanie z tą drogą krajową

Grupę docelową wsparcia stanowić będą wszyscy użytkownicy infrastruktury drogowej w regionie.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparcie w zakresie infrastruktury drogowej dotyczy terenu całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich.

W odniesieniu do wsparcia w ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego, zidentyfikowany został m.in. Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary górskie**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji w kryteriach wyboru projektów.

Jednocześnie, w odniesieniu do zaplanowanych działań z w/w zakresu, przewiduje się zastosowanie instrumentów rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa). Równocześnie w tym zakresie, wsparciem objęte zostaną także interwencje skoncentrowane na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego – Metropolii Krakowskiej (Obszar Strategicznej Interwencji). Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie alokacji finansowej dla wsparcia miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego realizowanego w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Ramy wsparcia w obszarze transportu wskaże, przygotowany na poziomie regionalnym, dokument na potrzeby wypełnienia tematycznych warunków dostępowych dla CT 7. Kryteria wyboru projektów, zatwierdzone przez komitet monitorujący, będą uwzględniały kryteria merytoryczne ujęte w w/w dokumencie.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające

wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W systemie oceny projektów badane będą w szczególności takie czynniki jak: wkład w drugorzędne połączenia Transeuropejskich Sieci Transportowych (TEN-T), poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, rozwiązania najmniej kolidujące ze środowiskiem naturalnym, zmniejszenie problemu tzw. wąskich gardeł" oraz nadmiernego zagęszczenia w ruchu drogowym, promowanie integracji systemu transportowego, wartość społeczno-gospodarcza przedsięwzięcia.

Ze względu na znaczenie działań ukierunkowanych na zwiększanie bezpieczeństwa ruchu drogowego, przewiduje się wprowadzenie preferencji dla projektów uwzględniających wykorzystanie rozwiązań infrastrukturalnych zwiększających bezpieczeństwo uczestników ruchu, zgodnych z obowiązującymi w tym zakresie uregulowaniami prawnymi.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Realizowane inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony (zapis wprowadzony w ramach przeglądu śródkresowego).

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **zarówno konkursowej ścieżki wyboru, jak i trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych.**

W przypadku dróg o znaczeniu regionalnym, zastosowana zostanie ścieżka konkursowa z naborem otwartym.

W w/w obszarze wsparcia, **w zakresie dróg o znaczeniu subregionalnym, przewiduje się na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. zintegrowanej inwestycji terytorialnej, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych.**

W odniesieniu do inwestycji **w zakresie dróg o znaczeniu subregionalnym, poza obszarem ZIT, planowane jest wykorzystanie przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego.**

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Całkowita długość nowych dróg oraz przebudowanych lub zmodernizowanych	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	274	SL 2014	corocznie
2.	(13) Całkowita długość nowych dróg	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	41	SL 2014	corocznie
3.	(14) Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	233	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej**

Priorytet inwestycyjny 7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu

Cel szczegółowy	Zwiększona dostępność kolejowa regionu
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Prowadzenie polityki rozwoju w zgodzie z zasadą rozwoju zrównoważonego wymaga m.in. inwestowania w rozwój systemów transportu zbiorowego oraz tworzenia zachęt do rezygnacji mieszkańców regionu ze środków transportu indywidualnego, na rzecz transportu zbiorowego. W tym kontekście, sprawne funkcjonowanie systemu transportowego, posiadającego zdolność wspomaganie rozwoju społeczno-gospodarczego jest uwarunkowane

	<p>zsynchronizowanym powiązaniem układu drogowego z układem kolejowym, lotniczym oraz możliwości koordynacji środków transportu indywidualnego z transportem zbiorowym.</p> <p>Planowane wsparcie przyczyni się do promowania transportu kolejowego w regionie, m.in. poprzez tworzenie warunków dla budowy na terenie Małopolski sprawnego i efektywnego systemu szybkiej kolei aglomeracyjnej, mającej szczególne znaczenie dla obsługi relacji z Krakowem, jako głównym ośrodkiem o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, stanowiącym centrum obszaru o najwyższej sile oddziaływania na rozwój Małopolski.</p>
--	--

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok Bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	WKDT II (syntetyczny) (wskaźnik kolejowej dostępności transportowej – liczony na bazie WMDT)	n/d	słabiej rozwinięte	28,4223	2013	45,9829	MIR	od 2013 roku/ co 2-3 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu rozwój regionalnego transportu kolejowego, w szczególności: zakupy taboru kolejowego wraz z możliwością jego modernizacji (wyłącznie tabor uwzględniający potrzeby osób o ograniczonej mobilności), w tym na potrzeby szybkiej kolei aglomeracyjnej oraz inwestycje w budowę / przebudowę i wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego.

Przewiduje się również wsparcie dla inwestycji z zakresu integracji transportu kolejowego z innymi środkami transportu zbiorowego (organizacja i koordynacja rozkładów jazdy, systemy opłat za przewozy) oraz infrastrukturę służącą obsłudze podróżnych, w szczególności na potrzeby tworzonej w Małopolsce szybkiej kolei aglomeracyjnej, jako elementu regionalnego transportu kolejowego, którego celem jest usprawnienie komunikacji zbiorowej w regionie z aglomeracją krakowską, w oparciu o transport kolejowy i jego integracji z pozostałymi podsystemami transportu, poprzez wspólny bilet. Ze wsparcia w przedmiotowym zakresie nie wyłącza się projektów zlokalizowanych na terenach miast, w tym Krakowa. Zakłada się, że będzie to wsparcie komplementarne względem wsparcia przewidzianego w 4. osi priorytetowej.

Realizowane będą również inwestycje dotyczące infrastruktury linii kolejowych, szczególnie tych istotnych z punktu widzenia regionalnego transportu kolejowego.

Inwestycje infrastrukturalne nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury. Dopuszczalne będą wyłącznie inwestycje dotyczące budowy, modernizacji a także, w uzasadnionych przypadkach – rewitalizacji infrastruktury o znaczeniu regionalnym. Przewidziane do realizacji w ramach wspomnianej rewitalizacji działania będą kompleksowe, skutkujące długotrwałą poprawą stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób ograniczonej mobilności).

Planowana kwota alokacji na sektor kolejowy, tj. łącznie na projekty z zakresu regionalnego transportu kolejowego planowane do realizacji w ramach PI 7d (alokacja na PI 7d) wynosi 100 mln EUR, przy czym na projekty z zakresu infrastruktury linii kolejowych przewiduje się alokację w wysokości 20 mln EUR, z zastrzeżeniem, że w przypadku niewykorzystania środków zarezerwowanych na realizację inwestycji liniowych lub oszczędności na tych inwestycjach, środki z tej puli zostaną wykorzystane na inne inwestycje w ramach sektora kolejowego.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Główne grupy beneficjentów:

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. przedsiębiorstwa.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą wszyscy korzystający z transportu kolejowego w regionie.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich, tam gdzie zapewniony jest dostęp do transportu kolejowego.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu integracji różnych środków transportu przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Ramy wsparcia w obszarze transportu wskaże, przygotowany na poziomie regionalnym, dokument na potrzeby wypełnienia tematycznych warunków dostępowych dla CT 7. Kryteria wyboru projektów, zatwierdzane przez komitet monitorujący, będą uwzględniały kryteria merytoryczne ujęte w w/w dokumencie.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie m.in. kryterium energooszczędności zakupywanego taboru kolejowego.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **zarówno konkursowej ścieżki wyboru**, w tym ścieżki konkursowej z naborem otwartym, **jak i trybu pozakonkursowego w formule projektów strategicznych**.

Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie **właścista** w obszarze interwencji z zakresu **zakupu taboru kolejowego na potrzeby przewozów regionalnych**, w tym szybkiej kolei aglomeracyjnej, inwestycje w budowę / przebudowę i wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego oraz dla inwestycji z zakresu integracji transportu kolejowego z innymi środkami transportu zbiorowego (organizacja i koordynacja rozkładów jazdy, systemy opłat za przewozy), a także inwestycji dotyczących infrastruktury linii kolejowych, mając na uwadze, że zastosowanie tego trybu uzasadnione jest szczególnie ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,

- uprzednie bezpośrednie zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (projekty zidentyfikowane w strategii rozwoju, programie strategicznym).

W pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę służącą obsłudze podróżnych, w szczególności na potrzeby tworzonej w Małopolsce szybkiej kolei aglomeracyjnej planowane jest **wykorzystanie przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego.**

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba zakupionych pojazdów kolejowych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	10	SL 2014	corocznie
2.	(12) Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	29	SL 2014	corocznie

➔ Wkład EFS w realizację celu tematycznego 7

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego stanowią zasadnicze źródło finansowania trzech osi priorytetowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego tj. osi 8 *Rynek pracy*, osi 9 *Region spójny społecznie* oraz osi 10 *Wiedza i kompetencje*. Realizacja działań w ramach przedmiotowych osi wpływa bezpośrednio lub pośrednio na realizację celów tematycznych 1-7.

Pośredni wpływ na osiągnięcie celu związanego z tworzeniem nowoczesnego systemu transportowego (Cel tematyczny 7) będą miały działania podejmowane w ramach:

- 8. Osi priorytetowej *Rynek pracy*. Główne działania wzmacniające efekty celu 7 w ramach celu 8 to podnoszenie kompetencji pracowników związanych np.: z sektorem transportowym.
- 10. Osi priorytetowej *Wiedza i kompetencje*. Główne działania wzmacniające efekty celu 7 w ramach celu 10 to w przypadku uczniów szkół zawodowych, uwzględnienie w procesie nauczania elementów podnoszących ich umiejętności zawodowe w zakresie np.: budownictwa, mechaniki, wykorzystania technologii informatycznych.

➔ **Ramy wykonania osi priorytetowej**

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	L.p.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
7	Wskaźnik produktu	1.	Całkowita długość nowych dróg oraz przebudowanych lub zmodernizowanych	km	EFRR	słabiej rozwinięte	37			274			SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują ok. 73% alokacji osi priorytetowej
7	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	70 592 250			457 049 022			SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

➤ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatory katalogi kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
7	026	41 883 119	7	01	388 491 668	7	03	153 241 668	7	01	8 051 668			
7	027	55 781 594				7	01	80 000 000	7	05	53 515 000			
7	031	135 718 075				7	02	155 250 000	7	07	326 925 000			
7	032	7 000 000												
7	034	140 193 646												
7	044	7 915 234												

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 8. Rynek pracy

Wysoki poziom zatrudnienia ma niepodważalny wpływ na rozwój ekonomiczny regionu oraz rozwój kapitału intelektualnego i społecznego jego mieszkańców. Jednocześnie ze względu na stale zachodzące na rynku pracy dynamiczne przemiany, które mają różnorakie podłoże: demograficzne, społeczne, ekonomiczne, konieczność stałego dostosowania się do zmieniających się okoliczności to wyzwanie, z jakim muszą się zmierzać wszyscy uczestnicy rynku: pracownicy, pracodawcy, osoby pozostające bez zatrudnienia. Mając na uwadze powyższe zależności, **głównym celem osi priorytetowej jest szeroko rozumiane wsparcie zatrudnienia na regionalnym rynku pracy**. Zaplanowane w ramach osi działania mają charakter względem siebie komplementarny oraz realizują bezpośrednio cel szczegółowy UP, jakim jest bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	EFS
	8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	EFS
	8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	EFS
	8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	EFS
	8vi Aktywne i zdrowe starzenie się	EFS

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Społeczny
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są działania w ramach następujących obszarów interwencji:

☛ **Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników**

Priorytet inwestycyjny 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników

Cel szczegółowy	Zwiększenie poziomu zatrudnienia szczególnie wśród osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet.
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja PI przyczyni się do zwiększenia szans na zatrudnienie osób, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza. Wykorzystanie różnorodnych metod aktywizacji zawodowej, których dobór będzie uzależniony od indywidualnych potrzeb każdej z osób objętych wsparciem, istotnie wpłynie na poprawę szans na zatrudnienie tych osób czego odzwierciedleniem będzie uzyskiwanie wysokiego wskaźnika efektywności zatrudnieniowej.

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy: Zwiększenie poziomu zatrudnienia szczególnie wśród osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet.														
1.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącym i działalność na własny rachunek, sześć	stabilny rozwój	os.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	-	-	59	%	2014	-	-	59	badania ewaluacyjne	co najmniej 4-krotnie w okresie programowania

	miesiące po opuszczeniu programu			Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem	-	-	40	%	2014	-	-	40	badania ewaluacyjne	co najmniej 4-krotnie w okresie programowania
2.	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	stabilnie rozwinięte	szt.	n/d	-	-	48	%	2014	-	-	48	badania ewaluacyjne/dane statystyczne	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania
3.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	stabilnie rozwinięte	os.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	-	-	45	%	2014	-	-	45	SL2014	corocznie
			os.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem	-	-	40	%	2014	-	-	40	SL2014	corocznie
4.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	stabilnie rozwinięte	os.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	-	-	31	%	2014	-	-	31	SL2014	corocznie
5.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	stabilnie rozwinięte	os.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	-	-	27	%	2014	-	-	27	SL2014	corocznie
6.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	stabilnie rozwinięte	szt.	n/d	-	-	11651	szt.	2014	-	-	4400	SL2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Zwiększenie poziomu zatrudnienia szczególnie wśród osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet* realizowane będzie ukierunkowane wsparcie szczególnie dla w/w osób pozostających bez pracy⁴² poprzez zastosowanie kompleksowych, różnorodnych narzędzi mających na celu ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy takich jak np. identyfikacja indywidualnych potrzeb uczestnika, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia i/lub doradztwo prowadzące do podniesienia, uzupełnienia, zmiany kwalifikacji zawodowych, inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia np. staże, praktyki zawodowe, wolontariat, dotacje na wyposażenie i wyposażenie stanowiska pracy u pracodawcy, wsparcie finansowe na zakładanie działalności gospodarczej (jedynie w projektach pozakonkursowych) oraz inne, narzędzia, metody, programy służące aktywizacji zawodowej.

Oferowane w projektach wsparcie powinno w jak największym stopniu odpowiadać predyspozycjom uczestników projektów i bazować w miarę możliwości, na ich dotychczasowych doświadczeniach zawodowych i umiejętnościach. Dodatkowo, programowane działania powinny mieć ścisły związek z rzeczywistym zapotrzebowaniem na określone kwalifikacje i umiejętności na regionalnym lub lokalnym rynku pracy, szczególnie poprzez uwzględnienie w projektach współpracy z potencjalnymi pracodawcami oraz efektywny dobór aktywnych form wsparcia, które w największym stopniu umożliwią osobom pozostającym bez zatrudnienia m.in. nabycie nowych bądź aktualizację już posiadanych umiejętności, kompetencji, kwalifikacji, nabycie doświadczenia zawodowego, a w konsekwencji – podjęcie zatrudnienia.

Przy udzielaniu wsparcia należy także położyć nacisk na współpracę w szczególności publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia, instytucji pomocy społecznej oraz innych podmiotów, które będą podejmowały interwencje na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostającej bez zatrudnienia.

W celu zapewnienia wysokiej efektywności działań podejmowanych w ramach PI, przewiduje się wprowadzanie obowiązkowych kryteriów efektywności zatrudnieniowej (w zależności od grupy, do której kierowana będzie pomoc), określającej minimalny odsetek uczestników, którzy powinni uzyskać zatrudnienie w wyniku objęcia wsparciem. Kryteria minimalnej efektywności zatrudnieniowej mierzone będą według metodologii nieuwzględniającej umów cywilno-prawnych.

Dodatkowo zaplanowano realizację projektu pozakonkursowego o charakterze koordynacyjnym, którego celem byłoby dostarczanie osobom powracającym z zagranicy informacji na temat możliwości rozwoju, kształcenia, pozyskania zatrudnienia oferowanych przez region poprzez w szczególności udzielanie zindywidualizowanego poradnictwa

⁴² Wsparcie aktywizacyjne w PI8i skierowane jest do osób w wieku 30 lat i więcej.

zawodowego. Powstały podczas procesu bilansowania kompetencji raport stanowiłby dokument wyjściowy do realizacji wsparcia w projektach konkursowych realizowanych w ramach RPO. Projekt realizowany na zasadach określonych przez IZ RPO z wyłączeniem warunków o których mowa w wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w obszarze rynku pracy, w tym w szczególności z wyłączeniem warunku uzyskania efektywności zatrudnieniowej, kompleksowości.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób objętych wsparciem przy wykorzystaniu mechanizmu cross-finansingu, pod warunkiem, że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze aktywizacji zawodowej (w projektach konkursowych), co do zasady beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności instytucje rynku pracy, przedsiębiorcy i pracodawcy, organizacje pozarządowe (w tym np. LGD). Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów, dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Beneficjentami projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym będą powiatowe urzędy pracy w województwie małopolskim oraz Wojewódzki Urząd Pracy.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą osoby pozostające bez pracy (niezależnie od faktu figurowania w rejestrach PUP), szczególnie te których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza tj. osoby dojrzałe (powyżej 50 r.ż.), osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach oraz kobiety (w szczególności osoby, które pełnią funkcje opiekuńcze nad osobą wymagającą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu).

Wsparciem mogą być objęci także bezrobotni mężczyźni w wieku 30-49 lat (nie należący do w/w osób, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza), jednak stanowią oni nie więcej niż 20% ogółu bezrobotnych objętych wsparciem w projektach realizowanych w priorytecie inwestycyjnym (PI) 8i.

Dodatkowo grupę docelową projektu pozakonkursowego będą stanowiły osoby powracające do Małopolski z zagranicy zainteresowane uzyskaniem wiedzy dotyczącej poziomu kompetencji oraz możliwościami dalszego rozwoju zawodowego.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Jednocześnie ze względu na fakt występowania znacznych różnic wewnątrzregionalnych, w odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary na których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza – bezrobocie**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów przy uwzględnieniu bieżących danych oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej oraz pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Zgodnie z Umową Partnerstwa podstawowym trybem wyboru projektów do dofinansowania będzie tryb konkursowy. Zastosowanie trybu pozakonkursowego będzie ograniczało się wyłącznie do uzasadnionych przypadków obejmujących realizację lub koordynację zadań określonych w przepisach prawnych dotyczących aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i będzie dotyczyło projektów pozakonkursowych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz projektu związanego ze wsparciem osób powracających z zagranicy przez Wojewódzki Urząd Pracy.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o **kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do:

- kierowania kompleksowego⁴³ wsparcia szczególnie do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na regionalnym/lokalnym rynku pracy,
- kierowania wsparcia do mieszkańców obszarów, na których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza,
- zapewnienia jak najwyższej efektywności udzielanego wsparcia (efektywność zatrudnieniowa),
- ewentualnego uwzględnienia potencjału do tworzenia nowych miejsc pracy w białych i zielonych sektorach gospodarki, o ile przeprowadzona diagnoza wykaże uzasadnienie do tego rodzaju interwencji,
- zwrócenia uwagi na konieczność zagwarantowania równego dostępu i przeciwdziałania wszelkiej dyskryminacji.

⁴³ Tzn. ujmującego co najmniej 2 narzędzia aktywizacyjne dobrane indywidualnie do potrzeb uczestnika projektu

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność.

System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik produktu	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	5 052	7 578	12 630	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	2 960	4 440	7 400	SL 2014	corocznie
3.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	724	1 082	1 810	SL 2014	corocznie
4.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	11 476	17 214	28 690	SL 2014	corocznie
5.	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności	os.	EFS	słabiej rozwinięte	2 860	1 540	4 400	SL 2014	corocznie

	gospodarczej w programie								
6.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	16 492	24 738	41 230	SL 2014	corocznie
7.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	972	1458	2 430	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników**

Priorytet inwestycyjny 8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw

Cel szczegółowy	Zwiększenie liczby nowych i trwałych mikroprzedsiębiorstw w regionie
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Utworzenie w regionie 3290 nowych podmiotów gospodarczych, w których powstanie co najmniej 3320 miejsc pracy.

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy: Zwiększenie liczby nowych i trwałych mikroprzedsiębiorstw w regionie														
1.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	3503	szt.	2014	-	-	3320	SL2014	corocznie

	na podjęcie działalności gospodarczej													
2.	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	stabilniej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	48	%	2014	-	-	48	badanie ewaluacyjne/dane statystyczne	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Zwiększenie liczby nowych i trwałych mikroprzedsiębiorstw w regionie* realizowane będą kompleksowe działania skierowane w szczególności do osób pozostających bez pracy zainteresowanych założeniem działalności (w tym także działalności typu *spin off/spin out*). Wsparcie dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsiębiorczych Małopolan obejmować może m.in.:

- szkolenia przygotowujące do rozpoczęcia działalności gospodarczej
- przyznanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób pozostających bez pracy szczególnie tych, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza tj. osób powyżej 50 r.ż., osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet
- działania na rzecz wsparcia i rozwoju młodych stażem przedsiębiorców (uczestników projektów) w początkowym okresie rozwijania działalności gospodarczej poprzez udzielanie wsparcia szkoleniowego, konsultacyjnego.

Oferowane w projektach dotyczących udzielania wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej wsparcie ujmować będzie świadczenie wysokiej jakości usług szkoleniowych, dostępnych na każdym etapie zakładania działalności gospodarczej, zarówno przed formalną rejestracją, w trakcie rejestracji, jak i w początkowym okresie funkcjonowania nowoutworzonego przedsiębiorstwa. Oferowane usługi powinny stanowić realną pomoc dla osób, które przygotowują się do założenia przedsiębiorstwa lub prowadzą je stosunkowo krótko, a w konsekwencji przyczynić się do zwiększenia trwałości efektów interwencji i przeżywalności utworzonych firm. W związku z powyższym działania podejmowane w ramach powyższych projektów powinny uwzględniać m.in. szeroki dostęp do indywidualnych konsultacji oraz zaangażowanie w proces szkoleniowy osób, które posiadają wiedzę praktyczną z zakresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Od momentu wejścia w życie zmienionego programu operacyjnego nie jest możliwe ogłaszanie nowych naborów w których udzielane byłoby wsparcie doradcze w zakresie wsparcia przedsiębiorczości.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób objętych wsparciem przy wykorzystaniu mechanizmu cross-finansingu, pod warunkiem, że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze wsparcia dla zakładania mikroprzedsiębiorstw, w przypadku udzielania wsparcia finansowego beneficjentami co do zasady mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności przedsiębiorcy, uczelnie, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe).

W przypadku udzielania wsparcia w postaci instrumentów finansowych – beneficjentami mogą być podmioty, posiadające doświadczenie we wdrażaniu instrumentów finansowych.

Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów, dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową szkoleń przygotowującego do rozpoczęcia działalności gospodarczej będą osoby fizyczne, szczególnie osoby pozostające bez pracy, które są zainteresowane założeniem działalności gospodarczej.

Grupę docelową wsparcia finansowego stanowią będą osoby fizyczne zainteresowane założeniem działalności gospodarczej, które pozostają bez pracy szczególnie osoby, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza tj. osoby powyżej 50 r.ż., osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach oraz kobiety.

Wsparciem mogą być objęci także bezrobotni mężczyźni w wieku 30-49 lat (nie należący do w/w osób, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza), jednak stanowią oni nie więcej niż 20% ogółu bezrobotnych objętych wsparciem w projektach realizowanych w priorytecie inwestycyjnym (PI) 8iii.

Grupą docelową wsparcia o charakterze szkoleniowym będą młodzi stażem przedsiębiorcy, którzy założyli działalność gospodarczą w ramach projektów (uczestnicy projektów)⁴⁴.

⁴⁴ Wsparcie w ramach PI 8iii skierowane jest do osób w wieku 30 lat i więcej.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie zakładania działalności gospodarczej objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Jednocześnie ze względu na fakt występowania znacznych różnic wewnątrzregionalnych, w odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary o niskim poziomie przedsiębiorczości**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów przy uwzględnieniu bieżących danych oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej i pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów/wytycznych programowych przyczyni się w sposób wymierny m.in. do:

- kierowania wsparcia dotacyjnego w szczególności do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na regionalnym/lokalnym rynku pracy,
- kierowania wsparcia szczególnie na określone obszary słabiej rozwinięte gospodarczo w regionie,
- zapewnienia jak najwyższej trwałości oferowanego wsparcia,
- zwrócenia uwagi na konieczność zagwarantowania równego dostępu i przeciwdziałania wszelkiej dyskryminacji.

Operacje obejmujące instrumenty finansowe zostaną wybrane przez Instytucję Zarządzającą w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot /podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność.

System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach PI wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie dotacji.

Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące zakresu zaangażowania instrumentów finansowych, wskazania typów instrumentów oraz ich ewentualnego łączenia ze wsparciem bezzwrotnym, a także warunków korzystania z tego typu wsparcia, przedstawione zostaną w dokumencie uszczegóławiającym program operacyjny w oparciu o wyniki analizy wymaganej przepisami art. 37 rozporządzenia ogólnego.

IZ przeprowadziła jedno z planowanych badań eksperckich na potrzeby przeprowadzenia oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik produktu	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	R		
1.	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	2 960	SL2014	corocznie

➤ **Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników**

Priorytet inwestycyjny 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

Cel szczegółowy	1. Zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla MŚP 2. Zwiększenie zdolności adaptacyjnych osób zwolnionych i zagrożonych zwolnieniem z pracy
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług rozwojowych dla MŚP i ich pracowników • Wyposażenie osób zwolnionych i zagrożonych zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w umiejętności, kompetencje, które umożliwią zachowanie zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy lub podjęcie pracy w nowym miejscu

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla MŚP														
1.	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	50	%	2010	-	-	50	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	74	%	2010	-	-	74	SL 2014	corocznie

	opuszczeniu programu													
3.	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	stabilniej rozwinięte	os.	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	-	-	20	%	2014	-	-	20	badanie ewaluacyjne	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie zdolności adaptacyjnych osób zwolnionych i zagrożonych zwolnieniem z pracy														
1.	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	stabilniej rozwinięte	os.	n/d	-	-	52	%	2013	-	-	52	SL 2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach realizacji celu szczegółowego *Zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla MŚP* komplementarnie do działań na rzecz wzmocnienia konkurencyjności sektora MŚP oraz jego potencjału badawczo-rozwojowego podejmowanych w ramach 3 Osi Priorytetowej „Przedsiębiorcza Małopolska” (PI 3c) oraz 1 Osi priorytetowej „Gospodarka wiedzy” (PI 1b), oferowane będzie wysokiej jakości i dostosowane do potrzeb wsparcie mające na celu podnoszenie kompetencji kadr sektora MŚP w ramach podmiotowego finansowania usług rozwojowych (w szczególności szkoleń, doradztwa).

W okresie 2014-2020 wsparcie rozwoju kadr zostanie oparte o system popytowy, w którym decydującą rolę w zakresie wyboru i kreacji usługi rozwojowej odgrywać będzie przedsiębiorca⁴⁵. To on, po przeanalizowaniu bieżących potrzeb rozwojowych pracowników lub swoich własnych, dokona wyboru adekwatnej usługi, z której skorzystają jego pracownicy lub on sam. Nowy, łatwo dostępny system, oparty zostanie na rejestrze podmiotów świadczących usługi wysokiej jakości. Taka konstrukcja przyczyni się wymiennie do zwiększenia jakości oferowanych na rynku usług szkoleniowych, znacznego skrócenia rzeczywistego czasu realizacji usługi rozwojowej, a w konsekwencji zwiększy się jej użyteczność i efektywność dla pracowników i ich pracodawców.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób objętych wsparciem przy wykorzystaniu mechanizmu cross-

⁴⁵ Wsparcie rozwojowe dla przedsiębiorstw nie jest udzielane dużym przedsiębiorstwom

finansingu, pod warunkiem, że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze wzmocnienia potencjału kadr, co do zasady beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe). Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów, dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą przedsiębiorcy sektora MŚP oraz ich pracownicy, w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie wzmocnienia potencjału kadr objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Kierowanie wsparcia w systemie popytowym będzie dokonywane w oparciu o **kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające finansowanie usług rozwojowych optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla priorytetu inwestycyjnego. Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru/wytycznych programowych przyczyni się w sposób wymierny m.in. do:

- zapewnienia zróżnicowania poziomu finansowania w zależności od grup docelowych, do których będzie kierowane wsparcie (osoby +50, niskowyzkwalifikowani), przedsiębiorstw tzw. wysokiego wzrostu oraz branż/sektorów istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność.

System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	6 980	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	27 310	SL 2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach realizacji celu szczegółowego *Zwiększenie zdolności adaptacyjnych osób zwolnionych i zagrożonych zwolnieniem z pracy* podejmowane będą działania na rzecz osób, które ze względu na zmieniające się dynamicznie warunki gospodarcze na krajowym, lokalnym i regionalnym rynku wymagają wsparcia umożliwiającego dostosowanie się do nowych okoliczności (adaptacja). Projektowane w tym zakresie wsparcie będzie mieć charakter – kompleksowy i będzie udzielane – poprzez opracowanie i wdrażanie programów outplacementowych⁴⁶ - indywidualnym osobom, które są zagrożone lub utraciły zatrudnienie z przyczyn nie dotyczących pracownika.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób objętych wsparciem przy wykorzystaniu mechanizmu cross-

⁴⁶ Pracownicy dużych przedsiębiorstw mogą być objęci programami outplacementowymi

finansingu, pod warunkiem, że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze wsparcia outplacementowego beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) w szczególności przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe). Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów, dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą osoby, które są zagrożone zwolnieniem z przyczyn niedotyczących pracownika lub utraciły zatrudnienie z takich przyczyn.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparcie w zakresie adaptacji do zmian dotyczy terenu całego województwa, a działania powinny być realizowane zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wybór projektów **w trybie konkursowym**.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do:

- zapewnienia jak największej efektywności udzielanego wsparcia (efektywność zatrudnieniowa).

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność.

System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Biorąc pod uwagę rodzaj wspieranej w ramach priorytetu inwestycyjnego działalności, przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim wsparcia dotacyjnego. Jednakże, w przypadku działań, które są potencjalnie opłacalne finansowo, rozpatrzone zostanie przez IZ ewentualne wykorzystanie instrumentów finansowych. Każdorazowo decyzja o skorzystaniu z mechanizmu instrumentów finansowych, poprzedzona zostanie oceną ex-ante, zgodnie z art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik produktu	Jednostka pomiaru	Fundus z	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	1940	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników**

Priorytet inwestycyjny 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę

Cel szczegółowy	Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Podwojenie liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w regionie.

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy: Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi														
1.	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu	stabilniej rozwinięte	os.	n/d	-	-	80	%	2014	-	-	80	SL2014	corocznie
2.	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	stabilniej rozwinięte	os.	n/d	-	-	51	%	2014	-	-	51	SL 2014	corocznie

3.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	stabiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	58	%	2013	-	-	58	badanie ewaluacyjne/ dane statystyczne	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania
----	--	--------------------	------	-----	---	---	----	---	------	---	---	----	--	---

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi* wspierane będą inicjatywy mające na celu umożliwienie powrotu lub wejścia na rynek pracy, a także utrzymanie zatrudnienia przez osoby (w szczególności kobiety), które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi. Interwencje realizujące w/w cel będą obejmowały:

- wsparcie dla tworzenia i/lub funkcjonowania podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych) i klubów dziecięcych⁴⁷ oraz działania na rzecz zwiększania liczby miejsc w istniejących instytucjach,
- tworzenie warunków dla rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 przez dziennego opiekuna poprzez m.in. wsparcie usług świadczonych przez opiekuna dziennego, podnoszenie kompetencji osób pragnących pełnić funkcję opiekuna dziennego, działania informacyjno-promocyjne dotyczące korzystania z tej formy opieki oraz pełnienia funkcji opiekuna (jedynie w połączeniu z innymi formami wsparcia),
- sfinansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi poprzez pokrycie kosztów wynagrodzenia niani ponoszonych przez opiekunów dzieci do lat 3.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w dostosowanie infrastruktury umożliwiającej funkcjonowanie instytucji opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz dostosowanie jej do potrzeb osób objętych wsparciem przy wykorzystaniu mechanizmu cross-financingu, pod warunkiem, że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze łączenia życia zawodowego z prywatnym beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) w szczególności przedsiębiorcy i pracodawcy, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, partnerzy

⁴⁷ Komplementarnie do działań podejmowanych w ramach 9 osi priorytetowej (PI 9iv) w zakresie ułatwienia dostępu do usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. starszych, z niepełnosprawnościami)

społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe). Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów, dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą osoby powracające/wchodzące na rynek pracy, które do tej pory w nim nie uczestniczyły ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych nad dziećmi oraz osoby pracujące, dla których wsparcie w postaci zapewnienia opieki nad dziećmi umożliwi utrzymanie zatrudnienia.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie łączenia życia zawodowego z prywatnym objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej oraz pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Przewiduje się zastosowanie trybu pozakonkursowego w zakresie projektu dotyczącego sfinansowania kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez pokrycie kosztów wynagrodzenia niani. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do:

- kierowania wsparcia w zakresie tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, szczególnie do gmin o wysokim stopniu niezaspokojonego zapotrzebowania na miejsca w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3,
- zapewnienia trwałości udzielanego wsparcia w przypadku tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
- zwrócenia uwagi na konieczność zagwarantowania równego dostępu do wsparcia i przeciwdziałania wszelkiej dyskryminacji.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność.

System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik produktu	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	os.	EFS	stabilizacja i rozwój	-	-	6 380	SL 2014	corocznie
2.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	EFS	stabilizacja i rozwój	-	-	5 770	SL 2014	corocznie

➤ **Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników**

Priorytet inwestycyjny 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się

Cel szczegółowy	<p>1. Zwiększenie poziomu zatrudnienia pracowników powyżej 50 r.ż. oraz wsparcie pracujących na stanowiskach o znacznym obciążeniu dla zdrowia</p> <p>2. Zwiększenie poziomu uczestnictwa osób w wieku aktywności zawodowej w programach zdrowotnych</p>
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie kompetencji dojrzałych pracowników do ich potrzeb oraz możliwości • Zwiększenie dostępu do usług profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie poziomu zatrudnienia pracowników powyżej 50 r.ż. oraz wsparcie pracujących na stanowiskach o znacznym obciążeniu dla zdrowia														
1.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	52	%	2013	-	-	52	SL 2014	corocznie
2.	Liczba opracowanych strategii zarządzania wiekiem	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	87	%	2013	-	-	87	SL 2014	corocznie
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie poziomu uczestnictwa osób w wieku aktywności zawodowej w programach zdrowotnych														
1.	Liczba osób, które po	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	53	%	2012	-	-	53	SL 2014	corocznie

	opuszczeniu programu podjęty pracę lub kontynuowały zatrudnienie													
2.	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badania profilaktyczne	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	144 835	os.	2012	-	-	48 800	SL 2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Zwiększenie poziomu zatrudnienia pracowników powyżej 50 r.ż. oraz wsparcie pracujących na stanowiskach o znacznym obciążeniu dla zdrowia* wspierane będą następujące inicjatywy:

- programy przekwalifikowania pracowników, szczególnie pracowników dojrzałych (w wieku 50 lat i więcej) przygotowujące do kontynuowania pracy na innych lub zmodyfikowanych/zmodernizowanych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia,
- wdrażanie rozwiązań przyjaznych dla dojrzałych pracowników w miejscu pracy, w tym doposażenie i wyposażenie stanowisk pracy, wsparcie szkoleniowo-doradcze dla pracodawców i pracowników z zakresu systemu zarządzania wiekiem.

W ramach celu szczegółowego *Zwiększenie poziomu uczestnictwa osób w wieku aktywności zawodowej w programach zdrowotnych* realizowane będą inicjatywy dotyczące:

- wdrażania programów zdrowotnych⁴⁸ w zakresie edukacji, profilaktyki i rehabilitacji służących przeciwdziałaniu i wczesnemu wykrywaniu chorób będących najczęstszą przyczyną dezaktywacji zawodowej z przyczyn zdrowotnych, w tym chorób onkologicznych, chorób układu krążenia, chorób układu kostno-stawowo-mięśniowego, chorób (zaburzeń) zdrowia psychicznego, chorób układu oddechowego.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób objętych wsparciem przy wykorzystaniu mechanizmu cross-finansingu, pod warunkiem, że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

⁴⁸ Programy regionalne nie mogą być tworzone z EFS na poziomie RPO, a jedynie wdrażane. Wyjątkiem od powyższej zasady są programy tworzone i realizowane we współpracy z pracodawcą – w takim przypadku możliwe jest zarówno opracowanie, jak i realizacja takiego programu

Dokument pn. „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020” stanowi krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020.

Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągnięcia oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele *Policy Paper* w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i Programów Operacyjnych.

Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków EFSI jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań).

Plan działań – bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględniający inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi) – zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów centralnych i regionalnych. Inwestycje będą realizowane wyłącznie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (publiczne i prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze aktywnego i zdrowego starzenia się (w działaniach niedotyczących wdrażania programów zdrowotnych), co do zasady beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Beneficjentami w zakresie realizacji programów zdrowotnych mogą być w szczególności:

1. instytucje publiczne i prywatne świadczące opiekę medyczną
2. pracodawcy – przedsiębiorstwa zajmujące się integracją społeczną oraz podmioty ekonomii społecznej
3. partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe) posiadające doświadczenie w realizacji programów zdrowotnych

Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów, dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą osoby w wieku aktywności zawodowej, w szczególności osoby powyżej 50 r.ż. wśród których ryzyko zaprzestania aktywności zawodowej z przyczyn zdrowotnych jest wysokie oraz pracodawcy.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do:

- kierowania wsparcia w szczególności do osób powyżej 50 r. ż,
- zapewnienia jak największej efektywności udzielanego uczestnikom wsparcia.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność.

System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych, co oznacza, że wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie dotacji.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik produktu	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
1.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	1685	SL 2014	corocznie
2.	Liczba pracodawców wspartych z zakresu zarządzania wiekiem	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	225	SL 2014	corocznie
3.	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	50020	SL 2014	corocznie
4.	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	3	SL 2014	corocznie

➔ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródła danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
8	wskaźnik finansowy	1.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFS	słabiej rozwinięte	77 208 901			314 075 469			SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach
8	wskaźnik produktu	2.	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale	os.	EFS	słabiej rozw.	5720	8580	14300	16492	24738	41230	SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 8i

			bezrobotnych, objętych wsparciem w programie			inięte								
8	wskaźnik produktu	3.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	os.	EFS	stabilnej rozwinięte	408	612	1 020	972	1 458	2 430	SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 8i
8	wskaźnik produktu	4.	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	stabilnej rozwinięte	560			2 960			SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 8iii

➔ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatory katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej zawiera poniższa tabela.

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Społeczny, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
8	102	121 503 218	8	01	266 964 148	8	01	118 318 511	8	07	266 964 148	8	03	79 227 649
8	104	44 227 649				8	02	91 221 649				8	04	1 000 000
8	105	34 233 281				8	03	57 423 988				8	05	12 150 325
8	106	45 000 000										8	06	266 964 148
8	107	22 000 000										8	07	266 964 148

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 9. Region spójny społecznie

Znaczna skala ubóstwa oraz wykluczenia społecznego stanowi jeden z czynników będących barierą rozwoju województwa. Jednocześnie brak skutecznych form wsparcia wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także ograniczony dostęp tych osób do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, może prowadzić do narastania niekorzystnych zjawisk w regionie. Mając na uwadze powyższe, **głównym celem osi priorytetowej jest wzrost spójności wewnątrzregionalnej w wymiarze społecznym i zdrowotnym.**

Zaplanowane w ramach osi priorytetowej działania są względem siebie komplementarne i przyczyniają się do realizacji określonych w Umowie Partnerstwa celów szczegółowych w zakresie wzrostu szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ograniczenia ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	EFS
	9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	EFS
	9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia	EFS

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Społeczny
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są działania w ramach następujących obszarów interwencji:

☛ **Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją**

Priorytet inwestycyjny 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

Cel szczegółowy	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja PI przyczyni się do zwiększenia szans na zatrudnienie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wykorzystanie różnorodnych metod aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej, których dobór będzie uzależniony od indywidualnych potrzeb każdej z osób objętych wsparciem, istotnie wpłynie na poprawę szans na zatrudnienie tych osób.

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru	
				M	K	O			M	K	O			
Cel szczegółowy 1: Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie														
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	stąbiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	10	%	2014	-	-	10	SL 2014	corocznie

2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	36	%	2014	-	-	36	SL 2014	corocznie
3.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	27	%	2014	-	-	27	SL 2014	corocznie
4.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	24	%	2014	-	-	24	badanie ewaluacyjne	co najmniej 4-krotnie w okresie programowania

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie* realizowane będą działania z zakresu aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej.

Planowana interwencja ukierunkowana będzie przede wszystkim na realizację programów aktywizacji społecznej/zawodowej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, ich rodzin oraz innych osób z ich otoczenia. Mając na uwadze bardzo duże zróżnicowanie grupy docelowej, duży nacisk zostanie położony na kompleksowość wsparcia oraz dostosowanie go w jak największym stopniu do zdiagnozowanych potrzeb i predyspozycji poszczególnych osób. W powyższych programach wykorzystywane będą różnorodne instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zawodowej, **zdrowotnej** lub społecznej takie jak np. usługi asystenckie, zatrudnienie wspierane, wspomagane oraz inne usługi ułatwiające adaptację pracownika w środowisku pracy, poradnictwo psychologiczne, zawodowe, pośrednictwo pracy, staże i praktyki zawodowe, subsydiowane zatrudnienie,

zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy, kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, usługi towarzyszące procesowi usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, a także inne instrumenty służące aktywizacji społecznej i zawodowej osób objętych wsparciem.

Bardzo ważnym elementem będzie objęcie wsparciem (np. w formie mediacji, terapii rodzinnej, poradnictwa rodzinnego, programów aktywności lokalnej, działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży) otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, co wpłynie na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.

Dla zwiększenia efektywności i kompleksowości oferowanego wsparcia, istotne będzie także położenie dużego nacisku na współpracę różnych podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa, w szczególności instytucji rynku pracy, jednostek pomocy społecznej, kuratorskiej służby sądowej oraz organizacji pozarządowych.

W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem, IZ zapewni w ramach RPO zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ), w szczególności zapewni przepływ informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia pomiędzy beneficjentami EFS, a organizacjami partnerskimi i ich regionalnymi i lokalnymi jednostkami zajmującymi się dystrybucją żywności.

W ramach priorytetu inwestycyjnego dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w infrastrukturę społeczną przy wykorzystaniu mechanizmu cross-finansingu, pod warunkiem że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Zaplanowane działania przyczynią się do realizacji *Priorytetu III Aktywna integracja w społeczności lokalnej*, określonego w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze aktywnej integracji beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), które posiadają doświadczenie w prowadzeniu działań na rzecz włączenia społecznego, w tym w szczególności:

1. ośrodki pomocy społecznej
2. powiatowe centra pomocy rodzinie
3. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
4. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
5. organizacje pozarządowe

6. podmioty ekonomii społecznej
7. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.

Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową wsparcia stanowią przede wszystkim:

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym⁴⁹, **w tym osoby bezrobotne**, które w pierwszej kolejności wymagają aktywizacji społecznej,⁵⁰;
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym rodziny).

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich (w tym na obszarach miejskich wymagających rewitalizacji), jak i wiejskich. Jednocześnie ze względu na fakt występowania znacznych różnic wewnątrzregionalnych w zakresie skumulowanych problemów społecznych zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary zagrożone skumulowanymi problemami społecznymi – ubóstwo**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów (przy uwzględnieniu bieżących danych i wyników analiz oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów**. Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się m.in. do:

- kierowania wsparcia do grup znajdujących się w szczególnej sytuacji społecznej/zawodowej, w tym ze względu na wielodzietność, niepełnosprawność,

⁴⁹ Wsparcie dla „społeczności marginalizowanych” (takich jak Romowie, a także więźniowie) jest przewidziane jedynie na poziomie krajowym w ramach PO WER.

⁵⁰ Definicja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostanie określona w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9.

konieczność sprawowania opieki nad osobą wymagającą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, objęcie usługami interwencji kryzysowej,

- koncentrowania interwencji na obszarach, na których występuje kumulacja niekorzystnych zjawisk i problemów społecznych oraz na których występują deficyty w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych,
- zapewnienia odpowiedniej efektywności, skuteczności i trwałości udzielanego wsparcia (np. poprzez zastosowanie kryteriów efektywności społeczno-zatrudnieniowej).

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	23 900	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	5 000	SL 2014	corocznie

➤ **Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją**

Priorytet inwestycyjny 9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Cel szczegółowy	1. Większa dostępność usług społecznych 2. Większa dostępność usług zdrowotnych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	1. Zwiększenie liczby miejsc w podmiotach świadczących usługi społeczne 2. Zwiększenie liczby miejsc w podmiotach świadczących usługi zdrowotne

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Większa dostępność usług społecznych														
1.	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	6153	szt.	2013	-	-	5266	SL 2014	corocznie
Cel szczegółowy 2: Większa dostępność usług zdrowotnych														
2.	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	5325	szt.	2013	-	-	1850	SL 2014	corocznie

- praca z rodziną, w tym w szczególności asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja, usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

W ramach celu szczegółowego 2. *Większa dostępność usług zdrowotnych* realizowane będą działania mające na celu zwiększenie jakości i dostępności usług zdrowotnych, w tym w szczególności:

- wsparcie dla tworzenia i/lub działalności wielospecjalistycznych zespołów wczesnej interwencji dla rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością lub zagrożonym niepełnosprawnością
- wdrożenie programów zdrowotnych, w tym ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży, na obszarach, na których występuje kumulacja niekorzystnych zjawisk i problemów społecznych
- rozwój usług opieki długoterminowej, w formach innych niż szpitalne, o ile mieszczą się we wskazanym wykazie dziedzin priorytetowych (tj. onkologii, psychiatrii, geriatrici, a także w zakresie dotyczącym chorób układu krążenia, układu oddechowego, układu kostno-stawowo-mięśniowego, opieki nad matką i dzieckiem oraz neurologii), z uwzględnieniem usług realizowanych w formie zdeinstytucjonalizowanej.

Możliwe będzie wspieranie również rozwoju zintegrowanych usług zdrowotnych i społecznych jednocześnie w ramach celów szczegółowych 1 i 2.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w infrastrukturę społeczną przy wykorzystaniu mechanizmu cross financingu, pod warunkiem że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Planowane interwencje koncentrować się będą w dużym stopniu na działaniach prewencyjno-profilaktycznych (skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych), będących skutecznym narzędziem zapobiegającym wykluczeniu społecznemu. Jednocześnie podejmowane będą działania mające na celu zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych kryzysem (m.in. poprzez rozwój oferty usług świadczonych na rzecz tych osób oraz wsparcie dla tworzenia nowych miejsc, w tym noclegowych, w ośrodkach interwencji kryzysowej). Szczególnie istotne będzie również wsparcie inicjatyw zwiększających dostępność oraz jakość usług kierowanych do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich opiekunów.

Dokument pn. „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020” stanowi krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020.

Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągnięcia oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele *Policy Paper* w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i Programów Operacyjnych

Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków EFSI jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań).

Plan działań – bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględniający inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi) – zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów centralnych i regionalnych. Inwestycje będą realizowane wyłącznie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (publiczne i prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu.

Zaplanowane działania przyczynią się do realizacji *Priorytetu I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży* oraz *Priorytetu IV Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych*, wskazanych w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze rozwoju usług społecznych i zdrowotnych beneficjentami mogą być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności:

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
3. organizacje pozarządowe
4. organizacje non-profit
5. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych

6. podmioty ekonomii społecznej
7. instytucje publiczne i prywatne świadczące usługi medyczne
8. przedsiębiorcy.

Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów dopuszcza się możliwość dookreślania/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Grupę docelową wsparcia stanowić będą przede wszystkim:

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym⁵¹
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym rodziny)
- dzieci i młodzież do 18 roku życia oraz ich rodziny
 - osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, niepełnosprawność lub stan zdrowia oraz ich opiekunowie.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie rozwoju usług społecznych i zdrowotnych objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich (w tym na obszarach miejskich wymagających rewitalizacji), jak i wiejskich. Jednocześnie ze względu na fakt występowania znacznych różnic wewnątrzregionalnych w zakresie skumulowanych problemów społecznych zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji Regionu: **Obszary zagrożone skumulowanymi problemami społecznymi – ubóstwo**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie preferencji przy kryteriach wyboru projektów przy uwzględnieniu bieżących danych i wyników analiz oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu zwiększania dostępu i podnoszenia jakości usług interwencji kryzysowej oraz usług skierowanych do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów (z wyłączeniem opieki długoterminowej i teleopieki) przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa) oraz zintegrowanych inwestycji terytorialnych (instrument dedykowany interwencji w ramach Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego – obszaru strategicznej interwencji państwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej ścieżki wyboru projektów**.

⁵¹ Definicja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostanie określona w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9.

W odniesieniu do działań na rzecz **zwiększenia dostępu i podniesienia jakości usług interwencji kryzysowej oraz usług skierowanych do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów** (z wyłączeniem opieki długoterminowej i teleopieki), planowane jest **wykorzystanie przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego oraz zintegrowanych inwestycji terytorialnych.**

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się m.in. do:

- kierowania wsparcia do grup znajdujących się w szczególnej sytuacji społecznej/zawodowej, w tym ze względu na wielodzietność, niepełnosprawność;
- koncentrowania interwencji na obszarach, na których występuje kumulacja niekorzystnych zjawisk i problemów społecznych oraz na których występują deficyty w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych;
- zapewnienia odpowiedniej efektywności, skuteczności i trwałości udzielanego wsparcia.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	20 173	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	7 500	SL 2014	corocznie

➔ Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

Priorytet inwestycyjny 9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia

Cel szczegółowy	Wyższy poziom zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Powstanie 760 nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

L p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Wyższy poziom zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej														
1.	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	309			szt.	2014	-	-	760	SL 2014	corocznie
2.	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	85			%	2014	-	-	85	badanie ewaluacyjne	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania
3.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	słabiej rozwinięte	os.	n/d	26			%	2014	-	-	26	SL 2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Wyższy poziom zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej* realizowane będą **inicjatywy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej** w regionie, poprzez:

- działania wspierające rozwój ekonomii społecznej, w tym:
 - usługi animacji lokalnej, w tym m.in. działania o charakterze animacyjnym, umożliwiające tworzenie podmiotów obywatelskich i wsparcie dla ich rozwoju,

budowę i wsparcie partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz partycypacji społecznej

- usługi rozwoju ekonomii społecznej, w tym m.in. działania zmierzające do inicjowania tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej (np. szkolenia, doradztwo indywidualne i grupowe) oraz kompleksowe wsparcie dla tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych (np. wsparcie finansowe, wsparcie pomostowe w trakcie rozpoczynania prowadzenia przedsiębiorstwa i w początkowym okresie jego rozwijania) dla osób zainteresowanych założeniem lub przystąpieniem do lub zatrudnieniem w przedsiębiorstwie społecznym
- usługi wsparcia istniejących podmiotów ekonomii społecznej, w tym m.in. doradztwo prawne, biznesowe, finansowe, wsparcie dla usług oferowanych przez podmioty ekonomii społecznej;
- działania koordynacyjne prowadzone na poziomie regionu dotyczące rozwoju ekonomii społecznej.

IZ RPO zapewnia, że wdrożone zostaną mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się działań i podwójnym finansowaniem nakładów na działania koordynacyjne prowadzone przez samorząd województwa z tymi, które będą prowadziły OWES.

Zaplanowane działania przyczynią się do realizacji *Priorytetu III Aktywna integracja w społeczności lokalnej*, określonego w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość realizacji niezbędnych inwestycji w infrastrukturę społeczną przy wykorzystaniu mechanizmu cross financingu, pod warunkiem że ich koszty są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są z nim bezpośrednio związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze inicjatyw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej beneficjentami mogą być przede wszystkim:

1. instytucje wspierające ekonomię społeczną (OWES), które uzyskały akredytację dla prowadzenia usług wsparcia ekonomii społecznej
2. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
3. podmioty ekonomii społecznej, w tym m.in. przedsiębiorstwa społeczne, podmioty o charakterze reintegracyjnym
4. organizacje pozarządowe
5. organizacje non-profit

Grupę docelową wsparcia stanowić będą przede wszystkim:

- podmioty ekonomii społecznej, w tym m.in. przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty o charakterze reintegracyjnym

- osoby fizyczne oraz podmioty zainteresowane założeniem i/lub prowadzeniem działalności w sektorze ekonomii społecznej, w tym w formie przedsiębiorstwa społecznego
- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym⁵²
- jednostki samorządu terytorialnego.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie rozwoju ekonomii społecznej objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **zarówno konkursowej oraz pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów.**

Zgodnie z Umową Partnerstwa podstawowym trybem wyboru projektów do dofinansowania będzie tryb konkursowy. Zastosowanie trybu pozakonkursowego będzie ograniczało się wyłącznie do uzasadnionych przypadków obejmujących koordynację zadań określonych w przepisach prawnych mających zastosowanie do danego podmiotu, tj. działań koordynujących rozwój ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, prowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Realizacja tego typu działań jest jednym z zadań przekazanych samorządowi województwa na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie, zgodnie z zapisami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, rolę jednostki odpowiedzialnej za ich podejmowanie w województwie powinien pełnić Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych. Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się m.in. do:

- kierowania wsparcia do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej/zawodowej;
- zapewnienia odpowiedniej efektywności, skuteczności i trwałości udzielanego wsparcia (np. poprzez zastosowanie kryteriów efektywności społeczno-zatrudnieniowej).

⁵² Definicja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostanie określona w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT9.

Decyzje o wyborze do realizacji operacji w zakresie działań wspierających rozwój ekonomii społecznej będą podejmowane w oparciu o kryteria wyboru projektów wskazujące na wymagane ilościowe efekty działalności OWES w odniesieniu do wybranych kryteriów akredytacji OWES (wdrożonych w ramach PO KL 2007-2013) dla poszczególnych typów świadczonych usług (animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych). IZ RPO zapewni również monitorowanie efektywności działalności usługowej OWES w powyższym zakresie.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie wsparcia finansowego i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	500	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	1 200	SL 2014	corocznie

➔ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
9	wskaźnik finansowy	1.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFS	słabiej rozwinięte	25 000 000	-	-	258 416 215	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach		
9	wskaźnik produktu	2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	4 190	-	-	23 900	SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 9i		
9	wskaźnik produktu	3.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	3 960	-	-	20 173	SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 9iv		

➤ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabela 7-11. Indykatory katalogu kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Społeczny, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
9	109	100 000 000	9	01	219 653 781	9	01	93 731 570	9	01	9 129 370	9	03	15 000 000
9	112	102 653 781				9	02	75 742 683	9	05	23 524 411	9	05	25 000 000
9	113	17 000 000				9	03	50 179 528	9	07	187 000 000	9	06	219 653 781
												9	07	219 653 781

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 10. Wiedza i kompetencje

Wysokiej jakości edukacja, prowadzona od najmłodszych lat, uwzględniająca różne potrzeby i możliwości dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych, otwarta na wyzwania i gotowa na usuwanie barier w dostępie – to niezbędna podstawa budowania społeczeństwa małopolskiego dobrze wykształconego, z kompetencjami opartymi na indywidualnych predyspozycjach oraz jednocześnie z umiejętnością dostosowania do zmieniających się warunków i pojawiających się potrzeb na rynku pracy. **Głównym celem osi priorytetowej jest rozwój kapitału intelektualnego mieszkańców jako podstawa budowania silnej pozycji regionu.** Interwencje zaplanowane w tej osi priorytetowej są zgodne z celem szczegółowym sformułowanym w UP w obszarze edukacji: lepsze kompetencje kadr gospodarki.

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami:

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	EFS
	10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	EFS
	10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.	EFS

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Społeczny
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są działania w ramach następujących obszarów interwencji:

☛ **Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie**

Priorytet inwestycyjny 10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Cel szczegółowy	<p>1. Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego</p> <p>2. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz rozwój umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach</p>
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Oczekiwany efektem w odniesieniu do wychowania przedszkolnego będzie przede wszystkim utworzenie nowych miejsc przedszkolnych i objęcie jak największej ilości dzieci zajęciami dodatkowymi. Natomiast w odniesieniu do interwencji skierowanej do szkół oczekiwany efektem będzie utrzymanie wysokich wyników nauczania oraz przygotowanie uczniów do kolejnych etapów uczenia i w konsekwencji lepszej adaptacyjności na rynku pracy.

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego.														
1.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2	stąbiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	57	%	2012	-	-	70 %	badanie ewaluacyjne/dane	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania

	lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS												statystyczne	
Cel szczegółowy 2: .Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach														
1.	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu	stąbiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	85	%	2012	-	-	85 %	SL 2014	corocznie
2.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	stąbiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	100	%	2014	-	-	100 %	SL 2014	corocznie
3.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	stąbiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	50	%	2010	-	-	50 %	SL 2014	corocznie
4.	Liczba szkół w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	stąbiej rozwinięte	szt.	n/d	-	-	100	%	2014	-	-	100 %	SL 2014	corocznie

5.	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	słabiej rozwinięte	os.	n/d	-	-	30	%	2012	-	-	30	badanie ewaluacyjne/dane statystyczne	co najmniej 2-krotnie w okresie programowania
----	---	--------------------	-----	-----	---	---	----	---	------	---	---	----	---------------------------------------	---

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego 1. *Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego*, realizowane będą przedsięwzięcia, w zakresie:

- wsparcia istniejących i/lub nowotworzonych placówek przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego, które przyczyni się w szczególności do zwiększenia ilości miejsc, w tym: działania wyrównujące szanse dzieci ze szczególnymi potrzebami (w tym dzieci z niepełnosprawnościami), przyczyniające się do pełniejszego ich udziału w edukacji przedszkolnej oraz działania z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych.

Przewidywana alokacja ze środków EFS na wsparcie edukacji przedszkolnej to ponad 42 mln EUR.

W ramach celu szczegółowego 2. *Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach*, realizowane będą przedsięwzięcia w zakresie:

- rozwijania u dzieci i młodzieży kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy)
- wykorzystania nowoczesnych narzędzi i technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz cyfrowych w nauczaniu, a także nauczania opartego na metodzie eksperymentu, w tym realizacja wsparcia w zakresie przedsięwzięcia Małopolska Chmura Edukacyjna w obszarze kompetencji ogólnych (także dla uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe)
- działań związanych z poradnictwem i doradztwem edukacyjno- zawodowym
- wsparcia dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami, w tym dla dzieci i młodzieży z uzdolnieniami oraz z niepełnosprawnościami, uwzględniające

zindywidualizowane podejście do uczniów oraz wykorzystanie wsparcia stypendialnego

- rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych kadr wspieranych placówek (w tym nauczycieli kształcenia ogólnego w szkołach zawodowych w ramach realizacji przedsięwzięcia Małopolska Chmura Edukacyjna), w szczególności w zakresie wykorzystania nowoczesnych narzędzi oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, nauczania w obszarze przedmiotów przyrodniczych oraz pracy metodą eksperymentu.

Dopuszcza się uzupełnienie luk w zakresie niezbędnej infrastruktury przy wykorzystaniu mechanizmu cross-financingu pod warunkiem że jest to konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i jest bezpośrednio z nim związane.

Projekty związane z wyposażeniem pracowni TIK („Cyfrowa szkoła”) oraz pracowni przedmiotowych będą komplementarne z zajęciami dodatkowymi dla uczniów oraz doskonaleniem nauczycieli finansowanymi ze środków publicznych (w tym EFS), a łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu do pracowni nie przekroczy 30% alokacji na PI 10i (włączając cross-financing).

W związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi szkół gimnazjalnych w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego 10i skierowanych do szkół gimnazjalnych, które zostaną zlikwidowane w związku z reformą, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze wychowania przedszkolnego oraz edukacji ogólnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, co do zasady, **potencjalnymi beneficjentami są wszystkie podmioty** z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych). Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów dopuszcza się możliwość dookreślania/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Główne grupy docelowe w tym obszarze to:

W ramach celu szczegółowego 1:

- dzieci w wieku przedszkolnym (w tym z niepełnosprawnościami) oraz ich rodzice/opiekunowie
- kadra placówek prowadzących wychowanie przedszkolne

W ramach celu szczegółowego 2:

- dzieci i młodzież ucząca się w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie ogólne
- kadra szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne

- opiekunowie i rodzice dzieci i młodzieży ze wspieranych szkół i placówek
- dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami
- nauczyciele i uczniowie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w ramach wsparcia realizowanego z obszaru kompetencji ogólnych w zakresie przedsięwzięcia Małopolska Chmura Edukacyjna

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie wychowania przedszkolnego oraz edukacji ogólnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu edukacji przedszkolnej przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa) oraz zintegrowanych inwestycji terytorialnych (instrument dedykowany interwencji w ramach Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego – obszaru strategicznej interwencji państwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej oraz pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Zgodnie z Umową Partnerstwa podstawowym trybem wyboru projektów do dofinansowania będzie tryb konkursowy. Zastosowanie trybu pozakonkursowego będzie ograniczało się wyłącznie do uzasadnionych przypadków obejmujących realizację lub koordynację zadań określonych w przepisach prawnych mających zastosowanie do danego podmiotu lub grupy podmiotów.

Przewiduje się zastosowanie trybu pozakonkursowego w zakresie:

- koordynacji działań dotyczących realizacji w województwie programu wspierającego dzieci uzdolnione. Pozakonkursowy charakter projektu pozwoli na lepsze wykorzystanie narzędzi służących diagnozowaniu uzdolnień oraz wsparciu uczniów w rozwijaniu uzdolnień z zakresu kompetencji kluczowych m.in. w formule pozaszkolnych zajęć w Centrach Wspierania Uczniów Uzdolnionych. Skoordynowanie tych działań na poziomie województwa ułatwi także współpracę oraz wsparcie nauczycieli/szkół w zakresie pracy z uczniem zdolnym, a także pozwoli na dotarcie z działaniami do dużej ilości uczniów oraz szkół. Projekt uwzględnia również realizację części przedsięwzięć w formie grantów dla szkół. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa;
- koordynacji działań obejmujących wsparciem szkoły ponadgimnazjalne w regionie, które służyć będą wykreowaniu innowacyjnego środowiska wsparcia procesów edukacyjnych technologiami TIK bazującego na modelu chmurowym oraz wysokiej jakości komunikacji multimedialnej. Projekt pozakonkursowy skupiał się będzie na inicjowaniu oraz

koordynowaniu współpracy szkół wyższych z terenu województwa ze szkołami ponadgimnazjalnymi, a także na programowych i metodycznych aspektach całego przedsięwzięcia. Ogólnoregionalny charakter projektu pozwoli na szerokie wykorzystanie sprzętu, narzędzi oraz technologii, którymi dysponują uczelnie przez różne szkoły w regionie oraz na upowszechnienie nowoczesnych metod pracy z uczniami. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa w partnerstwie ze szkołami wyższymi;

- realizacji regionalnego programu stypendialnego dla uczniów zdolnych. Projekt stanowi część szerszej strategii dotyczącej wspierania talentów w regionie, a swoim zasięgiem obejmował będzie całe województwo. Jest on komplementarny do ww. programu wspierającego dzieci uzdolnione. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa.

W odniesieniu do interwencji **w zakresie edukacji przedszkolnej** planowane jest **wykorzystanie przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego oraz zintegrowanych interwencji terytorialnych.**

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów. Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Kryteria wyboru projektów uwzględnią będą m.in. szczególne potrzeby dzieci i młodzieży (w tym z rodzin wielodzietnych), likwidację barier w systemie edukacji, które powodują nierówny do niej dostęp i ograniczają swobodę w wyborze ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej oraz będą się przyczyniać do realizacji przedsięwzięć w szczególny sposób przyczyniających się do zwiększenia jakości i efektywności edukacji w regionie. Kryteria będą też narzędziem elastycznego reagowania na zmiany oraz pojawiające się potrzeby.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
Cel 1. Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego									
1.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	10 410	SL 2014	corocznie
2.	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	45 000	SL 2014	corocznie
Cel 2. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach									
1.	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	54 000	SL 2014	corocznie
2.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	9860	SL 2014	corocznie
3.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	2600	SL 2014	corocznie
4.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	230	SL 2014	corocznie
5.	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	230	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie**

Priorytet inwestycyjny 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

Cel szczegółowy	Podwyższanie kompetencji osób dorosłych, w tym w szczególności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Oczekiwanym efektem planowanej interwencji będzie zwiększenie ilości osób, które nabyły kompetencje, dające możliwość m.in. zatrudnienia, lub podniesienia warunków i komfortu wykonywanej pracy, szczególnie wśród osób o niskich kwalifikacjach oraz osób 50 +.

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy: Podwyższanie kompetencji osób dorosłych, w tym w szczególności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.														
1.	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	słabiej rozwinięte	os.	n/d			50%	%	n/d	-	-	50%	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły	słabiej rozwinięte	os.	n/d			35%	%	n/d	-	-	35%	SL 2014	corocznie

	kompetencje po opuszczeniu programu											
3.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	słabiej rozwinięte	os.	n/d	33%	%	n/d	-	-	33%	SL 2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego *Podwyższanie kompetencji osób dorosłych, w tym w szczególności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy*, realizowane będą przedsięwzięcia, w zakresie rozwoju poradnictwa i kształcenia całościowego – obejmujące m.in.:

- rozwijanie kompetencji i umiejętności osób dorosłych w kontekście przede wszystkim funkcjonowania na rynku pracy poprzez:
 - szkolenia/kursy/studia podyplomowe/kształcenie w formach szkolnych w szczególności w zakresie kompetencji kluczowych tj., ICT oraz języki obce, a także innych kwalifikacji i kompetencji,
 - usługi z zakresu poradnictwa zawodowego i planowania własnej kariery,
 - działania z zakresu potwierdzania kwalifikacji.

Działania promocyjne będą mogły być realizowane jedynie jako element szerszego projektu obejmującego wsparcie dla osób.

Z uwagi na zobowiązanie władz polskich w zakresie wypełnienia warunkowości ex-ante nr 10.3, zawarte w PO WER, prowadzenie działań w ramach PI 10iii nadzorowanych przez IZ RPO Województwa Małopolskiego jest uzależnione od wypełnienia tych zobowiązań na szczeblu ogólnokrajowym przez IZ PO WER.

Dopuszcza się uzupełnienie luk w zakresie niezbędnej infrastruktury przy wykorzystaniu mechanizmu cross-financingu pod warunkiem że jest to konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i jest bezpośrednio z nim związane.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze kształcenia całościowego, co do zasady, potencjalnymi beneficjentami są wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych). Jednocześnie,

w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Główne grupy docelowe w tym obszarze to:

- osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane podniesieniem/zmianą/nabyciem nowych umiejętności/kompetencji lub potwierdzeniem/uzyskaniem kwalifikacji, w tym osoby z niepełnosprawnościami, osoby powyżej 50 r. ż. oraz osoby z niskimi kwalifikacjami.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie kształcenia całościowego objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego uzasadnione jest kompleksowym charakterem planowanego wsparcia. Ścieżka wsparcia osoby zainteresowanej podniesieniem/ zmianą kompetencji/ umiejętności/ kwalifikacji będzie się opierała na zindywidualizowanym podejściu do klienta. Będzie ona prowadzić od doradcy zawodowego do usługi rozwojowej w postaci szkolenia/kursu/potwierdzenia posiadanych kwalifikacji w zakresie kompetencji kluczowych, tj. ICT oraz języków obcych, a także innych kompetencji w zakresie których możliwe jest uzyskanie potwierdzenia kwalifikacji ogólnie uznanym certyfikatem. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa – Wojewódzki Urząd Pracy.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów. Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do: realizacji przedsięwzięć w szczególności przyczyniających się do zwiększenia jakości i efektywności kształcenia w regionie, kierunkowania wsparcia, w szczególności do

osób z niskimi kwalifikacjami oraz osób w wieku 50+, konieczności uwzględniania szczególnych potrzeb osób dorosłych uczestniczących w kształceniu oraz likwidacji barier, które powodują nierówny dostęp do kształcenia i ograniczają swobodę w wyborze ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej. Kryteria będą też narzędziem elastycznego reagowania na zmiany oraz pojawiające się potrzeby.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik (EFS) WLWK 2014 oraz wskaźniki specyficzne dla programu	Jednostka pomiaru	fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
Cel Podwyższanie kompetencji osób dorosłych, w tym w szczególności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy									
1.	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	25 570	SL 2014	corocznie
2.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	3830	SL 2014	corocznie
3.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	16 620	SL 2014	corocznie

➔ **Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie**

Priorytet inwestycyjny 10iv Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Cel szczegółowy	1. Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego 2. Podwyższanie kompetencji zawodowych osób dorosłych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Oczekiwanym efektem planowanej interwencji będzie umożliwienie uczniom nabycia kompetencji oraz potwierdzenia kwalifikacji zawodowych niezbędnych na dalszej drodze edukacyjno-zawodowej poprzez stworzenie adekwatnie do zmieniających się warunków demograficznych oraz potrzeb na rynku pracy efektywnej sieci szkół i placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego (sieć centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego).

Tabela 4. Wspólne wskaźniki rezultatu dla których ustalono wartość docelową oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalenia celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O			M	K	O		
Cel szczegółowy 1: Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego														
1.	Liczba osób które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	słabiej rozwinięte	os.	n/d	33			%	2014	-	-	33	SL 2014	corocznie
2.	Liczba szkół i placówek kształcenia	słabiej rozwinięte	szt.	n/d	100			%	2014	-	-	100	SL 2014	corocznie

	zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS											
3.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	słabiej rozwinięte	os.	n/d	80	%	2012	-	-	80	badanie ewaluacyjne	co najmniej 4-krotnie w okresie programowania.
4.	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu	słabiej rozwinięte	os.	n/d	85	%	2012	-	-	85	SL 2014	corocznie
Cel szczegółowy 2: Podwyższanie kompetencji zawodowych osób dorosłych												
4.	Liczba osób które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	słabiej rozwinięte	os.	n/d	50	%	2010	-	-	50	SL 2014	corocznie

Opis przedsięwzięć planowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego

W ramach celu szczegółowego 1. *Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego* realizowane będą przedsięwzięcia, w zakresie rozwoju oferty szkolnictwa zawodowego – obejmujące:

- tworzenie Centrów Kompetencji Zawodowych oraz rozwijanie oferty szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe poprzez:
 - realizację kompleksowego wsparcia szkół zawodowych w zakresie podnoszenia kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych oraz przygotowania zawodowego uczniów,

- poprawę jakości prowadzonego kształcenia zawodowego, w tym zwłaszcza realizacja kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanego w miejscu pracy,
- interwencje przyczyniające się do zwiększonego i pełnego udziału młodzieży ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami w edukacji zawodowej.

Dodatkowo w trybie pozakonkursowym realizowane będą działania z zakresu:

- doradztwa zawodowego oraz orientacji zawodowej – elementy doradztwa, m.in. ukierunkowane na aktywne poszukiwanie pracy, możliwość skorzystania z usług doradcy zawodowego,
- wzmocnienia współpracy szkół zawodowych ze szkołami wyższymi.

Działania zaplanowane w ramach PI 10iv RPO realizowane będą (o ile to możliwe) we współpracy z instytucjami z otoczenia społeczno-gospodarczego szkoły, w tym pracodawcami/przedsiębiorcami. Staże lub praktyki zawodowe dla uczniów będą obligatoryjnym elementem projektów realizowanych w tym obszarze.

Działania będą uwzględniały obszary/sektory/branże szybkiego wzrostu oraz regionalne inteligentne specjalizacje.

Działania promocyjne będą mogły być realizowane jedynie jako element szerszego projektu obejmującego wsparcie dla uczniów.

Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji PI 10iv (włączając cross-financing). Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródk okresowego programu lub wcześniej – w momencie zaistnienia właściwych przesłanek/ uzasadnienia.

Instytucja Zarządzająca planując wsparcie w PI 10iv dokonuje analizy potrzeb szkół zawodowych pod kątem wyzwań regionalnego rynku pracy. Wsparcie w zakresie zakupu wyposażenia w 10iv realizowane jest w oparciu o powyższą analizę.

W ramach celu szczegółowego 2. *Podwyższanie kompetencji zawodowych osób dorosłych* realizowane będą przedsięwzięcia obejmujące:

- rozwijanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych w ramach pozaszkolnych form kształcenia
- działania z zakresu potwierdzania kwalifikacji.

Dopuszcza się uzupełnienie luk w zakresie niezbędnej infrastruktury przy wykorzystaniu mechanizmu cross-finansingu pod warunkiem, że jest to konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i jest bezpośrednio z nim związane.

W związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi Zasadniczych Szkół Zawodowych, w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego 10iv skierowanych do Zasadniczych Szkół Zawodowych, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

W obszarze szkolnictwa zawodowego, co do zasady, potencjalnymi beneficjentami są wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych). Jednocześnie, w innych dokumentach programowych lub na poziomie kryteriów wyboru projektów dopuszcza się możliwość dookreślenia/zawężania grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów.

Główne grupy docelowe w tym obszarze to:

W ramach celu szczegółowego 1:

- młodzież ucząca się w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe
- kadra szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne
- opiekunowie i rodzice młodzieży z wspieranych szkół i placówek
- uczniowie klas gimnazjalnych, (w tym po przekształceniu funkcjonujących w innych niż gimnazja typach szkół na podstawie reformy systemu oświaty) i szkół podstawowych kl. 7-8 utworzonych na podstawie reformy systemu oświaty⁵³
- młodzież ze specjalnymi potrzebami, w tym w szczególności osoby z niepełnosprawnościami.

W ramach celu szczegółowego 2:

- osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane podniesieniem/zmianą/nabyciem nowych umiejętności/kompetencji lub potwierdzeniem/uzyskaniem kwalifikacji zawodowych.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie szkolnictwa zawodowego objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a działania realizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu szkolnictwa zawodowego przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa) oraz zintegrowanych

⁵³ Reforma systemu oświaty na podstawie: ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017r., poz. 59), ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 60).

inwestycji terytorialnych (instrument dedykowany interwencji w ramach Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego – obszaru strategicznej interwencji państwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **konkursowej oraz pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów**.

Zgodnie z Umową Partnerstwa podstawowym trybem wyboru projektów do dofinansowania będzie tryb konkursowy. Zastosowanie trybu pozakonkursowego podyktowane jest koniecznością koordynacji zadań związanych z kształceniem zawodowym w regionie tak, aby możliwe było podniesienie jakości nauczania z wykorzystaniem sieci wysokiej jakości Centrów Kompetencji Zawodowych (jednostki o największym potencjale technodydaktycznym), które będą bazą dydaktyczną dla szkół zawodowych w regionie i oferowały będą możliwość nauki zawodu w warunkach możliwie zbliżonych do rzeczywistych warunków pracy. Projekt pozakonkursowy będzie obejmował działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz działania z zakresu orientacji zawodowej skierowane przede wszystkim do gimnazjalistów. Projekt będzie się koncentrował na koordynacji procesu przemian w zakresie szkolnictwa zawodowego w regionie oraz na inicjowaniu współpracy i wspomaganiu szkół w tworzeniu partnerstw z przedsiębiorcami, a także wspomaganiu procesu nauczania z wykorzystaniem potencjału szkół wyższych w ramach modelu chmurowego (komplementarnie w stosunku do PI 10i). Dodatkowo, w ramach projektu utworzone zostaną Centra Kompetencji na bazie szkół dla których organem prowadzącym jest Województwo Małopolskie. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego planowane jest w ramach 2 celu szczegółowego w zakresie rozwijania kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych w systemie podmiotowego finansowania usług. Projekt pozakonkursowy będzie projektem komplementarnym do realizowanego w ramach PI 10iii, gdzie osoby objęte bilansem kompetencji mogą podnieść swoje kompetencje/kwalifikacje ogólne/przekrojowe. Natomiast wszelkie braki w zakresie kompetencji/kwalifikacji zawodowych będą możliwe do wsparcia w PI 10iv. Beneficjentem projektu będzie samorząd województwa.

W odniesieniu do interwencji **w zakresie szkolnictwa zawodowego**, planowane jest **wykorzystanie przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego oraz zintegrowanych interwencji terytorialnych**.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów. Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak:

obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Jednocześnie wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się w sposób wymierny m.in. do powstania racjonalnej sieci kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym przyczyniającej się do efektywnego wykorzystania zasobów i bazy techno-dydaktycznej szkół i placówek, podniesienia jakości nauczania i oparciu go w głównej mierze na praktycznej nauce zawodu, konieczności uwzględnienia szczególnych potrzeb młodzieży uczestniczącej w kształceniu oraz likwidacji barier, które powodują nierówny dostęp do kształcenia i ograniczają swobodę w wyborze ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej. Kryteria będą też narzędziem elastycznego reagowania na zmiany oraz pojawiające się potrzeby.

Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Nie dotyczy.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	fundusze	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
					M	K	O		
Cel 1. Zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego									
1.	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	31 820	SL 2014	corocznie
2.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	14 000	SL 2014	corocznie
3.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	180	SL 2014	corocznie
4.	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	25	SL 2014	corocznie
5.	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	2 000	SL 2014	corocznie
Cel 2. Podwyższanie kompetencji zawodowych osób dorosłych									
1.	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	os.	EFS	słabiej rozwinięte	-	-	14 780	SL 2014	corocznie

➤ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	L.p.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
							M	K	O	M	K	O		
10	wskaźnik finansowy	1.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EF S	stąbiej rozwinięte	26 000 000	-	-	255 619 832	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach		
10	wskaźnik produktu	2.	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie.	os.	EF S	stąbiej rozwinięte	11 300	-	-	56 000	SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 10i		
10	wskaźnik produktu	3.	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie.	szt.	EF S	stąbiej rozwinięte	4	-	-	25	SL 2014	podstawowy wskaźnik produktu dla PI 10iv		

➔ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatywny katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej zawiera poniższa tabela.

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Społeczny, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
10	115	100 776 857	10	01	217 276 857	10	01	73 874 131	10	01	24 870 630	10	05	33 000 000
10	117	20 000 000				10	02	76 046 900	10	05	82 475 589	10	06	217 276 857
10	118	96 500 000				10	03	67 355 826	10	07	109 930 638	10	07	217 276 857

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➔ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej

Istnienie zdegradowanych, zaniedbanych i odizolowanych obszarów, na których często występuje zjawisko wykluczenia społecznego, powoduje konieczność podjęcia działań służących poprawie spójności społecznej i terytorialnej. W tym celu przewiduje się przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej i przestrzennej w oparciu o programy rewitalizacji, które będą wspierane z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Obszary do rewitalizacji zostaną wyznaczone na podstawie kryteriów społecznych, przestrzennych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych. Działania inwestycyjne z EFRR powinny być podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i służyć realizacji celów tematycznych EFS. W ramach niniejszej osi **wspierane będą projekty właściwe dla EFRR**, natomiast, mając na uwadze bezpośrednią współzależność pomiędzy działaniami infrastrukturalnymi i działaniami służącymi rozwojowi sfery społecznej na rewitalizowanych obszarach oraz dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności pomiędzy działaniami społecznymi i infrastrukturalnymi na rewitalizowanych obszarach, **wsparcie dla projektów społecznych będzie prowadzone w ramach PI 8i, 8iv, 9i, 9iv, 10i finansowanych z EFS** w odpowiednich osiach priorytetowych. Takie podejście umożliwi:

- powiązanie inwestycji infrastrukturalnych z realizacją działań mających na celu integrację społeczną,
- realizację działań inwestycyjnych jedynie w przypadkach, kiedy służą one rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych,
- koordynację czasową w procesie wyboru do finansowania wiązki wybranych typów interwencji wspieranych środkami obu funduszy.

Kompleksowa rewitalizacja przyczyni się do włączenia społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane, tym samym podejmowane w ramach osi działania wpłyną na realizację celów szczegółowych UP. Ponadto, w ramach innych osi priorytetowych programu możliwe będzie wsparcie działań o charakterze rewitalizacyjnym, finansowanych ze środków EFRR, zwłaszcza w zakresie tworzenia i rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenach typu *brownfield*, podnoszenia efektywności energetycznej budynków oraz rekultywacji terenów zdegradowanych na cele środowiskowe.

Mając na uwadze powyższe, **głównym celem osi priorytetowej jest ograniczenie problemów społecznych w miastach i na obszarach wiejskich.**

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami:

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są działania w ramach następującego obszaru interwencji:

<p>☛ Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją</p> <p>Priorytet inwestycyjny 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich</p>
--

Cel szczegółowy	Ograniczone problemy społeczne w miastach i na obszarach wiejskich
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Przeprowadzenie kompleksowej rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej i przestrzennej w oparciu o programy rewitalizacji służyć będzie poprawie spójności społecznej i terytorialnej obszarów peryferyjnych i zdegradowanych. Przyczyni się także do włączenia społecznego i zawodowego ich mieszkańców. Jednocześnie działania te prowadzić będą do wyprowadzenia tych obszarów ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do rozwoju. Wsparte operacje będą prowadzić do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych.

	W ramach niniejszego PI wspierane będą projekty właściwe dla EFRR, natomiast wsparcie dla projektów społecznych będzie prowadzone w ramach PI 8i, 8iv, 9i, 9iv, 10i finansowanych z EFS w odpowiednich osiach priorytetowych.
--	---

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym	%	słabiej rozwinięte	15,8	2013	15,21	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem:

Zakres wsparcia obejmować będzie rewitalizację miast oraz odnowę obszarów wiejskich w wymiarze fizycznym poprzez realizację działań inwestycyjnych, mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne tych obszarów.

Interwencja w tym obszarze obejmować będzie realizację projektów dotyczących:

- przestrzeni publicznej,
- obiektów użyteczności publicznej,
- działań prowadzących do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów,
- zabudowy mieszkaniowej (wyłącznie w zakresie dotyczącym części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, chyba, że audyt energetyczny wykaże potrzebę ingerencji w substancję budynku w szerszym zakresie) – projekty z zakresu mieszkalnictwa powinny uwzględniać, o ile jest to zasadne i możliwe, modernizację energetyczną budynków,
- lokalnej infrastruktury społecznej takiej jak: placówki oferujące wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży, obiekty rekreacyjne, obiekty infrastruktury kulturalnej, obiekty, w których świadczone są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne,
- inwestycje drogowe zapewniające lub polepszające dostępność rewitalizowanego obszaru, jako niezbędny i niedominujący element projektu.

Maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych projektu w zakresie kultury nie może przekroczyć 2 mln EUR.

Działania inwestycyjne będą służyć rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Podjęta interwencja przyczyni się do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego poprzez wzmocnienie potencjału placówek świadczących zróżnicowane usługi społeczne, na które zapotrzebowanie zostało zidentyfikowane na obszarach problemowych. Istotne będzie także prowadzenie działań mających na celu aktywizację gospodarczą rewitalizowanych obszarów. Wpływ na osiągnięcie celu będą również miały operacje dotyczące szeroko pojętej estetyzacji, zarówno przestrzeni publicznych, jak i budynków mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej – poprzez poprawę jakości życia. Uzupełniająco oddziaływać będą elementy przedsięwzięć w zakresie polepszenia dostępności obszarów objętych procesami rewitalizacji.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
2. jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
3. instytucje kultury
4. osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki
5. partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)
6. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
7. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
8. parki narodowe i krajobrazowe
9. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
10. inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
11. szkoły wyższe
12. przedsiębiorcy, w szczególności:
 - a) przedsiębiorcy – właściciele nieruchomości na obszarze rewitalizacji
 - b) przedsiębiorcy działający w partnerstwie/porozumieniu z jednostkami samorządu terytorialnego
13. administracja rządowa

Grupę docelową wsparcia stanowić będą mieszkańcy rewitalizowanych obszarów.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Terytorialny obszar realizacji

Przedsięwzięcia w zakresie rewitalizacji **obszarów miejskich** lokalizowane będą na obszarach miejskich (w miastach powyżej 5 tysięcy mieszkańców). W odniesieniu do planowanego

zakresu wsparcia, zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji: **Miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie wyodrębnienie odrębnej alokacji finansowej dla wsparcia obszarów miejskich wymagających rewitalizacji, przy jednoczesnym zastosowaniu mechanizmów komplementarności działań finansowanych z EFRR i EFS. Dodatkowo zastosowane zostaną preferencje dla miast powiatowych oraz miast powyżej 15 tysięcy mieszkańców.

Przedsięwzięcia w zakresie odnowy **obszarów wiejskich** lokalizowane będą na obszarach wiejskich (i miastach do 5 tysięcy mieszkańców). W odniesieniu do planowanego zakresu wsparcia, zidentyfikowany został Obszar Strategicznej Interwencji: **Obszary wiejskie, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe**. Mechanizmem promującym wsparcie powyższego OSI będzie zastosowanie na etapie wyboru – preferencji dla obszarów o najniższym poziomie dostępności do usług publicznych. Jednocześnie zastosowany zostanie mechanizm komplementarności działań finansowanych z EFRR i EFS. Ponadto, znaczna część OSI „Obszary zagrożone skumulowanymi problemami społecznymi” w wymiarach: bezrobocie, ubóstwo, wykształcenie, poziom przedsiębiorczości jest zlokalizowana na obszarach wiejskich.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

W odniesieniu do przedsięwzięć w zakresie rewitalizacji miast i odnowy **obszarów wiejskich**, planowane jest wykorzystanie przede wszystkim trybu **konkursowego**. Wspierane będą wyłącznie projekty wynikające z dokumentów planistycznych z zakresu rewitalizacji miast oraz odnowy obszarów wiejskich, dla których IZ wskaże minimalne wymogi jakościowe.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów programu oraz szerzej nakreślonych celów strategicznych wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, z uwzględnieniem celów specyficznych dla poszczególnych priorytetów inwestycyjnych.

Wprowadzanie kryteriów wyboru projektów przyczyni się m.in. do:

- zagwarantowania realizacji kompleksowych przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej;
- zapewnienia odpowiedniej efektywności, skuteczności i trwałości udzielanego wsparcia.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na

zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Ponadto w procedurze wyboru projektów pod uwagę będą brane następujące uwarunkowania:

- obszary do rewitalizacji zostaną wyznaczone na podstawie kryteriów społecznych, przestrzennych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych
- przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą w oparciu o lokalne dokumenty prezentujące uporządkowany plan takich działań. Dokumenty te opracowywane będą zgodnie z wymogami przedstawionymi przez IZ
- komplementarność na obszarze objętym procesami rewitalizacji i odnowy z działaniami finansowanymi z EFS
- wszystkie wspierane projekty powinny uwzględniać dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- promowane będą projekty przewidujące wysokie standardy efektywności energetycznej i oszczędności energii.

Operacje obejmujące instrumenty finansowe zostaną wybrane przez Instytucję Zarządzającą w oparciu o wyniki oceny ex-ante, o której mowa w art. 37 rozporządzenia ogólnego. Instytucja Zarządzająca wybierze podmiot /podmioty wdrażające instrumenty finansowe (beneficjenta operacji) po podjęciu decyzji o wniesieniu wkładu do instrumentu / instrumentów finansowych.

Realizowane inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony (zapis wprowadzony w ramach przeglądu śródkresowego).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Biorąc pod uwagę rodzaj wspieranej w ramach priorytetu inwestycyjnego działalności, przewiduje się wykorzystanie przede wszystkim wsparcia dotacyjnego. Jednakże, w przypadku działań, które są potencjalnie opłacalne finansowo, rozpatrzone zostanie przez IZ ewentualne wykorzystanie instrumentów finansowych. Każdorazowo decyzja o skorzystaniu z mechanizmu instrumentów finansowych, poprzedzona zostanie oceną ex-ante, zgodnie z art. 37 rozporządzenia ogólnego.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	229	SL 2014	corocznie
2.	(37) Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	os.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	800 000	SL 2014	corocznie
3.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	290	SL 2014	corocznie

➔ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
11	Wskaźnik produktu 1	1.	WP1: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	EFRR	słabiej rozwinięte	0	229	SL 2014	powiązane ze wskaźnikami produktu typu projektów obejmują 100% alokacji osi priorytetowej
11	KEW powiązany z WP 1	2.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	ha	EFRR	słabiej rozwinięte	70	n/d	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 1

11	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFR	słabiej rozwinięte	19 078 987	204 598 257	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach
----	--------------------	----	--	-----	-----	--------------------	------------	-------------	---------	--

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

➔ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatory katalogu kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Społeczny, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€	OP	Kod	€
11	054	30 000 000	11	01	143 908 518	11	01	90 000 000	11	05	173 908 518			
11	055	143 908 518	11	04	30 000 000	11	02	45 000 000	11					
						11	03	38 908 518						

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➔ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 12. Infrastruktura społeczna

W ramach osi priorytetowej prowadzona będzie interwencja na rzecz rozwoju wybranych kategorii infrastruktury społecznej, tj. infrastruktury ochrony zdrowia oraz infrastruktury edukacyjnej, umożliwiającej realizację wysokiej jakości usług publicznych w obszarze zdrowia i edukacji.

Zapobieganie wykluczeniu społecznemu wiąże się w istotny sposób z zapewnieniem dostępu do usług zdrowotnych. W nawiązaniu do Umowy Partnerstwa, brak lub ograniczenie dostępu do tych usług powoduje często pogorszenie zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, w tym do podjęcia i utrzymania zatrudnienia, co jest bezpośrednio powiązane z możliwością wystąpienia zjawiska ubóstwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie działań w tym obszarze poprawiających dostępność i jakość deficytowych usług zdrowotnych w dziedzinach zidentyfikowanych na poziomie krajowym i regionalnym.

Wsparcie infrastruktury edukacyjnej, w wąskim, wyspecyfikowanym zakresie, wynika ze zdiagnozowanego braku w Małopolsce, regionie o silnej pozycji naukowej, ośrodka popularyzowania nauki i innowacji. Podjęte zostaną działania służące powołaniu jednostki edukacyjnej, która wpłynie na podniesienie kompetencji mieszkańców w zakresie nauki i innowacji. Doprowadzi to do powstania ośrodka prowadzącego w sposób systemowy działalność edukacyjną o charakterze poznawczo-rozwojowym i proinnowacyjnym.

Mając na uwadze powyższe, **głównym celem osi priorytetowej jest zwiększona dostępność do wybranych usług społecznych w zakresie ochrony zdrowia i edukacji.**

Powiązanie osi priorytetowej z CT, PI i funduszami

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Fundusz
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	EFRR
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10a Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	EFRR

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem
Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów (w stosownych przypadkach)	nie dotyczy

W ramach osi priorytetowej planowane są następujące obszary wsparcia:

<p>➔ Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją</p> <p>Priorytet inwestycyjny 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p>

Cel szczegółowy	Zwiększona dostępność i jakość usług zdrowotnych w regionie
<p>Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii</p>	<p>Działania mające na celu włączenie społeczne oraz przeciwdziałanie ubóstwu mogą być realizowane również poprzez inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia. Realizowane działania odpowiadać będą na realne potrzeby pacjentów, albowiem planowana interwencja wynika z Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 oraz Programu Strategicznego Ochrona Zdrowia, stanowiącego ramy dla polityki zdrowotnej w Małopolsce. Z tego też względu wsparcie zostanie skierowane w dziedziny ochrony zdrowia, które mają istotny wpływ na zdolność do zatrudnienia, poprawiają jakość lub dostępność do usług zdrowotnych i na tych terytoriach, w szczególności na obszarach, dla których wynika potrzeba poprawy sytuacji w celu zmniejszenia lub zapobiegania wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Wsparcie dla infrastruktury ochrony zdrowia nie może stanowić jedyne sposobu odpowiedzi na potrzeby pacjentów. W celu wsparcia trwałości całej interwencji będą one mogły być zaspokojone poprzez rozwój innowacji, tworzenie nowych produktów i usług, rozwój sektorów związanych z ochroną zdrowia, poprawę sprawności organizacyjnej i skuteczności oraz doskonalenie umiejętności pracowników, co jest niezbędne, aby wspierać trwałość całej interwencji.</p>

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok Bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Średnia długość pobytu chorego w szpitalach ogólnych	dni	słabiej rozwinięte	5,9	2013	5,6	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem:

Dokument pn. „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020” stanowi krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020.

Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągnięcia oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele *Policy Paper* w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i Programów Operacyjnych

Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków EFSI jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań).

Plan działań – bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględniający inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi) – zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów centralnych i regionalnych. Inwestycje będą realizowane wyłącznie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (publiczne i prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu.

Podjęmowane będą wyłącznie inwestycje zweryfikowane zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz faktycznym zapotrzebowaniem i dostępnością infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze z wykorzystaniem map zdrowotnych w opracowaniu przez Ministerstwo Zdrowia z zastrzeżeniem zasad opisanych w *Kierunkowych zasadach wyboru projektów*.

Na zasadach i w zakresie zgodnym z Policy Paper wspierane będą między innymi projekty polegające na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). Z uwagi na charakter świadczeń realizowanych w POZ, inwestycje prowadzone w ramach tego typu projektu mogą być ukierunkowane na wszystkie problemy zdrowotne dorosłych i dzieci rozwiązywane w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, przy czym powinny one przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej, z uwzględnieniem zintegrowanych form opieki środowiskowej. Komplementarnie w PO WER realizowane będą działania związane z doskonaleniem kompetencji lekarzy, w tym POZ. Zakres interwencji powinien wynikać z diagnozy lub danych ujętych w dostępnych rejestrach, wskazujących na potrzeby.

Rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, jest zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w *Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*.

Inwestycje EFRR nie powinny być ukierunkowane na duże instytucje o charakterze opiekuńczo-pobytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawodawstwem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, dzieci, osób starszych oraz psychicznie chorych.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem w zakresie inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia objęte zostaną interwencje dotyczące całego województwa, a inwestycje zlokalizowane będą w szczególności na obszarach miejskich.

Jednocześnie w odniesieniu do zaplanowanych działań z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym przewiduje się zastosowanie instrumentów rozwoju terytorialnego, tj. subregionalnego programu rozwoju (instrument dedykowany interwencji w ramach 5 subregionów funkcjonalnych – obszarów strategicznej interwencji województwa) oraz zintegrowanych inwestycji terytorialnych (instrument dedykowany interwencji w ramach Krakowa i jego obszaru funkcjonalnego Metropolia Krakowska – obszaru strategicznej interwencji państwa).

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

- (a) Projekty są kwalifikowalne jeśli są zgodne z Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań), uzgodnionym przez Komitet Sterujący, i jeśli zasadność ich realizacji wynika z map potrzeb. Projekty będą wybierane zgodnie z kryteriami wyboru opartymi na rekomendacjach określonych w Planie Działania.
- (b) Wydatki ponoszone w ramach projektów dotyczących infrastruktury w zakresie opieki szpitalnej (w tym przygotowanie i ponoszenie w ich ramach wydatków) mogą być certyfikowane po wprowadzeniu map potrzeb w dziedzinie medycyny oraz rodzaju świadczeń zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu.
- (c) W drodze wyjątku od warunku określonego w punkcie (b), inwestycje dotyczące infrastruktury w kontekście opieki koordynowanej mające na celu wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz środowiskowych form opieki (zarówno w kontekście deinstytucjonalizacji oraz tworzenia środowiskowych form opieki) mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu przez Komitet Sterujący Planu działań, pod warunkiem, że diagnoza lub dane w dostępnych rejestrach umożliwiają weryfikację zasadności ich realizacji.
- (d) Preferencyjnie traktowane będą projekty wspierające przeniesienie akcentów z usług wymagających hospitalizacji na rzecz POZ i AOS, jak również wspierające rozwój opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki.
- (e) Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne, chyba że ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.
- (f) Promowane będą projekty:
 - i. efektywne kosztowo i realizowane przez podmioty, które wykazują największą efektywność finansową,
 - ii. przewidujące działania konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych,

- iii. a także działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów leczniczych, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów.

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie **zarówno konkursowej ścieżki wyboru, jak i trybu pozakonkursowego**. Przyjmuje się, że w sytuacjach uzasadnionych przedmiotem i charakterem wsparcia, typem beneficjenta, jego monopolem kompetencyjnym lub przewidywaną liczbą planowanych przedsięwzięć i ich skalą, zastosowany zostanie **tryb pozakonkursowy**. W odniesieniu do działań dotyczących wsparcia infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym, planowane jest **wykorzystanie przede wszystkim specjalnego mechanizmu opartego na ścieżce subregionalnej, jako szczególnej formy trybu konkursowego**.

Tryb pozakonkursowy dotyczyć będzie najważniejszych przedsięwzięć z zakresu specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu regionalnym. Wybór ten uzasadniony jest faktem, że ta ścieżka wyboru projektów obejmować będzie inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o największym oddziaływaniu w skali regionu, realizowane przez szpital, którego podmiotem tworzącym jest publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego uzasadnione jest ze względu na:

- występowanie prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,
- uprzednie bezpośrednie zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, , projekty zidentyfikowane w strategii ZIT, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).

Dodatkowo, w odniesieniu do podmiotów leczniczych zlokalizowanych na terenie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, przewiduje się wykorzystanie specjalnego mechanizmu, tj. **zintegrowanej inwestycji terytorialnej**, opartej na formule negocjacji i uzgodnień gmin wchodzących w skład związku ZIT, pod warunkiem ujęcia danego zagadnienia w strategii ZIT – w tym przypadku **możliwe będzie zastosowanie trybu pozakonkursowego, w formule projektów strategicznych**.

Opracowując kryteria wzięte zostaną pod uwagę m.in. takie aspekty jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność. System wyboru projektów będzie

koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

1. w przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej – podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne)
2. w przypadku pozostałych projektów – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne).
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Uniwersytecki w Krakowie – w zakresie zidentyfikowanego projektu dużego.
4. jednostki samorządu terytorialnego będące podmiotami tworzącymi podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Grupę docelową wsparcia stanowią będą mieszkańcy regionu.

Na poziomie dokumentu uszczegóławiającego dookreślone zostaną grupy beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w ramach poszczególnych obszarów wsparcia.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Identyfikacja projektu dużego nie zwalnia projektodawcy od spełnienia wymogów dotyczących projektów z zakresu ochrony zdrowia przedstawionych w rozdziałach *Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem oraz Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania*.

W ramach priorytetu inwestycyjnego, na obecnym etapie prac zidentyfikowane zostało potencjalne zastosowanie projektów dużych, w zakresie wyposażenia w nowoczesny sprzęt medyczny nowej siedziby Szpitala Uniwersyteckiego Kraków-Prokocim. Planowane przedsięwzięcie jest inwestycją niezbędną dla zapewnienia mieszkańcom Małopolski odpowiedniego poziomu wysokospecjalistycznej opieki zdrowotnej. Prowadzić będzie do uzupełnienia metropolitalnych funkcji Krakowa w dziedzinie ochrony zdrowia, co pozwoli na świadczenie usług publicznych wyższego rzędu w tym zakresie.

Wsparcie w ramach regionalnego programu operacyjnego będzie komplementarne wobec planowanej wieloletniej inwestycji rządowej – głównego źródła finansowania budowy nowej siedziby szpitala. Inwestycja jest niezbędna dla Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie, zarówno ze względu na niemożność rozwoju bazy w dotychczasowej lokalizacji, będącej w znacznej mierze substancją zabytkową, jak i konieczność zapewnienia Szpitalowi infrastruktury odpowiadającej potrzebom medycyny XXI wieku.

Nowy Szpital Uniwersytecki Kraków-Prokocim stanowić będzie wieloprofilowy szpital specjalistyczny o najwyższym standardzie w zakresie ochrony zdrowia, który przejmie usługi świadczone obecnie przez Szpital Uniwersytecki w Krakowie. Przewidziano w nim działalność oddziałów o profilu zachowawczym i zabiegowym.

W nowej siedzibie szpitala będą realizowane funkcje lecznicze (komplementarność świadczeń wobec pozostałych jednostek opieki zdrowotnej w regionie oraz udzielanie świadczeń, które nie są dostępne u innych świadczeniodawców w Małopolsce), badawcze (komplementarność wobec badań prowadzonych przez pozostałe jednostki UJ CM) i dydaktyczne (komplementarność wobec pozostałej bazy dydaktycznej UJ CM).

Projekt zgodny jest z dokumentami strategicznymi:

- *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*
- *Program strategiczny Ochrona zdrowia*
- *Program strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020*
- *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*
- *Strategia Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*
- *Program Zdrowie na rzecz wzrostu gospodarczego, trzeci wieloletni program działań UE w dziedzinie zdrowia na lata 2014-2020*
- *Narodowy program zwalczania chorób nowotworowych*
- *Narodowy Program Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej*
- *Narodowy Program Wyrównywania Dostępności do Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego POLKARD*
- *Krajowy Program Badań*

Projekt realizuje cel szczegółowy PI w zakresie wskaźników produktu: Liczba wspartych podmiotów leczniczych – 1 (wartość zakładana dla RPO – 24), Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi – 3,3 mln, (wartość zakładana dla RPO – 3,3 mln; należy przyjąć, że projekt, ze względu na szeroki terytorialny zasięg oddziaływania szpitala, realizować będzie przywołany wskaźnik).

Wstępnie szacowana wartość kosztów kwalifikowalnych: 100 mln EUR (do doprecyzowania na dalszym etapie procedury zatwierdzenia dużego projektu).

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	24	SL 2014	corocznie
2.	(36) Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	os.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	3 300 000	SL 2014	corocznie

➤ **Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie**

Priorytet inwestycyjny 10a Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Cel szczegółowy	Ulepszony proces edukacji
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Podejmowana interwencja przyczyni się do popularyzowania wśród mieszkańców Małopolski, a w szczególności młodzieży szkolnej, kompetencji w zakresie nauki i innowacji, co doprowadzi do powstania ośrodka prowadzącego w sposób systemowy działalność edukacyjną o charakterze poznawczo-rozwojowym i proinnowacyjnym, powiązaną z popularyzowaniem wśród społeczeństwa różnych dziedzin nauki, w szczególności tych wpisujących się w obszary inteligentnej specjalizacji regionalnej. Interwencja w niniejszym PI wpłynie na rozwój usług edukacyjnych w regionie oraz rozwój kompetencji kluczowych wśród uczniów.

Tabela 3. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródła danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób odwiedzających instytucje paramuzealne	os.	słabiej rozwinięte	874 107	2013	1 000 000	GUS	corocznie
2.	W tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	os.	słabiej rozwinięte	151 763	2013	225 000	GUS	corocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które zostaną objęte wsparciem:

W ramach priorytetu inwestycyjnego realizowana będzie następująca grupa operacji:

- utworzenie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa do realizacji jedynie w przypadku udokumentowanego braku możliwości zaadaptowania istniejących obiektów, a także z uwzględnieniem trendu demograficznego.

Wsparciem objęte zostanie przedsięwzięcie dotyczące utworzenia regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji. Mając na uwadze wysoki potencjał sektora nauki w Małopolsce planowane jest wykreowanie infrastruktury służącej popularyzacji nauki i innowacji w formie instytucji kultury, prowadzącej w sposób systemowy działalność edukacyjną i kulturalną, w tym w szczególności o charakterze poznawczo-rozwojowym i proinnowacyjnym, powiązaną z popularyzowaniem wśród społeczeństwa szczególnie tych dziedzin nauki, które wpisują się w obszary inteligentnej specjalizacji regionalnej. Podejmowana interwencja przyczyni się także do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego poprzez popularyzowanie kompetencji w zakresie nauki i innowacji, czego rezultatem będzie wzmocnienie promocji skoncentrowanych w Małopolsce inicjatyw oraz instytucji związanych z sektorem naukowo-badawczym.

Powstanie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji służyć ma tworzeniu dogodnych warunków dla rozwoju uzdolnień i kreatywności mieszkańców Małopolski na każdym etapie kształcenia dzieci i młodzieży oraz w kontekście kształcenia ustawicznego osób dorosłych. Właściwe wykorzystanie kapitału intelektualnego oznacza potrzebę rozwoju nowych form kształcenia.

Wykorzystanie potencjału kreatywności mieszkańców regionu będzie możliwe dzięki poprawie jakości oferty edukacyjnej i podniesieniu poziomu efektywności zdobywania wiedzy i umiejętności przez Małopolan. W tym celu konieczne jest zastosowanie nowoczesnych mechanizmów nauczania i budzenia zainteresowań poznawczych. Jednym z najistotniejszych przedsięwzięć odpowiadających na tę potrzebę jest utworzenie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji, które jest odpowiedzią na:

- potrzebę poprawy efektywności mechanizmów służących identyfikacji i kształtowania talentów
- potrzebę rozszerzenia oferty edukacyjnej realizowanej na terenie województwa i poprawę jej jakości poprzez implementację innowacji pedagogicznych i andragogicznych
- potrzebę stworzenia przestrzeni oraz wzmocnienia mechanizmów współpracy placówek i instytucji oświatowych, uczelni i podmiotów gospodarki w celu podniesienia jakości świadczonych usług edukacyjnych i badawczych dostosowanych do współczesnych trendów ekonomicznych
- potrzebę stworzenia przestrzeni edukacyjnej o charakterze interaktywnym wykorzystującej nowe technologie, technologie kinetyczne i projekcje interaktywne.

Powstanie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji jest odpowiedzią na deficyt instytucji, których innowacyjność opiera się na wykorzystaniu ekspozycji interaktywnej w procesach edukacyjnych. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy spójności społecznej i terytorialnej w zakresie wyrównywania dostępu do usług edukacyjnych oraz wyrównywania szans rozwojowych osób z różnych środowisk i obszarów.

W priorytecie inwestycyjnym dopuszcza się również możliwość wsparcia dla beneficjentów na działania wspomagające przygotowanie potencjalnych beneficjentów do przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.

Terytorialny obszar realizacji

Wsparciem objęta zostanie interwencja dotycząca całego województwa. Umieszczenie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji zostanie ustalone na podstawie analizy możliwych lokalizacji.

Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania

Podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie **ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący**, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu.

Kryteria wyboru projektów opracowane zostaną z uwzględnieniem w szczególności takich aspektów jak: obiektywność, precyzyjność, mierzalność, spójność i rozłączność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji. System wyboru projektów będzie koncentrował się przede wszystkim na zapewnieniu następujących elementów: efektywności procesu selekcji, przejrzystości, bezstronności dokonywanej oceny oraz sprawności proceduralnej.

Dofinansowaniem będzie mogła zostać objęta wyłącznie infrastruktura bezpośrednio związana z prowadzeniem usług edukacyjnych. Działania inwestycyjne muszą wynikać z analizy popytu na planowaną ofertę edukacyjną instytucji, w szczególności w odniesieniu do planowanej liczby odwiedzających, z uwzględnieniem uczniów w zorganizowanych grupach szkolnych. Oceną objęte będą również długoterminowa trwałość finansowa inwestycji oraz kompleksowy plan użytkowania wspartej infrastruktury, który zawierać będzie program współpracy z placówkami edukacyjnymi zapewniający aktywny udział uczniów (promowanie postaw kreatywnych, praca zespołowa, praca z uczniami utalentowanymi). Wsparta inwestycja wykazywać będzie musiła komplementarność z działaniami finansowanymi z EFS, w szczególności w zakresie osi 10. Wiedza i kompetencje.

Kryteria wyboru projektów uwzględniać będą wpływ przedsięwzięcia na:

- poprawę warunków rozwoju uzdolnień i kreatywności mieszkańców Małopolski poprzez wykorzystanie nowoczesnej infrastruktury i implementację innowacyjnych programów edukacyjnych w obszarze nauki uczenia się, poznawania, uczenia zrozumienia i odczuwania świata i własnego ciała, stymulowania i pobudzanie ciekawości

- rozwój umiejętności i kompetencji kluczowych przyczyniających się do uzyskania odpowiedniej jakości kapitału ludzkiego warunkującego utrzymanie potencjału koniecznego dla wzrostu gospodarczego i poprawy dobrobytu mieszkańców
- kształtowanie kompetencji kluczowych (matematycznych i przyrodniczych) oraz popularyzację wiedzy naukowej
- wzmocnienie mechanizmów współpracy instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego skoncentrowanych wokół regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji w obszarze edukacji
- utrwalenie wizerunku i potencjału Małopolski jako regionu innowacyjnego i kreatywnego, zasobnego w kapitał intelektualny.

W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wykorzystanie pozakonkursowej ścieżki wyboru projektów. Tryb pozakonkursowy zastosowany zostanie w obszarze interwencji o znaczeniu regionalnym, mając na uwadze przedmiot wsparcia, dla którego tryb konkursowy jest mechanizmem nieefektywnym, głównie ze względów kosztowych

Potencjalni beneficjenci oraz grupy docelowe

Potencjalne grupy beneficjentów:

1. jednostki naukowe
2. uczelnie
3. jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,

Głównymi grupami docelowymi interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego są mieszkańcy województwa, w tym dzieci i młodzież.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie udzielane będzie wyłącznie w formie bezzwrotnych dotacji i nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

Planowane zastosowanie dużych projektów

Na etapie przygotowania programu nie zidentyfikowano projektów dużych, przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych priorytetu inwestycyjnego.

Tabela 5. Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	1	SL 2014	corocznie
2.	Młodzież szkolna w zorganizowanych grupach odwiedzająca wsparte instytucje popularyzujące naukę i innowacje	os.	EFRR	słabiej rozwinięte	-	-	100 000	SL 2014	corocznie

➔ Ramy wykonania osi priorytetowej

Tabela 6. Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa	Typ wskaźnika	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni (2018)	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
12	Wskaźnik produktu	1.	WP1: Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	0	24	SL 2014	powiązane ze wskaźnikiem produktu typu projektów obejmują 86,75% alokacji osi priorytetowej.
12	KEW powiązany z WP 1	2.	Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych	szt.	EFRR	słabiej rozwinięte	5	nd	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu 1

			umów o dofinansowanie							
12	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	EFRR	słabiej rozwinięte	24 988 823	202 624 184	SL 2014	wskaźnik mierzy rzeczywiste tempo ponoszenia i weryfikowania wydatków kwalifikowanych w projektach

➤ Kategorie interwencji planowane w osi priorytetowej

Tabele 7-11. Indykatywny katalog kategorii interwencji planowanych do wykorzystania w ramach osi priorytetowej

Fundusz i Kategoria regionu: Europejski Fundusz Społeczny, region słabiej rozwinięty														
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji			Tabela 8 Wymiar 2 Forma finansowania			Tabela 9: Wymiar 3 Typ Obszaru			Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania			Tabela 11 Wymiar 6 EFS secondary theme (wyłącznie EFS)		
O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€	O P	Kod	€
12	053	144 340 556	12	01	172 230 556	12	01	138 517 556	12	01	5 000 000			
12	051	27 890 000				12	02	33 713 000	12	05	30 000 000			
									12	07	137 230 556			

Przyporządkowanie kategorii do poszczególnych wymiarów przeprowadzono w oparciu o założenie, że każdy z wymiarów porządkujących jest niezależny od pozostałych, co oznacza, że każdorazowo kwota alokowana na oś priorytetową przypisywana jest kategoriom interwencji przewidzianym w danym wymiarze.

➤ Planowane wykorzystanie pomocy technicznej dla wzmocnienia zdolności administracyjnych

Planowane wykorzystanie pomocy technicznej zostało opisane w osi priorytetowej dedykowanej pomocy technicznej.

Oś priorytetowa 13. Pomoc techniczna (EFS)

Celem głównym osi priorytetowej jest zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Fundusz oraz kategoria regionu

Fundusz	Europejski Fundusz Społeczny
Kategoria regionu	słabiej rozwinięte
Podstawa kalkulacji (publiczne lub ogółem)	ogółem

Cele szczegółowe osi oraz oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy	<ol style="list-style-type: none"> Zagwarantowana maksymalna efektywność i przejrzystość realizacji programu poprzez wsparcie obsługi poszczególnych etapów zarządzania i wdrażania. Zapewniona spójność systemu informacji i promocji RPO WM 2014-2020.
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	<ol style="list-style-type: none"> Wzmocnienie potencjału instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, certyfikację, monitoring, ocenę i kontrolę programu. Upowszechnienie wiedzy nt. programu i korzyści płynących w związku z jego realizacją, dla regionu i jego mieszkańców.

Tabela 12. Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (na rok 2023)			Źródło danych	Częstotliwość raportowania
			M	K	O		M	K	O		
1.	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności	%	-	-	3,4	2013	-	-	3,4	system monitorowania	corocznie
2.	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego	liczba	-	-	1,8	2013	-	-	2,0	system monitorowania	corocznie

	pracownika instytucji systemu wdrażania FE										
3.	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	liczba dni	-	-	200,3	2013	-	-	180,3	system monitorowania	corocznie
4.	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	skala 1-5	-	-	4,4 ⁵⁴	2013	-	-	4,4	badania ankietowe	corocznie

Opis przedsięwzięć przewidzianych do finansowania oraz ich spodziewanego wkładu w realizację celów szczegółowych

Zakupione/wykorzystywane w perspektywie 2007-2013 zasoby będą w miarę możliwości wykorzystywane w bieżącej perspektywie finansowej – z poszanowaniem zasady konieczności wymiany zakupionego sprzętu po naturalnym jego zużyciu/zaprzestaniu spełniania przez niego niezbędnych funkcji technicznych/uptywie okresu amortyzacji.

W ramach osi priorytetowej będzie udzielane bezzwrotne dofinansowanie na następujące przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie	Opis
Cel szczegółowy 1	
Zagwarantowana maksymalna efektywność i przejrzystość realizacji programu poprzez wsparcie obsługi poszczególnych etapów zarządzania i wdrażania.	
1) zatrudnienie pracowników i zapewnienie im dostępu do różnych form kształcenia; 2) zapewnienie odpowiednich warunków pracy; 3) budowa i utrzymanie lokalnego systemu informatycznego oraz innych systemów informatycznych;	W obszarze dotyczącym zapewnienia prawidłowego zarządzania, wdrażania i certyfikacji programu, w szczególności istotnym będzie zapewnienie niezbędnego potencjału kadrowego, w tym także stałego podnoszenia jego kwalifikacji, a także zabezpieczenie niezbędnej powierzchni biurowo-magazynowej i technicznej wraz z

⁵⁴ Zgodnie z metodologią narzuconą przez MIR uwzględniono jedynie wynik ankiet z 2013 roku perspektywy 2007-2013 jako punkt wyjścia dla perspektywy 2014-2020. Z uwagi na dywersyfikację rodzaju szkoleń, która zależy od okresu wdrażania programu istnieje prawdopodobieństwo zaistnienia błędu dla oszacowanej wartości wskaźnika.

	kosztami eksploatacji, jak również przygotowanie stanowisk i narzędzi pracy oraz budowy, wdrożenia i utrzymania sprawnego systemu informatycznego pozwalającego na uczestnictwo w jednolitym komputerowym systemie monitoringu.
4) zapewnienie funkcjonowania gremiów wspomagających bieżące zarządzanie i wdrażanie programu;	Organizacja i obsługa prac Komitetu Monitorującego. Koniecznym może okazać się także organizacja i bieżąca obsługa innych ciał zaangażowanych w realizację programu.
5) realizacja analiz, ocen, ekspertyz, badań i opracowań;	Prowadzenie badań ewaluacyjnych, a także analiz, ekspertyz czy ocen, których celem będzie usprawnienie systemu zarządzania i wdrażania funduszami unijnymi zarówno w bieżącej jak i przyszłej perspektywie finansowej.
6) prowadzenie bieżącego monitoringu projektów jak i programu oraz weryfikacji płatności, kontroli projektów, a także rozpatrywanie skarg i odwołań w zakresie programu;	Zapewnienie właściwego procesu naboru, oceny i selekcji projektów, które będą miały otrzymać dofinansowywanie w ramach programu, a także prowadzenia bieżącego monitoringu projektów jak i programu oraz weryfikacji płatności, kontroli projektów, a także rozpatrywania skarg i odwołań w zakresie programu.
7) realizacja Regionalnych Obserwatoriów Terytorialnych (ROT) na terenie woj. małopolskiego, z wyłączeniem ewaluacji i studiów wykraczających zasięgiem poza region województwa;	Wsparciem objęte będzie zapewnienie bieżącej działalności ROT na poziomie regionu, z wyłączeniem ewaluacji i studiów wykraczających zasięgiem poza region województwa.
8) realizacja przedsięwzięć związanych z zakończeniem i rozliczeniem MRPO 2007-2013 oraz PO KL 2007-2013; 9) finansowanie przedsięwzięć związanych z przygotowaniem kolejnej perspektywy finansowej po 2020 roku;	Bardzo istotnym będzie również zabezpieczenie środków pomocy technicznej na finansowanie zadań związanych z zakończeniem i rozliczeniem MRPO 2007-2013, PO KL 2007-2013 (dla komponentu regionalnego IP PO KL) oraz programowanie nowej perspektywy po 2020 roku, a także zapewnienie płynnego przejścia pomiędzy perspektywami 2007-2013, 2014-2020 oraz po 2020 roku. W tym także wsparcie działań wspomagających przygotowanie potencjalnych beneficjentów do

	przyszłych interwencji strukturalnych poprzez finansowanie dokumentacji i doradztwa.
10) wsparcie w zakresie przygotowania beneficjentów jak i potencjalnych beneficjentów w ramach interwencji strukturalnych.	Doradztwo dedykowane będzie w szczególności przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym oraz beneficjentom/potencjalnym beneficjentom projektów celu tematycznego 4. Wsparcie może zostać udzielone również na dokumentację przyszłego projektu docelowego.
11) zapewnienie monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji ⁵⁵ , obejmujące: <ul style="list-style-type: none"> – proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczącą, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców, oraz partnerów społecznych; oraz – stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnej specjalizacji, obliczoną dla EFRR i EFS⁵⁶. 	
Cel szczegółowy 2	
<i>Zapewniona spójność systemu informacji i promocji RPO WM 2014-2020.</i>	
12) prowadzenie w szczególności szkoleń, konsultacji, spotkań informacyjnych (w tym mobilnych punktów kontaktowych przy IW/IP), które docelowo zwiększają poziom wiedzy beneficjentów i potencjalnych beneficjentów o możliwości uzyskania wsparcia, zasad realizacji i rozliczania projektów;	W obszarze dotyczącym prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych będą finansowane przedsięwzięcia, które mają na celu zwiększenie poziomu wiedzy beneficjentów o możliwości uzyskania wsparcia z zakresu programów pomocowych, a także zasad realizacji projektów, m.in. poprzez prowadzenie punktów kontaktowych przy IW/IP m.in. świadczących bezpłatne usługi konsultacyjne oraz szkolenia, co wpłynie

⁵⁵ W zakresie wsparcia EFRR i EFS dla regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji

⁵⁶ Stopa zwrotu powinna być obliczana począwszy od 2016 r. z zastosowaniem jednolitej metodologii

<p>13) bieżące informowanie opinii publicznej o postępach wdrażania programu oraz możliwościach jego wykorzystania przez potencjalnych beneficjentów;</p> <p>14) upowszechnienie efektów wdrażania programu poprzez działania promocyjne;</p> <p>15) zapewnienie wymiany doświadczeń oraz ułatwienie koordynacji działań informacyjno-promocyjnych realizowanych przez instytucje wdrażające program;</p>	<p>na jakość i sprawniejszą realizację składanych w ramach RPO WM 2014-2020 projektów w konsekwencji przyczyniając się do maksymalnego wykorzystania środków dostępnych w ramach programu. Ponadto, działania w ramach tego obszaru mają też na bieżąco informować opinię publiczną o postępach wdrażania programu, m.in. poprzez stronę internetową poświęconą programowi, co zagwarantuje przejrzystość jego procedur oraz przyczyni się do upowszechnienia wiedzy o efektach udzielonego wsparcia.</p> <p>Prowadzone działania informacyjne i promocyjne będą komplementarne z działaniami finansowanymi z PO Pomoc Techniczna oraz zachowają zgodność z jednolitym systemem informowania o funduszach.</p>
---	--

Decyzja o przyznaniu dofinansowania na działania prowadzone w ramach niniejszej osi priorytetowej będzie podejmowana przez IZ w trybie pozakonkursowym. Jeżeli beneficjentem jest IZ, IP lub IC roczne limity wydatków na finansowanie zadań prowadzonych w ramach osi priorytetowej:

- w przypadku Instytucji Zarządzającej, Instytucji Pośredniczącej i Instytucji Certyfikującej, będą zapisane w formie zadań budżetowych w budżecie Województwa Małopolskiego,

lub

- będą określone w porozumieniu (umowie), zawartej pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Instytucją Pośredniczącą.

Zapotrzebowanie na środki finansowe zostało oszacowane w oparciu o system instytucjonalny funkcjonujący w perspektywie 2007-2013 z uwzględnieniem zmian uwarunkowań pomiędzy perspektywami, jak również mając na uwadze inflację oraz inne zmiany społeczno-gospodarcze.

Tabela 13. Wskaźniki produktu⁵⁷

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (na rok 2023) (opcjonalnie)			Źródło danych
			M	K	O	
1.	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
2.	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
3.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	os.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
4.	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
5.	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
6.	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
7.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	os.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
8.	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego / serwisu internetowego	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania
9.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	n/d	n/d	n/d	system monitorowania

Tabele 14-16. Kategorie interwencji

Tabela 14 Wymiar 1 – Zakres interwencji		
Kategoria regionu:	Słabo rozwinięty	
Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
13 Pomoc Techniczna (EFS)	121 (Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola)	89 800 000
13 Pomoc Techniczna (EFS)	122 (Ewaluacja i badania)	5 000 000
13 Pomoc Techniczna (EFS)	123 (Informacja i komunikacja)	10 933 476

Tabela 15 Wymiar 2 – Forma finansowania		
Kategoria regionu:	Słabo rozwinięty	
Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
13 Pomoc Techniczna (EFS)	01 (Dotacja bezzwrotna)	105 733 476

⁵⁷ Zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego nie ma obowiązku ustalania wartości docelowej wskaźników produktu dla pomocy technicznej.

Tabela 16 Wymiar 3 – Typ obszaru		
Kategoria regionu:	Słabo rozwinięty	
Oś priorytetowa	Kod	Kwota (w EUR)
13 Pomoc Techniczna (EFS)	07 (Nie dotyczy)	105 733 476

Główni beneficjenci

1. Instytucja Zarządzająca
2. Instytucja Pośrednicząca
3. Instytucja Certyfikująca
4. Beneficjenci wskazani w ramach pozostałych osi priorytetowych programu - wyłącznie w zakresie wsparcia przygotowania potencjalnych beneficjentów do realizacji projektów docelowych, w tym w ramach przyszłych interwencji współfinansowanych z funduszy europejskich.

3. Plan finansowy

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 jest programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Obszarem realizacji programu jest obszar województwa. Województwo jest zaliczone do regionów słabiej rozwiniętych.

Zgodnie z UP alokacja środków unijnych na program wynosi 2 068 587 710 EUR EFRR i 809 628 262 EUR EFS. Minimalne zaangażowanie środków krajowych – szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ramowego zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% – wynosi w momencie programowania 507 920 472 EUR. W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Zakłada się, że ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych w momencie zamknięcia programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach programu.

Podstawa certyfikacji

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne.

Kategorie regionów

Program jest realizowany na obszarze jednego województwa zaliczanego do kategorii regionów słabiej rozwiniętych.

Rezerwa wykonania

W programie wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji EFRR oraz 6% jego całkowitej alokacji EFS.

Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS (tabela 17).

Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej programu w jednakowej proporcji do jej wartości, z wyjątkiem osi Pomoc techniczna (finansowane wyłącznie z EFS), dla której zgodnie z przepisami nie ustanowiono rezerwy (wyłączenie osi pomocy technicznej wymaga dla zachowania wymaganego poziomu na funduszu w programie odpowiedniego zwiększenia rezerwy na inną/inne osie EFS) (tabela 18a).

Koncentracja tematyczna

Założone w programie poziomy koncentracji wynikają z UP i pozwalają zachować wymagane na poziomie UP przez rozporządzenia unijne poziomy koncentracji.

Tabela 17. Tabela przedstawiająca całkowitą kwotę środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do programu, w podziale na lata i kategorie regionów ze wskazaniem wysokości rezerwy wykonania (EUR)

Lp.	Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		OGÓŁEM	
			Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Podstawowa alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania
1	EFRR	Regiony słabiej rozwinięte	236 673 848	15 106 841	250 560 075	15 993 196	265 039 164	16 917 393	278 249 398	17 760 600	291 481 834	18 605 223	304 680 710	19 447 705	317 787 420	20 284 303	1 944 472 449	124 115 261
2		Regiony przejściowe																
3		Regiony bardziej rozwinięte																
4		OGÓŁEM		236 673 848	15 106 841	250 560 075	15 993 196	265 039 164	16 917 393	278 249 398	17 760 600	291 481 834	18 605 223	304 680 710	19 447 705	317 787 420	20 284 303	1 944 472 449
5	EFS ²	Regiony słabiej rozwinięte	92 632 203	5 912 694	98 067 158	6 259 606	103 734 154	6 621 330	108 904 532	6 951 353	114 083 599	7 281 932	119 249 530	7 611 672	124 379 389	7 939 110	761 050 565	48 577 697
6		Regiony przejściowe																
7		Regiony bardziej rozwinięte																
8		OGÓŁEM		92 632 203	5 912 694	98 067 158	6 259 606	103 734 154	6 621 330	108 904 532	6 951 353	114 083 599	7 281 932	119 249 530	7 611 672	124 379 389	7 939 110	761 050 565
9	YEI - dodatkowa alokacja	Nie dotyczy																
10	FS	Nie dotyczy																
11	EFRR	Specjalna alokacja dla obszarów peryferyjnych lub słabo zaludnionych																
12	OGÓŁEM		329 306 051	21 019 535	348 627 233	22 252 802	368 773 318	23 538 723	387 153 930	24 711 953	405 565 433	25 887 155	423 930 240	27 059 377	442 166 809	28 223 413	2 705 523 014	172 692 958

1 Łączna alokacja (wsparcie UE) po odjęciu rezerwy wykonania

2 Łączna alokacja EFS uwzględniająca YEI

Tabela 18a. Plan finansowy programu (EUR)

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowite wydatki kwalifikowalne lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Wsparcie Unii (A)	Wkład krajowy (B=C+D)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (E=A+B)	Stopa dofinansowania (F=A/E)	Dla celów informacyjnych Wkład EBI	Główna alokacja (całkowite finansowanie pomniejszone o rezerwę wykonania)		Rezerwa wykonania		Kwota rezerwy wykonania w stosunku do ogólnej kwoty wsparcia Unii (L=(J/A)*100)
						Krajowe środki publiczne (C)	Krajowe środki prywatne (D)				Wsparcie UE (H=A-J)	Wkład krajowy (I=B-K)	Wsparcie UE (J)	Wkład krajowy (K=B*(J/A))	
1. Gospodarka wiedzy	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	204 028 215	36 004 980	4 977 176	31 027 804	240 033 195	85,00%		190 227 114	33 569 492	13 801 101	2 435 488	6,76%
2. Cyfrowa Małopolska	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	140 000 000	24 705 883	24 705 883	0	164 705 883	85,00%		131 600 000	23 223 530	8 400 000	1 482 353	6,00%
3. Przedsiębiorcza Małopolska	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	205 089 412	36 192 250	11 972 409	24 219 841	241 281 662	85,00%		190 689 412	33 651 073	14 400 000	2 541 177	7,02%
4. Regionalna polityka energetyczna	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	503 620 258	88 874 164	76 053 312	12 820 852	592 494 422	85,00%		477 177 586	84 207 810	26 442 672	4 666 354	5,25%
5. Ochrona środowiska	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	117 453 253	20 727 046	20 663 479	63 567	138 180 299	85,00%		110 088 778	19 427 433	7 364 475	1 299 613	6,27%
6. Dziedzictwo regionalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	163 765 830	28 899 853	23 635 696	5 264 157	192 665 683	85,00%		153 326 470	27 057 613	10 439 360	1 842 240	6,37%
7. Infrastruktura transportowa	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	388 491 668	68 557 354	68 557 354	0	457 049 022	85,00%		365 061 668	64 422 648	23 430 000	4 134 706	6,03%
8. Rynek pracy	EFS	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	266 964 148	47 111 321	33 867 653	13 243 668	314 075 469	85,00%		248 378 312	43 831 468	18 585 836	3 279 853	6,96%
9. Region spójny społecznie	EFS	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	219 653 781	38 762 434	33 080 624	5 681 810	258 416 215	85,00%		204 576 272	36 101 697	15 077 509	2 660 737	6,86%
10. Wiedza i kompetencje	EFS	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	217 276 857	38 342 975	29 580 528	8 762 447	255 619 832	85,00%		202 362 505	35 711 031	14 914 352	2 631 944	6,86%
11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	173 908 518	30 689 739	28 169 166	2 520 573	204 598 257	85,00%		163 708 518	28 889 739	10 200 000	1 800 000	5,87%

12. Infrastruktura społeczna	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	172 230 556	30 393 628	29 830 556	563 072	202 624 184	85,00%		162 592 903	28 692 866	9 637 653	1 700 762	5,60%
13. Pomoc techniczna	EFS	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	105 733 476	18 658 849	18 658 849	0	124 392 325	85,00%		105 733 476	18 658 849	0	0	0,00%
OGÓŁEM EFRR	EFRR	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	2 068 587 710	365 044 897	288 565 031	76 479 866	2 433 632 607	85,00%		1 944 472 449	343 142 204	124 115 261	21 902 693	6,00%
OGÓŁEM EFS	EFS	Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	809 628 262	142 875 579	115 187 654	27 687 925	952 503 841	85,00%		761 050 565	134 303 045	48 577 697	8 572 534	6,00%
OGÓŁEM		Słabiej rozwinięte	Całkowite wydatki kwalifikowalne	2 878 215 972	507 920 476	403 752 685	104 167 791	3 386 136 448	85,00%		2 705 523 014	477 445 249	172 692 958	30 475 227	6,00%

Tabela 18c. Podział alokacji programu między osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionów oraz cele tematyczne dla EFRR, EFS i FS (EUR)

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
1. Gospodarka wiedzy	EFRR	Słabiej rozwinięte	1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	204 028 215	36 004 980	240 033 195
2. Cyfrowa Małopolska	EFRR	Słabiej rozwinięte	2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno - komunikacyjnych	140 000 000	24 705 883	164 705 883
3. Przedsiębiorcza Małopolska	EFRR	Słabiej rozwinięte	3. Wzmocnienie konkurencyjności MŚP	205 089 412	36 192 250	241 281 662
4. Regionalna polityka energetyczna	EFRR	Słabiej rozwinięte	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	487 895 765	86 099 253	573 995 018
			6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	15 724 493	2 774 911	18 499 404
5. Ochrona środowiska	EFRR	Słabiej rozwinięte	5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	16 452 469	2 903 377	19 355 846
			6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	101 000 784	17 823 669	118 824 453
6. Dziedzictwo regionalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	97 237 973	17 159 644	114 397 617
			8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	66 527 857	11 740 209	78 268 066
7. Infrastruktura transportowa	EFRR	Słabiej rozwinięte	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	388 491 668	68 557 354	457 049 022
8. Rynek pracy	EFS	Słabiej rozwinięte	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	266 964 148	47 111 321	314 075 469

9. Region spójny społecznie	EFS	Słabiej rozwinięte	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	219 653 781	38 762 434	258 416 215
10. Wiedza i kompetencje	EFS	Słabiej rozwinięte	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	217 276 857	38 342 975	255 619 832
11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	EFRR	Słabiej rozwinięte	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	173 908 518	30 689 739	204 598 257
12. Infrastruktura społeczna	EFRR	Słabiej rozwinięte	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	144 340 556	25 471 863	169 812 419
		Słabiej rozwinięte	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	27 890 000	4 921 765	32 811 765
13. Pomoc techniczna	EFS	Słabiej rozwinięte	nie dotyczy (Pomoc techniczna)	105 733 476	18 658 849	124 392 325
OGÓŁEM	-	-	-	2 878 215 972	507 920 476	3 386 136 448

Tabela 19: Alokacja w podziale na osie priorytetowe przeznaczona na interwencje związane ze zmianą klimatu

Oś priorytetowa	Szacunkowa wysokość środków na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)	Udział w całości alokacji na program (%)
1. Gospodarka wiedzy	0	0,00%
2. Cyfrowa Małopolska	0	0,00%
3. Przedsiębiorcza Małopolska	0	0,00%
4. Regionalna polityka energetyczna	332 376 914	11,55%
5. Ochrona środowiska	18 052 469	0,63%
6. Dziedzictwo regionalne	28 633 711	0,99%
7. Infrastruktura transportowa	42 231 979	1,47%
8. Rynek pracy	0	0,00%
9. Region spójny społecznie	0	0,00%
10. Wiedza i kompetencje	0	0,00%
11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	0	0,00%
2. Infrastruktura społeczna	0	0,00%
13. Pomoc techniczna	0	0,00%
RAZEM	421 295 073	14,64%

4. Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego

OPIS ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA TERYTORIALNEGO W MAŁOPOLSCE

Zintegrowane podejście terytorialne ma na celu wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych i likwidację barier w rozwoju poszczególnych obszarów województwa, gdzie przeprowadzona zostanie interwencja, która zapewni bardziej efektywne wykorzystanie zasobów oraz niwelację deficytów. Wymiar terytorialny stanowi uzupełnienie podejścia sektorowego i zastosowany został tam, gdzie daje szansę na bardziej skuteczne przeprowadzenie interwencji. Podejście sektorowe pozostaje głównym sposobem realizacji interwencji RPO.

Zaplanowana interwencja przyczyni się do realizacji potrzeb lub niwelowania barier poszczególnych obszarów, w tym na **obszarach strategicznej interwencji**, poprzez realizację projektów dedykowanych danemu terytorium. Podstawowym instrumentem wsparcia OSI będzie udzielanie dotacji na wdrażanie działań w zidentyfikowanych obszarach. Mechanizmem promującym wsparcie OSI będzie m.in. preferencyjny podział środków, kryteria wyboru projektów, zastosowanie mechanizmów komplementarności, wydzielenie odrębnej alokacji.

W ramach RPO przewiduje się zastosowanie trzech typów instrumentów rozwoju terytorialnego:

- 1) **zintegrowanej inwestycji terytorialnej** – instrument dedykowany interwencji w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego Krakowa – Metropolia Krakowska (MK). Wykorzystanie instrumentu ZIT pozwoli na sprostanie najważniejszym wyzwaniom rozwojowym MK, m.in.: rozwój funkcji metropolitalnych Krakowa, poprawę stanu środowiska (zwłaszcza poprzez zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza), zwiększenie dostępności komunikacyjnej, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz poprawę dostępności do usług publicznych,
- 2) **subregionalnego programu rozwoju** – instrument dedykowany interwencji w ramach pięciu subregionów funkcjonalnych, wdrażany z zastosowaniem trybu konkursowego (nabory dedykowane poszczególnym subregionom). Dzięki temu instrumentowi możliwe będzie dostosowanie interwencji do potrzeb rozwojowych subregionów, w tym: zwiększenie dostępności komunikacyjnej, wykorzystanie endogenicznych potencjałów na rzecz rozwoju gospodarczego, poprawę dostępności do usług publicznych, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, ochronę środowiska i minimalizowanie skutków klęsk żywiołowych,

3) **programy rewitalizacji miast i obszarów wiejskich** – instrument dedykowany interwencji w miastach i dzielnicach miast oraz na obszarach wiejskich wymagających rewitalizacji. Instrument ten pozwoli na rewitalizację i zagospodarowanie zdegradowanych terenów miejskich poprzez odtworzenie utraconych lub nadanie im nowych funkcji oraz odnowę obszarów wiejskich. Możliwa będzie kompleksowa rewitalizacja obszarów miejskich oraz odnowa obszarów wiejskich, na których stwierdzono stan kryzysowy objawiający się szczególnym natężeniem problemów społecznych. W tym zakresie szczególna rola przysługiwać będzie interwencji realizowanej w ramach PI 9b, która uzupełniona środkami EFS w ramach PI 8i, 8iv, 9i, 9iv, 10i obejmować będzie wsparciem przedsięwzięcia z zakresu odnowy społeczności i substancji miejskiej oraz obszarów wiejskich.

Wydatki na obszary wiejskie będą monitorowane i sprawozdawane w raportach rocznych z uwzględnieniem – zgodnie z zakresem i logiką interwencji programu – takich obszarów jak: 1) rozwój przedsiębiorczości i lepsze wykorzystanie kapitału ludzkiego, w tym reorientacji zawodowej rolników, 2) rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna, 3) infrastruktura wodno-kanalizacyjna i przeciwpowodziowa.

Szacowana alokacja w RPO na obszary wiejskie: 746,7 mln EUR.

4.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

W ramach RPO nie będzie zastosowany instrument RLKS w formule bezpośredniej.

W ramach programu planuje się wsparcie Lokalnych Grup Działania jako potencjalnych beneficjentów. Instytucja Zarządzająca RPO dopuszcza możliwość zastosowania rozwiązania zgodnie, z którym interwencja RPO będzie stanowiła uzupełnienie wsparcia EFRROW i EFMR na terytorium danej LGD i będzie realizowana w oparciu o lokalną strategię rozwoju. Koszty przygotowawcze, bieżące oraz koszty animacji LGD nie będą wspierane środkami EFS w ramach RPO.

4.2 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich będą mogły uzyskać wsparcie w szerokim wymiarze RPO. Większość osi priorytetowych nie przewiduje alokacji dedykowanych wyłącznie obszarom miejskim, czy też innym, specjalnie wyodrębnionym terytoriom.

Interwencja w ramach zintegrowanej inwestycji terytorialnej przyczyniająca się bezpośrednio do osiągnięcia celów określonych dla OSI państwa – *miasto wojewódzkie wraz z obszarem funkcjonalnym* – będzie realizowana na terenie miejskiego obszaru funkcjonalnego Krakowa obejmującego gminy: Kraków, Biskupice, Czernichów, Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki. Interwencja obejmować będzie PI: 3a, 4c, 4e, 6a, 6b, 7b, 9a, 9iv, 10i, 10iv.

Metropolia Krakowska została wyodrębniona z subregionu Krakowski Obszar Metropolitalny i na jej obszarze, ze względu na **rozlączność interwencji w ramach ZIT i SPR**, nie będzie możliwe korzystanie ze wsparcia przewidzianego dla pozostałej części KOM z wyłączeniem sytuacji, w której zidentyfikowano oszczędności w ramach konkursów subregionalnych. W takim przypadku Instytucja Zarządzająca RPO WM zastrzega sobie możliwość przeznaczenia tych środków na interwencje realizowane na obszarze Metropolii Krakowskiej lub konkursy dedykowane do obszaru całego województwa małopolskiego.

Zakres tematyczny ZIT obejmuje obszary wsparcia, które z jednej strony odpowiadają na potrzeby zgłaszane przez partnerów, a z drugiej, w największym stopniu służą integracji miasta centralnego z jego funkcjonalnym otoczeniem. Zastosowanie ZIT pozwoli zatem na realizację celów rozwojowych MK w wymiarze terytorialnym, społecznym i gospodarczym. Interwencja przyczyni się do zdynamizowania rozwoju gospodarczego oraz poprawy dostępności transportowej MK (alokacja w ramach 7. osi priorytetowej: **8,05 mln EUR** na drogi o znaczeniu subregionalnym). Jednocześnie zastosowanie ZIT przyczyni się do realizacji celów środowiskowych, poprzez realizację zadań z zakresu: poprawy efektywności energetycznej, wsparcia gospodarki niskoemisyjnej i zrównoważonego transportu miejskiego. Realizacja zadań dotyczących gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ekologicznego oraz jakości życia mieszkańców MK. Zwiększony zostanie dostęp mieszkańców do usług publicznych poprzez interwencję w zakresie: wsparcia osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów (z wyłączeniem opieki długoterminowej i teleopieki) oraz usług interwencji kryzysowej, tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz kształcenia zawodowego. W tym kontekście istotne będą również inwestycje w obiekty infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym.

Tabela 20. Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS

Fundusz	Szacunkowa kwota wsparcia EFRR dla zintegrowanych przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (art. 7.2 rozporządzenia EFRR) oraz szacunkowa alokacja EFS (EUR)	Udział alokacji z kolumny (2) w całości Funduszu na PO
Łączne środki EFRR	202 060 000	9,77%
Łączne środki EFS	34 000 000	4,20%
Razem EFRR + EFS	236 060 000	8,20%

Zakres powierzenia władzom miejskim zadań związanych z realizacją RPO w ramach ZIT określa pisemne porozumienie pomiędzy władzami miejskimi i IZ RPO. Zgodnie z art. 123 ust. 6 rozporządzenia 1303/2013 władze miejskie realizują zadania związane

przynajmniej z wyborem projektów do dofinansowania. Minimalny zakres powierzenia zadań oznacza, że władze miejskie przedkładają IZ RPO listy projektów wyłonionych w konkursie bądź, w przypadku trybu pozakonkursowego, zidentyfikowanych w Strategii ZIT, spriorytetyzowanych w oparciu o kryteria zatwierdzone przez KM RPO dotyczące stopnia zgodności z celami strategii ZIT. IZ RPO dokonuje ostatecznego sprawdzenia kwalifikowalności projektów do dofinansowania, zgodnie z art. 7 ust. 5 rozporządzenia 1301/2013, chyba że porozumienie przewiduje inaczej. Techniczna organizacja naboru i pełna ocena projektów pod względem formalnym i merytorycznym może być dokonywana przez władze miejskie lub IZ RPO, z udziałem w stosownych przypadkach ekspertów zewnętrznych, zgodnie z postanowieniami porozumienia.

4.3 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) (w stosownych przypadkach)

Nie przewiduje się realizacji innego ZIT niż ZIT dla MOF Krakowa.

4.4 Rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim

Nie dotyczy.

4.5 Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie

Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego

Analiza SUE RMB pozwala stwierdzić, że pomiędzy nią, a RPO występuje komplementarność – poszczególne osie priorytetowe RPO są zgodne z celami SUE RMB. Wkład programu w realizację SUE RMB może zostać szczególnie uwzględniony w obszarach, które wymagać będą uruchomienia procesów współpracy. W tych obszarach zasadne będzie wprowadzenie preferencji w procesie wyboru projektów dla przedsięwzięć, które wpisują się w SUE RMB.

Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020

Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2014 r. Dokument ten powstał w oparciu o zapisy *Strategii dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020*, przyjętej przez Sejmiki Województw Małopolskiego i Śląskiego 5 kwietnia 2013 r. Strategia identyfikuje możliwości współpracy pomiędzy oboma województwami oraz wskazuje kierunki interwencji umożliwiające rozwijanie i zacieśnianie tej współpracy. Zapisane w dokumencie działania koncentrują się na problemach ponadregionalnych i międzyregionalnych, których rozwiązanie nie jest możliwe w granicach jednego województwa, a specyfika problemu nie pozwala na nadanie mu uniwersalnej rangi krajowej.

Zapisy Strategii zostały wykorzystywane w pracach nad programem w sposób, który umożliwił będzie wsparcie (m.in. w postaci specjalnych kryteriów) projektów realizowanych na terenie województwa małopolskiego **w partnerstwie** z podmiotami z województwa śląskiego oraz projektów **komplementarnych** wobec projektów wspieranych w programie Województwa Śląskiego. Podejście to nie narusza kompetencji Instytucji Zarządzających każdego z programów oraz zachowuje ich terytorialną właściwość, prowadzi natomiast do realizacji przedsięwzięć, które wspólnie stanowią istotną wartość dodaną dla makroregionu.

W kontekście realizacji Strategii, IZ przewiduje możliwość zastosowania rozwiązań opisanych w art. 70 rozporządzenia ogólnego, umożliwiających realizację w ramach RPO projektów poza granicami administracyjnymi województwa.

Matryca zgodności celów Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz celów Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 z osiami priorytetowymi programu

Osie priorytetowe programu	Cele SUE RMB											Cele SPP 2020				
	Ocalenie Morza			Rozwój Połączeń w Regionie		Zwiększenie Dobrobytu						Europa górnośląsko-krakowski obszarem koncentracji innowacji i kreatywności, wyznaczającym trendy rozwojowe i wpisującym się w sieć najdynamiczniej rozwijających się metropolii europejskich	Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystywania możliwości rozwojowych	Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu		
Różnorodność biologiczna	Zaorażenie	Substancje biogenne	Energia	Transport	Kultura	Edukacja	Zdrowie	Innowacje	Rynek wewnętrzny	MŚP	Trwałość					
1. Gospodarka wiedzy																
2. Cyfrowa Małopolska																
3. Przedsiębiorcza Małopolska																
4. Regionalna polityka energetyczna																
5. Ochrona środowiska																
6. Dziedzictwo regionalne																
7. Infrastruktura transportowa																
8. Rynek pracy																
9. Region spójny społecznie																
10. Wiedza i kompetencje																
11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej																
12. Infrastruktura społeczna																

źródło: opracowanie własne

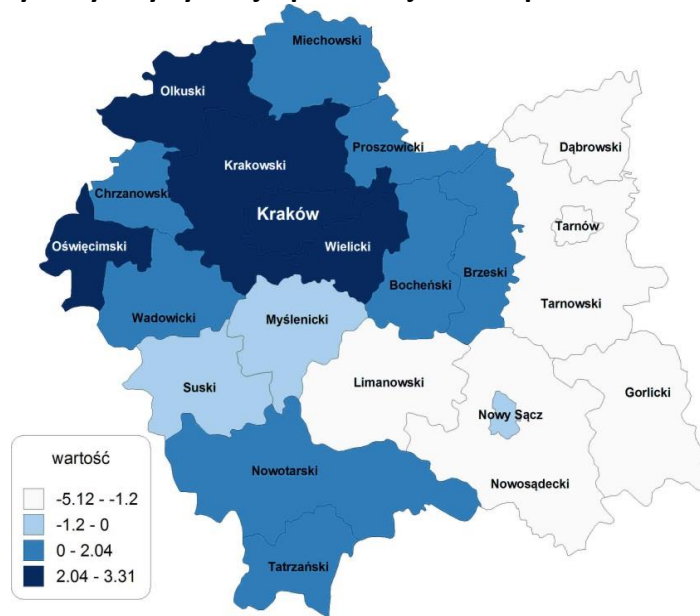
5. Szczególne potrzeby obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem / grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

W 2013 r. świadczeniami pomocy społecznej w Małopolsce objętych zostało ponad 81,6 tys. rodzin, a w nich ponad 235 tys. osób, co stanowi 7% mieszkańców regionu. Najczęściej występującą przesłanką udzielenia pomocy społecznej w regionie było ubóstwo (dotyczyło ponad 63% ogółu klientów pomocy społecznej). Wskaźnik dotyczący udziału korzystających z pomocy społecznej w ludności Małopolski spadał sukcesywnie od 2003 r. (gdy wynosił prawie 15%) i w 2013 r. był niższy od średniej dla kraju wynoszącej 8,6%. Warto jednak zwrócić uwagę, że odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2013 r. w poszczególnych powiatach różnił się dość znacząco od średniej dla województwa. Najkorzystniejsza sytuacja pod tym względem występowała w Krakowie (ok. 3,5% ogółu mieszkańców) oraz powiecie krakowskim (ok. 4,5%). Natomiast najmniej korzystnymi wskaźnikami charakteryzowały się powiaty: dąbrowski (ok. 14%), nowosądecki (ok. 14%), limanowski (ok. 13%), gorlicki (ok. 13%). Podkreślić należy również, iż powiaty, w których występował wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, z reguły charakteryzowały się jednocześnie wysoką stopą bezrobocia. W 2013 r. najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w następujących powiatach: dąbrowski (ok. 20%), limanowski (ok. 19%), nowosądecki (ok. 18%). Natomiast w Krakowie stopa bezrobocia była najniższa (ok. 6% wobec średniej dla województwa, wynoszącej 11,6%).

Sytuację w Małopolsce można również analizować łącznie przez pryzmat danych dotyczących osób korzystających z pomocy społecznej, dzieci w wieku do 17 lat na które rodzice pobierają zasiłek oraz osób z niepełnosprawnościami. Każdy z wymienionych czynników ma istotny związek i przełożenie na sytuację materialną osób i całych rodzin. Dlatego też utworzony na ich podstawie wskaźnik syntetyczny pozwala wychwycić te powiaty Małopolski, gdzie następuje faktyczna kumulacja negatywnych zjawisk społecznych – najtrudniejsza sytuacja dotyczy powiatów: dąbrowskiego, gorlickiego, nowosądeckiego, limanowskiego, tarnowskiego i m. Tarnowa.

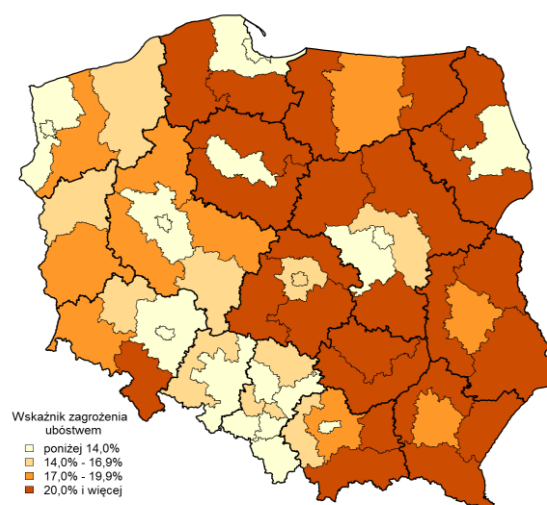
Mapa 1. Wskaźnik syntetyczny sytuacji społecznej w Małopolsce

źródło: opracowanie własne.

Dla zobrazowania zróżnicowania terytorialnego wskaźnika zagrożenia ubóstwem wykorzystać można również mapę ubóstwa na poziomie podregionów, opracowaną z wykorzystaniem 6 zmiennych objaśniających, tj. odsetka liczby osób samotnych powyżej 25 roku życia, liczby pokoi przypadającej na członka gospodarstwa domowego, odsetka gospodarstw domowych posiadających łazienkę, odsetka gospodarstw domowych z dwiema osobami powyżej 25 r.ż. z wykształceniem co najwyżej zawodowym, gęstości zaludnienia oraz stosunku liczby osób wymeldowanych do liczby zameldowanych na pobyt stały w podregionie. Analiza mapy pokazuje, że w województwie małopolskim najbardziej zagrożone ubóstwem są osoby żyjące w gospodarstwach domowych w podregionach: nowosądeckim i tarnowskim, natomiast najniższym wskaźnikiem zagrożenia ubóstwem charakteryzuje się miasto Kraków.

Mapa 2. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem na poziomie podregionów

źródło: *Mapy ubóstwa na poziomie podregionów w Polsce z wykorzystaniem estymacji pośredniej*, Urząd Statystyczny w Poznaniu.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne w różnym stopniu dotyczą poszczególne grupy społeczne.

Do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem należą przede wszystkim **gospodarstwa domowe z osobami bezrobotnymi** (w szczególności, gdy są to osoby o niskim poziomie wykształcenia). Według danych GUS, w 2012 r. wśród gospodarstw domowych, w skład których wchodziła przynajmniej jedna osoba bezrobotna, zagrożonych ubóstwem skrajnym było ok. 13% osób, a w przypadku gospodarstw, gdzie bezrobotne były przynajmniej 2 osoby – stopa ubóstwa skrajnego wynosiła już ok. 33%. Jednocześnie, bezrobocie było jedną z najczęściej występujących przestąnek przyznawania pomocy społecznej w Małopolsce (w 2013 r. dotyczyło ponad 47% ogółu klientów pomocy społecznej).

Grupą silnie narażoną na ubóstwo i wykluczenie społeczne są również **dzieci i młodzież**. Według danych GUS, w 2012 roku wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym wśród dzieci i młodzieży do lat 18 wyniósł ok. 9%, a osoby w tym wieku stanowiły prawie jedną trzecią populacji zagrożonej ubóstwem skrajnym, podczas gdy w populacji ogółem do tej grupy wiekowej należała mniej więcej co piąta osoba. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się także **rodziny wielodzietne oraz niepełne**. Jak wynika ze sprawozdania MPiPS-03, wśród osób korzystających z pomocy społecznej w Małopolsce liczną grupę stanowią rodziny z dziećmi (ponad 40 tys. rodzin w 2013 r.). W grupie rodzin z dziećmi, które skorzystały za świadczeń pomocy społecznej w 2013 r., prawie 37% stanowiły natomiast rodziny wielodzietne, a rodziny niepełne – ponad 26%.

Pomimo, że ubóstwo w Polsce dotyka częściej ludzi młodych, to należy również zwrócić uwagę na bardzo trudną sytuację części **osób starszych**, szczególnie w kontekście zachodzących przemian demograficznych. Osoby te, ze względu na swój wiek i stan zdrowia,

często mają ograniczone możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej. W 2013 r. w województwie małopolskim mieszkało ponad 595 tys. osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło prawie 18% ogólnej liczby ludności regionu. Choć obecnie Małopolska należy do województw charakteryzujących się jedną z najlepszych sytuacji ludnościowych w Polsce, prognozy wskazują, iż w perspektywie najbliższych 20-30 lat będzie następowało szybkie starzenie się małopolskiej społeczności.

Istotnym czynnikiem zwiększającym zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest obecność w gospodarstwie domowym **osoby z niepełnosprawnościami**, co wynika nie tylko z trudności z podjęciem pracy przez samą osobę z niepełnosprawnościami, ale i obowiązków opiekuńczych spadających na członków rodziny, przy jednoczesnym wzroście wydatków (leczenie, rehabilitacja, aktywizacja). Według danych GUS, w 2012 r. stopa ubóstwa skrajnego wśród osób w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą z niepełnosprawnościami, wyniosła ok. 10% (w gospodarstwach bez osób z niepełnosprawnościami – ok. 6%). W najtrudniejszej sytuacji były rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami (12% osób skrajnie ubogich). Wyniki spisu ludności z 2011 r. wskazują, że liczba osób z niepełnosprawnościami prawnie i biologicznie w Małopolsce wynosiła ponad 394 tys., co stanowiło 11,8% ludności województwa, wobec średniej dla kraju wynoszącej 12,2%. Istotnym problemem w przypadku tej grupy osób pozostaje nadal bardzo niski poziom uczestnictwa w rynku pracy. W 2013 r. wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wieku 16-64 lata w regionie kształtował się na poziomie 19,8% w porównaniu do 20,09% w skali kraju⁵⁸, a jednocześnie udział tej grupy w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych wynosił zaledwie 5,1%.

Warto również pamiętać o innych grupach, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym m.in. przedstawicielach społeczności romskiej⁵⁹. Wsparcie tej grupy jest szczególnie istotne biorąc pod uwagę fakt, iż województwo małopolskie jest jednym z regionów o najliczniejszej populacji Romów.

5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem oraz, w stosownych przypadkach, wkład zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa

W celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej obszarów najbardziej dotkniętych ubóstwem oraz grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją, w ramach programu operacyjnego podejmowane będą różnorakie działania, przede wszystkim w ramach celów tematycznych 8-10.

Działania w ramach CT 8 i CT 9 bezpośrednio przełożą się na poprawę sytuacji społecznej i zawodowej osób objętych wsparciem i osób z ich najbliższego otoczenia.

⁵⁸ Bank Danych Lokalnych, GUS

⁵⁹ Kompleksowe wsparcie dla tej grupy zostało przewidziane w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

W ramach CT 8 realizowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, a także kompleksowe działania skierowane do osób zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej. Rezultatem planowanych interwencji będzie zwiększenie szans na zatrudnienie osób, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza, w tym m.in. osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Szczególne wsparcie zostało przewidziane w ramach programu dla osób pozostających bez pracy ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych nad dziećmi. Projekty ukierunkowane na wsparcie tych osób przyczynią się do zwiększenia liczby dostępnych miejsc opieki na dzieckiem do lat 3. Istotne znaczenie będą miały także inicjatywy umożliwiające zachowanie dobrego stanu zdrowia osób w wieku aktywności zawodowej, które przyczynią się do zachowania ich aktywności na rynku pracy.

Interwencje w ramach CT 9 ukierunkowane będą przede wszystkim na aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym poprzez wykorzystanie ekonomii społecznej). Osoby te zostaną objęte kompleksowym i dostosowanym do ich potrzeb wsparciem, które przyczyni się do ich integracji społecznej oraz – w dłuższej perspektywie – zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Mając na uwadze fakt, iż ograniczony dostęp do wysokiej jakości usług publicznych może stanowić jedną z barier utrudniających walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, podejmowane będą jednocześnie działania mające na celu zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych w regionie. Efektem realizowanych przedsięwzięć będzie przede wszystkim zapewnienie dzieciom i młodzieży oraz rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dostępu do wysokiej jakości usług, które zmniejszą ryzyko ich wykluczenia społecznego. Bardzo ważnym rezultatem będzie również rozszerzenie dostępnej oferty form opieki nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym zwłaszcza osobami starszymi i z niepełnosprawnościami), a dzięki temu również zwiększenie szans na aktywizację zawodową ich opiekunów nieformalnych.

W podejmowanych w ramach programu przedsięwzięciach wykorzystywany będzie w dużym stopniu potencjał sektora ekonomii społecznej. Przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków EFS i EFRR, preferowane będą podmioty ekonomii społecznej. IZ określi obszary, w których stosowane będą preferencje dla tych podmiotów. IZ RPO deklaruje stosowanie klauzul społecznych w wybranych działaniach w ramach CT 8, 9 i 10.

Uzupełnieniem interwencji finansowanych ze środków EFS, będą przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, w tym przede wszystkim działania z zakresu rewitalizacji fizycznej realizowane na zdegradowanych obszarach miejskich oraz wiejskich. Przyczynią się one do włączenia społecznego i zawodowego ich mieszkańców. Jednocześnie działania te prowadzić będą do wyprowadzenia tych obszarów ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do rozwoju. Istotne znaczenie będą miały również inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, dzięki którym zmniejszone zostaną

nierówności w dostępie do usług zdrowotnych o odpowiedniej jakości w dziedzinach wynikających z potrzeb zdiagnozowanych na poziomie krajowym i regionalnym (w tym m.in. geriatry).

W ramach CT 10 podejmowane będą przedsięwzięcia mające na celu rozwój kapitału intelektualnego mieszkańców województwa (w tym działania na rzecz edukacji przedszkolnej, ogólnej i zawodowej oraz rozwoju oferty poradnictwa i kształcenia całościowego). Interwencje przewidziane do realizacji w ramach PI 10iii przyczynią się do podniesienia kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych (w tym zwłaszcza osób 50+), dających im możliwość m.in. zatrudnienia lub poprawy warunków i komfortu wykonywanej pracy. Podniesienie jakości nauczania będzie miało istotny wpływ na umiejętności i kompetencje młodych Małopolan, co z kolei w przyszłości przełoży się na ich możliwości zawodowe. Jednocześnie, zaplanowane w ramach CT10 interwencje przyczynią się do pełniejszego udziału dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami (w tym np. z niepełnosprawnościami) w edukacji przedszkolnej, ogólnej oraz zawodowej.

Mając na względzie występowanie w Małopolsce znacznych różnic wewnątrzregionalnych, przewiduje się wprowadzanie – na podstawie bieżących danych i wyników analiz oraz w zależności od zmieniającej się sytuacji w regionie – preferencji dla tych projektów z zakresu rynku pracy, włączenia społecznego i edukacji, które obejmą wsparciem osoby zamieszkujące obszary, w których sytuacja jest najtrudniejsza.

Jednocześnie ze względu na terytorialny aspekt ubóstwa dla zrównoważonego rozwoju regionu niezwykle istotne jest podejmowanie kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, będących odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne, poprzez wprowadzenie do odnowionych przestrzeni nowych funkcji społecznych i gospodarczych, wspieranie włączenia społecznego, a także podejmowanie inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego.

Tabela 22. Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem

Grupa docelowa/obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
Osoby pozostające bez zatrudnienia	Wsparcie dla osób pozostających bez pracy poprzez zastosowanie różnorodnych narzędzi mających na celu ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8i
	Kompleksowe działania skierowane do osób	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8iii

Grupa docelowa/obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
	zainteresowanych założeniem działalności				
	Inicjatywy mające na celu umożliwienie powrotu lub wejścia na rynek pracy osobom, które w nim nie uczestniczą ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych nad dziećmi	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8iv
	Działania z zakresu aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9i
	Rozwijanie kompetencji i umiejętności osób dorosłych w kontekście funkcjonowania na rynku pracy	Wiedza i kompetencje	EFS	słabiej rozwinięte	10iii
Rodziny (głównie wielodzietne i niepełne) oraz dzieci i młodzież zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Inicjatywy mające na celu umożliwienie powrotu lub wejścia na rynek pracy osobom, które w nim nie uczestniczą ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych nad dziećmi	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8iv
	Działania z zakresu aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9i
	Zwiększenie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych (m.in. wzmacnianie profilaktyki na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny)	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9iv
Osoby starsze	Inicjatywy umożliwiające zachowanie dobrego stanu zdrowia osób w wieku aktywności zawodowej, które przyczynią się do zachowania ich aktywności na rynku pracy	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8vi
	Inwestycje w obiekty infrastruktury ochrony zdrowia oraz zakup specjalistycznych urządzeń medycznych Przedsięwzięcia dot. opieki długoterminowej	Infrastruktura społeczna	EFRR	słabiej rozwinięte	9a

Grupa docelowa/obszary geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
	Zwiększenie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych (m.in. wsparcie osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich opiekunów)	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9iv
Osoby z niepełnosprawnościami	Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia poprzez zastosowanie różnorodnych narzędzi mających na celu ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8i
	Działania z zakresu aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9i
	Zwiększenie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych (m.in. wczesna interwencja i rehabilitacja, wsparcie osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich opiekunów)	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9iv
	Działania przyczyniające się do pełniejszego udziału dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami w edukacji przedszkolnej oraz ogólnej	Wiedza i kompetencje	EFS	słabiej rozwinięte	10i
	Interwencje przyczyniające się do zwiększonego i pełnego udziału młodzieży ze szczególnymi potrzebami w edukacji zawodowej	Wiedza i kompetencje	EFS	słabiej rozwinięte	10iv
Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem	Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia poprzez zastosowanie różnorodnych narzędzi mających na celu ułatwienie wejścia lub powrotu na rynek pracy	Rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięte	8i
	Działania z zakresu aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9i

Grupa docelowa/obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
	Zwiększenie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych	Region spójny społecznie	EFS	słabiej rozwinięte	9iv
	Działania na rzecz edukacji przedszkolnej i ogólnej	Wiedza i kompetencje	EFS	słabiej rozwinięte	10i
	Rewitalizacja miast oraz odnowa obszarów wiejskich w wymiarze fizycznym	Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	EFRR	słabiej rozwinięte	9b

6. Szczególne potrzeby obszarów geograficznych, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych

Zaprezentowana w pierwszej części programu diagnoza, wykazała kilka **kluczowych obszarów, dotkniętych niekorzystnymi warunkami naturalnymi**. Interwencja RPO przyczyni się do eliminowania deficytów z nich wynikających. W szczególności są to:

- Obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych
- Obszary zagrożone deficytem jakościowym lub ilościowym wód
- Obszary górskie.

W odniesieniu do pierwszego obszaru, należy zwrócić uwagę, że województwo małopolskie należy do obszarów o znacznym zagrożeniu wystąpieniem osuwisk, wynikającym z podatności podłoża skalnego, nachylenia powierzchni oraz charakteru zawodnienia przypowierzchniowych warstw skalnych. Zagrożenie osuwiskami jest ponadto potęgowane sposobem zagospodarowania terenu, a szczególnie intensyfikacją zabudowy i rozwojem sieci dróg zakłócającymi procesy odpływu wód. Wśród najbardziej narażonych terenów, należy wymienić Karpaty zewnętrzne i wewnętrzne, obszar zapadliska karpackiego i Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Biorąc pod uwagę zidentyfikowane w regionie obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych, w programie zaplanowano wsparcie w ramach PI 5b, w ramach którego przewiduje się przeciwdziałanie zjawisku ruchom masowym, których częstotliwość występowania oraz zasięg terytorialny stanowi istotne zagrożenie naturalne w regionie.

Mając na uwadze uwarunkowania geograficzne Małopolski, należy zwrócić uwagę, iż głównymi cechami wód województwa decydującymi o zagrożeniu suszą są duża nierównomierność przepływów wód, nierównomierność obszarowa zasilania wód powierzchniowych wodami podziemnymi oraz czasowa zmienność odpływu powierzchniowego bezpośrednio zasilanego opadem. Obszary położone w części lewobrzeżnej Wisły są potencjalnie najwyżej zagrożone niedoborami wody. Szczególny deficyt ilościowy i jakościowy wód podziemnych zidentyfikowano w północno zachodniej części województwa (gminy Wolbrom, Klucze, Olkusz, Bukowno Chrzanów, Trzebinia, Babice, Alwernia, Oświęcim, Kęty, Wadowice, Czernichów, Liszki, Zabierzów, Wielka Wieś, Skała, Trzyciąż), a także w gminach Kłaj i Niepołomice. Gminy o najwyższym zagrożeniu deficytem ilościowym wód podziemnych to gminy powiatów miechowskiego, proszowickiego, myślenickiego, tarnowskiego, gorlickiego i nowosądeckiego. Najwyższe zagrożenie deficytem jakościowym wód, przy wysokim zagrożeniu ilościowym, występuje w gminie Kościelisko. Najwyższy stopień zagrożenia potencjału wód powierzchniowych stwierdzono w powiatach nowosądeckim, brzeskim i limanowskim. Mając na uwadze zidentyfikowane w regionie obszary zagrożone deficytem jakościowym lub ilościowym wód, w programie zaplanowano

wsparcie w ramach PI 5b, w ramach którego przewiduje się działania nakierowane na zwiększenie retencji dolin rzecznych, w tym: zbiorniki małej retencji, odtworzone tereny zalewowe oraz działania z zakresu renaturalizacji rzek oraz w ramach PI 6b, w zakresie realizacji założeń gospodarki wodno-ściekowej.

Małopolskę wyróżnia bardzo duże zróżnicowanie ukształtowania powierzchni z przewagą charakteru górskiego i wyżynnego. W regionie zidentyfikowano ponad 70 gmin, położonych na terenach podgórskich i górskich, w których co najmniej 50% użytków rolnych leży powyżej 350 m n.p.m.⁶⁰. Obszary górskie charakteryzują się niekorzystnymi warunkami fizyczno-geograficznymi, klimatycznymi i glebowymi, powodującymi utrudnienia dla rolnictwa oraz rozwoju transportu, co generuje wyższe niż na obszarach nizinnych koszty budowy infrastruktury. Ze względu na te uwarunkowania, w programie szczególne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju obszarów górskich będą miały działania podejmowane w ramach osi priorytetowych 5, 6, 7.

⁶⁰ Rozporządzenie Nr 22/03 Wojewody Małopolskiego z dnia 17 lipca 2003 r. w sprawie wykazu miejscowości województwa małopolskiego położonych na terenach podgórskich i górskich.

7. Instytucje i podmioty odpowiedzialne za zarządzanie, kontrolę i audyt oraz rola poszczególnych partnerów

7.1 Instytucje zaangażowane w realizację programu

Tabela 23. Odpowiednie instytucje i podmioty

Instytucja	Nazwa instytucji, departament lub inna jednostka organizacyjna	Kierownictwo instytucji (zajmowane stanowisko)
Podmiot udzielający desygnacji	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, ul. Wspólna 2/4, 00 – 926 Warszawa	Minister Infrastruktury i Rozwoju
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Małopolskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego – Departament Zarządzania Programami Operacyjnymi, ul. Basztowa 22, 31 – 156 Kraków	Marszałek Województwa Małopolskiego
Instytucja Certyfikująca (jeśli dotyczy)	Zarząd Województwa Małopolskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski- Woj. Małopolskiego – Biuro ds. Certyfikacji, ul. Basztowa 22, 31 – 156 Kraków	Marszałek Województwa Małopolskiego
Instytucja Audytowa	Ministerstwo Finansów, Departament Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej , ul. Świętokrzyska 12, 00 – 916 Warszawa	minister właściwy ds. finansów publicznych
Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej ul. Świętokrzyska 12, 00 – 916 Warszawa	minister właściwy ds. finansów publicznych
Instytucje pośredniczące	Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, ul. Jasnogórska 11, 31-358 Kraków Wojewódzki Urząd Pracy, Plac Na Stawach 1, 30-107 Kraków Stowarzyszenie Metropolia Krakowska (ZIT)	Dyrektor Małopolskiego Centrum Przedsiębiorczości Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy Prezes Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

System instytucjonalny w ramach programu jest zgodny z system instytucjonalnym dla polityki spójności opisanym w UP. Funkcję Instytucji Koordynującej realizację UP pełni minister właściwy ds. rozwoju regionalnego. Funkcję instytucji zarządzającej i równocześnie instytucji certyfikującej pełni zarząd województwa. W celu poprawy skuteczności i efektywności wdrażania programu przewiduje się powierzenie części zadań instytucjom pośredniczącym, których rola i funkcje określone zostaną w stosownych porozumieniach międzyinstytucjonalnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu zarządzania, kontroli, monitoringu, ewaluacji, informacji i promocji, systemu IT przyjęte w programie wynikają z UP i właściwych przepisów rozporządzeń.

Funkcję **Institucji Zarządzającej** małopolskim RPO pełni **Zarząd Województwa Małopolskiego**.

Institucja Zarządzająca, zgodnie z art. 125 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006, jest odpowiedzialna za zarządzanie regionalnym programem operacyjnym i jego realizację w oparciu o zasadę należytego zarządzania finansami, a w szczególności:

- w obszarze zarządzania programem:

- wspiera prace komitetu monitorującego i dostarcza mu informacji wymaganych do wykonywania jego zadań,
- opracowuje i przedkłada Komisji roczne i końcowe sprawozdania z realizacji po ich zatwierdzeniu przez komitet monitorujący,
- udostępnia instytucjom pośredniczącym oraz beneficjentom informacje, które są istotne odpowiednio dla wykonywania ich zadań i realizacji operacji,
- ustanawia system elektronicznej rejestracji i przechowywania danych dotyczących każdej operacji,
- zapewnia, aby dane dotyczące każdej operacji były gromadzone, wprowadzane do systemu i tam przechowywane, a dane na temat wskaźników były podzielone według płci w przypadkach wymaganych na podstawie załączników I i II do rozporządzenia w sprawie EFS.

- w odniesieniu do wyboru operacji:

- sporządza i, po zatwierdzeniu, stosuje odpowiednie procedury wyboru i kryteria,
- zapewnia, by wybrana operacja wchodziła w zakres funduszu lub funduszy oraz zaliczała się do kategorii interwencji programu operacyjnego,
- zapewnia, aby beneficjent otrzymał dokument zawierający warunki wsparcia dla każdej operacji, w tym szczegółowe wymagania dotyczące produktów lub usług, które mają być dostarczone w ramach operacji, plan finansowy oraz termin realizacji,
- upewnia się przed zatwierdzeniem operacji, że beneficjenci dysponują administracyjną, finansową i operacyjną zdolnością do spełnienia tych warunków,

- upewnia się, że, jeżeli operacja rozpoczęła się przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie do instytucji zarządzającej, przestrzegano obowiązujących przepisów prawa dotyczących danej operacji,
- zapewnia, aby operacje wybrane do dofinansowania z funduszy nie obejmowały przedsięwzięć będących częścią operacji, które zostały objęte lub powinny być zostać objęte procedurą odzyskiwania w następstwie przeniesienia działalności produkcyjnej poza obszar objęty programem,
- określa kategorię interwencji, w odniesieniu do której przypisane są wydatki związane z operacją.

- w odniesieniu do zarządzania finansami i kontroli programu operacyjnego:

- kontroluje, czy dofinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy wydatki deklarowane przez beneficjentów zostały zapłacone oraz, czy spełniają one obowiązujące przepisy prawa, wymagania programu operacyjnego oraz warunki wsparcia operacji,
- zapewnia, aby beneficjenci uczestniczący we wdrażaniu operacji, których koszty zwracane są na podstawie faktycznie poniesionych kosztów kwalifikowalnych, prowadzili oddzielny system księgowości lub korzystali z odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją,
- wprowadza skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniając stwierdzone rodzaje ryzyka,
- ustanawia procedury gwarantujące przechowywanie zgodnie z wymogami Rozporządzenia wszystkich dokumentów dotyczących wydatków i audytów wymagane do zapewnienia właściwej ścieżki audytu,
- sporządza deklarację zarządczą i roczne podsumowanie, o których mowa w art. 59 ust. 5 lit. a) i b) rozporządzenia finansowego.

Instytucja Zarządzająca małopolskim RPO, na podstawie art. 123 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., **pełni dodatkowo funkcję Instytucji Certyfikującej**, odpowiadając w szczególności za:

- sporządzanie i przedstawianie Komisji wniosków o płatność i poświadczanie, że wynikają one z wiarygodnych systemów księgowych, są oparte na weryfikowalnych dokumentach potwierdzających i były przedmiotem weryfikacji,
- sporządzanie zestawienia wydatków, o którym mowa w art. 59 ust. 5 lit. a) rozporządzenia finansowego,
- poświadczanie kompletności, rzetelności i prawdziwości zestawienia wydatków oraz poświadczanie, że wydatki ujęte w tym zestawieniu są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa oraz zostały poniesione w związku z operacjami wybranymi do

finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do programu operacyjnego i zgodnymi z obowiązującymi przepisami prawa,

- zapewnienie, by istniał system, w którym rejestruje się i przechowuje, w formie elektronicznej, dokumentację księgową w odniesieniu do każdej operacji,
- zapewnienie, do celów sporządzania i składania wniosków o płatność, aby posiadała odpowiednie informacje na temat procedur i weryfikacji przeprowadzonych w odniesieniu do wydatków,
- uwzględnienie, podczas sporządzania i składania wniosków o płatność, wyników wszystkich audytów przeprowadzonych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność,
- utrzymywanie w formie elektronicznej zapisów księgowych dotyczących wydatków zadeklarowanych Komisji oraz odpowiadającego im wkładu publicznego wypłaconego na rzecz beneficjentów,
- prowadzenie ewidencji kwot podlegających odzyskaniu i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu na rzecz operacji.

Institucja Zarządzająca swe funkcje w zakresie zarządzania i certyfikacji będzie pełnił poprzez odpowiednie komórki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

W celu usprawnienia procesu wdrażania, IZ RPO przewiduje powierzenie części swoich kompetencji w tym zakresie (z wyłączeniem certyfikacji) **Institucjom Pośredniczącym** utworzonym z uwzględnieniem obecnego potencjału administracyjnego tj. przy wykorzystaniu struktur/jednostek funkcjonujących w latach 2007-2013 na poziomie regionalnym.

Podstawą przekazania kompetencji będzie porozumienie / umowa zawarte z IZ, bądź stosowna uchwała IZ.

Institucja Zarządzająca przewiduje, iż **Institucje Pośredniczące będą częściowo lub w pełnym zakresie odpowiedzialne m.in. za:**

- czynności przygotowawcze – stworzenie struktury organizacyjnej zapewniającej rozdział funkcji, przejrzyste określenie obowiązków i poziomów zarządzania oraz prawidłową realizację powierzonych zadań,
- codzienną obsługę zadań powierzonych – zapewnienie obsługi techniczno-administracyjnej na wszystkich etapach realizacji powierzonych zadań, w tym zorganizowanie punktów przyjęć wniosków o dofinansowanie,
- przyjmowanie wniosków o dofinansowanie, ocenę i wybór projektów - organizowanie i przeprowadzanie postępowań konkursowych, przeprowadzanie oceny wniosków,
- zawieranie umów i rozliczanie projektów,

- procedury finansowe – prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej dotyczącej powierzonych zadań, tak, aby możliwa była identyfikacja projektów oraz poszczególnych operacji bankowych,
- monitorowanie postępu rzeczowego projektów,
- kontrolę i audyt – opracowanie podręcznika procedur kontroli wewnętrznych zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez IZ oraz przedstawienie go do akceptacji IZ,
- prowadzenie działań informacyjnych w zakresie swoich kompetencji,
- archiwizację – przechowywanie dokumentacji związanej z realizacją roli Instytucji Pośredniczącej przez określony w obowiązujących przepisach prawnych okres,
- obsługę systemu informatycznego – dokonywanie w zakresie swoich zadań wszelkich możliwych operacji przy użyciu systemów informatycznych wybranych do obsługi Programu oraz przekazanych do użytkowania przez IZ.

Instytucja Audytowa:

Organem pełniącym funkcję Instytucji Audytowej jest Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej.

Funkcję Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej pełni sekretarz albo podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonuje swoje zadania za pośrednictwem Departamentu Ochrony Interesów Finansowych UE Ministerstwa Finansów oraz 16 urzędów kontroli skarbowej. W urzędach kontroli skarbowej zostały utworzone wyodrębnione komórki organizacyjne odpowiedzialne za audyt środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Instytucja Audytowa dba o to, aby czynności audytowe uwzględniały uznane w skali międzynarodowej standardy audytu. Instytucja Audytowa jest niezależna od Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej. Instytucja Audytowa posiada wyłączną odpowiedzialność w zakresie planowania i wyboru operacji będących przedmiotem audytu, jak również sposobu wykonywania audytu i raportowania o podjętych ustaleniach i rekomendacjach.

Instytucją dokonującą desygnacji jest Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Instytucja udzielająca desygnacji w odniesieniu do Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej dokonuje oceny spełnienia kryteriów określonych w załączniku XIII do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., dotyczących:

- **wewnętrznego środowiska kontroli**
- **zarządzania ryzykiem**

- działań związanych z zarządzaniem i kontrolą
- monitorowania.

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE jest Ministerstwo Finansów.

System monitorowania i sprawozdawczości

Komitet Monitorujący

Komitet Monitorujący program zostanie powołany w terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia Polski o decyzji dotyczącej przyjęcia programu przez Komisję Europejską. W skład komitetu wejdą przedstawiciele m.in. IZ, wszelkich instytucji pośredniczących, przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych, ministra koordynującego RPO, a także przedstawiciel Komisji pełniący rolę doradczą.

Przewodniczącym Komitetu Monitorującego jest przedstawiciel IZ, który zwołuje posiedzenie co najmniej raz w roku – w celu dokonania przeglądu wdrażania programu i postępów poczynionych na drodze do osiągnięcia jego celów.

Przy powoływaniu komitetu będzie się dążyć do jak najwyższej efektywności i jakości jego pracy, zrównoważonego udziału wszystkich stron, jak również będzie brana pod uwagę zasada równości szans. Komitet monitorujący będzie realizował zadania wynikające z art. 110 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., poprzez rozpatrywanie i zatwierdzanie w szczególności:

- wszelkich kwestii, które mają wpływ na wykonanie programu operacyjnego,
- postępów w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystania wyników ewaluacji,
- realizacji strategii komunikacji, dużych projektów oraz wspólnych planów działań,
- działań mających na celu promowanie równouprawnienia płci, równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- przedsięwzięć mających na celu programowanie zrównoważonego rozwoju,
- postępu w zakresie przedsięwzięć służących spełnieniu mających zastosowanie warunków wstępnych – w przypadku, gdy warunki te nie są spełnione w dniu przedłożenia umowy partnerstwa oraz programu operacyjnego,
- instrumentów finansowych,
- metodyki i kryteriów wyboru operacji,
- rocznych i końcowych sprawozdań z wdrażania,
- planu ewaluacji dla programu operacyjnego i wszelkich jego zmian,

- strategii komunikacji programu wraz ze dokonywanymi w niej zmianami,
- propozycji instytucji zarządzającej dotyczących wszelkich zmian programu operacyjnego.

Sprawozdawczość i monitorowanie

Monitorowanie realizacji programu obejmuje równoległą analizę postępu finansowego i rzeczowego w ramach systemu sprawozdawczości, przy czym monitorowanie postępu rzeczowego oparte jest o katalog wskaźników kluczowych dla projektów realizowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, a także dodatkowych wskaźników specyficznych ustalonych dla RPO.

Monitorowanie postępu będzie służyć zagwarantowaniu realizacji celów strategicznych i częściowych określonych w RPO oraz pełnej absorpcji alokowanych środków.

Obowiązek monitorowania i sprawozdawczości z programu leży po stronie IZ. Proces ten odbywa się systematycznie i terminowo przez cały okres programowania i jest realizowany na wszystkich poziomach instytucjonalnych wdrażania programu oraz wszystkich beneficjentów programu.

Począwszy od roku 2016, w terminie do 31 maja każdego kolejnego roku, z rokiem 2023 włącznie, IZ RPO przedkłada Komisji Europejskiej coroczne sprawozdania z realizacji programu w poprzednim roku budżetowym (w odniesieniu do sprawozdań przedkładanych w 2017 r. i 2019 r. termin ten upływa 30 czerwca). Sprawozdanie przedłożone w 2016 r. obejmuje lata budżetowe 2014 i 2015, a także okres między początkową datą kwalifikowalności wydatków a dniem 31 grudnia 2013 r.

Roczne sprawozdania, zgodnie z art. 50 oraz art. 111 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. będą zawierać informacje na temat:

- wdrażania programu operacyjnego i jego priorytetów w odniesieniu do danych finansowych, wspólnych wskaźników i wskaźników specyficznych dla programu wskaźników oraz wartości docelowych ujętych ilościowo,
- postępów w przygotowaniu i wdrażania dużych projektów i wspólnych planów działania,
- dodatkowo w sprawozdaniach z realizacji programu złożonych w 2017 i 2019 r. ustala się i ocenia postępy poczynione na drodze do osiągnięcia celów programu, a także:
 - postępy w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystanie wyników ewaluacji,
 - wyniki działań informacyjnych i promocyjnych funduszy polityki spójności prowadzonych w ramach strategii komunikacji,
 - zaangażowanie partnerów we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację programu.

System ewaluacji

Zasady ewaluacji określone zostały w art. 54 – 57 oraz art. 114 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Ewaluacje przeprowadza się w celu poprawy jakości projektowania i wdrażania programów, jak również w celu analizy ich skuteczności, efektywności, skuteczności i wpływu. Ewaluacje przeprowadzają eksperci wewnętrzni lub zewnętrzni, którzy są funkcjonalnie niezależni od podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu. Obejmują one:

- ewaluację ex-ante, za przygotowanie której odpowiada IZ. Ewaluacja ta jest przekazywana Komisji w tym samym czasie, co program, wraz ze streszczeniem,
- ewaluację podczas okresu programowania. IZ przeprowadza ewaluację na podstawie planu ewaluacji. Co najmniej raz podczas okresu programowania ocena obejmuje analizę sposobu, w jaki wsparcie z funduszy przyczyniło się do osiągnięcia celów każdego priorytetu. Wszystkie ewaluacje powinny być rozpatrywane przez komitet monitorujący i przesłane do Komisji,
- ewaluację ex-post przeprowadzaną przez Komisję lub państwo członkowskie, w ścisłej współpracy z IZ. Ewaluacja ex-post zostanie zakończona do dnia 31 grudnia 2024 r.

Zadania z zakresu ewaluacji realizowane będą przez IZ oraz niezależnych zewnętrznych ekspertów. Obowiązki Jednostki Ewaluacyjnej pełnić będzie komórka organizacyjna wyodrębniona w ramach IZ. Wykorzystanie zasobów organizacyjnych i kadrowych wypracowanych w trakcie perspektywy finansowej 2007-2013 gwarantuje odpowiedni potencjał ww. komórki.

Plan ewaluacji RPO, obejmujący cały okres programowania, zostanie przedstawiony komitetowi monitorującemu nie później niż rok po przyjęciu programu operacyjnego, zgodnie z art.114 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

System kontroli

Instytucja Zarządzająca zapewnia realizację trzech typów kontroli poprzez określenie zasad jej prowadzenia i podział obowiązków w systemie:

- kontrole systemowe, służące sprawdzeniu prawidłowości realizacji zadań przez instytucje pośredniczące, którym IZ powierzyła zadania związane z realizacją programu operacyjnego.

Kontrole systemowe wykonywane są bezpośrednio przez IZ,

- weryfikacje wydatków, służące sprawdzeniu czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, czy wydatki deklarowane przez beneficjentów zostały przez nich zapłacone oraz, czy spełniają obowiązujące przepisy prawa, wymagania programu

operacyjnego oraz warunki wsparcia operacji. Weryfikacje te obejmują następujące procedury:

- a) weryfikacje administracyjne w odniesieniu do każdego złożonego przez beneficjentów wniosku o płatność,
 - b) weryfikacje operacji w miejscu realizacji, które mogą być prowadzone w trakcie oraz na zakończenie realizacji projektu,
- kontrolę trwałości w zakresie, o którym mowa w art. 71 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

Weryfikacje wydatków oraz kontrole trwałości prowadzone będą przez instytucje pośredniczące.

System informatyczny

Zgodnie z UP, minister właściwy ds. rozwoju regionalnego zapewnia budowę i funkcjonowanie centralnego systemu informatycznego SL 2014, który będzie wspierał realizację programów operacyjnych. System ten tworzony jest w celu spełnienia wymogów rozporządzenia ramowego w zakresie:

- obowiązku rejestrowania i przechowywania danych dotyczących każdego projektu, niezbędnych do monitorowania, oceny, zarządzania finansowego, kontroli i audytu, w tym danych osobowych uczestników projektów na potrzeby monitorowania i ewaluacji projektów współfinansowanych z EFS (art. 114 ust. 2 rozporządzenia ramowego),
- zapewnienia systemu komputerowego służącego prowadzeniu księgowości, przechowywaniu i przekazywaniu danych finansowych i danych na temat wskaźników, dla celów monitorowania i sprawozdawczości (art. 72 d. rozporządzenia ramowego),
- zapewnienia funkcjonowania systemu informatycznego, za pomocą którego pełna komunikacja pomiędzy beneficjentem a właściwymi instytucjami odbywać się będzie wyłącznie drogą elektroniczną (art. 122 ust. 3 rozporządzenia ramowego).

System informatyczny SL 2014 służy w szczególności do wspierania procesów związanych z:

- obsługą projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu,
- ewidencjonowaniem danych dotyczących programów operacyjnych,
- obsługą procesów związanych z certyfikacją wydatków.

Instytucje oraz beneficjenci korzystają z funkcjonalności udostępnionych za pośrednictwem centralnego systemu informatycznego SL 2014, w zakresie obsługi projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu.

Dostęp do danych gromadzonych w SL 2014 mają:

- wszystkie instytucje uczestniczące w realizacji programów operacyjnych, tj. między innymi instytucja zarządzająca, instytucje pośredniczące, instytucja audytowa, w zakresie niezbędnym dla prawidłowego realizowania swoich zadań,
- beneficjenci, w zakresie danych dotyczących realizowanych przez nich projektów.
- System informatyczny SL 2014 umożliwi tworzenie określonych raportów, między innymi:
 - informacji o poziomie wydatkowania środków UE,
 - prognoz wydatków,
 - informacji o stanie wdrażania funduszy strukturalnych,
 - informacji na temat przeprowadzonych kontroli.

Wymiana informacji pomiędzy Komisją Europejską a instytucją zarządzającą odbywać się będzie poprzez system SFC 2014.

IZ przewiduje budowę dla wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu regionalnego jednego wspólnego systemu informatycznego obsługującego cały proces wdrażania programu regionalnego: **e-RPO**. System umożliwi aplikowanie beneficjentom o środki EFRR i EFS. Ponadto, pracownicy instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu będą posiadali dostęp do funkcjonalności związanych z obsługą wniosków aplikacyjnych, wniosków o płatność, korekt finansowych, kontroli projektów itp. System będzie pozwalał również generować zestawienia/raporty niezbędne do zarządzania finansowego i merytorycznego RPO na bazie informacji dotyczących projektów.

Kierując się zasadą polityki e-Cohesion określoną przez Komisję Europejską do minimum ograniczone będzie przekazywanie wniosków, pism i innej dokumentacji w innej formie niż elektroniczna. Zakłada się, że w wersji papierowej przechowywane będą jedynie niektóre dokumenty (np. umowy, aneksy).

Planowany system będzie kompatybilny z centralnym systemem informatycznym SL 2014 oraz systemami wewnętrznymi funkcjonującymi w IZ (np. systemem obiegu dokumentów).

Pomimo decyzji o budowie własnego systemu informatycznego w ramach regionalnego programu operacyjnego, IZ jest zobowiązana do korzystania z funkcjonalności udostępnionych w ramach centralnego systemu informatycznego SL 2014 w zakresie:

- ewidencjonowania danych dotyczących programów operacyjnych,
- obsługi procesów związanych z certyfikacją wydatków.

Komunikacja między planowanym systemem e-RPO i pozostałymi systemami informatycznymi, w tym SL 2014, winna odbywać się w sposób automatyczny lub półautomatyczny, co zmniejszy ryzyko popełnienia błędów ludzkich.

System informacji i promocji

IZ jest odpowiedzialna za zapewnienie właściwej informacji i promocji programu operacyjnego.

W celu zapewnienia skutecznej koordynacji działań komunikacyjnych – zgodnie z założeniami UP prowadzonych przez poszczególne instytucje, Polska opracowuje horyzontalny dokument – wspólną strategię komunikacji polityki spójności.

W oparciu o wspólną strategię komunikacji IZ, zgodnie z art. 116 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., opracowuje dla RPO strategię komunikacji, będącą podstawą prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dla tego programu. IZ przygotowuje również roczne plany działań o charakterze wykonawczym.

Działania informacyjne i promocyjne wspierają realizację programu.

Wsparcie to będzie realizowane w szczególności poprzez:

- informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programu oraz sposobach jego pozyskania,
- dostarczanie beneficjentom informacji potrzebnych do realizacji projektów na ich różnych etapach,
- upowszechnianie wśród mieszkańców województwa roli oraz osiągnięć polityki spójności i funduszy przez działania informacyjne i promocyjne na temat efektów i wpływu programu oraz poszczególnych projektów, a także w stosownym zakresie UP.

Kluczowe jest, aby realizując działania informacyjno-promocyjne w perspektywie programowej 2014-2020 dążyć do wzmocnienia koordynacji działań, celem utrzymania wysokiej spójności przekazu i komplementarności komunikatów oraz narzędzi.

Wyzwaniem leżącym u podstaw skutecznej komunikacji, będzie opracowanie dokumentów skierowanych do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów, a także materiałów przeznaczonych do komunikacji w mediach, z zastosowaniem czytelnego i zrozumiałego powszechnie języka.

W okresie 2014-2020 należy położyć większy nacisk na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego samych beneficjentów.

Kluczowe jest również wdrażanie polityk horyzontalnych, jak równy dostęp do informacji dla osób z niepełnosprawnościami, dbałość o środowisko naturalne oraz współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Zarządzanie finansowe

Podstawowy mechanizm przepływów finansowych w zakresie środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oparty jest o budżet środków europejskich, czyli wyodrębnioną część budżetu państwa, zasilaną transferami z KE (dochody budżetu środków europejskich), z której następnie dokonywane są płatności na rzecz beneficjentów w kwocie odpowiadającej przyznanemu dofinansowaniu unijnemu (wydatki budżetu środków europejskich). Budżet środków europejskich nie obejmuje wydatków ponoszonych w ramach pomocy technicznej.

Instytucją dokonującą płatności jest Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Podstawą dokonania płatności na rzecz beneficjenta jest przekazane do BGK zlecenie płatności wystawione przez instytucję, z którą beneficjent zawarł umowę o dofinansowanie projektu, przygotowane w oparciu o zweryfikowany wniosek beneficjenta o płatność. W przypadku państwowych jednostek budżetowych, realizujących projekt finansowany z udziałem środków europejskich, IZ może upoważnić te jednostki do samodzielnego wystawiania zleceń płatności.

Rozliczenie wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta odbywa się na podstawie wniosku o płatność złożonego do właściwej instytucji. W oparciu o zweryfikowane wnioski o płatność dana instytucja wdrażająca sporządza zestawienia wydatków zawierające zagregowane wartości i dane z poszczególnych projektów, które następnie przekazuje do instytucji zarządzającej, która w oparciu o otrzymane dokumenty, sporządza, a następnie przesyła do KE, deklaracje i zestawienia wydatków wraz z wnioskiem o płatność okresową.

Podstawą do wyliczenia wkładu unijnego, o której mowa w art. 130 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., są całkowite wydatki kwalifikowalne.

7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów

7.1.1 Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego

Program został przygotowany z udziałem szerokiego grona interesariuszy. Zasada partnerstwa w przygotowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu jest oraz będzie realizowana w oparciu o art. 5 oraz art. 96 ust. 5 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, Europejski kodeks postępowania w zakresie partnerstwa w ramach umów europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zapisy UP oraz wytyczne horyzontalne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego przygotowane we współpracy z partnerami.

Efektywniejsze wykorzystanie środków unijnych w latach 2014-2020 uwarunkowane jest współpracą jak najszerszego grona przedstawicieli środowisk społecznych i gospodarczych już na etapie przygotowywania programu. Szczególna waga przykładana była, aby opinie i rekomendacje pozyskane zostały od jak największej liczby zainteresowanych osób i instytucji. Miało to istotny wpływ na precyzyjne kierowanie interwencji poszczególnych osi priorytetowych do obszarów, które rzeczywiście takiej pomocy wymagają. Przy realizacji zasady partnerstwa ważne było osiągnięcie wartości dodanej w stosunku do działań podejmowanych w perspektywie 2007-2013. Założenie takie wymagało rozszerzenia dostępnych prawnie form konsultacji ze społeczeństwem. Władze województwa zdecydowały się na stworzenie forum wymiany stanowisk pomiędzy administracją publiczną a środowiskami społecznymi, gospodarczymi, zawodowymi i naukowymi – tj. powołanie Grupy roboczej ds. RPO.

4.04.2013 r. Zarząd Województwa Małopolskiego powołał Grupę roboczą do spraw Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020⁶¹, nawiązując w ten sposób do uchwały Zespołu Międzyresortowego ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej⁶² zakładającej, że zadaniem grup roboczych na poziomie regionu powinno być wsparcie instytucji odpowiedzialnych za przygotowanie programów operacyjnych w zakresie m.in. wypracowania celów i zakresu programu z uwzględnieniem zapisów krajowych i europejskich dokumentów strategicznych, efektów negocjacji pakietu legislacyjnego na lata 2014-2020 oraz uzgodnień Wspólnych Ram Finansowych. Zadaniem Grupy roboczej w Małopolsce była koordynacja prac nad RPO w zakresie jego warstwy programowej oraz systemu realizacji. Do udziału w jej pracach zostali zaproszeni: przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, partnerzy gospodarczy i społeczni; podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska; organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie równości, eksperci zewnętrzni. Ważnymi kryteriami wyboru składu Grupy było zapewnienie jak najszerszej i różnicowanej reprezentacji środowisk społecznych i gospodarczych w regionie, posiadających praktyczną wiedzę na temat wdrażania funduszy strukturalnych, a także doświadczenie tych podmiotów zdobyte w czasie prac nad *Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* i regionalnymi programami strategicznymi do roku 2020, które były punktem wyjścia dla nowego programu operacyjnego. Szczególne znaczenie w pracach nad przygotowaniem programu miał udział przedstawicieli administracji rządowej, w tym reprezentantów: Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej –

⁶¹ Uchwała Nr 397/13 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Grupy roboczej do spraw regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020

http://www.wrotamalopolski.pl/root_bip/bip_w_malopolsce/root_um/podmiotowe/zarząd/uchwały/2013/17432

⁶² Uchwała nr 1/2013 Zespołu Międzyresortowego ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej z dnia 4 lutego 2013 r. w sprawie powołania Grup roboczych wspierających prace nad przygotowaniem programów operacyjnych na lata 2014-2020

dla zapewnienia komplementarności regionalnego programu operacyjnego z krajowymi programami operacyjnymi, w których przygotowanie były zaangażowane ww. resorty.

Pracami Grupy roboczej kierował Przewodniczący wraz z Zastępcami. Funkcję tę pełnił Marszałek Województwa Małopolskiego wraz z wybranymi członkami Zarządu Województwa. Nad bieżącą realizacją zadań czuwał Koordynator, którym był Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego. Nadzorował on prace:

- a. Zespołu redakcyjnego;
- b. Zespołów zadaniowych:
 - ds. wyborów strategicznych
 - ds. zasad programowania
 - ds. obszarów wsparcia
 - ds. systemu zarządzania
 - ds. aktów normatywnych
 - ds. informacji i promocji
 - ds. komplementarności z PROW
- c. Sekretarza Grupy roboczej.

W proces konsultacji zostali włączeni w szczególności przedstawiciele:

- strony rządowej (Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Małopolski Urząd Wojewódzki, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie, Państwowa Straż Pożarna, Policja, Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej, Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Krakowie)
- jednostek samorządu terytorialnego (gmin i powiatów oraz forów samorządowych, jak: Forum Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów Małopolski, Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski, fora subregionalne)
- kluczowych partnerów społecznych i gospodarczych w regionie (Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego, Krakowski Park Technologiczny, Małopolska Agencja Energii i Środowiska, Małopolska Organizacja Turystyczna, Małopolska Rada Pożytku Publicznego, TAURON Polska Energia, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, Zarząd Regionalny NSZZ „Solidarność”, Rada OPZZ Województwa Małopolskiego)⁶³
- szkolnictwa i oświaty, zwłaszcza szkolnictwa wyższego.

⁶³ Szczegółowa lista w sekcji 12.3 *Lista partnerów zaangażowanych w przygotowanie programu*

Od początku prac nad RPO partnerzy mieli zapewniony udział w procesie tworzenia treści programów poprzez uczestnictwo w wieloetapowych konsultacjach społecznych. Mogli oni także przygotowywać własne propozycje zapisów (m.in. w zakresie: określenia priorytetów i celów szczegółowych interwencji, alokacji środków dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i podziałań; wskaźników specyficznych dla programu, opisu działań, grup beneficjentów, podejścia terytorialnego, zasad horyzontalnych) oraz konsultować je z szerszym gronem w ramach zespołów zadaniowych oraz podczas spotkań plenarnych Grupy roboczej ds. RPO.

Efektom prac Grupy roboczej było opracowanie: *Założeń regionalnego programu operacyjnego dla województwa małopolskiego na lata 2014-2020* oraz *Wstępnego projektu programu* – wersje 1.0, 2.0, 3.0 i 4.0 – przyjętych przez Zarząd Województwa odpowiednio: 24.06, 18.07 i 21.11 2013 r. oraz 6.02 i 1.04 2014 r.

Szczególne znacznie w przygotowaniu programu miały wieloetapowe konsultacje społeczne, które objęły założenia RPO, jak i kolejne wersje projektu. Informacje o konsultacjach społecznych oraz konferencjach, spotkaniach i warsztatach były zamieszczane regularnie na stronie internetowej samorządu województwa małopolskiego (<http://www.malopolskie.pl>), na portalu Funduszy Europejskich w Małopolsce (<http://www.fundusze.malopolska.pl>). Dodatkowo na portalu Funduszy Europejskich w Małopolsce została utworzona podstrona „Fundusze na lata 2014-2020” (http://www.fundusze.malopolska.pl/2014_2020/Strony/default.aspx), poświęcona nowej perspektywie programowej, a w szczególności pracom nad RPO 2014-2020.

Zgodnie z wymogami ustawy z dn. 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dalej: ustawa o oś)* Zarząd Województwa Małopolskiego przeprowadził postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Wstępnego projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020* (wersja 2.0).

Jednym z głównych etapów oceny było uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Krakowie. Prognoza wraz z projektem RPO poddane zostały konsultacjom społecznym, które trwały od 22 listopada do 26 grudnia 2013 r. Informacje o rozpoczęciu konsultacji zamieszczono na stronie internetowej <http://www.malopolskie.pl> w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://bip.malopolska.pl/umwm>), w prasie o zasięgu regionalnym. Dokumenty były dostępne do wglądu także w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego. Opinie i wnioski mogły być składane za pośrednictwem formularza elektronicznego, w formie pisemnej, faxem lub ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu.

Sprawozdanie z konsultacji społecznych zostało umieszczone 25 stycznia 2014 r. na stronach internetowych samorządu województwa i w BIP. Zawiera ono zestawienie zgłoszonych uwag oraz stanowisko ZWM z podjętymi rozstrzygnięciami oraz ich uzasadnieniem. Dodatkowo podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zostanie opublikowane w zakresie i formie zgodnej z zapisami art. 55 *ustawy OOS*.

Głównymi obszarami zainteresowania podczas spotkań i konsultacji z partnerami były: alokacja finansowana na poszczególne osie priorytetowe, działania i podziały; kierunki interwencji; typy operacji; typy projektów; podejście terytorialne; mechanizm RLKS. Komentarze i zgłaszane uwagi w znacznej części dotyczyły: przesunięć środków finansowych w ramach poszczególnych działań i podziałów, poszerzenia katalogu beneficjentów, wprowadzenia dodatkowych obszarów wsparcia w ramach poszczególnych osi priorytetowych, wpisania do programu projektów kluczowych (strategicznym), zastosowania mechanizmu elastyczności dla dokonywania potencjalnej realokacji środków, programów rewitalizacji, zwiększenia zakresu działań podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zwiększenia wsparcia dla służb ratowniczych oraz służb odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa w regionie. Część z tych postulatów została wykorzystana w pracach nad kolejnymi wersjami projektu programu.

Współpraca z partnerami i szeroka społeczna debata na etapie przygotowania programu operacyjnego prowadzona była na kilku poziomach, a jej celem stanowiło wspólne wypracowanie zapisów programu, z wykorzystaniem m.in.:

- Grupy roboczej ds. RPO jako gremium koordynującego prace nad regionalnym programem operacyjnym,
- konsultacji społecznych, zarówno w odniesieniu do przygotowanych założeń programu, jak i kolejnych wersji projektu,
- organizowanych spotkań konsultacyjnych, m.in. w formule konferencji regionalnych, konferencji tematycznych, konsultacji i spotkań subregionalnych,
- prezentacji założeń programu i zasad korzystania ze środków perspektywy finansowej 2014-2020 przy okazji spotkań organizowanych i współorganizowanych przez Województwo Małopolskie,
- prac prowadzonych w ramach forów subregionalnych oraz spotkań i dyskusji z udziałem najważniejszych partnerów społecznych i gospodarczych poszczególnych subregionów, w tym lokalnych samorządów,
- warsztatów poświęconych możliwościom wsparcia dla wspólnych i komplementarnych projektów z województw małopolskiego i śląskiego w perspektywie finansowej UE w latach 2014-2020,
- prac nad wypracowaniem i wdrożeniem rozwiązań dedykowanych zintegrowanym inwestycjom terytorialnym.

Kontynuacja współpracy partnerskiej planowana jest na etapie wdrażania monitorowania i ewaluacji programu. Tym celom służyć będzie m.in. włączenie partnerów w prace Komitetu Monitorującego RPO, zapewnienie powszechnego dostępu do wyników badań, ekspertyz i ewaluacji dotyczących programu oraz aktualnych informacji na temat postępów wdrażania programów.

Na potrzeby zarządzania i wdrażania programu oraz jego ewaluacji zostaną przeprowadzone przez niezależnych ekspertów zewnętrznych oceny, ekspertyzy i badania, co pozwoli na bieżąco oceniać realizację programu oraz korygować pojawiające się ewentualnie nieprawidłowości. System ewaluacji programu gwarantować będzie niezależność i obiektywizm procesu ewaluacji poprzez upublicznienie wszystkich wyników ewaluacji, przekazywanie ich komitetowi monitorującemu, organizowanie konferencji i seminariów, podczas których będą omawiane wyniki badań. Wpływ partnerów na proces ewaluacji zapewni realizowany w regionie model badań w oparciu o Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego (MORR) współpracujące w sieci Regionalnych Obserwatoriów Terytorialnych i Krajowego Obserwatorium Terytorialnego. W szczególności MORR zajmuje się zbieraniem i analizą danych dotyczących absorpcji środków unijnych, efektów wdrażania projektów współfinansowanych z funduszy europejskich oraz badaniem wpływu tych projektów na rozwój społeczny i gospodarczy regionu. Rolę doradczą dla działań MORR pełni Małopolska Rada Obserwatoriów Rozwoju Regionalnego i Ewaluacji, w której zasiadają przedstawiciele administracji regionalnej, reprezentanci małopolskich uczelni oraz instytucji naukowych i badawczych, a także instytucji wspierających rozwój gospodarczy w województwie. Do zadań Rady należy m.in. poddawanie pod dyskusję wyników przeprowadzonych badań oraz założeń programowych dokumentów strategicznych w kontekście ich monitoringu i ewaluacji.

7.1.2 Granty globalne (w odniesieniu do EFS)

Zgodnie z zapisami Sekcji 7.2.3 IZ nie wyklucza możliwości realizacji grantu globalnego.

7.1.3 Alokowanie zasobów przeznaczonych na budowanie potencjału (w odniesieniu do EFS)

Organizacje pozarządowe wypełniając przestrzeń pomiędzy sektorem publicznym, a prywatnym/biznesowym są niezmiernie istotnym partnerem przy realizacji zadań o charakterze społecznym. W odróżnieniu od organów publicznych, a podobnie jak biznes – powstają z inicjatywy założycieli (prywatnych osób lub instytucji angażujących się w sprawy społeczne), ale – w odróżnieniu od biznesu, a podobnie jak władze publiczne – działają w interesie publicznym. W Małopolsce funkcjonuje blisko 10 tys. organizacji pozarządowych co stanowi blisko 9% wszystkich organizacji działających w Polsce. Są to zarówno silne organizacje działające na poziomie całego regionu i kraju, jak i niewielkie działające lokalnie. Każda z nich posiada określony potencjał, przy czym naturalnym jest, że jest on bezpośrednio

zależny od wielkości organizacji, jej doświadczenia, renomy i możliwości finansowych. Biorąc pod uwagę realizowane przez organizacje zadania oraz wychodząc naprzeciw ich potrzebom w zakresie wzmacniania ich potencjału w ramach programu dostępne są środki finansowe w ramach PI:

PI 8i – Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników – alokacja EFS ok. 2 mln EUR;

PI 9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie – alokacja EFS ok. 2 mln EUR;

PI 9v – Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia – alokacja EFS ok. 5 mln EUR;

PI10i – Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia – alokacja EFS ok. 5 mln EUR.

Wszystkie wskazane powyżej środki mają pozwolić na realizację zadań i projektów organizacji pozarządowych i jednocześnie dawać im szansę na stopniowe budowanie potencjału własnego. Takie podejście pozwoli na osiągnięcie wartości dodanej w postaci wzmocnionego III sektora w Małopolsce. Jednocześnie przyjęto założenie, że środki w ramach PI 8i, 9i i 10i będą dostępne do wykorzystania, np. z zastosowaniem formuły projektu grantowego lub grantu globalnego (IZ nie wyklucza możliwości realizacji grantu globalnego).

Równocześnie w zakresie poprawy umiejętności i skuteczności aplikowania o środki europejskie organizacje pozarządowe jako potencjalni beneficjenci uzyskają wsparcie w ramach działań informacyjno – szkoleniowych zaplanowanych ze środków Pomocy Technicznej RPO.

8. Koordynacja między funduszami polityki spójności, EFRROW, EFMR oraz innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz EBI

Maksymalizacja efektów interwencji realizowanych ze środków programu wymagać będzie zastosowania skutecznych mechanizmów koordynacji, zarówno na etapie programowania, jak i wdrażania, które przyczynią się do osiągnięcia celów zarówno samego programu, jak i celów Umowy Partnerstwa i jednocześnie będą służyć zwiększaniu komplementarności, synergii oraz spójności i skuteczności interwencji.

Rozwiązania zapewniające koordynację wdrażane będą zarówno na poziomie programowania - w tym zakresie mieści się m.in. określenie obszarów interwencji, gdzie zastosowanie mogą mieć różne instrumenty, identyfikacja wzajemnie uzupełniających się osi priorytetowych, podział zakresów interwencji, wykorzystanie instrumentów terytorialnych zapewniających komplementarność w ujęciu geograficznym (zintegrowane podejście terytorialne), jak i na poziomie zarządzania oraz wdrażania – gdzie konieczne będzie wdrożenie mechanizmów koordynacyjnych wspierających komplementarne wykorzystanie różnych instrumentów, zapewniające nie nakładanie się działań. Tworzenie mechanizmów koordynacyjnych na obydwu poziomach odbywać się będzie z uwzględnieniem mechanizmów wynikających z UP.

Strategiczną rolę w zakresie koordynacji interwencji w ramach małopolskiego RPO pełnił będzie Zarząd Województwa, wspierany przez Komitet Monitorujący oraz zespoły zadaniowe. KM program zostanie powołany w terminie trzech miesięcy od daty powiadomienia Polski o decyzji dotyczącej przyjęcia programu przez Komisję Europejską. W skład komitetu wejdą przedstawiciele m.in. Instytucji Zarządzającej, wszelkich instytucji pośredniczących, przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych, ministra koordynującego RPO, a także przedstawiciel Komisji pełniący rolę doradcą.

Wśród głównych mechanizmów komplementarności wskazać należy m.in. linię demarkacyjną pomiędzy interwencjami realizowanymi z poziomu krajowego i regionalnego, wspólną listę kluczowych wskaźników, kontrakt terytorialny, instrumenty terytorialne, skoordynowany i zsynchronizowany system naborów i selekcji projektów i operacji, działania informacyjno-promocyjne. W kontekście zapewnienia właściwej koordynacji i komplementarności interwencji ważną rolę odgrywać będzie także kontrakt terytorialny. Jego przedmiotem będą wzajemne zobowiązania Rządu oraz samorządu do realizacji w województwie małopolskim i finansowania z różnych źródeł powiązanych ze sobą priorytetowych przedsięwzięć. Dodatkowo zaplanowana w programie interwencja przyczyni się do zapewnienia większej synergii interwencji i komplementarności działań finansowanych ze środków EFS i EFRR (np. realizacja projektów w zakresie rewitalizacji – PI 9b czy wykorzystania endogenicznych potencjałów regionu – PI 8b).

Na uwagę zasługuje fakt, że ważną funkcję koordynacyjną na etapie programowania stanowi funkcjonujący w województwie małopolskim pakiet programów strategicznych,

które jako sposób realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* będą istotnym narzędziem realizacji regionalnej polityki rozwoju.

W zależności od specyfiki poszczególnych instrumentów oraz etapów zarządzania, wykorzystywane będą różne rozwiązania i mechanizmy zapewniające koordynację i komplementarność.

Zapewnienie komplementarności interwencji podejmowanych w ramach różnych polityk i finansowanych z różnych źródeł jest ważnym czynnikiem stanowiącym o sukcesie w osiągnięciu celów rozwojowych regionu. Dzięki komplementarności możliwe jest przyczynienie się do szybszego i bardziej efektywnego uzyskania oczekiwanych rezultatów.

W poniżej tabeli zaprezentowano przegląd głównych obszarów komplementarności i koordynacji.

Cel tematyczny lub priorytet inwestycyjny	Komplementarny program, inicjatywa, polityka, instrument krajowy, EBI	CT (tylko programy wspierane z EFSI)	Możliwe obszary komplementarności i synergii	Praktyczne przykłady komplementarności	Mechanizmy koordynacyjne		Rozwiązania dotyczące koordynacji z PO EWT
					poziom programowania	poziom wdrażania	
1. oś priorytetowa							
CT 1 PI 1a	Horyzont 2020	-	rozwój infrastruktury badawczej	RPO: infrastruktura służąca regionalnej specjalizacji Horyzont2020: filar I: doskonała baza naukowa: badania naukowe i infrastruktura badawcza	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
	PO IR	1	rozwój infrastruktury badawczej	RPO: infrastruktura służąca regionalnej specjalizacji PO IR: infrastruktura w ramach PMDIB	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - kontrakt terytorialny	-
	PO WER	10	kadry sektora nauki	RPO: wyłączenie jako część projektu inwestycyjnego PO WER: wsparcie kompleksowe kadr	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- cross-financing	-
	Programy NCBiR	-	badania przemysłowe i prace rozwojowe	RPO: infrastruktura badawcza sektora nauki NCBiR: dedykowane programy branżowe / tematyczne	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
	Programy NCN	-	badania podstawowe	RPO: infrastruktura badawcza sektora nauki NCN: dedykowane programy branżowe / tematyczne	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
CT 1 PI 1b	Horyzont 2020	-	badania w obszarach ważnych dla gospodarki	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej Horyzont2020: filar II: wiodąca pozycja w przemyśle: KET, dostęp	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-

		rozwój innowacji w sektorze MŚP	do finansowania ryzyka, rozwój innowacji w MŚP			
COSME	-	rozwój innowacji w sektorze MŚP	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej COSME: poprawa dostępu MŚP do finansowania w formie instrumentów kapitałowych i dłużnych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
NER 300	-	rozwój technologii niskowęglowych	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej (czysta energia) NER: projekty innowacyjne w zakresie technologii niskowęglowych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
PO IR	1	badania w obszarach ważnych dla gospodarki rozwój innowacji w sektorze MŚP kadry sektora B+R	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej PO IR: projekty o większej skali, z preferencją dla krajowych i regionalnych specjalizacji	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna w oparciu o kryterium kwotowe i/lub typ instrumentu	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - cross-financing	-
PO WER	10	kadry sektora nauki	RPO: wyłącznie jako część projektu inwestycyjnego PO WER: wsparcie kompleksowe kadr	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- cross-financing	-
PROW	1	badania w obszarach ważnych dla gospodarki rozwój innowacji w sektorze MŚP	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej PROW: wzmocnienie powiązań pomiędzy rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem, a badaniami i innowacjami w celu poprawy zarządzania i ochrony środowiska	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna w oparciu o kryterium kwotowe i/lub typ instrumentu	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
Programy NCBIr	-	badania przemysłowe i prace rozwojowe w obszarach ważnych dla gospodarki rozwój innowacji w sektorze MŚP	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej NCBIr: dedykowane programy branżowe / tematyczne	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
Program EUROPA ŚRODKOWA	1	współpraca sektora nauki i przedsiębiorstw w oraz transfer wiedzy	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej PEŚ: projekty w ramach współpracy podmiotów środkowoeuropejskich systemów innowacji	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów
Program INTERREG EUROPA	1	współpraca sektora nauki i przedsiębiorstw w oraz transfer wiedzy	RPO: projekty w ramach specjalizacji regionalnej PIE: projekty w ramach współpracy międzyregionalnej / transgranicznej	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów

2. oś priorytetowa							
CT 2 PI 2c	PO PC	2	e-usługi publiczne cyfryzacja urzędów dostęp do informacji sektora publicznego	RPO: projekty administracji samorządowej lub o zasięgu regionalnym PO PC: projekty administracji rządowej lub o zasięgu krajowym	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
3. oś priorytetowa							
CT 3 PI 3a PI 3b PI 3c	COSME	-	konkurencyjność MŚP wzmacnianie przedsiębiorczości poprawa dostępu do finansowania MŚP	- konkurencyjność MŚP - ułatwienia przedsiębiorstwom ekspansji - promowanie przedsiębiorczości - poprawa dostępu do finansowania za pośrednictwem instrumentów finansowych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - kontrakt terytorialny - komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
	HORYZONT 2020	-	konkurencyjność MŚP	RPO: - ułatwienie dostępu do finansowania (instrumenty finansowe) - konkurencyjność MŚP Horyzont 2020: - ułatwienie dostępu do finansowania ryzyka - zapewnienie ogólnounijnego poparcia dla innowacji w MŚP	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
	PSCI	-	wsparcie MŚP	RPO: - ułatwienie dostępu do finansowania (instrumenty finansowe) - konkurencyjność MŚP PSCI: zwiększenie poziomu mikrofinansów i dostępu do nich	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów i wykorzystanie w regionie	-
	PO IR	3	inwestycje związane z rozwojem infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego projekty przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu działania promocyjne, stymulujące internacjonalizację gospodarki regionu	RPO: - ułatwienie dostępu do finansowania (instrumenty finansowe) - promocja regionu PO IR: - ułatwienie dostępu do finansowania ryzyka - promocja kraju	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-

	PO PC	2	wsparcie dla przedsiębiorców	RPO: wsparcie dla przedsiębiorców, w tym także związanych z obszarem TIK PO PC: wsparcie dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych, wsparcie dla projektów dotyczących tworzenia usług i aplikacji wykorzystujących informacje sektora publicznego	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
	PROW	3	wsparcie dla przedsiębiorców	RPO: wsparcie rozwoju pozarolniczej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich PROW: wsparcie przedsiębiorców prowadzących przetwórstwo produktów rolnych ujętych w zał. I do Traktatu, jeżeli produktem finalnym jest również produkt ujęty w zał. I do Traktatu	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna w oparciu o kryterium kwotowe i/lub typ instrumentu	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-

4. oś priorytetowa

CT 4 PI 4a	Horyzont 2020	-	konkurencyjna energia niskoemisyjna	RPO: rozwój odnawialnych źródeł energii, realizacja pakietu klimatyczno-energetycznego Horyzont2020: bezpieczna, czysta i wydajna energia	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2009-2014 Innowacje w zakresie zielonych technologii	-	przedsiębiorcy /przemysł – ekologizacja działalności	RPO: rozwój odnawialnych źródeł energii, realizacja pakietu klimatyczno-energetycznego NMF: podniesieniem poziomu ekologizacji istniejących branż przemysłu, realizacja możliwości biznesowych ekologizacji europejskiej gospodarki oraz większe wykorzystanie technologii przyjaznych środowisku.	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	LIFE+	-	łagodzenie zmiany klimatu	RPO: poprawa jakości powietrza LIFE+: działania skoncentrowane na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	COSME	-	niskoemisyjny system energetyczny	RPO: rozwój odnawialnych źródeł energii, (bez ograniczenia beneficjentów) COSME: inwestycje na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw, rozwój	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-

				OZE i zwiększenie efektywności energetycznej			
	Program INTERREG Europa	4	gospodarka niskoemisyjna	RPO: rozwój odnawialnych źródeł energii Interreg: Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. – „miękkie” działania	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
	Program Europa Środkowa	4	gospodarka niskoemisyjna	RPO: rozwój odnawialnych źródeł energii PES: wykorzystaniu wewnętrznych zasobów odnawialnych źródeł energii	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
	POIŚ	4	rozwój odnawialnych źródeł energii	RPO: inwestycje komplementarne w oparciu o kryteria kwotowe i podmiotowe: OZE i rozwój sieci dystrybucyjnych PO IŚ: OZE i rozwój sieci przesyłowych	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	-
	PROW	4	poprawa efektywności energetycznej, OZE, zosobochłonności	RPO: inwestycje w przedsiębiorstwa, sektor mieszkaniowy, budynki użyteczności publicznej PROW: Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	-
CT 4 PI 4b	Horyzont 2020	-	konkurencyjna energia niskoemisyjna	RPO: zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki Horyzont2020: Bezpieczna, czysta i wydajna energia	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	LIFE+	-	łagodzenie zmiany klimatu	RPO: zwiększenie efektywności energetycznej regionu LIFE+: działania skoncentrowane na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2009-2014 Innowacje w zakresie zielonych technologii	-	przedsiębiorcy /przemysł – ekologizacja działalności	RPO: wsparcie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej i energooszczędnej NMF: podniesieniem poziomu ekologizacji istniejących branż przemysłu, realizacja	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-

				możliwości biznesowych ekologizacji europejskiej gospodarki oraz większe wykorzystanie technologii przyjaznych środowisku.			
	Program INTERREG Europa	4	Gospodarka niskoemisyjna	RPO: wsparcie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej i energooszczędnej Interreg: -Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. -Wymiana doświadczeń między podmiotami zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym w zakresie zachęcania MŚP do wprowadzania zasobooszczędnych działań – „miękkie” działania	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
	Program Europa Środkowa	4	Gospodarka niskoemisyjna	RPO: rozwój odnawialnych źródeł energii PES: poprawa efektywności energetycznej zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym (w szczególności MŚP)	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
	POIŚ	4	zwiększenie efektywności energetycznej w regionie	RPO: inwestycje MŚP PO IŚ: inwestycje w duże przedsiębiorstwa	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	PROW		zwiększenie efektywności energetycznej w regionie	RPO: poprawa efektywności energetycznej w MŚP PROW: Poprawa efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	
CT 4 PI 4c	Horyzont 2020	-	konkurencyjna energia niskoemisyjna	RPO: zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki Horyzont2020: Bezpieczna, czysta i wydajna energia	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	LIFE+	-	łagodzenie zmiany klimatu	RPO: zwiększanie efektywności energetycznej regionu LIFE+: działania skoncentrowane na	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów

			technologii przyjaznych środowisku.				
	LIFE+	-	łagodzenie zmiany klimatu	RPO: poprawa jakości powietrza LIFE+: działania skoncentrowane na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	Program INTERREG Europa	4	Gospodarka niskoemisyjna	RPO: poprawa jakości powietrza Interreg: -Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. -Wymiana praktyk między władzami na szczeblu regionalnym i lokalnym w zakresie metod monitorowania i poprawy jakości powietrza oraz zarządzania tą jakością na obszarach miejskich i uprzemysłowionych – „miękkie” działania	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
	PO IŚ	4	zmniejszenie emisji zanieczyszczeń zrównoważony transport miejski	RPO: likwidacja źródeł niskiej emisji POIŚ: budowa sieci ciepłowniczych i wymian źródeł ciepła w oparciu o kryterium typu projektu RPO: wsparcie na rzecz inwestycji z zakresu zrównoważonego transportu miejskiego PO IŚ: wsparcie na rzecz inwestycji z zakresu zrównoważonego transportu miejskiego w wybranych miastach	- system dokumentów strategicznych z logiką interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	-
	Program Operacyjny EUROPA ŚRODKOWA 2020	4	gospodarka niskoemisyjna	RPO: zrównoważony transport miejski PO Europa Środkowa: poprawa zdolności planowania mobilności na funkcjonalnych obszarach miejskich w celu obniżenia emisji CO2	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
CT6 PI 6e	LIFE+	-	łagodzenie zmiany klimatu	RPO: poprawa jakości powietrza LIFE+: działania skoncentrowane na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	
	Program INTERREG Europa	6	Gospodarka niskoemisyjna	RPO: poprawa jakości powietrza Interreg: -Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego związanych z przejściem	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	

				na gospodarkę niskoemisyjną. -Wymiana praktyk między władzami na szczeblu regionalnym i lokalnym w zakresie metod monitorowania i poprawy jakości powietrza oraz zarządzania tą jakością na obszarach miejskich i uprzemysłowionych – „miękkie” działania			
	PO IŚ	6	zmniejszenie emisji zanieczyszczeń	RPO: likwidacja źródeł niskiej emisji PO IŚ: budowa sieci ciepłowniczych i wymian źródeł ciepła w oparciu o kryterium typu projektu	- system dokumentów strategicznych z logiką interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	
5. oś priorytetowa							
CT 5 PI 5b	Horyzont 2020	-	zrównoważony wzrost, wzmocnienie celów w zakresie klimatu i środowiska	RPO: preferencje dla projektów z zakresu łąsek żywiolowych (np. osuwiska) Horyzont2020: działania w dziedzinie klimatu	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	LIFE+	-	zarządzanie działaniami w zakresie zmiany klimatu	RPO: zwiększenie odporności na klęski żywiołowe, systemy zarządzania, ratownictwa LIFE+: zwiększenie zdolności adaptacji do zmiany klimatu, zarządzanie działaniami w zakresie zmiany klimatu i informacja	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	POIŚ	5	adaptacja do zmian klimatu	RPO: inwestycje w małą retencję (znaczenie lokalne), osuwiska, systemy ratownicze POIŚ: ochrona przeciwpowodziowa, mała retencja (znaczenie ponadlokalne) systemy ratownicze	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	-
CT 6 PI 6a	PROW	6	adaptacja do zmian klimatu	RPO: inwestycje w małą retencję (znaczenie lokalne), osuwiska, systemy ratownicze PROW: Wspieranie zapobiegania i zarządzania ryzykiem w gospodarstwach oraz działania rolno-środowiskowo-klimatyczne. Jednocześnie działania w zakresie poprawy gospodarki wodnej	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	
	Horyzont 2020	-	zrównoważony wzrost, wzmocnienie celów w	RPO: preferencje dla projektów z zakresu gospodarki odpadami (zastosowanie	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-

			zakresie klimatu i środowiska	instrumentów terytorialnych) Horyzont2020: działania w zakresie efektywnej gospodarki zasobami i surowcami	operacji w obszarze tematycznym / regionie	- powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	
	LIFE+	-	środowisko i efektywność wykorzystania zasobów	RPO: inwestycje w sektorze gospodarki wodami (dostosowanie do wymogów UE) LIFE+: innowacyjne rozwiązania w zakresie lepszego wdrażania polityki w dziedzinie środowiska i integracji celów związanych z ochroną środowiska w innych sektorach	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	Program INTERREG Europa	6	efektywne gospodarowanie zasobami	RPO: inwestycje w sektorze gospodarki odpadami Interreg: Wymiana doświadczeń między władzami regionalnymi a agencjami ds. gospodarowania odpadami	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
	POIŚ	6	gospodarka odpadami	RPO: inwestycje kompleksowe wynikające z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami PO IŚ: inwestycje kompleksowe wynikające z Krajowego i Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	-
	Program Operacyjny EUROPA ŚRODKOWA 2020	6	gospodarka odpadami	RPO: inwestycje kompleksowe wynikające z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami PO Europa Środkowa: inwestycje kompleksowe w system gospodarki odpadami na funkcjonalnych obszarach miejskich	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
CT 6 PI 6b	Horyzont 2020	-	zrównoważony wzrost, wzmocnienie celów w zakresie klimatu i środowiska	RPO: preferencje dla projektów z zakresu gospodarki wodnej (np. wsparcie obszarów deficytowych w wodę) Horyzont2020: działania w zakresie efektywnej gospodarki zasobami i surowcami	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-
	LIFE+	-	środowisko i efektywność wykorzystania zasobów	RPO: inwestycje w sektorze gospodarki odpadami (dostosowanie do wymogów UE) LIFE+: innowacyjne rozwiązania w zakresie lepszego wdrażania polityki w dziedzinie środowiska i integracji	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji	-

				celów związanych z ochroną środowiska w innych sektorach			
	POIŚ	6	gospodarka wodno-ściekowa	RPO: kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi – w zależności od wielkości aglomeracji PO IŚ: kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	-
	PROW	6	gospodarka wodno-ściekowa	RPO: kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi PROW: kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi – w zależności od wielkości aglomeracji	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	
	Program Operacyjny EUROPA ŚRODKOWA 2020	6	gospodarka wodno-ściekowa	RPO: kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi – aglomeracje do 10 tys. RLM PO Europa Środkowa: kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi – na funkcjonalnych obszarach miejskich	- system dokumentów strategicznych pokazujący logikę interwencji w poszczególnych obszarach - linia demarkacyjna - identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - powiązane kryteria wyboru projektów dla podobnych typów operacji - wytyczne	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
6. oś priorytetowa							
CT 6 PI 6c	PO IŚ	6	ochrona rozwój udostępnienie promocja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury	RPO: inwestycje w obiekty zabytkowe, ważne z punktu widzenia rozwoju regionu. Modernizacja instytucji kultury na małą skalę PO IŚ: inwestycje infrastrukturalne, które są konieczne z powodu ich znaczenia dla właściwej ekspozycji dziedzictwa kulturowego Polski (np. obiekty UNESCO) oraz inwestycje w instytucjach działających na rzecz kultury, o znaczeniu krajowym lub ponadregionalnym.	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych - podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów - współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
	PL - SK			RPO: projekty dot. ochrony rozwoju udostępniania i promocji zasobów dziedzictwa kulturowego PL-SK: ochrona dziedzictwa kulturowego	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	Program Kreatywna Europa 2014-2020	-	rozwój sektora kultury, dziedzictwa kulturowego, przemysłów kreatywnych	RPO: ochrona rozwój, promocja dziedzictwa kulturowego Kreatywna Europa:	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-

				dostęp do europejskich dzieł kultury i pracy twórczej oraz materialnego i niematerialnego europejskiego dziedzictwa kulturowego.	- identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych		
	PROW	6	zachowanie dziedzictwa kulturowego	RPO: ochrona rozwój, promocja dziedzictwa kulturowego PROW: odnawianie lub poprawa stanu obiektów zabytkowych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych - podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów - współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
CT 6 PI 6d	POIŚ	6	ochrona bioróżnorodności	RPO: wsparcie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. PO IŚ: wsparcie parków narodowych obszarów Natura 2000	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych - podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
PI 6d	LIFE+	-	ochrona bioróżnorodności	RPO: ochrona różnorodności biologicznej LIFE+: ochrona i polepszanie jakości środowiska naturalnego oraz zatrzymywanie i odwracanie tendencji utraty bioróżnorodności	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
	PL SK	6		RPO: ochrona różnorodności biologicznej w regionie PL-SK: ochrona dziedzictwa przyrodniczego przygranicza		- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	Norweski Mechanizm Finansowy	-		RPO: ochrona różnorodności biologicznej NMF: Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów		- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
CT 8 PI 8b	PROW	8	wykorzystanie endogenicznego potencjału	RPO: rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze PROW: rozwój ogólnodostępnej infrastruktury	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów - współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-

				turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej na obszarach wiejskich	beneficjentów oraz grup docelowych -podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej		
CT 8 PI 8b	PL SK	8	wykorzystanie endogenicznego potencjału	RPO: rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze, przyczyniające się do wzrostu zatrudnienia PL-SK budowa lub modernizacja transgranicznej infrastruktury rekreacyjnej w pobliżu zabytków, parków krajobrazowych i narodowych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
CT 8 PI 8b	PSCI	-	wsparcie zatrudnienia	RPO: rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze, przyczyniające się do wzrostu zatrudnienia PSCI: zwiększenie poziomu mikrofinansów i dostępu do nich	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów i wykorzystanie w regionie	

7. oś priorytetowa

CT 7 PI 7b PI 7d	CEF	7	rozwój infrastruktury transportowej	infrastruktura transportowa - kategorie infrastruktury	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - kontrakt terytorialny	-
	PO IŚ	7	rozwój infrastruktury transportowej	infrastruktura transportowa - kategorie infrastruktury / beneficjenci	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna w oparciu o kryterium kwotowe i/lub typ instrumentu / beneficjenta	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - kontrakt terytorialny - komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	PL-SK	7	rozwój infrastruktury transportowej (drogi)	poprawa dostępności komunikacyjnej (w ujęciu transgranicznym)	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie - linia demarkacyjna w oparciu o kryterium kwotowe i/lub typ instrumentu / beneficjenta	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	ocena komplementarności w procesie wyboru projektów
	Dokument implementacyjny do strategii rozwoju transportu do 2020 r.(z perspektywą do 2030 r.)	-	rozwój infrastruktury transportowej	infrastruktura transportowa	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów - kontrakt terytorialny	-
	Narodowy program przebudowy dróg lokalnych	-	rozwój infrastruktury transportowej (drogi)	infrastruktura drogowa	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-

					operacji w obszarze tematycznym / regionie		
8. oś priorytetowa							
CT 8 PI 8i	Erasmus +	-	wzmacnianie umiejętności oraz szans na zatrudnienie	RPO: wsparcie dla osób pozostających bez pracy (tj. osób długotrwale bezrobotnych, +50, osób niskowyzkwalifikowanych, kobiet z niepełnosprawnościami) – w tym staże, wolontariat w kraju Erasmus: wsparcie dla młodych np. staże i wolontariat za granicą	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
	Program na rzecz przemian i innowacji społecznych 2014-2020 (PSCI)	-	wsparcie zatrudnienia	RPO: promowanie mobilności przestrzennej PSCI: budowanie otwartych i dostępnych dla wszystkich uniijnych rynków pracy (EURES), badania i analizy związane z polityką zatrudnienia	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów i wykorzystanie w regionie sieci EURES - korzystanie z wyników badań, analiz	-
	POWER	8	wsparcie zatrudnienia	RPO: wsparcie osób indywidualnych pozostających bez zatrudnienia PO WER: działania systemowe na rzecz zwiększenia efektywności instytucji rynku pracy	- wykorzystanie doświadczenia służb zatrudnienia w działaniach na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia w ramach PI 8i	- projekty pozakonkursowe realizowane przez PSZ	-
CT 8 PI 8iii	COSME	-	krzewienie przedsiębiorczości i kultury przedsiębiorczości	RPO: projekty mniejszej wartości skierowane do osób fizycznych zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej COSME: zmniejszenie przeszkód w tworzenie przedsiębiorstw, wsparcie dla otoczenia biznesu, działania służące rozwojowi i ułatwianiu edukacji, szkoleniom, wykształcaniu umiejętności oraz postaw w dziedzinie przedsiębiorczości, zwłaszcza wśród potencjalnych i nowych przedsiębiorców	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów na terenie województwa	-
CT 8 PI 8iv	POWER	8	ułatwienia na rzecz godzenia życia zawodowego i prywatnego	RPO: tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 POWER: podnoszenie kwalifikacji kadr samorządów gmin odpowiedzialnych za rozwój form opieki nad dziećmi do lat 3 modelowe programy	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów na terenie województwa, konsultowanie przygotowywanych projektów aktów prawnych	

				- zmiany na poziomie legislacyjnym w zakresie równości szans			
	Horyzont2020	-	walka z nierównościami	RPO: wsparcie osób indywidualnych, które nie uczestniczą w rynku pracy ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych poprzez tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 Horyzont2020: badania i rozwój dot. wykluczenia społecznego, dyskryminacji, różnych form nierówności	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- korzystanie z wyników badań przy programowaniu wsparcia w RPO	
CT 8 PI 8v	POWER	8	dostosowanie kompetencji kadr do potrzeb gospodarki, adaptacja do zmian	RPO: wsparcie dla pracodawców i pracowników w zakresie podnoszenia/uzupełniania kompetencji oraz adaptacji do zmian POWER: tworzenie centralnego Rejestru usług rozwojowych oraz systemu wczesnego reagowania na zmiany gospodarcze	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- korzystanie w regionie z opracowanej na poziomie krajowym aplikacji oraz wyników badań pozwalających prognozować trendy mikro i makroekonomiczne	-
	EFG	-	przystosowanie do zmian	RPO: kompleksowe wsparcie dla osób zwolnionych lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn zakładu pracy EFG: wsparcie w przypadku zwalniania powyżej 500 pracowników lub w przypadku niewielkich rynków pracy lub w wyjątkowych okolicznościach, jeżeli zwolnienia mają poważny wpływ na zatrudnienie i lokalną gospodarkę	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów z poziomu województwa oraz IZ EFG (MIR)	-
	Horyzont2020	-	przystosowanie do zmian, walka z kryzysem	RPO: kompleksowe wsparcie dla osób zwolnionych lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn zakładu pracy Horyzont2020: badania i rozwój dot. nowych pomysłów dla przezwyciężenia kryzysu w Europie	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w regionie	- korzystanie z wyników badań przy programowaniu wsparcia w RPO	
CT 8 PI 8vi	POWER	8	działania na rzecz wydłużania aktywności zawodowej	RPO: realizacja programów zdrowotnych, wsparcie dla dojrzałych pracowników POWER: ogólnokrajowe programy edukacji zdrowotnej, promocja	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w regionie	- korzystanie w regionie z opracowanej na poziomie krajowym programów zdrowotnych, badań i analiz, współpraca przy kampaniach promocyjnych	-

			zdrowego starzenia się, badania i analizy			
Horyzont2020	-	zapewnienie obywatelom zdrowia, zapobieganie chorobom	RPO: realizacja programów zdrowotnych, wsparcie dla dojrzałych pracowników Horyzont2020: badania i rozwój dot. obszaru zdrowia i aktywnego starzenia się	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w regionie	- korzystanie z wyników badań przy programowaniu wsparcia w RPO	
Erasmus +	-	wzmacnianie umiejętności oraz szans na zatrudnienie	RPO: wsparcie dla dojrzałych pracowników, szczególnie tych którzy pracują na stanowiskach będących obciążeniem dla zdrowia Erasmus: edukacja pracowników organizacji związanych z uczeniem się dorosłych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	
Program na rzecz przemian i innowacji społecznych 2014-2020 (PSCI)	-	wsparcie zatrudnienia	RPO: wsparcie dla dojrzałych pracowników, szczególnie tych którzy pracują na stanowiskach będących obciążeniem dla zdrowia PSCI: badania i analizy związane z polityką zatrudnienia	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- wykorzystanie wyników badań i analiz przy programowaniu wsparcia w RPO	

9. oś priorytetowa

CT 9 PI 9i	POWER	9	aktywna integracja społeczna	RPO: wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej/zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym PO WER: wypracowanie rozwiązań systemowych obszarze pomocy i integracji społecznej, podnoszenie kwalifikacji kadr	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie; - podział zakresów interwencji (linia demarkacyjna)	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów; - kryteria wyboru projektów	-
	Europejski Fundusz Pomocy Osobom Najbardziej Potrzebującym	-	wsparcie aktywizacji i integracji osób najbardziej potrzebujących	RPO: wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej/zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym EFPONP: pomoc żywnościowa dla osób najbardziej potrzebujących	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
	Europejski Fundusz Migracji i Azylu	-	wsparcie aktywizacji i integracji obywateli państw trzecich	RPO: wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej/zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym EFMA: promowanie skutecznej integracji	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-

				obywateli państw trzecich			
	PSCI	-	aktywna integracja społeczna	RPO: wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej/zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań PSCI: wypracowywanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie polityki społecznej	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów; - kryteria wyboru projektów	-
CT 9 PI 9iv	POWER	9	poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych	RPO: świadczenie usług społecznych w celu zwiększenia ich dostępności PO WER: działania systemowe na rzecz zwiększenia jakości usług społecznych	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie; - podział zakresów interwencji (linia demarkacyjna)	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów; - kryteria wyboru projektów	-
	PSCI	-	poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych	RPO: działania na rzecz rozwoju w regionie usług społecznych, z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań PSCI: wypracowywanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie polityki społecznej	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów; - kryteria wyboru projektów	-
CT 9 PI 9v	POWER	9	rozwój ekonomii społecznej	RPO: rozwój sieci wsparcia ES w regionie PO WER: wypracowanie rozwiązań systemowych w zakresie ES	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie; - podział zakresów interwencji (linia demarkacyjna)	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów; - kryteria wyboru projektów	-
	PSCI	-	wsparcie przedsiębiorczości społecznej	RPO: kompleksowe wsparcie dla zakładania przedsiębiorstw społecznych PSCI: wsparcie rozwoju przedsiębiorstw społecznych, w szczególności poprzez ułatwianie dostępu do źródeł finansowania	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów	-
10. oś priorytetowa							
CT 10 PI 10i	Erasmus+	-	- edukacja na poziomie ogólnym	RPO – wsparcie dla szkół i placówek oświatowych oraz ich personelu, Erasmus+ - kursy i wizyty studyjne za granicą dla nauczycieli i innego personelu szkół i placówek oświatowych, RPO – wsparcie współpracy szkół z instytucjami kulturalnymi, naukowymi i	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie		-

				<p>edukacyjnymi oraz przedsiębiorcami w regionie.</p> <p>Erasmus+ - wsparcie partnerstw szkół z innymi szkołami i instytucjami w Europie.</p>			
	POWER	10	Rozwój systemu edukacji	<p>RPO – wsparcie szkół i placówek oświatowych zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami z wykorzystaniem wypracowanych w PO WER modelowych programów nauczania.</p> <p>PO WER – doskonalenie podstaw programowych wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego oraz opracowanie modelowych programów nauczania.</p>	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- kryteria wyboru projektów - współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów na terenie województwa, - konsultowanie przygotowywanych projektów aktów prawnych	-
CT 10 Pliii	POWER	10	Rozwój krajowego systemu kwalifikacji	<p>RPO – wsparcie osób w zakresie potwierdzania kwalifikacji nabytych drogą formalną, pozaformalną i nieformalną.</p> <p>PO WER – budowa krajowego systemu kwalifikacji.</p>	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- kryteria wyboru projektów - współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów na terenie województwa, - konsultowanie przygotowywanych projektów aktów prawnych	-
CT 10 PI 10iv	Erasmus+	-	-szkolnictwo zawodowe	<p>RPO – wsparcie dla szkół i placówek oświatowych oraz ich personelu,</p> <p>Erasmus+ - kursy i wizyty studyjne za granicą dla nauczycieli i innego personelu szkół i placówek oświatowych,</p> <p>RPO – wsparcie współpracy szkół z instytucjami kulturalnymi, naukowymi i edukacyjnymi oraz przedsiębiorcami w regionie.</p> <p>Erasmus+ - wsparcie partnerstw szkół z innymi szkołami i instytucjami w Europie.</p>	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie		
	POWER	10	współpraca szkół zawodowych z pracodawcami	<p>RPO – zachęcanie i premiowanie projektów zakładających współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami.</p> <p>PO WER – modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia zawodowego z udziałem pracodawców.</p>	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- kryteria wyboru projektów - współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów na terenie województwa, - konsultowanie przygotowywanych projektów aktów prawnych	-
11. os priorytetowa							

CT 9 PI 9b	PROW	9	podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich	RPO: projekty dot. odnowy wsi PROW: działania związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych - podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
	POIŚ	6	rekultywacja terenów zdegradowanych	RPO: rewitalizacja miast, odnowa wsi PO IiŚ: rekultywacja terenów zdegradowanych na cele środowiskowe	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych - podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej	- rewitalizacja miast – konkurs z wymogami uwzględniającymi kompleksowość procesu rewitalizacji - komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
CT 9 PI 9b	PSCI	-	Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców rewitalizowanych obszarów	RPO: tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi społeczno-gospodarczemu. PSCI: zwiększenie poziomu mikrofinansów i dostępu do nich/ wspieranie rozwoju przedsiębiorstw społecznych, w szczególności poprzez ułatwianie dostępu do źródeł finansowania.	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- współpraca instytucji odpowiedzialnych za koordynację instrumentów i wykorzystanie w regionie	-
12. oś priorytetowa							
CT 9 PI 9a	POIŚ	9	Infrastruktura ochrony zdrowia	RPO: infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu regionalnym i subregionalnym PO IiŚ: infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym, ratownictwo medyczne	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie - identyfikacja wspólnych obszarów interwencji, potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych - podział zakresów interwencji na podstawie linii demarkacyjnej - zgodność z <i>Policy Paper</i> w obszarze ochrony zdrowia	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-
CT 10 PI 10a	POWER	10	Współpraca instytucji edukacyjnych z pracodawcami	RPO: utworzenia regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji PO WER:	- identyfikacja możliwości realizacji komplementarnych operacji w obszarze tematycznym / w regionie	- komplementarność jako dodatkowe kryterium na etapie oceny tworzenia kryteriów oceny projektów	-

				modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia			
--	--	--	--	---	--	--	--

9. Warunki wstępne

9.1 Warunki wstępne

Zapisy rozporządzenia ramowego dla funduszy objętych *Wspólnymi Ramami Strategicznymi 2014-2020*, uzależniają ich uruchomienie od spełnienia wymogów warunkowości ex-ante, czyli kryteriów mających na celu zapewnienie określonych warunków wyjściowych umożliwiających efektywną realizację programów współfinansowanych ze środków europejskich.

Zgodnie z przyjętym podejściem do warunków ex-ante, w Polsce regiony zostały wskazane, jako współodpowiedzialne za wypełnienie tematycznych warunków wstępnych odnoszących się do określenia strategii inteligentnej specjalizacji, przedstawienia planów gospodarki odpadami, planów transportowych, a także w odniesieniu do ogólnego warunku wstępnego dedykowanego systemowi wskaźników rezultatu.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, działania niezbędne do podjęcia w związku z niekompletnym spełnieniem wymogów warunkowości ex-ante będą monitorowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Raport z monitoringu tych prac oraz wynikające z niego rekomendacje przedstawiane będą Komitetowi Rady Ministrów do Spraw Europejskich, do momentu całkowitego spełnienia wszystkich warunków.

Ocena wypełnienia warunków ex-ante przygotowana została w oparciu o samoocenę przygotowaną przez Instytucję Zarządzającą, w odniesieniu do warunków wypełnianych z poziomu regionalnego, oraz przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, w odniesieniu do warunków wypełnianych z poziomu krajowego.

Tabela 24. Mające zastosowanie warunki wstępne oraz ocena ich spełnienia

Warunek ex-ante obowiązujący program	Oś priorytetowa (lub osie priorytetowe) do której warunek ma zastosowanie	Spełnienie warunku ex-ante: Tak/Nie/Częściowo	Kryteria	Spełnienie kryteriów: Tak/Nie	Odniesienie do dokumentów (strategie, inne odpowiednie dokumenty, z podaniem odpowiednich rozdziałów, artykułów, sekcji, wraz linkami do pełnej wersji dokumentu)	Dodatkowe informacje/wyjaśnienia
WARUNKI OGÓLNE						

<p>1. Zapobieganie dyskryminacji.</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych</p>	1-13	Częściowo	<p>rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie zaangażowania odpowiedzialnych podmiotów w promowanie równego traktowania wszystkich osób w procesie przygotowania i realizacji programów, w tym doradztwo w zakresie równego traktowania w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi</p> <p>rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p> <p><i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	<p>Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.</p>
<p>2. Równouprawnienie płci</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych</p>	1-13	Częściowo	<p>rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie równouprawnienia płci poprzez zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację programów, w tym doradztwo w zakresie równouprawnienia płci w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi</p> <p>rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p> <p><i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	<p>Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.</p>
<p>3. Niepełnosprawność</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami (UNCPRD) w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych</p>	1-13	Częściowo	<p>rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych ochronę praw osób z niepełnosprawnościami lub organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami i inne zainteresowane strony w procesie przygotowania i realizacji programów</p> <p>rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p> <p><i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	<p>Agenda została przesłana do KE przez MIR w</p>

zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE			<p>funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD</p> <p>odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy</p> <p>rozwiązania mające na celu zapewnienie monitorowania wdrażania art. 9 UNCRPD w odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w procesie przygotowania i realizacji programów</p>	Tak	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p>	dn. 12.08.2014 r.
<p>4. Zamówienia publiczne.</p> <p>Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w obszarze europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych</p>	1-13	Tak	<p>rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy</p> <p>rozwiązania gwarantujące przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia</p> <p>uregulowania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy</p> <p>rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP</p> <p>http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;248;ustawa_pzp.html</p>	
<p>5. Pomoc państwa.</p> <p>Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w obszarze europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych</p>	1-13	Tak	<p>rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa</p> <p>rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy</p> <p>rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), http://www.uokik.gov.pl/kompetencje_prezesa_uokik_w_zakresie_pomocy_publicznej.php</p> <p>Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404</p>	

<p>6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)</p> <p>Istnienie uregulowań dotyczących efektywnego stosowania unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)</p>	1-13	Tak	<p>uregulowania dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)</p> <p>uregulowania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw EIA i SEA</p> <p>uregulowania mające na celu zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw 2. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko 3. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko 4. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://isap.sejm.gov.pl/DetaileServlet?id=WDU2014000850 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetaileServlet?id=WDU20081991227 3. http://isap.sejm.gov.pl/DetaileServlet?id=WDU20130000817 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetaileServlet?id=WDU20130001238
<p>7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu</p> <p>Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen skutków programów</p> <p>Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiągnięciu rezultatów oraz do podejmowania oceny skutków</p>	1-13	Częściowo	<p>a) gotowe są rozwiązania w zakresie: terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, uwzględniające następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej, ➤ uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. - http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439).</p> <p>W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych), wskazanych dla PI 3b, 4e, 6c, 6d, 6e, 7b, 7d, 8i, 8iii, 8v, 8iv, 8vi, 9i, 9iv, 9v, 10i, 10iv, 10iii właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.</p>	<p>Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucje Zarządzające Krajowymi i Regionalnymi Programami Operacyjnymi, w tym IZ RPO WM.</p> <p>Instytucje odpowiedzialne za dostarczenie danych dla wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej: Zarząd Województwa Małopolskiego, Zespół Parków Krajobrazowych</p>

						Województwa Małopolskiego, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
			<p>b) skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program, ➤ ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników, ➤ spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych. 	<p>Tak</p> <p>Nie</p> <p>Tak</p>		<p>Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucje Zarządzające Krajowymi i Regionalnymi Programami Operacyjnymi, w tym IZ RPO WM</p>
			<p>c) gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników.</p>	<p>Tak</p>	<p>ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001146) zawierająca delegację ustawową dotyczącą wytycznych MIIIR oraz SL 2014</p> <p>zapisy właściwych aktów prawnych (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, rozporządzenia wykonawcze KE)</p> <p>wytyczne KE The programming period 2014-2020 guidance document on monitoring and evaluation - European Regional Development Fund and Cohesion Fund, oraz The programming period 2014-2020 guidance document on monitoring and evaluation – European Social Fund</p> <p>„Szablon Programu Operacyjnego 2014-2020 w Polsce z komentarzem”</p> <p>procedury wewnętrzne Instytucji Zarządzającej RPO WM</p>	<p>Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucje Zarządzające Krajowymi i Regionalnymi Programami Operacyjnymi, w tym IZ RPO WM</p>

					sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zmianami) i uchwalane przez Radę Ministrów.	
2.1 Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia popytu na przystępne, dobrej jakości i interoperacyjne usługi, prywatne i publiczne, wykorzystujące technologie informacyjno komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne	2	Tak	<p>Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej; – została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK; – wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art.168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi; – ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Sprawne Państwo (SSP)</p> <p>https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf</p> <p>Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa</p> <p>https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf</p>	
2.2 Infrastruktura sieci nowej generacji : Istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie	2	Tak	<p>Gotowy jest krajowy lub regionalny plan sieci nowej generacji, który zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> – plan inwestycji w infrastrukturę oparty na analizie ekonomicznej uwzględniającej istniejącą infrastrukturę i plany inwestycyjne sektora prywatnego i publicznego; – modele zrównoważonych inwestycji, które zwiększają konkurencyjność i zapewniają dostęp do otwartej, przystępnej cenowo i dobrej jakości infrastruktury i usług, uwzględniających przyszłe potrzeby; – środki na stymulowanie inwestycji prywatnych. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Narodowy Plan Szerokopasmowy</p> <p>https://mac.gov.pl/files/narodowy_plan_szerokopasmowy_-_08.01.2014_przyjety_przez_rm.pdf</p>	

			energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.			<p>w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetaiServlet?id=WDU20070160092</p> <p>7. Ustawa Prawo energetyczne z 10.04.1997 r. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiServlet?id=WDU19970540348</p> <p>8. Rozp. MG z 17.09.2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło http://isap.sejm.gov.pl/DetaiServlet?id=WDU20101941291</p>
4.2 Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej	4	Tak	<p>Wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię cieplną i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE; państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i ramy regulacyjne pod kątem procedur udzielania zezwoleń lub innych procedur, aby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcać do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe oraz 	Tak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r. 2. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (...) 3. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku 4. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych 5. Ustawa dotycząca odnawialnych źródeł energii 6. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiServlet?id=WDU201400004570 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiServlet?id=WDU20140000490 3. http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiServlet?id=WDU20061691199 5. http://legislacja.rcl.gov.pl

<p>a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz</p> <p>b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu</p>			<p>dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;</p> <p>– przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.</p>	Nie	<p>http://www.mos.gov.pl/artukul/7_arc_hiwum/23261_rzad_przyjal_masterplany_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html</p> <p>Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627</p>	
<p>6.2 Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów</p>	5	Częściowo	<p>– zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>– istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>– istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>– przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.</p>	Tak Nie Tak Nie	<p>Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183)</p> <p>http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf</p> <p>Wojewódzkie plany gospodarki odpadami</p> <p>Regionalne plany inwestycyjne</p> <p>Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów</p> <p>http://www.mos.gov.pl/g2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888</p>	
<p>7.1 Transport: Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i</p>	7	Częściowo	<p>Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko</p> <p>Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art.</p>	Tak Nie	<p>Strategia rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020 (http://www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/Aktualizacja/?id=1881) (SRWM) oraz</p> <p>Strategia rozwoju transportu w województwie małopolskim na lata 2010-2020 (http://www.malopolskie.pl/Pliki/2012/STRATEGIA_ROZWOJU_TRANSPORTU.pdf).</p>	Przedsięwzięcia, jakie należy podjąć, aby spełnić warunek wstępny zostały określone w Tabeli 26 oraz w załączniku do RPO.

realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia			<p>faktycznie zapewniają zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych.</p> <p>Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.</p> <p>Służby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>99 poz. 1001, z późn.zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001</p> <p>Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy</p> <p>http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075</p>	
8.2 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu	8	Tak	<p>Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy:</p> <p>– wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;</p> <p>– wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act;</p> <p>– działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym – w razie konieczności – kontakty w celu zaangażowania grup lub</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Program Rozwoju Przedsiębiorstw (http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci++innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw)</p> <p>Program Lepsze regulacje 2015 (http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015)</p> <p>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/81 1</p>	<p>Odniesienia do dokumentów c.d.:</p> <p>Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807</p>

<p>mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy</p>			<p>mają na celu aktywne włączenie i które:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian; – zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych; – angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony; – w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne <p>Na wnioski i w uzasadnionych przypadkach właściwe zainteresowane strony otrzymują wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP2014000787&type=2</p>	
<p>9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą</p>	<p>9/12</p>	<p>Nie</p>	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych; - działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury; - system monitorowania i przeglądu. 	<p>Nie</p> <p>Nie</p> <p>Nie</p>	<p>Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne</p>	

			Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	Nie		
10.1 Przedwczesne zakończenie nauki: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	10	Tak	<p>Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk i umożliwia monitorowanie rozwoju sytuacji. <p>Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opierają się na dowodach; – obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych; - obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie</p> <p>http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie</p> <p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2</p>	

<p>10.3. Uczenie się przez całe życie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.</p>	<p>10</p>	<p>Tak</p>	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron; – mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku, gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami); – mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrożenia narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym); - mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na przykład młodych ludzi odbywających szkolenia zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2</p> <p>Dokument implementacyjny SRKL</p> <p>http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/</p> <p>Perspektywa uczenia się przez całe życie</p> <p>http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie</p>	
---	-----------	------------	---	---	---	--

			rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).			
10.4 Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększenia jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	10	Tak	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:</p> <p>– na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach;</p> <p>- mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (na przykład zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, na przykład europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET).</p>	Tak	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie</p> <p>http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie</p> <p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121</p> <p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882</p>	

9.2 Działania na rzecz wypełnienia warunków ex-ante

Tabela 25. Przedsięwzięcia, jakie należy podjąć, aby spełnić mające zastosowanie ogólne warunki wstępne

Ogólny warunek ex-ante obowiązujący program, który jest całkowicie lub częściowo niespełniony	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
1. Zapobieganie dyskryminacji	uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	Przyjęcie <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> przez Komitet Koordynacyjny UP	I kwartał 2015	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
2. Równouprawnienie płci	rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy			
3. Niepełnosprawność	rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy			
7. Wskaźniki statystyczne i wskaźniki rezultatu	b) skuteczny system wskaźników, obejmujący: ustanowienie wartości	W PI 2c wprowadzono wskaźnik rezultatu: „Odsetek	III kwartał 2015	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd

	<p>docelowych dla tych wskaźników</p>	<p>obywateli korzystających z e-administracji (EAC)” - wartość bazowa wskaźnika będzie dostępna w GUS z badania pn. „Rozszerzenie badania i pozyskanie danych na poziomie NTS 2 z zakresu wykorzystania ICT w gospodarstwach domowych”. Po uzyskaniu tych danych IZ RPO oszacuje wartość docelową wskaźnika. Po oszacowaniu wartości docelowej, IZ przedłoży wniosek o modyfikację Programu w celu wprowadzenia brakujących danych i ostatecznego wypełnienia warunku ex-ante 7.</p>		<p>Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucje Zarządzające Krajowymi i Regionalnymi Programami Operacyjnymi, w tym IZ RPO WM</p>
--	---------------------------------------	--	--	---

Tabela 26. Przedsięwzięcia, jakie należy podjąć, aby spełnić mające zastosowanie tematyczne warunki wstępne

Tematyczny warunek ex-ante obowiązujący program, który jest całkowicie lub częściowo niespełniony	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
1.1 Badania naukowe i innowacje	Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:	Okresowy przegląd i aktualizacja RSI WM w zakresie opisu działań dotyczących przebiegu procesu identyfikowania inteligentnych specjalizacji regionalnych, zgodnie z koncepcją przedsiębiorczego odkrywania.	30.11.2015	Zarząd Województwa Małopolskiego
	- opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji,	Weryfikacja analizy SWOT w ramach RSI WM w kierunku pełniejszego uwzględnienia wyników części diagnostycznej oraz ograniczenia liczby priorytetów w zakresie badań i innowacji.	30.11.2015	Zarząd Województwa Małopolskiego
	- przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,	Weryfikacja logiki interwencji RSI WM w kierunku pełniejszego powiązania priorytetów z częścią diagnostyczną i zweryfikowaną analizą SWOT oraz wzmocnienia działań na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój.	30.11.2015	Zarząd Województwa Małopolskiego

	- obejmuje mechanizm monitorowania.	Określenie mechanizmu monitorowania i ewaluacji inteligentnych specjalizacji regionu, w sposób umożliwiający weryfikację aktualnych i identyfikowanie nowych specjalizacji, w których region ma szansę osiągnąć przewagę konkurencyjną.	30.11.2015	Zarząd Województwa Małopolskiego
	Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.	Weryfikacja ram finansowych RSI WM, określających szacunkową wielkość środków na badania i rozwój, możliwych do zaangażowania w okresie realizacji strategii.	30.11.2015	Zarząd Województwa Małopolskiego
3.1 Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act”	– wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;	Wejście w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów - III transza deregulacji	01.05.2015	Ministerstwo Sprawiedliwości
	wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu Zakończenie pilotażu w zakresie testu MŚP	1.07.2015 1.07.2015 31.12.2015	MG

<p>4.1 Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków</p>	<p>(2) Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE</p>	<p>Wydanie rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej (obecnie zakończono zbieranie uwag do projektu rozporządzenia w ramach konsultacji publicznych)</p>	<p>30.06.2015</p>	<p>MliR</p>
<p>6.1 Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy –</p> <p>a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz</p> <p>b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu</p>	<p>3. w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;</p>	<p>Główne działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne, 2. Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełnienia warunkowości ex ante.</p>	<p>31.03.2016</p> <p>31.12.2015</p>	<p>Instytucja wiodąca: MŚ</p>
	<p>4. przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13</p>	<p>Główne działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja planów gospodarki 	<p>31.12.2015</p>	<p>Instytucja wiodąca: KZGW</p>

	dyrektywy 2000/60/WE.	wodami na obszarach dorzeczy w Polsce 2. Przekazanie do KE raportu wraz z kopiami aktualizacji PGW planowane jest w I kwartale 2016 r. Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełnienia warunkowości ex ante.		Instytucja współpracująca: MŚ
6.2 Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów	Kryterium 2 istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;	Główne działania: 1. Wprowadzenie obowiązku sporządzania przez ZW planów inwest., 2. Wydanie rozp. określającego sposób i formę sporządzania WPGO 3. Aktualizacja KPGO 4. Aktualizacja WPGO wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w	31.12.2014 31.03.2015 31.12.2015 31.12.2016	Parlament MŚ MŚ/RM Marszałkowie Województw/ Sejmiki Województw

		Samooocenie spełniania warunkowości ex ante.		
	Kryterium 4 przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.	Główne działania: 1. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach 2. Rozp. ws. obowiązku selektywnego zbierania niektórych odpadów komunalnych oraz szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów 3. Wydanie rozp. RM ws. opłat za korzystanie ze środowiska(...) 4. Uchwalenie nowej ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym 5. Wydanie rozp. ws. wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych [...] 6. Wydanie rozp. dotyczącego audytu na podst. art. 51 ustawy z dn. 13 czerwca 2013. o gospodarce opakowaniami [...] Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem	31.12.2014 II kw. 2015 31.12.2015 31.03.2015 31.12.2015 31.12.2015	Parlament RP Ministerstwo Środowiska Ministerstwo Środowiska Parlament RP Ministerstwo Środowiska Ministerstwo Środowiska

		działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.		
7.1 Transport: Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN- T	Kryterium 1	Główne działania: Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac na potrzeby dostosowania PS TiK do wymogów warunkowości ex-ante	31.03.2015	Zarząd Woj. Małopolskiego
	Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	Dostosowanie projektu regionalnego planu transportowego (PS TiK) do wymagań warunkowości ex-ante (warunki 7.1 oraz 7.2)	31.08.2015	Zarząd Woj. Małopolskiego
	Kryterium 2	Przyjęcie regionalnego planu transportowego przez ZWM (PS TiK)	30.09.2015	Zarząd Woj. Małopolskiego
	Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w: – bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz wtórną łączność.			
	Kryterium3			

	<p>Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności</p> <p>Kryterium 4</p> <p>Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów</p>			
<p>7.2 Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/ kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój</p>	<p>Kryterium 1</p> <p>Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko</p> <p>Kryterium 2</p> <p>Istnienie w kompleksowym</p>	<p>Główne działania:</p> <p>Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac na potrzeby dostosowania PS TiK do wymogów warunkowości ex-ante</p> <p>Dostosowanie projektu regionalnego planu transportowego (PS TiK) do wymagań warunkowości ex-ante (warunki 7.1 oraz 7.2)</p>	<p>31.03.2015</p> <p>31.08.2015</p> <p>30.09.2015</p>	<p>Zarząd Woj. Małopolskiego</p> <p>Zarząd Woj. Małopolskiego</p> <p>Zarząd Woj. Małopolskiego</p>

<p>infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału</p>	<p>planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem)</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów</p>	<p>Przyjęcie regionalnego planu transportowego przez ZWM (PS TiK)</p>		
<p>8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.</p>	<p>2 Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.</p>	<p>Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.</p> <p>- Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.</p> <p>- Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p>	<p>30.06.2015</p>	<p>Ministerstwo Zdrowia</p>

		Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.		
9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	1) Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Warunek zostanie uznany za wypełniony po spełnieniu poniższych kryteriów:	31.12.2016	Ministerstwo Zdrowia
9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	2) skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. - Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r. - Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia

		<p>na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.</p>		
<p>9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą</p>	<p>3) działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;</p>	<p>Plan działań dotyczący map potrzeb zdrowotnych</p> <p>- Sporządzenie „map potrzeb” w zakresie onkologii i kardiologii opisujących elementy systemu na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2015</p> <p>- Stworzenie „map potrzeb” dla innych chorób na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2016</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.</p>	<p>31.12.2016</p>	<p>Ministerstwo Zdrowia</p>

<p>9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą</p>	<p>4) system monitorowania i przeglądu.</p>	<p>Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.</p> <p>- Uzpełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.</p> <p>- Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.</p>	<p>30.06.2015</p>	<p>Ministerstwo Zdrowia</p>
<p>9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających</p>	<p>5) Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów</p>	<p>Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.</p>	<p>30.06.2015</p>	

<p>stabilność gospodarczą</p>	<p>koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.</p>	<p>- Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.</p> <p>- Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante, stanowiącej załącznik do programu.</p>		
-------------------------------	--	---	--	--

10. Zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów

Instytucje odpowiedzialne w Polsce za wdrażanie polityki spójności będą kontynuowały w perspektywie finansowej 2014-2020 działania zmierzające do wprowadzenia jak najszerzego katalogu uproszczeń dla beneficjentów środków UE, zgodnie z sekcją 2.6 UP. Uproszczenia te polegają nie tylko na wprowadzeniu uproszczeń wynikających z rozporządzeń unijnych lub będących ich konsekwencją, ale także w obszarach podlegających uregulowaniom na poziomie krajowym. Zgodnie z zaleceniami krajowymi, przy opracowywaniu programu odpowiednie instytucje zaangażowane w jego przygotowanie były zobowiązane do umieszczenia w programie syntetycznej oceny najważniejszych obowiązków administracyjnych po stronie beneficjentów, związanych z jego wdrażaniem oraz do wskazania ich źródła.

Do uproszczeń we wdrażaniu funduszy polityki spójności w okresie 2014-2020, które nie wynikają bezpośrednio z planowanych regulacji unijnych, należą w szczególności:

- a) większa decentralizacja systemu wdrażania poprzez zwiększenie udziału regionalnych programów w alokacji ogółem,
- b) wprowadzenie do programów mechanizmów wsparcia zintegrowanego, których wdrażanie powierzone zostanie ośrodkom miejskim,
- c) elastyczne formy finansowania projektów z rozbudowanym systemem zaliczkowym,
- d) zapewnienie szerszego tematycznie dostępu do wsparcia zwrotnego,
- e) zapewnienie łatwego dostępu dla potencjalnych beneficjentów do kompleksowej informacji za pośrednictwem rozbudowanej sieci punktów informacyjnych poszczególnych funduszy.

Z uproszczeń, które wynikają z możliwości wprowadzonych przez rozporządzenie ramowe, w warunkach polskich wykorzystane zostały m.in.:

- a) w zakresie projektów generujących dochód - możliwie szerokie stosowanie stawek ryczałtowych, w tym także obniżenie poziomu dofinansowania w ramach osi priorytetowej po uwzględnieniu dochodowości projektów realizowanych w ramach tej osi,
- b) możliwie szerokie stosowanie form ryczałtowego finansowania w ramach programów.

Podkreślić należy, że ww. uproszczenia zostały wprowadzone już na etapie programowania wsparcia. Natomiast **w stosunku wszelkich innych obszarów problemowych, zidentyfikowanych w trakcie realizacji programów, będą podejmowane bieżące działania eliminujące źródła problemów** (wzorem minionych perspektyw finansowych).

Na poziomie regionalnym jako główne źródła obciążeń administracyjnych beneficjentów w latach 2007-2013 zidentyfikowane zostały:

- a) wydłużona ścieżka realizacji projektu, przeciągające się procedury na poszczególnych etapach wdrażania;
- b) ilość i obszerność wymaganych załączników;
- c) ilość i obszerność dokumentacji wymaganej w formie papierowej na poszczególnych etapach wdrażania;
- d) ilość i obszerność wymienianej korespondencji;
- e) częste zmiany obowiązujących procedur/wytycznych.

Podejmowane na bieżąco działania mające na celu zmniejszenie ww. obciążeń związane były z:

- a) doskonaleniem narzędzi informatycznych wspomagających wdrażanie (aplikacje służące do komunikacji z beneficjentem) oraz umożliwieniem wymiany korespondencji w postaci elektronicznej (profil ePUAP, podpis elektroniczny weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu);
- b) zastosowaniem mechanizmu elastycznego przemieszczania kadr w cyklu życia programu umożliwiającego sprawny przebieg procedur w okresach największych obciążeń i szybkie reagowanie na opóźnienia na poszczególnych etapach wdrażania;
- c) organizacją pracy punktów konsultacyjnych w sposób umożliwiający konsultantom korzystanie ze wsparcia pracowników merytorycznych;
- d) zastępowaniem urzędowych zaświadczeń oświadczeniami Beneficjenta (np. o niezaleganiu z opłatami za korzystanie ze środowiska);
- e) elastyczne formy finansowania projektów z rozbudowanym systemem zaliczkowym.

W perspektywie finansowej 2014-2020 na poziomie regionalnym do zmniejszenia obciążeń administracyjnych przyczynią się następujące założenia przyjęte na etapie projektowania systemu instytucjonalnego RPO:

- wykorzystanie zasobów kadrowych, organizacyjnych oraz doświadczeń wypracowanych w latach 2007-2013 – bazowanie na istniejących strukturach/jednostkach, identyfikowanych z wdrażaniem funduszy europejskich,
- spłaszczenie struktury instytucjonalnej – w systemie instytucjonalnym przewiduje się powierzenie zadań bezpośrednio instytucjom pośredniczącym. Jednocześnie, w efekcie przesądzeń na poziomie krajowym i wyposażenia instytucji zarządzających regionalnymi programami operacyjnymi w funkcję certyfikacji wydatków, nie będą także tworzone instytucje pośredniczące w certyfikacji. Mniejsza ilość instytucji w systemie czyni go bardziej przejrzystym oraz wydajniejszym z perspektywy

beneficjenta – szybszy przebieg procedur na poszczególnych etapach realizacji projektu.

Dodatkowo, wykorzystując doświadczenia z perspektywy 2007-2013, w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych **zaplanowano następujące działania:**

- a) informatyzacja relacji z beneficjentem – systematyczny rozwój i doskonalenie narzędzi informatycznych wspomagających wdrażanie (m.in. aplikacje służące do komunikacji z beneficjentem) oraz wzrost ilości dokumentów/spraw przekazywanych/załatwianych drogą elektroniczną,
- b) informatyzacja relacji pomiędzy instytucjami oraz wewnątrz instytucji, rozwój wewnętrznych baz danych zapewniający wykorzystanie w obsłudze beneficjenta wszelkich informacji już posiadanych przez instytucje, w efekcie możliwa redukcja ilości wymaganych od beneficjentów dokumentów – brak powielania danych, które już są w posiadaniu instytucji,
- c) dalsze wykorzystywanie mechanizmu elastycznego przemieszczania kadr w cyklu życia programu umożliwiającego zarówno sprawny przebieg procedur w okresach największych obciążeń i szybkie reagowanie na opóźnienia na poszczególnych etapach wdrażania, jak i wykorzystanie doświadczeń pracowników znających projekty z wcześniejszych etapów realizacji,
- d) kontynuacja wypracowanego w latach 2007-2013 elastycznego podejścia w zakresie trybów wyboru projektów – stosowanie trybów dopasowanych do typu projektów oraz specyfiki beneficjenta – np. nabór ciągły, projekty dot. rewitalizacji/uzdrowisk, w przypadku obszarów z dużą podażą projektów tryb przewidujący preselekcję projektów, odrębne tryby specyficzne dla ZIT oraz projektów subregionalnych itp., w tym także wykorzystanie mechanizmu negocjacji z beneficjentem na etapie oceny. Wskazane tryby będą respektowały zasady przejrzystości postępowania oraz równego traktowania beneficjentów.
- e) zapewnienie (poprzez kompleksowe przygotowanie rozwiązań systemowych oraz wykorzystanie doświadczeń z obecnej perspektywy) stabilności systemu wdrażania w pierwszych latach jego funkcjonowania – ograniczenie ilości wprowadzanych zmian wytycznych/procedur w tym okresie,
- f) w zakresie dostępu do informacji – organizacja punktów informacyjnych, w których konsultanci mogą korzystać ze wsparcia pracowników merytorycznych – beneficjent otrzymuje dzięki temu bardziej szczegółową, konkretną informację,
- g) na wczesnym etapie programu wsparcie przygotowania projektów strategicznych, kluczowych dla programu w związku z kosztochłonnością/czasochłonnością tych projektów (doradztwo oraz przygotowanie dokumentacji),
- h) kontynuacja zastępowania urzędowych zaświadczeń oświadczeniami Beneficjenta.

11. Zasady horyzontalne

11.1 Zrównoważony rozwój

Zasada zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, przestrzennym, gospodarczym i środowiskowym oznacza, że rozwój społeczny i gospodarczy nie może pozostawać w konflikcie z interesami ochrony środowiska i ładu przestrzennego. Projektowane działania muszą zatem uwzględniać potrzeby przyszłych pokoleń, dlatego nie mogą naruszać równowagi przyrodniczej i przestrzennej. Wszelkie działania będą realizowane z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego podejścia do użytkowania zasobów przyrody, przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym ich integralności i spójności. Konsekwencją przyjęcia zasady zrównoważonego rozwoju jest uznanie ochrony środowiska oraz ładu przestrzennego za kluczowe zasady dla realizacji programu.

Przestrzenny wymiar zasady zrównoważonego rozwoju realizowany będzie poprzez respektowanie następujących zasad:

- powstrzymanie żywiołowego rozlewania się miast, zapobieganie rozpraszaniu zabudowy i pogłębianiu chaosu przestrzennego,
- kształtowanie w maksymalnym możliwym zakresie przestrzeni publicznych przyjaznych dla mieszkańców i sprzyjających zachowaniom niskoemisyjnym,
- uwzględnienie w polityce przestrzennej kwestii adaptacji do zmian klimatu, lokalizacja silnych generatorów ruchu w obszarach obsługiwanych wysokowydajnym transportem miejskim,
- preferowanie ponownego wykorzystania terenu i wypełniania zabudowy zamiast ekspansji na tereny niezabudowane (priorytet *brown-field* ponad *green-field*),
- troska o estetykę poszczególnych przedsięwzięć i ich dopasowania do otoczenia z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego i społecznego,
- zapewnienie szerokiej partycypacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i przygotowania inwestycji.

Zasada zrównoważonego rozwoju jest podstawową zasadą uwzględnianą przez Województwo Małopolskie w pracach nad dokumentami strategicznymi i operacyjnymi. W projekcie programu zasada zrównoważonego rozwoju została uwzględniona w szczególności w następujących osiach priorytetowych:

- Oś priorytetowa 4. *Regionalna polityka energetyczna*, w odniesieniu do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej oraz wypełnienia wymogów pakietu klimatyczno-energetycznego, jak również spełnienia zapisów dyrektyw unijnych. Zgodnie z Dyrektywą PE i Rady po dniu 31 grudnia 2018 r. budynki użyteczności publicznej powinny być

budynkami o niemal zerowym zużyciu energii. W odniesieniu do nowych budynków nie należących do władz publicznych wymóg ten powinien być spełniony do dnia 31 grudnia 2020 r. W miarę możliwości wymagania dotyczące charakterystyki energetycznej powinny być spełnione także przy okazji gruntownych modernizacji budynków lub ich części.⁶⁴ W związku powyższym, wymogiem, który będzie stawiany wszystkim nowym budynkom wybudowanym przy wsparciu ze środków RPO będzie spełnienie przez te budynki wysokich standardów konsumpcji energii,

- Oś priorytetowa 5. *Ochrona środowiska*, w zakresie wymogów ochrony środowiska, odporności na klęski żywiołowe i zapobieganie i zarządzanie ryzykiem. W tym obszarze priorytetowo będą realizowane działania wynikające z zobowiązań unijnych Polski, a tym samym regionów. Do obszarów tych należą interwencje skierowane na realizację inwestycji w zakresie gospodarki wodnej oraz gospodarki odpadami realizujące wymogi wynikające z dyrektyw unijnych,
- Oś priorytetowa 6. *Dziedzictwo regionalne*, w zakresie zachowania oraz ochrony różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym zrównoważonym wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych dla rozwoju sektora przemysłów czasu wolnego,
- Oś priorytetowa 11. *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej*, w zakresie działań służących poprawie spójności społecznej i terytorialnej, w tym kompleksowej rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej i przestrzennej w oparciu o programy rewitalizacji.

Należy podkreślić horyzontalny charakter zasady zrównoważonego rozwoju, zatem w wymienionych powyżej osiach priorytetowych będzie ona wdrażana ze szczególnym naciskiem, natomiast uwzględniona będzie być musiała we wszystkich osiach priorytetowych programu. Dlatego też zasada zrównoważonego rozwoju, w tym w jej wymiarze przestrzennym, w adekwatny sposób zostanie uwzględniona w zasadach i kryteriach wyboru projektów w ramach poszczególnych osi priorytetowych. Tym samym jej egzekwowanie stanowić będzie wymóg formalny, obligatoryjnie sprawdzany w procesie wyboru oraz realizacji przedsięwzięć, ze szczególnym uwzględnieniem projektów o charakterze infrastrukturalnym.

W przypadku, gdy pomoc z funduszy przyznawana jest dużemu przedsiębiorstwu, Instytucja Zarządzająca zapewni, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terytorium Unii Europejskiej. W przypadku działań, które są potencjalnie opłacalne finansowo, rozpatrzone zostanie przez IZ ewentualne wykorzystanie instrumentów finansowych. Każdorazowo decyzja o skorzystaniu

⁶⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

z mechanizmu instrumentów finansowych, poprzedzona zostanie oceną ex-ante, zgodnie z art 37 Rozporządzenia ogólnego.

11.2 Równość szans i niedyskryminacja

W celu zapewnienia równych szans i możliwości wszystkim grupom, a w szczególności tym narażonym na wystąpienie dyskryminacji⁶⁵ ze względu na takie przesłanki, jak płeć, rasa, pochodzenie etniczne, religia czy światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna, zaplanowano konkretne działania odnoszące się do etapu przygotowania i realizacji programu.

Grupy w szczególności narażone na dyskryminację w obszarach objętych interwencją programu to:

- kobiety
- starsze (powyżej 50 r.ż.)
- osoby z niepełnosprawnościami
- osoby o niskim statusie społecznym (zagrożone ubóstwem).

Zasada równości szans realizowana będzie z uwzględnieniem zapisów Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, ratyfikowanej przez Polskę we wrześniu 2012 r., w szczególności w zakresie dotyczącym rozpoznania i eliminacji przeszkód i barier w zakresie szeroko rozumianej dostępności w obszarach objętych interwencją programu regionalnego.

W planowanych działaniach uwzględniono fakt, iż dyskryminacja i nierówne traktowanie może pojawić się ze względu na wystąpienie jednocześnie więcej niż jednej przesłanki (dyskryminacja wielokrotna lub krzyżowa). Oznacza to, iż mogą się pojawić szczególne grupy narażone na wystąpienie dyskryminacji np. w obszarze edukacji młode kobiety pochodzenia romskiego (dyskryminacja ze względu na płeć, wiek oraz pochodzenie etniczne), czy starsi bezdomni mężczyźni (dyskryminacja ze względu na wiek, status społeczny i płeć), albo kobiety z niepełnosprawnościami (dyskryminacja ze względu na płeć i niepełnosprawność), których sytuacja będzie wymagała podjęcia konkretnych działań uwzględniających ich specyficzną sytuację.

⁶⁵ *Dyskryminacja* – to nierówne, gorsze traktowanie osoby w oparciu o jej przynależność do pewnej grupy, wyróżnionej na podstawie jednej cechy, i będące pochodną istniejących stereotypów i uprzedzeń. Oznacza niewłaściwe, wybiórcze, krzywdzące, nieuzasadnione i niesprawiedliwe traktowanie poszczególnych jednostek z powodu ich przynależności grupowej. Przyczyną (przesłanką) dyskryminacji mogą być zarówno cechy wrodzone, niezależne od nas, ściśle wiążące się z naszą tożsamością, jak i cechy nabyte, również takie, które są przez nas wybierane. Pierwotne elementy naszej tożsamości, czyli te, których nie wybieramy, i które są bardzo trudne lub niemożliwe do zmiany, jak płeć, wiek, kolor skóry, poziom sprawności, pochodzenie narodowe i etniczne, orientacja psychoseksualna, należą do tzw. cech prawnie chronionych, do których najczęściej odwołują się przepisy prawa antydyskryminacyjnego (...) (*Małgorzata Jonczy-Adamska Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej*, <http://rownosc.info/rownosc.php/dictionary/item/id/266>).

Dążenie do zapewnienia równości szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji jest kwestią sprawiedliwości społecznej i odpowiedzialności grup będących w lepszej sytuacji za pomocą tych, których dostęp do dóbr i usług jest z jakichś względów ograniczony.

Na etapie realizacji programu zasada równych szans i niedyskryminacji uwzględniana będzie w procesie wyboru projektów w szczególności w przyjmowanych kryteriach wyboru projektów wskazujących na konieczność uwzględnienia w planowanych działaniach potrzeb konkretnych grup. Nad realizacją działań związanych z wyrównywaniem szans i inicjowaniem działań przeciwdziałających dyskryminacji czuwać będzie Komitet Monitorujący, w którego skład powołane zostaną osoby zajmujące się tą problematyką. Jednocześnie w procesie monitorowania i ewaluacji zbierane będą dane dotyczące podejmowanych w projektach działań na rzecz osób z grup narażonych na dyskryminację. Analiza danych z monitoringu oraz rekomendacje wynikające z badań ewaluacyjnych dotyczących wdrażania zasad horyzontalnych będą uwzględniane przy planowanych konkursach, w szczególności poprzez formułowanie odpowiednich kryteriów wyboru projektów przy aktywnym udziale w tym zakresie Komitetu Monitorującego.

Proces oceny projektów uwzględnił będzie analizę spełnienia przez projekt zasady równości szans.

W ramach prowadzonych działań z zakresu promocji i informacji zachowana będzie zasada równych szans i niedyskryminacji, działania kierowane będą do różnych grup, z uwzględnieniem ich potrzeb, m.in. potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie podejmowane będą starania, aby przekaz nie powielał stereotypowych przekonań na temat grup narażonych na dyskryminację. Beneficjenci Programu zobligowani zostaną do podejmowania podobnych kroków w zakresie promocji projektów. Instytucja Zarządzająca opracuje materiały dla beneficjentów zawierające sugestie i rady odnoszące się do kwestii równości szans i przygotowywania projektów uwzględniających perspektywę i potrzeby różnych grup oraz nie przyczyniających się do wystąpienia dyskryminacji.

Konkretne działania podejmowane na rzecz równości szans w programie:

- działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych w zakresie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych w regionie, m.in. wsparcie na rzecz placówek oferujących wsparcie dzienne oraz tworzenie miejsc pobytu czasowego,
- wsparcie na rzecz wydłużania aktywności zawodowej,
- uwzględnianie kwestii dostępności dla osób z niepełnosprawnościami infrastruktury obiektów nowopowstających, rozbudowywanych czy modernizowanych.

11.3 Równouprawnienie płci

Rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego jako szczególne wyzwania w zakresie promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn wymienia:

1. zwiększenie trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu i rozwój ich kariery
2. ograniczenie segregacji na rynku pracy
3. zwalczanie stereotypów związanych z płcią w dziedzinie kształcenia i szkolenia
4. propagowanie godzenia pracy i życia osobistego kobiet i mężczyzn.

Działania na rzecz równouprawnienia płci bardzo często będą się wiązały z podejmowaniem działań skierowanych na poprawę sytuacji kobiet, ze względu na to, iż to one jako grupa są często w gorszej sytuacji na rynku pracy. Należy pamiętać jednak, iż korzyści z ograniczenia dyskryminacji ze względu na płeć otwierają możliwość zarówno kobietom jak i mężczyznom wyboru drogi życiowej oraz rozwoju w sferze zawodowej oraz prywatnej/rodzinnej bez ograniczeń stereotypów płci. Jednocześnie wykorzystanie w pełni potencjału kobiet jest działaniem racjonalnym, biorąc choćby pod uwagę to, iż kobiety są lepiej wykształcone niż mężczyźni (statystycznie więcej kobiet niż mężczyzn ma wykształcenie wyższe), a więc wydatki ze środków publicznych na ich edukację są wyższe, przy tym wzrost aktywności zawodowej kobiet to większe wpływy do budżetu państwa z płaconych podatków.

Konkretne działania podejmowane na rzecz równości szans w programie:

- Obszarem, w którym wsparcie powinno uwzględniać sytuację i potrzeby mężczyzn jest zdrowie. Natomiast zarówno kobiety, jak i mężczyźni powinni być wspierani w kwestiach łączenia życia zawodowego i rodzinnego, przy czym mężczyźni w szczególności w zakresie wspierania w realizowaniu się w roli ojca i zachęcania do większego włączenia się w opiekę nad dziećmi.
- W obszarze rynku pracy podjęte zostaną działania w zakresie wspierania kobiet w ich rozwoju zawodowym oraz wejściu lub powrocie na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka/ci. Jednocześnie beneficjenci zachęceni będą do oferowania doradztwa, szkoleń i kursów wyposażających kobiety i mężczyzn w kwalifikacje i umiejętności zawodowe zgodne z zapotrzebowaniem regionalnego rynku pracy bez powielania stereotypowych przekonań na temat możliwości i predyspozycji do wykonywania pewnych zawodów przez kobiety i mężczyzn. W przypadku projektów skierowanych do kobiet w szczególny sposób będzie uwaga zwrócona na wzmocnienie ich poczucia własnej wartości i wiary we własne kompetencje, jako kluczowe w dobrym funkcjonowaniu na rynku pracy.
- W obszarze włączenia społecznego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu istotne są kwestie dotyczące zagrożenia ubóstwem, które w większym stopniu dotyczy kobiet niż mężczyzn, a także wyższego wskaźnika bezrobocia, a przede wszystkim niższego

wskaźnika zatrudnienia kobiet, przy czym kładziony będzie nacisk na wsparcie z uwzględnieniem grup wiekowych.

Podobnie jak w wypadku zasady równości szans i niedyskryminacji, mechanizmem zapewniania na etapie wdrażania programu równouprawnienia kobiet i mężczyzn będzie stosowanie odpowiednich kryteriów wyboru projektu. Rola Komitetu Monitorującego w zakresie wyrównywania szans różnych grup, w tym kobiet i mężczyzn została opisana w rozdziale powyżej.

W instytucjach zaangażowanych we wdrażanie wskazane zostaną osoby odpowiedzialne za jej realizację, które będą pełnić rolę ekspertów/ekspertek w tym zakresie oraz będą współpracować ze sobą, aby zapewnić spójność na poziomie programu w podejściu do kwestii równouprawnienia kobiet i mężczyzn. Jednocześnie Instytucja Zarządzająca będzie współpracować w tym obszarze w ramach grupy roboczej powołanej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Osoby te będą zobowiązane także do rozpowszechniania wiedzy na temat równouprawnienia płci wśród osób zaangażowanych w realizację i wdrażanie programu.

W ramach monitoringu wszystkie wskaźniki dotyczące osób będą monitorowane w podziale na płeć, a dodatkowo w ramach ewaluacji badania będą uwzględniały kwestie równości, co przyczyni się do lepszego wglądu w sytuację kobiet i mężczyzn w różnych obszarach funkcjonowania i pozwoli na bardziej precyzyjne programowanie wsparcia.

Beneficjenci zobowiązani zostaną do sprawozdawania z zadeklarowanych w projektach działań podejmowanych na rzecz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn.

Działania z zakresu promocji i informacji uwzględniające równość szans i niedyskryminacji opisane zostały w rozdziale powyżej.

11.4 Deinstytucjonalizacja

W ramach wszystkich CT wykluczone jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęły w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. Zasada ta obowiązuje dla naborów ogłoszonych po wejściu w życie zmienionego programu.

12. Odrębne elementy

12.1 Duże projekty, których wdrożenie zaplanowano w okresie programowania

Tabela 27. Wykaz dużych projektów

Projekt	Planowany termin notyfikacji/ przedłożenia w KE wniosku ws. dużego projektu (rok, kwartał)	Planowany termin rozpoczęcia wdrażania (rok, kwartał)	Planowany termin zakończenia wdrażania (rok, kwartał)	Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa/
Wyposażenie nowej siedziby Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie-Prokocimiu	IV/2017	III/2017	IV/2020	9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	12. Infrastruktura społeczna

12.2 Ramy wykonania programu operacyjnego

Tabela 28. Ramy wykonania w podziale na fundusze oraz kategorie regionu (tabela zbiorcza)

OP	Fundusz	Kategoria regionu	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)		
						M	K	O
1	EFRR	słabiej rozwinięte	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstw a	104	-	-	719
1	EFRR	słabiej rozwinięte	(26) Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	przedsiębiorstw a	82	-	-	250
1	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	13 000 000	-	-	240 033 195
2	EFRR	słabiej rozwinięte	Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego	szt.	4	-	-	49
2	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	26 067 462	-	-	164 705 883
3	EFRR	słabiej rozwinięte	(1) Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	przedsiębiorstw a	160	-	-	3700
3	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	51 513 264	-	-	241 281 662
4	EFRR	słabiej rozwinięte	WP1: Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	0	-	-	670
4	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP1: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	382	-	-	n/d
4	EFRR	słabiej rozwinięte	WP2: Liczba jednostek	szt.	0	-	-	1 330

			wytwarzania energii cieplnej z OZE					
4	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP2: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	758	-	-	n/d
4	EFRR	słabiej rozwinięte	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	9	-	-	400
4	EFRR	słabiej rozwinięte	WP4: Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	0	-	-	21 600
4	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP4: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	6 000	-	-	n/d
4	EFRR	słabiej rozwinięte	Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii	km	115	-	-	350
4	EFRR	słabiej rozwinięte	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	243	-	-	344
4	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	85 855 439	-	-	592 494 422
5	EFRR	słabiej rozwinięte	WP1: Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.	0	-	-	12
5	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP1: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	5	-	-	n/d
5	EFRR	słabiej rozwinięte	WP2: Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	0	-	-	480

5	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP2: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	km	206	-	-	n/d
5	EFRR	słabiej rozwinięte	WP3: Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	0	-	-	60
5	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP3: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	55	-	-	n/d
5	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	22 881 840	-	-	138 180 299
6	EFRR	słabiej rozwinięte	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem	szt.	5	-	-	32
6	EFRR	słabiej rozwinięte	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.	24	-	-	87
6	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	37 645 411	-	-	192 665 683
7	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita długość nowych dróg oraz przebudowanych lub zmodernizowanych	km	37	-	-	274
7	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	70 592 250	-	-	457 049 022
8	EFS	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	77 208 901	-	-	314 075 469
8	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	os.	14 300	16 492	24 738	41 230
8	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	os.	1 020	972	1 458	2 430

8	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	560	-	-	2 960
9	EFS	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	25 000 000	-	-	258 416 215
9	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	4 190	-	-	23 900
9	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	os.	3 960	-	-	20 173
10	EFS	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	26 000 000	-	-	255 619 832
10	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	os.	11 300	-	-	56 000
10	EFS	słabiej rozwinięte	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	4	-	-	25

11	EFRR	słabiej rozwinięte	WP1: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	-	-	229
11	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP1: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	ha	70	-	-	n/d
11	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	19 078 987	-	-	204 598 257
12	EFRR	słabiej rozwinięte	WP1: Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	0	-	-	24
12	EFRR	słabiej rozwinięte	KEW WP1: Szacowana wartość wskaźnika produktu na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie	szt.	5	-	-	n/d
12	EFRR	słabiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	24 988 823	-	-	202 624 184

12.3 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu

1. Wykaz podmiotów i partnerów uczestniczących w pracach Grupy roboczej do spraw Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020:

- Strona samorządowa:

Zarząd Województwa Małopolskiego,
 Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego,
 Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości,
 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
 Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie,
 Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie,
 Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie,
 Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego,
 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

- Strona rządowa i państwowe jednostki budżetowe:

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
 Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie,
Państwowa Straż Pożarna,
Policja,
Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Krakowie,
Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Krakowie.

- Kluczowi partnerzy społeczni i gospodarczy w regionie:

Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego,
Krakowski Park Technologiczny,
Małopolska Agencja Energii i Środowiska,
Małopolska Organizacja Turystyczna,
Małopolska Rada Pożytku Publicznego,
TAURON Polska Energia,
Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć,
Zarząd Regionalny NSZZ „Solidarność”.
Rada OPZZ Województwa Małopolskiego.

- Eksperti zewnętrzeni:

Prof. Jarosław Górniak, Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych UJ,
Prof. Aleksander Noworól, Instytut Spraw Publicznych UJ.

2. Wykaz osób i podmiotów, z którymi konsultowane były projekty regionalnego programu operacyjnego podczas specjalnych spotkań:

Posłowie i senatorowie z terenu Małopolski,
Sejmik Województwa Małopolskiego,
Forum Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów Małopolski,
Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski,
Forum Sekretarzy Samorządów Polski Południowej,
Komisja Wspólna Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski
Małopolska Rada Pożytku Publicznego,
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji,
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego,
Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków,
Forum Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego,
Forum Małopolski Zachodniej,
Forum subregionu tarnowskiego,
Forum subregionu sądeckiego,
Forum subregionu podhalańskiego,

Powiat Krakowski,
Powiat Tarnowski,
Powiat Nowosądecki.
Powiat Gorlicki,
Powiat Limanowski,
Gmina Miasta Tarnowa.

3. Wykaz podmiotów uczestniczących w konsultacjach jako członkowie związku ZIT:

Gmina Miejska Kraków,
Gmina Biskupice,
Gmina Czernichów,
Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce,
Gmina Kocmyrzów-Luborzyca,
Gmina Liszki,
Gmina Michałowice,
Gmina Mogilany,
Gmina Niepołomice,
Gmina Skawina,
Gmina Świątniki Górne,
Gmina Wieliczka,
Gmina Wielka Wieś,
Gmina Zabierzów,
Gmina Zielonki.

WYKAZ SKRÓTÓW

AOS – Ambulatoryjna opieka specjalistyczna

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego

CEF – Connecting Europe Facility

COSME – Program ramowy na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw

CT – Cel tematyczny

DSRK – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFG – Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji

EFRM – Europejski Fundusz Morski i Rybołówstwa

EFROW – Europejski Fundusz na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

Erasmus+ – Program działań Unii w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

IP – Instytucja Pośrednicząca

IW – Instytucja Wdrażająca

IZ – Instytucja Zarządzająca

KM – Komitet monitorujący

KOM – Krakowski Obszar Metropolitalny

MOF – Miejski obszar funkcjonalny

KPD – Krajowy Plan Działania

KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

KPPUiWS – Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020

KPR – Krajowy Program Reform

KPRES – Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

KPZK – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

LGD – Lokalna grupa działania

LLL – *Long Life Learning*, tj. uczenie się przez całe życie

MAiC – Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

MK – Metropolia Krakowska

RPO – Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

MŚP – Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa

NCBR – Narodowe Centrum Nauki i Rozwoju

NCN – Narodowe Centrum Nauki

NER 300 – New Entrants' Reserve

OOŚ – Ocena oddziaływania na środowisko

OP – Oś priorytetowa

OSI – Obszary strategicznej interwencji

OWES – Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej

OZE – Odnawialne źródła energii

PI – Priorytet inwestycyjny

PL – SK – Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2014-2020

PO IR – Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020

PO IŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

PO PC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

POZ – Podstawowa opieka zdrowotna

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

PSCI – Program na rzecz przemian i innowacji społecznych 2014-2020

PUP – Powiatowe urzędy pracy

PZIP – Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa **PZP** – Prawo zamówień publicznych

ROT – Regionalne obserwatorium terytorialne

RPO – Regionalny program operacyjny

RSI WM – Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego

SBEiŚ – Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

SIEG – Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

SOR – Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

SPA – Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

SPR – Subregionalny program rozwoju

SRKL - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

SRKS – Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

SRT – Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.)

SRT WM – Strategii rozwoju transportu w województwie małopolskim 2010-2030

SRWM – Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020

SUE RMB – Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego

UP – Umowa partnerstwa

UZP – Urząd Zamówień Publicznych

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ZIT – Zintegrowane inwestycje terytorialne

ZAŁĄCZNIKI

1. Stan spełnienia warunkowości ex-ante
2. Raport z ewaluacji ex-ante wraz ze streszczeniem
3. Opinia Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania na temat realizacji przez program zasad horyzontalnych
4. Streszczenie programu operacyjnego
5. Diagnoza i analiza SWOT
6. Zintegrowane podejście terytorialne – Obszary Strategicznej Interwencji